224
D 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3



Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3



Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3



Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3



Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

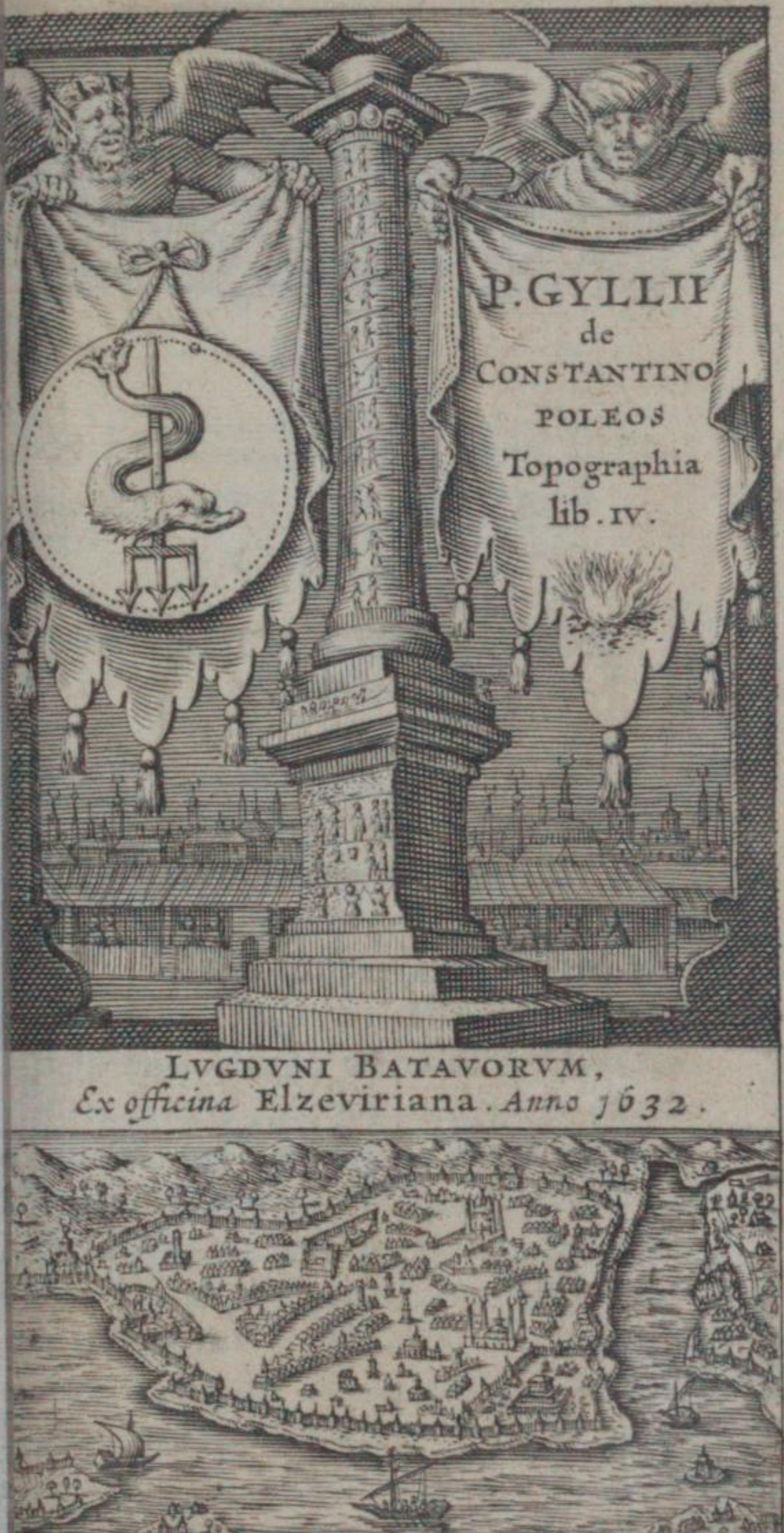
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Kw 224
D 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3



Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Koninklyke
Bibliotheek
te 's Hage

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

IN

DESCRIPTIONEM CONSTANTINOPOLEOS PRAEFATIO:

Vbi ſitum illius & commoditates oſtendit.

CONSTANTINOPOLIS *ſic in peninſula ſita eſt, ut totum Iſthmum occupet peninſulanum. Ex tribus enim partibus mari alluitur. Neque ſolum ex ſeſe munita eſt, ſed etiam ſuos ſuburbanos longos agros, iter duorum dierum latos, amplius viginti miliaria munitos habet peninſula; quam efficiunt Pontus, Boſporus, Propontis, olim ab Anaſtaſio muro clauſam. Ita fit, ut ſitus Vrbis duplici peninſula munitus, arcem ſe declaret totius Europæ, atque adeò principatum totius orbis præ ſe ferat, eminens in fauces Europæ, atque Aſiæ.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Nam præter alias fœlicitates immenſas, hanc habet ſummam, quòd mari portuoſo ex tribus partibus cingitur; à Meridie quidem Propontide, ab Oriente Boſpori freto, ab Aquilone ſinu maximè portuoſo, qui non modo claudi catena poteſt, ſed etiam ſine catena hoſtibus infeſtus eſt, Conſtantinopolis & Galatæ muris ſtringentibus ejus latitudinem in ſtadia paulò minus quatuor, ut & machinis, & igne liquido hoſtium naves ſæpe perierint. Adde quòd nihil munitius fieri poſſet, ſi accederet ars muniendi noſtra ætate uſitata; ſi quatuor portus, quos olim intra muros clauſos habebat catenis, reſtituerentur: quorum duobus antiquum Byzantium ornatum, triennium Severi obſidionem ſuſtinuit; nec niſi fame totius orbis viribus capi potuit. Nam præter commoditates, quas habet Propontidis, & Ægæi maris, ſic totius Ponti Euxini imperium habet, ut uno oſtio id clauſum teneat, ſcilicet Boſporo, quem tranſire nemo poteſt invita Conſtantinopoli: quò ſit ut totius Ponti divitiæ ſint in ejus poteſtate, ſive importatæ, ſive exportatæ. Exportatur autem tanta copia pellium cujuſvis generis, mellis, ceræ, ſervorum, aliarumque rerum, ut ſufficiant magnæ parti, Eu-

ropæ,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

ropæ, Aſiæ, Aphricæ: importantur vina, olea, frumenta, aliaque infinita Aſiæ, Aphricæ, Europæ, ut copiam ſentiat Myſia, Dacia, Pannonia, Sarmatia, Mæotis, Colchis, Iberia, Albania, Cappadocia, Armenia, Media, Parthia, utraque Scythia. Itaque non modò omnes barbaræ nationes coguntur amicitiam hujus urbis amplecti, ſed etiam oræ omnes maritimæ, & inſulanæ, ſi Ponti divitiis frui velint. Adde, quòd nemo ultrò, citroque trajectiones Aſiæ, Europæque facere poteſt invito Byzantio, cùm ſit velut pons, & porta utriuſque orbis; dicerem ſolum, niſi Helleſpontus eſſet. Sed is infinitis partibus inferior cenſetur, nimirum longè amplior, & ſinum non habens Byzantinum, quo urbs peninſula fiat portuoſa; ac ſi haberet, tamen Euxino Ponto non uteretur invitis Byzantiis: id quòd ſi ratione non capimus, exemplo aſſequi poſſumus. Conſtantinus in Sigæo promontorio eminenti in fauces Helleſponti Conſtantinopolim ædificare cœperat, ſed ea relicta, in promontorio Byzantino eam ædificavit. Troia quidem inſignis urbs, ſed cæcorum, qui non præviderint ſitum Byzantii; cæci omnes, qui ante Byzantium urbes ædi-

 ficâ-

ficârunt in ora Helleſponti, aut Propontidis: quæ etſi aliquandiu floruerunt, funditus tamen, aut everſæ ſunt, aut in vicos redactæ; ac ſi reſtituerentur, Conſtantinopolis, ut præſtantior, eis dominaretur. Quamobrem jure dicere poſſumus, eam non modò Ponti, ſed etiam Propontidis, & maris Ægæi clavem eſſe. Laudatur Cyzicus, quòd duobus pontibus conjungeret Inſulam Continenti, & duos ſinus contrarios inter ſe copularet, quam Ariſtides ſcribit eſſe vinculum Ponti, & Ægæi, ſed quis non videt, quàm laxum? Inter Cyzicum, & Europam Propontis lata intercedit: qua ut invitis Cyzicenis tranſitiones in utrunque mare fieri poterant, ita Cyziceni invitis Helleſpontiis, & Byzantiis habere utriuſque maris commoditates non potuerunt. Præterea Heracleam, Selymbriam, Chalcedonem, in Propontidis ora ſitas, olim quidem nobiles hominum induſtria, & loci natura; ſed principibus commoditatibus privabantur portuum ſimilium Byzantino portui, qui nullis viribus hoſtium obrui poteſt. Illarum jampridem portus obruti ſunt: atque adeò carebant poteſtate Boſpori, & Helleſponti, quibus uti non poterant ſine voluntate

tate Boſporanorum , & Helleſpontiorum ; At Byzantini iis omnibus invitis uti poterant Ponto. Itaque ei accidere non poteſt , quod accidit ſuis vicinis , aliiſque quàm plurimis maximis urbibus , quæ tot annos jacentes in ruinis, aut excitatæ non ſunt , aut ſi reſtitutæ , non tamen in priſtina ſede: deletæ ſunt vicinæ , & nondum reſtitutæ ; deleta eſt Memphis , ſed adhuc jacet , cùm Caïrica Babylonia ex caſtello magna urbs evaſerit in ejus vicinia ſita ; utraque carens opportunitatibus Byzantii . Prætereo Aſſyriam Babylonem , quæ etiam cum floreret, vidit vicinam urbem ædificari , ſibi non cedentes de magnitudine. Cur Alexandria non reædificatur , niſi quia hominum induſtria magis , quàm natura conſiſteret. Romam antiquam reſtituit Petri ſanctitas, & Romani nominis authoritas , potiùs quàm naturalis ſitus, mari carens portuoſo. Sileo Athenas, & Lacedæmonem , quæ magis pertinaci hominum virtute , quàm ſitus commoditate excelluerunt. Omitto duos illos oræ maritimæ oculos Corinthum, & Carthaginem , quos eodem fermè temporum effoſſos , primùm Iulius Cæſar reſtituit , deinde rurſus funditus

eruntos nemo inſtauravit, quamvis Carthago ſita in peninſula portuoſa quidem, ſed duo maria non conjungens. Quamvis Corinthus bimaris, arx Peloponneſi, clavis, & compes Græciæ nominata ſit, tamen duo maria ne duos quidem ſinus proximos, quos circuitus peninſulæ conjungit, unquam conjungere non modò ipſa potuit, ſed ne vires quidem imperii Macedonici atque Romani, id quod artificio potuit Cyzicus, & natura Chalcis Euboïca, altera Græciæ clavis exiſtimata, quarum omnium circuitus fieri brevi declinatione poterant. At Conſtantinopolis clavis duplicis orbis, & maris Ægæi, & Euxini, quæ nulla navigatione, nulla circuitione ne totius quidem orbis jungere poſsis, niſi ore Byzantio. Prætermitto Venetias, quæ magis clauduntur mari, quàm claudant maria, magiſque laborant maria ſejungere, & repellere, quàm conjungere. Sileo totius orbis omnes ſitus, qui urbes habuerunt, habent, aut habituri ſunt; nullus unquam invenietur, qui tot, & tantas commoditates habeat non modò ad imperandum, ſed ne ad privatè quidem vivendum. Caritatem annonæ nunquam, aut rariſsimè ſentit; cui continuus

campus

campus Thracius frumentarius amplius quoquo verſus plus minus ſeptem dierum iter, alicubi viginti dierum, & eo amplius. Prætereo Aſiam vicinam proximam, ubertate agrorum frumentariorum, & paſtionibus redundantem. Sileo ex utroque mari facilem vecturam: jam vini copiam, præterquam quod ipſa fert, habet oram Boſpori, Propontidis, Helleſponti vinetis conſitam, & facili navigatione infinita genera habere poteſt, cæteraſque delitias. Vt Theopompus ſcribat, ex eo, quòd Byzantium eſſet nobile emporium, populum omnem in foro, & portu, & cauponis verſari ſolitum, dantem operam Baccho. Menander in comœdia nominata Aulïtride, ait omnes mercatores temulentos facere Byzantium. Totam, inquit, noctem bibo, ſurgo habens quatuor capita. Exagitant comici Byzantios, quod cùm urbs obſidione premeretur, non alia ratione eos exercitus Imperator in mœnibus continere potuit, quàm cùm prope muros cauponas collocaſſet; quod ut fuit popularis gubernationis vitium, ita loci virtutem, & copiam oſtentat omnium rerum. Carnium quanta ſit copia, nôrunt, qui viderunt; atque ſi venato-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

res eſſent, nuſquam copioſiores venationes, & aucupia. Fructibus autem omnis generis, omnis temporis fora abundant. Quod ſi noſtrates negent, dicam conſiderent, quantum natio Mametana conficere poßit, leniens vini deſiderium pomis, pyris, reliquiſque omnibus fructibus. Lignorum verò abundantiam habet tantam, ut nullis ſeculis abundatura non ſit, cùm ex Europa, tum ex Aſia. Sylvæ enim immenſæ, perennes, longæ, iter pluſquam quadraginta dierum, continuatæ à Propontide ad Colchos, & longè ulterius: ut non modo ſibi ac vicinis, verùm etiam longinquis atque adeò ipſi Ægypto, & ſinui Arabico, atque Aphricæ materiam ſuppeditet in ædium, naviumque ædificationem: ſolaque ex maximis urbibus eſt, quæ nunquam incidet in lignorum penuriam, non modò ad ignem faciendum, ſed ne ad ædificia quidem & naves; in quam noſtra ætate videmus incidiſſe maximas Europæ, Aſiæque urbes. Piſcium verò redundantia excellit Maßilia, Venetia, Tarentum: ſed omnia ſuperat Conſtantinopolis, quà velut per portam piſces duplicis maris tranſeunt: neque modò per Boſporum tranſeunt, ſed ad Byzan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

tium feruntur relicta Chalcedone, ut uno reti viginti navigia impleas, atque ſine retibus ſæpe manibus ex Continenti capias; atque adeò cùm verno tempore in Pontum aſcendunt denſi greges, jactu lapidis velut aves ferias; ex feneſtris quoque urbis calathis ex corda appenſis mulieres piſcentur; hamiſque piſcatores ſine eſca pelamydes capiant tot, & tantas, ut ſufficiant toti Græciæ & magnæ parti Aſiæ Europæque. Et ne numerem piſcium genera, optimarum oſtrearum tantam multitudinem capiunt, ut ſufficiant, ut tot dierum jejuniis, quibus Græci piſcibus ſanguinis participibus non veſcuntur, quotidie videas in piſcariis foris multa navigia oſtrearum plena. Quòd ſi Byzantii non tanta eſſet carnis copia, ſi piſcibus delectarentur, piſcatoreſque eſſent ea induſtria, qua Veneti, & Maßilienſes, libereque piſcari poſſent, non tantum mediam partem piſcationis Regi Turcorum tribuerent: profecto omnes angiportus quotidie implerentur piſcibus. Iam novæ Romæ cœlum quiſpiam damnabit, ut Ponticum: ego expertus ſum ſalubrius quàm antiquæ Romæ, atque ex multis annis vix unius, aut alterius anni hyemem perfrigidam, calores autem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

tem æſtivos temperatos eſſe anniverſariis ſeptentrionibus, quibus aſſiduè fere tota æſtate aër ſerenus eſt: hyeme tepeſcit auſtris, quibus aër ſerenus ſit; ſeptentrionibus pluvius, contra quàm in Italia & Gallia fieri ſolet. Peſte vero minùs acerba, minuſque mortifera, nec frequentiori quàm magnæ urbes laborare ſolent: rariuſque laboraret, niſi plebis multitudine, & ſervis ſordidè paſtis impleretur. Et ne videar laudare rhetorum more, quæ vix Sophiſtarum acerbitate reprehendi poteſt, hoc uno malo laborat, quòd barbaris frequentiùs, quàm excultis humanitate habitetur; non quin ſit apta ad molliendos homines etiam barbariſſimos; ſed quòd ob copiam humanarum rerum ejus habitatores remolleſcant ad reſiſtendum Barbaris, quibus longè lateque circundata eſt: unde fiet, ut & ſi ad imperandum natura ſit comparata, tamen educatione, & diſciplina nequaquam utentur illius incolæ, copiaque rerum negligentes fient, & ſuperbia loci rationem conſuetudinis, & familiaritatis cum hominibus habendæ negligent: unde ob inſolentiam odio hominum extrudentur, aut in diſſenſiones incident; quibus Chriſtiani cives laborantes amiſerunt urbem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

urbem, & imperium. Sed diſſentiant, quantumlibet, urbemque, ut ſæpe fecerunt, inflamment, & funditus evertant, tamen nunquam deerit, qui eam reſtituat, ob loci opportunitatem, ſine qua pontus Euxinus, rurſus Axinus efficeretur, ob copiam Barbarorum Pontum cingentium. Quis enim, niſi longo hujus urbis imperio caſtigati eſſent, ſive mari, ſive pedibus proficiſceretur ad oras Ponticas latronibus plenas? quis Boſporum, quem utrinque accolunt Barbaræ gentes, penetraret? ac ſi quis penetraret, tamen Thracibus accolis Ponti rediens aberraret ab oſtio Boſpori falſa, ut olim facere ſolebant, lumina pro pharo prætendentibus. Non igitur modò navigationem Ponti, Byzantium impedire poteſt, ſed nemo ſine ejus ſubſidio, navigare illuc poteſt. Quare cùm totius Europæ Conſtantinopolis ſit arx contra Ponticos, & Aſiæ Barbaros, etiam ſi ſæpe deleatur, ſemper non deerit aliquis, qui eam reſtituat, invitatus loci opportunitate. Quis unquam hoſtis acerbiùs urbem aliquam evertit, quàm Severus? attamen cùm reſipuit ab iracundia contra Byzantios, animadvertit ſe ab antiquis temporibus urbem habitam communem quandam be-

nefactricem omnium, Romani imperi
magnum propugnaculum deleviſſe con-
tra Barbaros Ponti & Aſiæ. Itaque
reſtituere conatus eſt, nomineque fili
Antoninam appellari voluit. Cætera
igitur urbes, ut ſint mortales, hæc ſa-
nè quandiu erunt homines, futura mih
videtur immortalis.

PETRI

PETRI GYLLII
De
TOPOGRAPHIA CONSTANTINOPOLEOS,
Et
De illius Antiquitatibus,
LIBER PRIMVS.

CAPVT I.
De Byzantii conditoribus, & de eius varia fortuna.

BYZANTIVM conditum fuiſſe Stephanus atque Euſtathius memoriæ prodiderunt à Byzante, Ceroëſſæ & Neptuni filio; vel ab eo, qui claſſis Megarenſium coloniam deducentium dux fuit, nominatus Βυζής. Ego hunc etiam Byzanta appellatum arbitror: nam à Byze, Byzeum, potius quàm Byzantium diceremus. Philoſtratus in vita Marci Sophiſtæ Byzantini, Du-
cem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

cem illum claſſis Megaricæ nomina Byzanta, cum ſcribit Marcum, quod referret originem ſui generis ad antiquum Byzanta, profectum Megaram charum habitum fuiſſe Megarenſibu coloniæ Byzantinæ deductoribus: quibus Pythium Apollinem conſulentibus, ubi conderent urbem, redditum oraculum eſt, quærerent ſedem Cæcorum terris adverſam. Ea ambage Chalcedones monſtrabantur, quod priore advecti illuc, præviſa locorum utilitate pejora legiſſent. Quod autem apud Iuſtinum ſcriptum eſt, à Pauſania Spartano Byzantium conditum, ita intelligendum exiſtimo, ut qui Sycam, quam hodie vocant Galatam à Genuenſibus conditam eſſe affirmant & Conſtantinopolim à Conſtantino qui, aut reædificarunt, aut amplificârunt, non autem primi ædificarunt nam cùm ex Herodoto intelligam Dario invadente Thraciam Byzantios, & Chalcedonios ne expectaſſe quidem adventum Phœniciæ claſſis, relictis ſuis urbibus in interiora Euxini Ponti diſceſſiſſe, ibique Meſembriam condidiſſe; Phœnices autem Byzantium Chalcedonem combuſſiſſe; arbitror Lacedæmonios Pauſania duce coloniam illuc deduxiſſe, & Byzantium

ſive

ſive coloniam prius Megarenſium, ſive ſedem civium à Byzante Neptuni filio conditam reſtituiſſe. Euſtathius dicit Antoninam appellatam fuiſſe ab Antonino Baſſiano Severi Cæſaris filio: ſed quandiu pater vixit, id nomẽ obtinuiſſe, deinde multis poſt annis nominata eſt Nova Roma, & Conſtantinopolis, & Anthuſa quaſi Florentia, ſive Flora à magno Conſtantino, unde Priſcianus appellat Novam Romam Conſtantinopolitanam. Apollo fælices quidem prædixerat, qui eam incolerent; ſed utranque fortunam ſæpe experta eſt. Primò magnis laboribus emerſit, impedientibus Thracibus, Bithynis, & Gallogræcis: in ſingulos enim annos octoginta talenta Gallis in Aſia dominantibus diu penſitavit. Majoribus crevit: nec ſolùm externis, ſed etiam domeſticis frequenter vexata, nunc optimatium gubernabatur ſtatu, nunc populari, variaſque partes ſecuta eſt: ſed diu floruit in republica, lateque in Europa, atque Aſia dominata, præſertim Bithynis, ut Philarchus tradat in ſexto libro hiſtoriarum, Byzantios ſic dominos fuiſſe Bithynorum, ut Lacedæmonii fuerunt εἱλώτων, quorum fortuna media erat inter ſervorum, & liberorum conditionem. Hæc Reſpublica Ptolemæorum

Ægypti regum nomen coluit, ut Philadelpho honores divinos tribuerit, templumque illi excitârit in conſpectu ſuæ urbis: nomen Imperii Romani fovit, primò adverſus Regem Macedonum, cui ut degeneri impoſitum Pſeudophilippi nomen. Sileo miſſas copias in Antiochum, Perſeum, Ariſtonicum, & piratico bello adjutum Antonium: Mithridatis impetum ægre repulſum, & cervicibus interclușum ſuis ſuſtinuit: & ſimul Syllæ, Lucullo, Pompeio valdè auxiliata eſt, quando ea loca inſideret, quæ tranſmeantibus terra, marique ducibus, exercitibuſque, ſimul vehendo commeatui opportuna forent. Tandem Nigri partes ſecuta, contra Severum, omni dignitate principatus ſpoliata eſt, & Perinthiis ſubjecta, & balneis, & theatris, muris, quibus validis excelſiſque munita erat, lapide quadrato, & molari conſtructis, potiùs quàm Mileſio, ut placet Politiano: nam neque ex illo antiquo Mileſio, neque Miletopoli exciſus fuit, cùm Miletum remotiſſimum, & Miletopolis poſita juxta Rhyndacum fluvium nullas nobiles lapidicinas habeat, quam quidem vidi funditus everſam lacui Apolloniati propinquam adhuc nomen retinentem. Muri adeò tenui junctura fuerunt, ut Herodianus

teſtetur,

teſtetur, nemini compoſitum opus, ſed ex uno, perpetuoque lapide viſum fuiſſe: ruinas ipſorum, reliquiaſque Herodiani temporibus, qui videbant, mirabantur eos, vel qui conſtruxiſſent, vel qui deleviſſent. Dion, quem Zonaras citat, muros tradit munitiſſimos habuiſſe Byzantium, quorum lorica lapidibus tres pedes craſſis, & qui regulis æreis comprehenderentur conſtructa erat: interioraque ipſorum ſic erant compacta, ut unus murus craſſius omnis ſtructura eſſe videretur. Turres crebræ & magnæ, portas circum habentes alias aliis ſuperpoſitas. Muri ex parte Continentis valdè excelſi, maritimi humiliores erant. Duos portus intra murum habebat, catenis clauſos, quorum brachia ſuſtinebant turres multum eminentes. Ipſe cùm Græco Codice Xenophontis carerem, arbitrabar Xenophontem de alterutro horum portuum intelligere ex Latina traductione, quæ ita habebat: Cùm ex Chryſopoli Byzantium trajeciſſent, cumque ex Byzantio excluſi eſſent milites Xenophontei, repagula perfringere conabantur, portaſque ſe effracturos minabantur, niſi eas Byzantini voluntate aperirent, atque accurrerunt ad mare, & intra oppidum deſiliere muris ſuperatis, juxta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

ipſius portus latera, quæ, quòd curva
tis utrinque molibus prominent, Che
las, id eſt, acceptabula Græci vocant:
at poſtea incidens in Græcum Codi
cem, vidi nullam ibi mentionem por
tus eſſe, ſed duntaxat τὴν χηλὴν ἐ
τείχους, hoc eſt, ad crepidines muri
ſive ad projecturas fulcientes murum
ac ſi χηλὴ τοῦ λιμένος legeretur, bra-
chium potiùs, aut crus vertendum fuiſ
ſet. Dionyſius Byzantius tradit Boſpor
primam circuitionem excipere tres por-
tus. Byzantii quingenta habebant na-
vigia, quorum quædam erant dicrota,
quibuſdam erant gubernacula ex pro-
ra, & ex puppi, & gubernatores, &
nautæ duplices, ut ſive invaderent, ſive
retrocederent, neceſſe non eſſet eas
convertere: hoſteſque fallerent in ac-
ceſſu, & receſſu. Byzantii Nigro viven-
te, & mortuo multa mirabilia edide-
runt triennium obſeſſi: neque modò
capiebant hoſtium naves præternavi-
gantes, ſed etiam triremes ex ſtatione
hoſtili abſtrahebant: anchoras enim u-
rinatores ſub aqua natantes abſcinde-
bant, & funiculis ad clavos pedum
plantis affixos alligatis trahebant ſua
ſponte adnare viſas. Nec primi Byzan-
tii hoc egerunt: nam Tyrii aſſueti con-
chas,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

chas, aliaque ejuſmodi ſub aquis legere, profundo mari nantes, ex improviſo anchoras hoſtium præcidebant. Quod Alexander ubi animadvertiſſet, ferreas catenas pro funibus alligari ad anchoras juſſit. Byzantii, cùm omnia conſumpſiſſent, tamen reſiſtebant lignis, quæ ex ædificiis detrahebant, & funibus ad naves utebantur, quos ex capillis fœminarum ſuarum conficiebant: interdumque ſtatuas, & equos projiciebant in ſuos hoſtes. Vt verò omnibus eſculentis deſtituti ſunt, pelles aqua mollitas edebant: pellibuſque conſumptis, alii in alios efferari cœperunt, humanis carnibus veſcentes: denique fame oppreſſi, inviti urbem dederunt. Romani interfecerunt milites, omneſque principes cives: Vrbs tota funditus everſa, muri diruti, quorum oſtentatione gloriabantur: ſimulque theatris, thermis, omnique cultu, atque honore detractis in vici formam redacta, Perinthiis adjudicata eſt. Ea capta Severus valdè lætatus eſt, eique libertatem abſtulit, & dignitatem reipubl. tributo impoſito, civium bonis publicatis Perinthiis Byzantium, ejuſque regionem largitus eſt. Severus poſtea Byzantium profectus, ut vidit cives ſibi obviam egreſſos cum ramis olivarum ſupplices,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

deprecantes ſalutem, & excuſationem afferentes, cur illi obſtitiſſent, abſtinuit quidem à cæde, ſed Perinthiis ſubjectos reliquit: theatrum tamen illis dedit, & Κυνηγίων porticus, & Hippodromum ædificandum curavit, eidemque adjunxit thermas, quas ædificavit in templo Iovis, qui appellabatur Zeuxippus: renovavit etiam Strategium. Quæ omnia Severus inchoaverat, Antoninus filius perfecit.

CAP. II.

De magnitudine Byzantii.

CONſtantinopolitani cives hujus ætatis dictitant, Byzantium comprehenſum fuiſſe primo colle, hoc eſt, ſepto regio: ſed ampliùs fuiſſe, liquebit ex his, quæ modò dicam. Recentes ſcriptores ita deſcribunt: Byzantium incepiſſe à muro arcis, & pertinuiſſe ad Eugenii turrim; aſcendiſſe uſque ad Strategium, & Achillis balneum, & portam Vrbicion terreſtrem Byzantii: inde in chalcopratia & miliarium, ubi altera porta terreſtris Byzantiorum: hinc ad columnas Zonarii: ex his deſcendiſſe, & flexum fuiſſe in Acropolim per manganas, & thermas Arcadianas. Quibus ut nonnullam fidem habeam, non tantum facit eorum in aliis per-

multis

multis mihi cognita fides, quàm Euſtathius, ſcribens Athenienſes uſos Byzantio τῷ πολιχνίῳ, id eſt, parva urbe ad ſervandas pecunias. Sed longè antiquior Zoſimus Hiſtoricus, Byzantium ita deſcribit: In colle, inquit, ſitum fuit, occupans partem Iſthmi, quem efficiunt ſinus nuncupatus Cornu, & Propontis. Habuit portam in fine porticuum, quas Severus Imperator ædificavit, cùm iratus eſſe deſiiſſet Byzantiis, quod Nigrum tutati fuiſſent hoſtem. Byzantii murus per collem procedebat à parte occidentali uſque ad Veneris templum, & ad mare oppoſitum Chryſopoli; à Boreali verò parte ſimili modo deſcendens uſque ad portum, quem vocant Neorium, & ulterius uſque ad mare, quod è regione jacet oris Pontici, per quod ad pontum Euxinum navigatur. Hæc igitur, inquit ille, antiqua urbis magnitudo, ſed Dionyſius Byzantius, Zoſimo multo antiquior, ut ex ejus ſcriptis cognoſcatur ante Severi ruinam ſcripſiſſe, ait ambitum Byzantii circiter quadraginta ſtadia complexum fuiſſe, quæ longe majus ſpatium complectuntur, quàm illi tradiderunt. Herodianus Byzantium tempore Severi urbem maximam omnium Thraciæ fuiſſe dicit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Cap. III.

De Conſtantinopolis inſtauratione, ejuſque magnitudine.

Zonaras Conſtantinum magnum ſcribit cupientem urbem ſui nominis condere, primò Sardicum Aſiæ agrum delegiſſe, deinde Sigæum promontorium, poſt Chalcedonem & Byzantium. Georgius Cedrinus dicit Conſtantinum primo Theſſalonicam delegiſſe, ibique biennium agentem loco delectatum, admirabilia templa, balnea, aquæductus ædificantem, peſte interpellatum, locum hunc reliquiſſe, & profectum Chalcedonem Bithynorum, à Perſis everſam reſtituere incipientem, admonitum fuiſſe, ubi Conſtantinopolis condenda eſſet, ab aquilis lapillos architectorum iterum, & ſæpiùs rapientibus, & Byzantium tranſportantibus. Zonaras idem ſcribit: lapillos non vocat, ſed funiculos: quod commentitium videtur, ſurreptum ex Dionyſio Byzantio, tradente parum abfuiſſe, quin Byzas conderet Byzantium in loco Semyſtra nuncupato, ſito ad oſtia Cydari, & Barbyſæ fluminum, niſi corvus rapiens ex media flamma partem victimæ, & deportans in promontorium Boſporium Byzantem admonuiſſet ibi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

ondendum eſſe Byzantium. At mihi am cæcus Conſtantinus non videtur fuiſſe, quàm Chalcedonii antiqui: quorum cæcitate omnibus literarum monumentis decantata edoctus proſpicere potuit Byzantium, potiùs quàm Chalcedonem commodius Romani imperii domicilium eſſe: Quantò melius ſentiunt longè antiquiores, è quorum numero eſt Sozomenus Salaminius, & Zoſimus, qui ſcripſerunt ſuam hiſtoriam tempore Theodoſii minoris. Hi omiſſa mentione Sardicæ & Theſſalonicæ, & Chalcedonis, tradunt Conſtantinum cogitantem urbem condere ſui nominis, æqualis conditionis, pariſque honoris Romæ, deprehendiſſe locum inter antiquum Ilium & Helleſpontum commodum ad urbem condendam; fundamentaque jeciſſe, & muri partem in altitudinem excitaſſe, quæ in hunc diem videtur in promontorio Sigæo, quod Plinius appellat Ajantium, ex eo, quòd ibi Ajacis ſepulchrum eſſet emi-nens in extremas Helleſponti fauces, ubi dicunt ſtationem navium fuiſſe, & tentoria habuiſſe Achæos militantes contra Troiam: Pòſt Conſtantino commodiorem ſedem viſam eſſe Byzantium, quod trecenteſimo ſexageſimo ſecundo anno ab imperio Auguſti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Conſtantinus reſtituit, auxit, maxim
muris circumdedit, nuncuparique n
vam Romam Conſtantinopolitana
lege ſancivit, quæ inciſa in colum
lapidea, & publica in Strategio pro
Conſtantini ſtatuam equeſtrem prop
ſita erat. Cùm autem indigenas civ
exiſtimaret non ſufficere magnitudi
urbis, juxta fora ſparſim ædificavit d
mos, quas dedit habitandas Senator
bus, atque illuſtribus viris, quos ſecu
duxerat ex urbe Roma, atque ex ali
gentibus. Fora conſtituit alia ad urbi
ornamentum, alia ad uſum civium
Hippodromon ſacris ædibus, fontibus
porticibus inſtruxit, & Senatu, quen
habere voluit eundem honorem, quem
Senatores Romæ habere ſolebant. Re-
gias ædes condidit non multo inferio-
res Romæ regiis ædibus. Denique in
omni ornatu ſimilem, æqualemque
Romæ Italiæ efficere ſtudens, in eam
magnitudinem perduxit, ut Sozome-
nus tradat, hominum multitudine &
divitiis majorem Conſtantinopolim
eſſe, quàm Romam. Eunapius Sardia-
nus, non ignobilis ſcriptor, quamvis
Conſtantino infeſtus, tamen Conſtan-
tinopoleos magnitudinem maximam
deſignat, his verbis: Conſtantinopolis,
inquit, antiquum Byzantium, tempo-

ribus

ibus quidem antiquis præbuit Athenienſibus tranſmiſſionem frumenti, quod illinc copioſum efferri ſolebat: ſed temporibus noſtris, neque ab Ægypto multitudo onerariarum navium, neque ex omni Aſia, & Syria, & Phœnicia, & ex aliis gentibus importata, multitudo frumenti Conſtantinopolim implere & ſatiare poteſt populũ, quem Conſtantinus in urbem Byzantium tranſtulit ex aliis urbibus, quas hominibus ſpoliavit. Similiter Zoſimus, etſi Conſtantino non æquus, ob religionem, tamen fatetur eam auxiſſe in magnitudinem maximæ urbis; atque ultra Byzantii muros quindecim ſtadia urbem circumplexum eſſe muris intercipientibus Iſthmum ex mari in mare. Quam Conſtantinus quamvis maximam effecit; tamen Imperatores, qui poſt Conſtantinum imperârunt, majorem effecerunt: & propter multitudinem undique confluentium in Vrbem, militiæ, vel mercaturæ, vel aliarum rerum cauſa, aliis muris multo majoribus, quàm Conſtantiniani eſſent, eam circumdederunt; & habitationes ita anguſtas eſſe permiſerunt, ut etiam habitantes in foris anguſtè habitarent, ut viatores cum periculo incederent propter hominum, animaliumque multi-

tudi-

tudinem. Vnde factum fuit, ut m
ris non parva pars circuentis Vrbe
exſiccata fuerit, & palis in circuitu d
fixis, & domibus ſupra palos impoſit
urbs magna facta ſit ad capiendam p
puli maximam multitudinem. Et ha
quidem Zoſimus ait de magnitudin
qua erat temporibus vel Arcadii, v
Theodoſii. Agathius ſcribit tempor
bus Iuſtiniani adeò continentia, &
perpetua fuiſſe Vrbis ædificia, & con
juncta inter ſe, ut rariſſimum videre
quiſpiam locum ſub dio apertum, &
undique liberum, ut rectis oculis cæ
lum ſuſpicere poſſet. Quàm etiam ma-
gna fuerit urbs ante Iuſtiniani tempo-
ra, colligere poſſumus ex antiqua Vr-
bis deſcriptione incerti autoris, ſed
antiqui, & fidei pleni. Is dicit Vrbis
longitudinem fuiſſe à porta Aurea uſ-
que ad littus maris directa linea pedum
quatuordecim millia ſeptuaginta quin-
que; latitudinem autem pedum ſex mil-
lia centum quinquaginta. Neque tamen
Iuſtiniani temporibus intra Vrbem Bla-
chernas fuiſſe, colligere licet ex Proco-
pio; etiam ſi ante Iuſtiniani Imperium
Vrbs aucta fuiſſet à Theodoſio minore;
qui, ut tradunt Zonaras atque alii, id
negotii dedit Cyro urbis Præfecto. Is
magno & prompto ſtudio excitavit

terre-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

rreſtrem murum à mari ad mare ſexa-
inta diebus. Vrbis populus hoc opere
electatus, & celeritatem admiratus,
xclamavit Cyrum, & publica voce in
heatro coram Imperatore Theodoſio
ronunciavit: Vrbem Conſtantinus
ondidit, Cyrus renovavit: hinc invi-
ia Cyro conflata eſt, & ſuſpicio. Ita-
ue Theodoſii juſſu invitus tonſus, de-
nde Smyrnæ Epiſcopus conſtitutus eſt.
Hunc nominant Epigrammata Con-
antino inſcripta, in portis Xyloceri &
hegii nuncupatis, his verbis:

Εἰς τὴν πύλην Ξυλοκέρου
[Ξυλοκέρκου, ἢ Ξυλοκερίκου]
ἐν Βυζαντίῳ.

Θευδόσιος τόδε τεῖχος ἄναξ, καὶ
ὕπαρχος ἑώας
Κωνσταντῖνος ἔτευξαν ἐν ἤμασιν ἑξή-
κοντα.

Εἰς τὴν πύλην τοῦ Ῥηγίου
ἐν Βυζαντίῳ.

Ἤμασιν ἑξήκοντα φιλοσκήπτρῳ βα-
σιλῆϊ
Κωνσταντῖνος ὕπαρχος ἐδείματο τεί-
χει τεῖχος.

Quæ

Quæ autem cauſa moverit Conſtantinum, ut Byzantium, novam Romam Reginam Imperii Romani conſtitueri Sozomenus atque alii tradunt, Deum noctu Conſtantino viſum oraculum dediſſe, ut ad Byzantium conderet Vrbem dignam ſuo nomine. Alii tradunt ut Iulius Cæſar evitare volens inſidias cogitavit migrare Alexandriam, vel Ilium, tranſlatis ſimul opibus Imperii exhauſtaque Italia delectibus, & procuratione amicis permiſſa: ſic Conſtantinus ſentiens ſe veniſſe in odium Senatus Populique Romani, exhauſta Roma migravit primò Ilium, deinde Byzantium. Zoſimus nomini Chriſtiano infeſtus, cauſam affert maximè impiam. Conſtantinus, inquit, cùm ſuſtuliſſet Criſpum, atque alia ſcelera commiſiſſet, à ſacerdotibuſque expiationem eorum peteret, reſponſum ab eis accepiſſe tantam ſcelerum impietatem purgare non poſſe; ſed hanc Ægyptium quendam poſſe, qui ex Iberia Romam profectus allocutus Conſtantinum affirmavit omnium ſcelerum ipſum purgationem adepturum, ſi Chriſtianorum confirmaret opinionem, quæ hoc conſtitutum profiteretur, impiè, & ſcelerate contaminatos, ſtatim pœnitentes veniam aſſequi omnium male-

facto-

ctorum ſuorum. Conſtantinus facilè
rmonem excipiens, reliquit religio-
es patrias, & particeps factus eſt eo-
um, quæ ſibi communicaverat Ægy-
tius; impietatiſque principium fecit
anticam habere ſuſpectam. Inſtante
utem feſto, in quo neceſſe erat in Ca-
itolium aſſcendere exercitum, & ritus
eligionis ſuæ implere, metuens Con-
antinus intereſſe feſto, ex viſione ab
Egyptio ſibi miſſa, improbante aſſcen-
um in Capitolium, à ſancto ſacrificio
atrio deſciſcens, Senatum, Populum-
ue Romanum excitavit in odium ſui.
Qui non ferens omnium execrationes,
c convitia, Vrbem ſimiliter præſtan-
em, ut Romam, quærebat, ubi Palatia
egia conſtitueret, & ſedem Imperii:
ùm locum inter Troadem, & anti-
uum Ilium inveniſſet aptum ad Vrbis
edificationem, & Palatia regia conſti-
uenda, fundamenta jecit, & muri par-
em excitavit. Vbi verò hujus loci Con-
tantinum pœnituiſſet, opus reliquit
mperfectum, & Byzantium acceſſit,
dmiratus Vrbis ſitum, judicavit hanc
ptam maximè eſſe ad Regis domici-
ium excipiendum. Hæc quidem Zoſi-
mus, Iuliani ſtudioſus, Conſtantino ob
religionem infeſtus: à cujus ſenſibus,
ut penitus abhorreo, ut ei non aſſentio
de

de ſceleribus impiis, quæ falſo impingi Conſtantino, quæ alieniſſima à men Conſtantini, maximè pii, humaniſ mique copioſe monſtrare conarer, n hoc præſens inſtitutum tantam digre ſionem non pateretur; niſi etiam ſat Sozomenus & Euagrius ea redargu ſent, & confutaſſent. Ita in deſcriben da magnitudine incrementi Vrbis aſſentire cogor, cùm ex eo, quò etiamſi Conſtantino infeſtus, tame tantam, tam magnam, tam pulchra cogitur fateri Conſtantinum ædifica ſe: tum etiam magis ex eo ipſo, quòd vicinior multis ſeculis eſſet temporu Conſtantini, quàm recentes monach qui incertis libellis, quos ipſi inſcripſe runt de patria Conſtantinopolitana Conſtantinopolim ita deſignant; Con ſtantinum poſuiſſe murum à turre Eu genii, quæ finis erat antiqui Byzantii uſque ad Divum Antonium, à topi nuncupatis, ad Sanctam Deiparam nuncupatam Rabdon, & aſcendiſſe u que ad Exacionion, à milliario pene traſſe ad portas antiquas Ioannis Præ curſoris, & tranſiſſe uſque ad ciſternam nuncupatam ab Homine bono, inde tranſiſſe ad Armation, atque uſque ad Divum Antonium. Hanc deſcriptio-nem excuterem, niſi eorum autores ita

men-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

mendaces in permultis expertus eſſem, ut prætereundos putem. Hoc ferre non poſſum, quòd ponunt Ioannis Præcurſoris templum intra muros Conſtantinianos fuiſſe, cùm etiam multis annis poſt Conſtantinum extra Vrbem fuiſſet, atque alia ſim infrà demonſtraturus.

CAP. IV.

De forma, ambitu, latitudine, & longitudine, qua nunc eſt Conſtantinopolis.

CONſtantinopolis ex tribus partibus alluitur mari: ex Aquilone ſinu Cornu nuncupato, quem in Europam inſinuat Boſporus; ab Oriente cingitur Boſpori extremis faucibus; à Meridie Propontide, ab Occidente terra Thracia. Forma illius eſt triangula: cujus baſis eſt pars vergens ad Occaſum, vertex autem pars pertinens ad Ortum, id eſt, ad initium peninſulæ; ſed lateribus diſparibus: latus enim ſpectans ad Occaſum, ab angulo ſinus lunatam curvaturam admittit; deinde poſtquam longo ſpatio proceſſit, ex Aquilone flectitur ad Meridiem: latus verò vergẽs ad Meridiem, admittit flexum ea latitudine, ut ſi ab angulo ad angulũ linea recta extenderetur, ſinum maris interciperet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

in medio largum plus minus duobus ſtadiis : latus verò pertinens ad Septentriones, & ſinum Cornu nuncupatum ſi ab angulo uno ad alterum angulum linea duceretur, totum ſinum Cornu & partem urbis Galatæ interciperet : ſic enim curvatur latus, ut ejus duo extrema cornua arcum efficiant, duos arculos in medio flexu habentem, ſed ſic introrſus recedentes, ut duo extrema cornua arcus ſe includentis, non impediant, quominus quis ex alterutro cornu cernens videat utrunque cornu. Magis igitur propriè Conſtantinopolis tricornis, quàm triangula. Nam recti anguli non prominent extra latus, neque recedunt; cornua verò prominent & recedunt, & incurvantur. Itaque ſi hæc tria cornua quatenus eminent extra truncum Vrbis, abſcinderentur, Vrbs remaneret quadrata, oblonga, aliquantò plus miliari lata, ter tanto ferè longior, quàm latior : ac ſi cornu, quo ſcinditur Boſporus, non flecteretur ad Ortum ſolſtitialem, ſed ad æquinoctialem dirigeretur, Vrbs trianguli formam tenere poſſet : nam Vrbis latus vergens ad ſinum ferè eſſet rectum, & Proponticum latus magis dirigeretur, & pari propè anguli eſſent latitudine; ſed tamen anguli abſoluti figuram

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

jam nondum obtineret : nempe alii hebetiores , alii acutiores , & latera nondum rectis lineis dirigerentur. Nos tamen, ut omnes exiſtimant, triquetram dicere poſſumus, tribus grandibus angulis conſtantem : quorum unum ſpectans Propontidem, alterum pertinens ad continentem Thraciam, eadem ſunt longitudine ; tertium ſinui adjacens, brevius eſt uno circiter miliario. Ambitus urbis non attingit tredecim miliaria : quamvis Laonicus Chalcondylus in Hiſtoria, quam ſcripſit de Othomanis, tradit Conſtantinopolim circuitu complecti centum & undecim ſtadia. Ejus longitudo diſcurrens per dorſum promontorii ſex colles efficientis, non longior eſt triginta ſtadiis : at ſi Vrbs eſſet trianguli recti, non longè excederet novem miliaria. Sed ſi ejus ſitus collinus in planitiem explicaretur, in ampliorem dilataretur latitudinem : attamen nondum ad magnitudinem, quam vulgò Byzantini ei attribuunt, videlicet duodeviginti miliariorum:neq; tamen plura ædificia contineret, quòd ſita in collibus, quàm ſi eſſet poſita in librata planitie, propterea quòd ædificia non in ſolo inclinato, ſed ad libellam plano ædificantur. Non enim eadẽ ratio domorum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

rum,& hominum: nam plures homine ambitus Conſtantinopoleos continer poſſet in collibus ſita, quàm ſi eſſet plana, non item plures domos. Sedes enim hominum in clivo conſiſtere poteſt non item domorum, quarum ſolum explanatum eſſe oportet. Ejus latitudo varia: ab Oriente ad mediam ferè Vrbem nuſquam ſtrictior miliario, neque latior duodecim ſtadiis: deinde ſenſim dilatatur in duo cornua; ubi tam larga eſt, quàm tota ferè urbs longa: nec admodum diſſimilis eſt aquilæ pandenti alas, obliquè intuenti ſiniſtrorſum: in cujus roſtro poſitus eſt collis primus, ubi Regis Palatium, in oculo templum Sophiæ, in capitis vertice poſteriori ferè eſt Hippodromus, in collo ſunt duo colles, ſecundus & tertius: Reliqua Vrbis pars alas, & cæterum corpus occupat.

CAP. V.

Conſtantinopolis generalis deſcriptio.

CONſtantinopolis occupat peninſulam ſeptem colles complectentem: quorum unum efficit urbis angulus orientalis, inchoans Promontorium, quod Plinius appellat Chryſoceras, Dionyſius Byzantius Boſporium. Hic collis primus eſt diviſus à ſecundo col-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

le, valle lata: reliquos ſex colles efficit idem Promontorium Boſporium, ita ab exordio peninſulæ orientali ad Occidentem pergens perpetuo dorſo leniterque convexo, ut ſex colles ex ſuo latere dextro in ſinum eminenteis porrigat, & valles quinque emittat; ſed nullas penetrantes dorſum, excepta tertia, & quinta. Sed ita, ut ſuis jugis paululum depreſſis dorſum Promontorii ferè æquum continuent; ſiniſtro autem latere feratur perpetuo clivo, ut colles non habeat, ſed tumulos, & vallieulas exiguè depreſſas, procliviores tumulis ipſis: & ita dorſum Promontorii tendit aliquantum diſpari planitie, & altitudine, ac curvatur duos flexus recipiens, primùm prodiens ex jugo primi collis. Vnde leniter aſſurgit uſque ferè ad alterum flexum, qui fit in jugo tertii collis, ubi exiliter deprimitur, dum vallis jugum intercedentis inter tertium, & quartum collem admittit. Inde mediocri intervallo clivoſo aſſurgit: deinde æquale fertur ad Occaſum uſque, ferè ad murum terreſtrem, ubi paululum eminet. Promontorii hujus, quod dico efficere ſex colles, planities varia: nam alia in dorſo, alia in radicibus, utraque inæqualis, in primi collis jugo librata, larga ducen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

tos circiter paſſus, longa ſeptingentos
Deinde prodiens ex hujus collis faſt
gio, leviter pervenit ad jugum ſecunc
collis, ubi larga quingentos paſſus, ſe
tota ferè leniter devexa, in jugo und
naſcitur ſecunda vallis anguſta, & exi
guè prona, in tertio colle latior ſex
centis paſſibus, ſed æqualior eo loco
unde oritur tertia vallis ampla ſexcen
tos paſſus. Ex qua aſcenditur brevi cli
vo in quarti collis jugalem planitiem
non ampliorem ducentis paſſibus: in
quinto dilatatur in paſſus circiter ſe
ptingentos: in jugo, ex quo naſcitur
quinta vallis, reſtrictior; in ſexto mol
liter attollitur. Iam verò ima planitie
inter mare & radices Promontorii pro
currens, etſi totum promontorium
perpetua ferè cingit, tamen varia eſt
nam minor eſt ad radices collium, di
midio latior ad valles: ita enim ab ini
tio promontorium ambit, ut in valle
tres inſinuata pateat in latitudinem
mille paſſuum, juxta colles nuſquam
anguſtior jugere; excipio tertii colli
radices & quinti, ubi eſt anguſtiſſima
in quartam vallem longè lateque ſpa
tiatur. Ad radices ſexti collis contrahi
tur, exceptis radicibus duorum tumu
lorum poſitorum à tergo primi & ſe
cundi collis, quorum alter eminet uſ

que ad littus, alter prope accedit. Sed Vrbis ut ſitus faciliùs explicetur, per partes deſcribam valles & colles, quorum jucundus proſpectus eſt: ex eodem enim promontorii dorſo ſex colles naſcentes, eminentes in Sinum, ut fratres dicere poſſis, ita per ordinem locati ſunt, ut alteri alterorum aſpectum non auferant, ut per Sinum navigans, omnes videat ita eminentes in Sinum, ex tribus lateribus ut ſinguli duo oſtendant latera. Primus eminet in Ortum ſolſtitialem, ad claudendum Sinum; ſecundus tertiuſque interius recedunt, verſus Meridiem; reliqui eminent in Septentriones tam ſenſim, ut uno aſpectu videre eorum omnium poſſis duo latera: neque unius altitudo alterius altitudinem privat aſpectu navigantium per Sinum. Primus eſt ſecundo humilior, ſecundus tertio, quartus, quintus, ſextus aut paulò editiores tertio, aut paululum cedunt; id quod Aquæductus libella deprehendere licet. Primus enim collis inferior tertio & quarto deprehenditur ex turre librante Aquæductum, per quam ampliùs quinquaginta pedes aqua in altum exprimitur. Atque clariùs ut res intelligatur, diviſione utar non quidem in longitudinem urbis à Boſpori extremis fauci-

bus ad mœnia circuitu maris carenti
pergentem, ſed in latitudinem tenden
tem à Propontide ad Sinum Cera
nuncupatum. Quòd autem latitudi
nem in ſex partes dividam, naturalis ſi
tus Promontorii me informat, qui di
viſionem in ſex colles vallibus diſtin
ctos in Sinum eminentes informavit
verùm non abſolvit, non enim dor
ſum Promontorii tranſeunt. Romano
colles facile eſt ſecernere, quos Natur
ſecrevit vallibus: at Byzantini ade
dorſo inter ſe cohærent, & Promonto
rii eos procreantis pars, ſita à terg
collium, non ſimiliter ut à fronte in
tumeſcat, ut aliter eos deſcribere non
poſſim, quàm hos ſex colles eſſe uniu
Promontorii dorſum perpetuum, pro
minens inter valles alternas. Itaqu
non aliter definiam, quàm primò de
ſcribam partem Promontorii dextram
hoc eſt, collem, aut vallem: poſtea par
tem ſiniſtram, poſitam à tergo col
lium, aut vallium.

Cap. VI.

Singularum partium ſitus.

PRima latitudinis pars eſt frons pen
inſulani Promontorii, ampliùs mill
paſſibus patens, vergens ad Orientem
adjacens extremi Boſpori faucibus. I
enim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

enim ita ſecundum frontem Promontorii diſcurrit, littore curuato leniter in arcum, ut ab angulo, quo Boſporus ſcinditur in ſinum Ceras, & fretum extremarum faucium Boſporanarum, intervallo circiter quatuor ſtadiorum pertineat à Septentrione ad Meridiem; deinde ſpatio quatuor ſtadiorum ab Ortu ſolſtitiali ſe convertat ad Occaſum brumalem, uſque ad initium Propontidis, cujus cum Boſporo conjunctio finit Promontorii frontem, & flexum Vrbis incuruat ad Occidentem æſtivum intervallo duorum miliariorum: ipſa autem frons planitiem maritimam habet patentem in latitudinem ducentorum paſſuum, tam longam, quàm ipſa longa eſt, ſupra planitiem eminentes clivi omnes ferè molles, non excedentes altitudinem quadringentorum paſſuum: clivorum pars ſiniſtra expoſita Orienti brumali, habet in jugo Hippodromum: pars dextra reſpiciens ad Orientem æſtivum, efficit latus primi collis, in cujus ſummo eſt Regis Palatium. Poſſem frontem totam, cùm planicie & clivo æqualiter procurrentibus continuata ſit, & cohærens cum colle primo, dicere partem primi collis. Verùm ut diſtinctius intelligatur, tractabo ſeparatim.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Cap. VII.

De Primo Colle, & Regis Palatio, æde Sophiæ, & de Hippodromo.

PRimus collis ab Ortu ſolſtitiali ad Occaſum brumalem proferens ſuam longitudinem, primò patet in latitudinem triginta paſſuum, ſed ſubitò fit latior; deinde paulò minùs in latitudinem porrigitur, quàm in longitudinem. Naſcitur ex peninſulani Iſthmi angulo, efficiente verticem triangulæ Vrbis. Projicit velut mucronem, ſeu linguam molliter in planum devexam, ſeu roſtrum, quo Boſporus in Fretum ſui canalis, & Sinum Ceras nuncupatum ſcinditur. Eminet ultra cæteros colles totus ferè in Sinus oſtium, aditumque projectus, & tanquam brachium immiſſum claudit Sinum: ut lineam ab ejus mucrone ſi duceres ad angulum Vrbis occiduum, intra lineam totum Sinum, maritimamque Galatæ oppidi planiciem includeres: id quod magno naturæ munere, Sinum protegens, à ventis tutiorem, & portuoſiorem efficit. Vndique proclivis prominet, excepta cervice, qua plana adnectitur reliquo dorſo Promontorii ſimiliter plano. Illius clivi, ſpectantes ad Ortum ſolſtitialem, & Septentrionem,

nem, mediocriter ſupini, & molles: reliqui proniores, ut alicubi gradibus aſcendantur; ſed omnes, ubi elatiores, nuſquam quadringentos paſſus excedunt. Planicies maritima imos collis clivos ambiens, varia eſt. Eam quæ ad Orientem pertinet, latiorem facit littus intumeſcens in curvaturam lunatam; illius verò, quæ ad Septentriones, & Solis Occaſum contuetur, latitudinem auget vallis dividens primum collem, à ſecundo colle. Iugi planities librata eſt in paſſuum longitudinem circiter ſeptingentorum. Collem totum non ſolùm natura munivit, quæ ab Oriente ipſum Boſporo, à Septentrione ſinu Cornu nuncupato, ab Occaſu ſolſtitiali valle circumcluſit: verùm etiam Regii Clauſtri muris undique clauſus eſt; quibus frequentia pinnarum, & turrium diſtinctis, nihilque à murorum urbanorum forma differentibus, à reliqua Vrbe ſeparatur. Maritimam planiciem, & clivos imos occupant Regii Horti. Ex collis ſupercilio longè lateque maria campoſque deſpicit Regis Palatium, in ſummis clivis partim ſitum, partim in jugi planicie; in qua duæ Palatinæ areæ undique clauſæ: prima patet in paſſuum longitudinem circiter ſeptingentorum; in latitudinem verò

verò ducentorum: quam ſubſequitur altera interior, à prima muris & foribus diviſa, quadrata, longitudinis ducentos paſſus habens, undique ambitu porticu, multis & variis columnis marmoreis ſuſtentata. In media area aliquot Platani, & Cupreſſi litigantium turbam adumbrant. In angulo Septentriones conſpicienti Forum Iudiciale eſt, quod Turci Divanvm appellant. In areæ latere vergente ad Solis Ortum æſtivum collucet Regia Domus. In latere brumali conſiſtunt Thermæ, & Culinæ Regiæ, octo hemiſphæriis caminatis conſtantes. Earum enim unumquodque hemiſphærium concameratum, parvæ ædiculæ ſimilitudinem gerens, nihil aliud eſt, quàm luculentus caminus in ſummo vertice faſtigiatus in figuram laternæ. Fores primæ areæ ſitæ in media cervice, in qua collis jugum jungitur ad libellam plano dorſo Promontorii ferreæ duplices, & bivalves inter ſe diſtant viginti paſſus; inter quas ſtant janitores. Ex utroque veſtibuli latere fulgent arma ſuſpenſa. Portarum limina & paraſtades marmoribus nitent. Supra fores exiſtit ædificium quadratum, tegulis plumbeis tectum, ut cætera omnia Palatii ædificia. Ex prima area patet aditus ad ſecundam

inte-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

nteriorem aream, per portas binas, & duplices: inter quas mediaſtinorum janitorum ſtatio, & arma appenſa luent. Harum portarum pars exterior ræ ſe veſtibulum non habet, ſed interior habet velut quoddam veſtibulum gredientes excipiens. Decem columnis arii marmoris ſuſtinetur: cujus lacuaria auro, & ditiſſimis coloribus opee Perſico elaboratis elatè ſuperbiunt. d tertiam portam, qua patet intimus ditus ad Ædes Regias, ſtant intimi nitores, & præfectus janitoribus, t Regio cubiculo. Hac nulli liberè inrediuntur, niſi ſervi miniſtri Regiæ Domus: cæteri ingredi non poſſunt, iſi regio permiſſu, niſi Rege ſedente tùs prope fores, ut regii Satrapæ, cùm egem ſalutare habent neceſſè; aut Leati oſculo Regis manum venerantur dentis in lectica quidem humili, ſed perbe ſtrata intra ædiculam marmoeam, auro, argentoque, & gemmis lgentem, circumdatam porticu ſuentata columnis egregii marmoris, iras & capitula inaurata habentibus. ræter quas commemoravi portas, Reum Clauſtrum multas alias habet, ſo Regi, regiiſque intimis miniſtris paentes. Equidem memini me duodeim numeraſſè, ferreas omnes; ex parte

Vrbis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Vrbis ſeptem, quarum duæ mari pro-
pinquiores, vehem fœni tranſmitte-
rent, ex parte maritima quinque: pri-
ma ad Septentrionem, & Sinum ver-
git; ſecunda in collis mucrone ſita, am-
pla, præ ſe veſtibulum habens laquea-
tum, auro, & pictura Perſica illuſtra-
tum, ſuſtentatum columnis marmoris
Ophitici; intuetur medium Boſporum
venientem. Ab hac non procul terti-
conſpicit Chalcedonem, & Solis Or-
tum, ante quam naviculæ in clauſa ſta-
tione manent, quibus Rex ad venatio-
nes hortoſque navigare ſolet. Quart-
Solis exortum ſpectat hibernum, non
longè à ruderibus ædis Chriſto ſacræ
cujus veſtigia in muro incluſa appa-
rentia Græci frequenti aditu venerari
ſolent. Vltra hanc quinta videtur, a-
pud quam tigna recta ſtant, ad ſpecu-
landum piſces retia ſubeuntes. Ex hac
regii piſcatores prodire ſoliti ſunt. A-
mœniſſimum (ut id obiter interpo-
nam) proſpectum cùm omnes Byzan-
tii colles habent, tum longè amœnio-
res, Collis Primus, in quo laxiſſimè ha-
bitat Rex. Is ſive in hortis ambulet
ſive domi jaceat, à fronte proſpici-
Boſporum: ejuſque utraque littora vi-
rentia ſylvis ſuburbanorum prædio-
rum, à dextera campum Chalcedo-
nenſem

enſem ſuis hortis conſitum, Propon-
dem, inſulas frequentes, nemoroſos
montes Aſiæ, & longè retrò reſpicit
lympum Aſiæ, perenni nive tectum,
propè nobilem Vrbis partem, ædem
ophiæ, & Hippodromum. A ſiniſtra
tuetur ſex Vrbis colles, & Thraciæ
ampos longè lateque patentes cir-
umſpicit undique; & quoquo verſus
avigantes hos à Ponto, vel ab Helle-
onto; alios, eoſque diverſos, ab om-
ibus Propontidis oris venientes, alios
num Ceras ſurſum deorſum navigan-
s. Proſpicit omni temporis momen-
infinitam multitudinem ſcapharum
trò citroque trajicientium. Deſpicit
b oculos ſubjecta tria collis latera, ve-
ita omni genere florum, arborum,
erbarum. Neque enim modo hîc a-
œniſſimus proſpectus eſt Regiis Ædi-
us, ſed etiam omnibus hortorum cli-
s, in quibus permultæ ſpeculæ, ac po-
us collis triplex latus totum ſpecula
iſtit. Ac ſi propiùs mare contueri
lt, in medio littore faſtigiato in mu-
onem, quo Boſporum in duas partes
vidi diximus, Porticus Regia fulget
armoribus & columnis, habens a-
ectum pulcherrimum amœniſſi-
umque; cui omni æſtatis tempore
ant molles auræ; in qua undique
virgeis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

virgeis cancellis minutis, & velut ret
culatis clauſa Regem ſedentem nem
introſpicere poteſt. Itaque ille à nem
ne viſus, alter Gyges, videt omnes ci
cumnavigantes adeò propè, ut qu
quiſque facie ſit, internoſcere queat: &
ſi fortè ſervorum domeſticorum fr
quentem uſum faſtidit, externorum l
berorum excitari poteſt ridicula dicac
tate, non ſolùm remis, ſed etiam co
tis ad crepidines littoris firmatis co
tendentium ſuperare rapiditatem B
ſpori, Rhodano longè celeriorem. E
tra Regium Clauſtrum excellit Æd
divinæ Sophiæ, à valvis clauſtri Reg
diſtans paſſus circiter ſeptuaginta, ſit
in primi collis cervice, atque adeò i
ſupercilio clivi eminentis ſupra hortu
primæ vallis, ex qua gradibus lapide
aſſcenditur ad portam Clauſtri Regii,
ædemque Sophiæ, quæ ab ortu Sol
hyberno habet clivos adeò molles, u
ſenſim, & latenter deſinant in ſupe
nam, & infernam planiciem. Deniq
omnes clivi à Septo Regio ad Hipp
dromum leniter proni ſunt: Ab æ
Sophiana pergit planicies inter Me
diem & Occaſum, ad finem Hipp
dromi patens in paſſuum longitud
nem ampliùs ſeptingentorum. Hipp
dromi longitudo duo ſtadia exced

la

latitudo ſtadium æquat: ejus planities ad libellam æquata eſt, ſed hominum opere potiùs quàm natura. Ejus media pars, pertinens ad Propontidem, ex triplici latere clivis cingitur: lenibus quidem ab Oriente, ab Occidente verò pronis, & in magnam altitudinem depreſſis; à Propontide verò non modo proclivibus & præcipitibus, ſed etiam ad perpendiculum directis, altis plus minus quinquaginta pedes. Tota enim Hippodromi frons ſubſtructis fornicibus conſtructa, Hippodromum planum præſtat, & pulcherrimum proſpectum exhibet Propontidis; ut ex Hippodromo non modò navigantes, ſed etiam Delphini ſaltantes videantur. Ejus gradus paucis ante annis ex latere vergente ad Septentrionem, extantes ab Abramo Baſſa, dum ſuas ædes ædificaret, ſublati ſunt. Inter Hippodromum & Propontidem procurrit planities in paſſuum latitudinem quadringentorum explicata, in qua poſteà deſcribemus templum Bacchi & Sergii. Sub Hippodromo verſus Meridiem eſt porta Leonis marmorei, extra urbem ſiti, in ruderibus Palatii Leonis Macelli; cujus feneſtræ antiquo opere laboratæ extant in muro incluſæ. Palatium poſitum erat in tumulo mare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

attingenti, in altitudinem circiter centum paſſuum edito.

CAP. VIII.
De Prima Valle.

EX prima Promontorii planitie, in qua dixi Sophiæ templum, & Hippodromum eſſe, molle dorſum ſecundi collis mille paſſibus leniter aſſcenditur uſque ad Columnam Purpuream, poſitam in ſummo vertice ſecundi collis, quem ab Oriente claudit prima vallis, quæ primum collem dividit à ſecundo colle. Naſcitur à planitie Sophiæ, procedens à Meridie ad Septentriones. Similitudinem gerit circini diducti in crura rigentia: alterum quidem crus ad Ortum ſolſtitialem, alterum ad Septentriones porrigit. Per hanc mediam incedit murus Clauſtri Regii, à reliqua urbe ſegregans clauſtrum Turcicum. Promontorii ima planities longè lateque ita in hanc vallem inſinuatur, ut à ſinu ad ædem Sophianam mille paſſus ambules plano ferè pede: primo maritima librata patens in quingentos paſſus, deinde in vallem inſinuata trecentos paſſus molliter aſſurgit; ut etſi leniter devexa eſt, tamen lubrico lapſu aquæ declivitatem ſentis potiùs, quàm pedibus: primùm laxa,

& pau-

& paululum prona, deinde preſſior, pòſt in duas valliculas ſtringitur; quarum vicina Sophiæ, etſi longa eſt quadringentos paſſus, tamen molliter acclivis eſt, & perangusta, ut ejus imam planitiem via publica occupet.

CAP. IX.

De Secundo Colle.

PRomontorii dorſum leniter intumeſcens, & duæ valles ſecundum collem efficiunt. Prima à Solis Ortu primum collem dividit à ſecundo; altera ab Occaſu ſecundum ſejungit à tertio: à Septentrionibus maritima planitie clauditur; à Meridie dorſum ad Septentriones porrigit leniter devexum in longitudinem mille paſſuum, in latitudinem verò quadringentorum. Totius autem collis latitudinem variam efficit varia vallium latitudo; valles enim, quibus intercluditur à ſummo, perangustæ ipſum ampliant, ab imo latè patentes aſtringunt. Ejus longitudinem producunt ſui tumuli, quibus duobus prominet in Sinum. Triplici clivo deprimitur in variam altitudinem: nam clivus ſpectans ad Ortum Solis hybernum, à ſumma valle ad ſummum collis verticem, aſſcenſu circiter mille paſſuum æquabiliter & leni-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

ter prono effertur: deinde minuitur, ut vallis augetur, & laxatur; proclivиorque fit duabus valliculis, (quas emittit ipſa vallis,) pronis quidem, ſed centum paſſus non excedentibus. Clivorum ad Sinum vergentium altitudo quàm varia ſit, quinque viæ demonſtrant, ab imis radicibus ad ſummum jugum pertinentes. Prima in paſſuum altitudinem quingentorum aſſurgit: quorum ducenti exorientes à primis radicibus, valdè proni, trecenti ſupini. Secunda via ſexcentos paſſus alta, è quibus centeni per imam valliculam leniter ſurgunt, deinde centum maximè propendent, ut gradibus aſſcendantur: pòſt quadringenti paulatim collis dorſum faſtigiant, uſque ad verticem latum ſexaginta paſſus. A vertice dorſum prominet ad Meridiem centum quinquaginta paſſus, ad viam uſque procedentem ab Æde Sophiæ ad Columnam Porphyreticam. Reliquarum trium viarum exiſtunt à radicibus collis centum paſſus exiguè proni, ducenti multum proclives, ut anfractibus molliantur: quingenti leniter jugum collis ad culmen perducunt. Præterea ex clivorum latere, quos dixi vergere ad Sinum, duo tumuli eminent, unus in Septentrionem, alter ad Orientem:

uterque

uterque in alterum inclinatus, vallicu-
lam efficit ab Oriente cinctam clivo
prono, alto octoginta paſſus placidè
devexos: unde fit, ut maxima pars cli-
vorum hujus collis contueatur Orien-
tem; latus collis ſpectans ad Solis Oc-
caſum variam acclivitatem habcat.
Nam ejus clivi attingentes imam vallis
planitiem in longitudinem trecento-
rum paſſuum ab imo ad medium præ-
cipites, & penè directi ſunt, à medio
ad ſummum leniter devexi: qui vero
eminent in ſummam vallem, non ex-
cedunt ducentos paſſus; ſed variè de-
clives: ut enim vallis aſſurgit, ita clivi
molliuntur: Duplici acclivitate depri-
muntur clivi omnes collis; una in lon-
gitudinem, altera in latitudinem: qui
enim deſident in Orientem & Occa-
ſum, ita deſident, ut etiam deſideant
in Septentrionem. Denique univerſa
ejus latera quantumlibet alta ſint, ta-
men eorum pars valde proclivis ſta-
dium non ſuperat, reliquæ partes mol-
li clivo ſubſident, radices ſenſim dedu-
cuntur in planitiem: ſummi clivi dor-
ſum efficiunt ſemiplanum, planities
maritima inter ſinum & collem inter-
cedens ad radicem tumuli vergentis ad
Aquilonem (ubi ſtrictiſſima eſt) patet
in latitudinem trecentorum paſſuum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

ſed ſubito dilatatur ex utroque tumuli latere in quadringentos paſſus, eoque magis quò longiùs inſinuatur in valles. Venio nunc ad Promontorii latus ſiniſtrum. A tergo ſecundi, & tertii colli duo colliculi eminent in Propontidem, inter quos decurrit vallis ex tribus proclivis imbrici ſimilis, non ſupino quidem (ut eſſe ſolet in tectis,) ſed valde prono, à qua media uterque colliculus intumeſcit; orientalis quidem in paſſus amplius ducentos, occiduus verò in tantundem. Vallicula inter hos colliculos depreſſa exiguè concava, ſub ſe habet portum manu factum intra murum clauſum, poſitum in maritima planitie, quæ excurrit uſque ad frontem Hippodromi, patens trecentos paſſus in latitudinem. A ſinu Cornu nuncupato ad Propontidem latitudo ſecans collem laxatur in duo circiter millia paſſuum.

Cap. X.

De Secunda Valle, dividente Secundum Collem à Tertio.

VAllis, quæ ſecundum Collem dividit à tertio, naſcitur à dorſo Promontorii, deſinitque in maritimam planitiem, excipientem Piſcatorium forum, & Trajectum Sycenum: à quo

ad

d vallis primas fauces planities in paſſuum latitudinem panditur quadringentorum, ita æquatam, ut aquæ deabi poſſint in ſinum à primis faucibus: ubi laxatur in paſſuum latitudinem ducentorum, ſenſim incipit aſtringi uſque ad mediam vallem; ubi premitur in quinquaginta paſſus: deinde coarctatur, ut duntaxat admittat viam: vallis eſt ſimilis imbrici molliter reſupino, & ita inclinato, ut ſolet inclinari in ædium tectis. Ejus longitudo ſexcentos paſſus excedit, quorum trecenti fermè plano pede ſubeuntur, reliqui proniores: ſed tamen paulatim aſſurgentes in jugum, quo ſecundi collis dorſum jungitur dorſo tertii collis. Per imam vallis planitiem via lata contra oppidum Galatam poſita, utrinque cincta tabernis mercatoriis, tecta ſcandulis, ſed interlucentibus, exiguas feneſtellas admittentibus. Galatini mercatores aſcendunt ad Forum, quod Turci vocant *Bezeſten*: id partim ſitum eſt in jugo vallis, partim in clivo tertii collis, quod anno Natalis Chriſti milleſimo quingenteſimo quadrageſimo ſexto totum fortuito incendio deflagravit, exceptis duabus Baſilicis concameratis lateritio opere, quæ nocte claudi ſolent ferreis portis, & feneſtris. Poſt incen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

dium mihi licuit intueri aream Fori vi
diſtinctam rectis & tranſverſis: advert
ſic eſſe planam, ut tamen exiguè de
vexa ſit ab occaſu ad ortum, à meridi
in Septentriones. Vidi Fori circuitum
combuſti ampliùs quinque ſtadia com
plecti, in quo ſummo ad occaſum per-
tinente Nymphæum inſpexi quadra-
ginta quinque columnis marmoreis or-
natum, ſuſtinentibus lateritiam came-
ram. Baſilicam veterem, quam antea
non potueram perſpicere ob taberna-
rum, officinarumque frequentiam, cir-
cumſpexi ſpoliatam circumvicinis ta-
bernis; atque animadverti circa Baſi-
licam eſſe appendices velut alas Baſilicæ
adnexas, diviſas in ſexaginta fornices,
tectos plumbeis tegulis, quibus pro ta-
bernis & officinis utuntur, in quibus
intimis ſunt conclavia, quæ claudun-
tur porta ferrea. His appendicibus Ba-
ſilica circumſepta conſtat octo pilis,
quatuor portis, quindecim hemiſphæ-
riis concameratis lateritio opere tectis
plumbo. Nova Baſilica duodecim pilis
ſuſtinetur, lapide quadrato conſtru-
ctis: ad pilas ſingulas adnituntur qua-
tuor arcus, ſuſtinentes hemiſphæria
viginti, tecta plumbo. Hanc ambiunt
appendices alariæ ſexaginta fornicatæ
& concameratæ, tabernas mercatorum
con-

ontinentes. Intra Baſilicam ducentæ
: viginti tabernæ includuntur in hunc
nodum affabrefactæ : circum parietes,
c pilas fornicum diſcurrunt ſuggeſtus
ıti, ubi ſedentes mercatores exponunt
nerces, quas producunt ex loculatis
rmariis ligneis, quæ à tergo merca-
orum ſedentium diſpoſita ſunt juxta
arietes per ſe extantia, neque muris
ffixa, ſed exemptilia, valvulis clauſa.

CAP. XI.

De tertio colle.

TErtium collem duæ valles efficiunt. Vna ad Solis ortum pertinens, il-
um dividit à ſecundo colle ; altera,
uæ ad occaſum attinet, ſejungit à
uarto. Dorſum illius porrigitur in
ongitudinem mille ampliùs paſſuum.
Procedit à Promontorii jugo, ex Me-
idie ad Sinum in Septentriones æqua-
i ferè altitudine, contrà quàm ſecun-
di collis dorſum, quod à ſummo Pro-
montorii jugo ad imam maritimam
planitiem demittitur in Septentriones.
Illius dorſum extra jugum Promontorii
planum, multum procedit; ejuſdemque
radices trecentis paſſibus in Septen-
triones ampliùs eminent, quàm ſecun-
di collis intumeſcentis in dorſum Pro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

montorii. Planities dorſi variatu
Summa quidem pertinens ad jugu
Promontorii patet quoquoverſus pa
ſus circiter octingentos, quorum pa
tem occupant Gynæconitidum clau
ſtra. Partem vergentem ad Solis o
tum, Mercatorium Forum, & Xeno
dochium, ſepulchrumque Pajaziti Re
gis; partem meridianam area vacua
& circum aream tabernæ librariæ; re
liquam dorſi planitiem, vergentem a
Septentriones, non modò naturalem
verùm etiam artificioſis ſubſtructioni
bus dilatatam occupant ædificia, qu
Rex Soleimanus præparat ad ſuum ſe
pulchrum, & Xenodochium, ædemqu
Mametanæ religionis ſumptuoſam.
Hic collis deſidet tribus lateribus in
treis tumulos extumeſcentibus: nam
ex lateris ad Solis ortum ſpectantis par
te, in qua eſt turris Hirenæ, promine
tumulus in ſecundam vallem. Longa
dorſi porrectio longè projiciens mu
cronem ad Sinum verſus, efficit tumu
lum conſpicientem Septentriones: à
latere autem ad Solis occaſum perti-
nente, intumeſcit in tertiam vallem
tumulus, in quo ædes eſt Divi Theo-
dori, à medio collis dorſo ad mariti-
mam planitiem. Duo enim latera du-
plici proclivitate deprimuntur, una

recta,

ecta, altera tranſverſa, latus Solis or-
um contuens, cùm extendatur in paſ-
uum longitudinem circiter mille &
recentorum, acclivitatem tranſver-
am paulatim remittit, à ſummo qui-
em latere remiſſiorem facit, at con-
entiorem & decliviorem, quò pro-
iùs deducitur in planitiem. Clivi au-
em à ſummo collis dorſo directi ad
allem varii ſunt: nam eminentes in
epreſſiorem vallem efferuntur in alti-
udinem quingentorum paſſuum, quo-
um imi trecenti valdè proclives, ſum-
mi ducenti dimidio remiſſiores, nimi-
um tectis imbricatis haud proclivio-
res. Cæteri clivi recta via dejecti ad
vallem paulatim, pariterque minuun-
tur, ut vallis aſſurgit. Latus, quod at-
tinet ad Solis occaſum, fermè ſimile &
par exiſtit lateri vergenti ad Orientem:
illud verò, quod ſubducitur à Septen-
trionibus, clivorum altitudines varias
habet: tumulus enim à dorſi mucro-
ne projectus demittitur in paſſuum al-
titudinem quingentorum, è quibus
imi trecenti aguntur præcipites, ut æ-
dificia ſubſtructionibus nitantur. Sum-
mi ducenti acclives quidem, ſed leni-
ter, & ſenſim velut ab equi poſteris clu-
nibus ad dorſum conſurgunt. Reliqui
hujus lateris clivi, quò magis contra-
huntur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

huntur à maritima planitie, hoc lo
giùs producuntur à reſidente in ſeipſ
tranſverſa declivitate, emiſſà à col
latere ad Solis ortum pertinente. Pl
nities maritima, à collis radicibus,
Sinu intermiſſa, qua parte attingit t
mulum, quem jam dixi demiſſum
mucrone collis, ducentos paſſus nc
excedit; qua verò alias collis radic
contingit, ſenſim laxatur in valliu
fauces. Clauſtrum Gynæconitidum r
giarum, ſitum in collis dorſo, cùm pr
mùm veniſſem Byzantium, paulò m
nus ſex millia paſſuum circuitu com
plectebatur: at nunc id coarctant R
gis Soleimani Xenodochia, & Mauſo
leum ſepti muliebris plus quàm me
diam partem occupantia. Iam verò la
tus Promontorii ſiniſtrum, à tergo ter
tii collis ſitum, reſpiciens Meridiem &
Propontidem, duobus tumulis turge
ſcit: ab horum altero, qui Solis ortu
propior eſt, latus Promontorii ſenſim
flectitur in occaſum, uſque ad ſecun
dum tumulum, paulò ſupra Promon
torii radices editum; à quo tumulo
ſexicollis Promontorii latus ſtatim ad
mittit poſticam depreſſionem valli
tertiæ, incipitque vergere ad ſeptentrio
nes. Duplicem igitur clivum habet ſi
niſtra pars collis tertii: unum ad meri

dianum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

ianum cardinem, editum in altitudi-
em ſexcentorum paſſuum; alterum
d occidentem brumalem, altum ſe-
tingentos paſſus, tum ad æquinoctia-
m longè breviorem. Planities inter-
oſita inter poſticas tertii collis partes
eridianas, & littus Proponticum,
uſquam anguſtior trecentis paſſibus,
eque longior ſeptingentis: occiduas
erò radices claudit planities vallis, quæ
ollem ſeptimum ſeparat à Promonto-
o ſexicolli, pertinens à planitie Pro-
ontici littoris ad murum urbis circui-
ı maris vacantem ferè librata, ubique
atens quingentos paſſus in latitudi-
em. Tres jam commemorati colles
ropriè Boſporium promontorium ap-
ellari poſſunt; ſic prominentes in ma-
e, ut ſive ex Ponto, ſeu ex Propontide
aviges Byzantium, eos procul videas
rojectos in fauces Boſpori. Vallis ter-
ia reliquos treis colles à mare in con-
inentem recedentes, à primis tribus
ollibus ſeparare videtur: nos tamen,
uia dorſo & clivis conjuncti, & jux-
a Sinum ex ordine diſpoſiti, ſex col-
es in Promontorio Boſporio poſui-
mus. Planities explicata in tertii col-
is dorſo leniter demittitur in plani-
iem, quæ eminet in tertiam vallem,
mpla ad longitudinem ſexcentorum

&

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

& viginti paſſuum ; in latitudin
tantundem.

Cap. XII.

De valle tertia.

VAllis tertia inter tertium & qu
tum collem interjecta gemina e
videtur : nam hæc media in altum e
tur, ut dubium videatur num ſit va
pars, an promontorii. Iugum eſſe v
lis particulam, oſtendit altitudo for
cum procurrens ex uno vallis latere
alterum latus. Vt verò dorſum P
montorii videatur, præ ſe ferunt ext
mæ vallis partes, valdè à media va
demiſſæ in contraria latera ; una
dextram, altera ad ſiniſtram. Dext
habet imam planitiem, latam in fau
bus trecentos paſſus, deinde ſenſim
ſtrictam in ducentos ad libellam ferr
æquatam in longitudinem quingent
rum paſſuum, quæ etſi in æqualem
titudinem deprimitur, tamen ejus
tera non æqualiter in altum efferu
tur: ubi enim ipſa maximè concava e
ejus alterum latus in magnam altit
dinem attollitur, alterum ter tan
ſummittitur. Ex hac depreſſa plani
aſcenditur brevi clivo in jugum med
vallis, ſeu dorſum Promontorii, qu
planum leniter depreſſum inter t

tiu

um & quartum colles, patet quoquo-
erſus ſexcentos paſſus. Excipio parti-
ulam, per quam vallis media penetrare
idetur, ubi latior non eſt quadringen-
is paſſibus. Per hoc vallis ſeu Promon-
orii jugum fornices aquæductus à
uarto colle recta via pergunt ad ter-
ium collem, quorum faſtigium æquat
bella fornicum; qua deprehenditur
uantopere deprimitur Promontorii
orſum: ut enim fornices ſint æquali
faſtigio, tamen inæquali altitudine exi-
ſtunt: nam benè excelſi ſunt in plano
ugo vallis; at in clivis collium longè
minùs alti: ſpatio enim octingentorum
paſſuum ferè in æqualem altitudinem
eriguntur: reliqui fornices, quò altiùs
clivi extolluntur utriuſque collis, eò
breviores ſunt. Ex jugo, ſive id velis
eſſe vallis, ſive Promontorii ſiniſtra
vallis pars leniter concava molliter
propendet in ſeptingentos paſſus, uſque
ad planitiem, quæ ſexicolle Promon-
torium à ſeptimo colle ſecernit, per-
gens ad Propontidem. Vrbis latitudo à
ſinu ad Propontidem, ſecans tertiam
vallem, patet amplius decem ſtadia.

CAP.

Cap. XIII.

De quarto colle.

QVartus collis, in cujus dorſo M
meti Regis, qui Conſtantinopoli
cepit, Mauſoleum ſpectatur, unà cu
ampla Æde Mametanæ religionis, &
mul cum Xenodochiis, & Thermis, c
cumdatur duabus vallibus, Promont
rii dorſo, & maritima ſinus planiti
Ejus ambitus circumplectitur ampli
ter mille & ſexcentos paſſus: longitu
à ſummo dorſo ad Sinum Aquilonen
que porrigitur ultra mille paſſus; lat
tudo ab ortu Solis ad occaſum explica
tur in paſſus circiter octingentos: à ju
go ad Sinum collis procedens prop
quadratus deſinere perſpicitur, in du
cornua, ſed imparia, quorum alterum
vergens ad ſeptentriones perpetuo do
ſo fertur, utrinque declivi; alterum
ſpectans ad Solis ortum, ita demitt
tur, ut ex hoc in alterum quaſi gradu
quidam jactus eſſe videatur: nimirum
ex hujus ſuperiori parte planities ex
currit, ex qua veluti gradu patet aſcen
ſus in alterum. Ab inferiori parte, i
occaſum dejicitur, ut valliculam eff
ciat. Collis ab Oriente clauditur valle
qua ipſe ſeparatur à tertio colle, ab a
quilone maritima planitie, Sinum con

tingen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

ingente, ab Occidente partim valle, qua is ſejungitur à quinto colle, partim circuitur Promontorii dorſo perpetuo, quod adeò paulatim & placidè ex quarti collis jugo aſſurgit ad jugum quinti, ut acribus oculis, potiùs quàm tardis paſſibus utriuſque collis dorſum inæquale eſſe percipiatur. Ita enim continenti jugo hi duo colles inter ſe conjuncti ſunt, ut nullus ſentiatur clivus: ſed perpetua planities, quæ faſtigians quarti collis dorſum octingentis paſſibus longior non eſt, neque latior ducentis, deinde in quinto in ſeptingentos dilatatur. Quartus collis etſi nulli ex ſex collibus perpetuo dorſo conjunctis cedit de altitudine, tamen aſcenſus tam rectos, quàm tranſverſos molliores habet, ob longum tractum leniter devexum, triplici declivitate depreſſum. Prima declivitas per collis longitudinem à regione cœli inter Meridiem & occaſum media, ad Septentriones decurrit ampliùs mille paſſus: quorum ducenti ſurgentes à maritima planitie mediocriter proni; reliqui adeò molliter ſupini, ut ſemiplano pede ſubeantur: è quibus centum ultimi attingentes jugi planitiem, decliviores cæteris prominent. Declivitas tranſverſa collis latitudinem intercipiens duplex

eſt: una dejicitur ad Solis occaſum; al
tera ad ortum depreſſa varia quiden
exiſtit, ſed tamen tota naſcitur à valle
quæ quartum collem dividit à tertic
Ab hujus quidem vallis jugo clivus du
centis paſſibus aſcenditur. Paulò infr
ſummam vallem aſcenſus eſt quingen
torum paſſuum, quorum centum a
imis radicibus exurgentes clivo pron
eriguntur, reliquorum leniter devexo
rum altitudinem oſtendit libella aquæ
ductus. Ab ima ejuſdem vallis planiti
clivi allevantur in altitudinem qua
dringentorum paſſuum, ſed ita ut pr
mùm centum octoginta prono cliv
aſcendas, deinde ducentos ambules le
niter devexos, & ferè planos. Po
tranſeas lateris mediam partem em
nentiorem, centum paſſus latam, a
imo colle ad ſummum in octingento
paſſus erectam. Ex hac deſcendis du
centos paſſus in occaſum ad imam va
lem, quæ quarti collis, & quinti divor
tium facit: tota anguſta eſt, ſed long
plus minuſve mille & quadringento
paſſus; primi ducenti attingentes oran
ſinus plani quidem, ſed dubii ſint n
vallis an planæ oræ maritimæ. Sic enin
hæc vallis cingitur duobus collibu
quarto quidem habente ſub ſe plan
tiem maritimam, ducentos paſſus pa
tente

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

entem in latitudinem , quinto verò
ermè attingente littus. Conſequentes
ctingenti ſimiliter plani, ſed leniter
levexi : reliqui quadringenti attingen-
es jugum Promontorii proclives. Ma-
itima planities ad libellam ferè æquata
nter Sinum & quartum collem inter-
edens, variam latitudinem habet: nam
uæ pertingit collis cornu , ſpectans ad
rtum ſolſtitialem , eſt quadringento-
um paſſuum. illa verò , quæ attingit
ornu , vergens ad ſeptentriones , in
aſſus ducentos panditur. In ſumma,
itus quarti collis talis eſt, ut in Sinu
avigantibus hic eſſe videatur pars ere-
tior tertiæ vallis. Nam hujus collis
ugum longè recedit in Meridiem, ejuſ-
lemque clivi in longam ſummiſſio-
nem abjecti, valdè ſupini jacent : at ju-
gum quinti collis æquali excelſitate
ongè ultra quartum procedit ad ſep-
entriones. A tergo tertii collis vergen-
es clivi ad horam primam poſtmeri-
lianam placidi , leneſque uſque ad pla-
nitiem vallis, quæ ſexicolle Promonto-
ium dividit à ſeptimo colle. Itaque
oſtica collis pars intumeſcit in Meri-
liem , atque ex utroque latere ſepara-
ur à valle tertia , ut latus à tergo poſi-
um ejus partem meridianam dicere
oſſimus, quæ poſt tumulum eminen-

tem in latus vallis tertiæ aliquantum contrahitur ſub Xenodochio Regi Mameti: at enim à tergo quinti colli ſub Còlumna Virginea magis ſubducitur.

CAP. XIV.

De quinto colle.

QVinti collis, in cujus faſtigio extat Selimi Regis Mauſoleum, imæ radices contingentes partim Sinum, partim duas valles ipſum claudentes, altera ab ortu Solis, altera ab occaſu paſſuum millia complectuntur circiter quatuor. Ejus dorſum ita in ſinum ad ſeptentriones prominet, & quarti collis latus ad Aquilonem ſummittitur, ut collis quartus videatur eſſe vallis quædam inter tertium collem & quintum interjecta. Non enim ut aliorum collium quinti collis jugum urget, & premit ſummum Promontorii dorſum, ſed totum extra Promontorii faſtigium æquali altitudine longè procedit, ac non minùs fermè in Septentriones promovetur, quàm radices quarti collis. Triplici latere deprimitur: uno ad Septentriones; quod quàm valdè præceps, & directum ſit, colligitur ex eo, quòd etſi tam altè effertur fermè quàm ſummum quarti collis jugum deſcen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

deſcenſum habentis longum plus mille
paſſus; tamen illius ſummus clivus mi-
nimè omnium collium recedens à per-
pendiculo ejuſdem infimi clivi, non
ampliùs trecentis paſſibus aſcenditur
per valliculam, quam efficiunt duo tu-
muli attingentes Sinus oram, quam ut
trecentis paſſibus ſubieris, offendis gra-
dus lapideos aſtructos ad ſubſtructio-
nes aream æquantes, quibus aſcendis
ad Xenodochium Selimi. Hoc quidem
latus, quod ſeptentriones intuetur, qua-
tuor tumulis turget, tres valliculas de-
primentibus à collis jugo exorientibus,
adeò exiguam littoris planitiem inter-
mittentibus, ut eorum duo murum ur-
bis ſitum in littore contingant; reliqui
duo planitiem centenum paſſuum re-
linquant. Nuſquam enim littorea pla-
nities anguſtior eſt, quàm ad radices
hujus collis: nam in longitudinem mil-
le paſſuum ejus latitudo centum paſ-
ſus non excedit; alicubi non attingit
quinquaginta. Ex his quatuor tumulis
duo ſunt prærupti, & præcipites, ut
ædificia caſuris ſimilia ſubſtructioni-
bus nitantur; ut jam videre liceat ru-
pes præciſas fuiſſe ad molliendos via-
rum anfractus: reliqui duo minus ab-
rupti minuſque præcipites dejiciuntur;
eorumque valliculæ minùs etiam pro-

 clives.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

clives. Collis verò latus, conſpicien
Solis ortum, patet in mille & quadrin
gentorum paſſuum longitudinem, in
altitudinem directam ducentorum.
Lateris ad occaſum vergentis acclivita
in variam altitudinem abjicitur, u
vallis deprimitur: quæ ubi in planitiem
libratam depreſſiſſima eſt, erigit latu
in paſſuum altitudinem aliam quin
gentorum proclivium, aliam trecento
rum placidè acclivium, ut non diffe
rant à ſemiplanis. Latus Promontor
contuens Meridiem, à tergo quinti col
lis poſitum, deſinit in planitiem valli
ſexicolle Promontorium dividentis
ſeptimo colle: propendet aliàs contra
ctiùs, aliàs remiſſiùs extumeſcens, in
tumulum craſſum eminentem in val
lem quintam, atque in vallem, qua
ſexicolle Promontorium ſejungit à ſe
ptimo colle. Hæc poſtica pars quinti
collis etiam incurvatur in vallicular
exorientem à Promontorii ſupercilio
ubi paulò ante extabat Columna Vir
ginea, à qua Promontorii faſtigium le
niter eminens in ſummam quinti col
lis planitiem molliter devexam ad ſe
ptentriones nuſquam anguſtiorem ſex
centis, alicubi ſeptingentis latiorem
paſſibus. Sed extra hujus collis dorſum
longè lateque laxatur, ac continuatu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

cum planitie quarti collis, & reliqua Promontorii planitie uſque ad murum urbis vacantem circuitu maris procedens, interjecta duntaxat brevi ſubmiſſione jugi in quintam vallem eminentis, producitur duo millia paſſuum in longitudinem.

CAP. XV.

De quinta valle.

VAllis quinta, quæ quintum collem dividit à ſexto, proficiſcitur à Sinu & ſeptentrionibus, ad primam, aut alteram horam poſtmeridianam, longa quantum Promontorium latum eſt, nempe circiter mille & ducentos paſſus: quorum primi octingenti procedentes à littore Sinus, nihil expreſſionis, nihil eminentiæ habent. Primæ vallis fauces in paſſuum latitudinem laxantur quadringentorum, deinde ſenſim in ducentos aſtringuntur. Sed ita, ut per longitudinem ſexcentorum paſſuum nuſquam ducentis paſſibus minùs lata ſit: poſt in quingentorum paſſuum altitudinem erigitur. Inde inſequitur jugum vallis, ſeu dorſum Promontorii patens in planam latitudinem ducentos paſſus. Ex hoc dorſo latus ſiniſtrum Promontorii, ſeu vallis quingentos paſſus leniter deprimitur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

in vallem, quæ ſexicolle Promontorium ſecernit à ſeptimo colle. Vallis enim quinta penetrare videtur dorſum Promontorii: id quod percipitur ex inclinatione dextra & ſiniſtra amborum laterum utriuſque collis circumſurgentis. Nam ex vallis jugo aſſcenſus exiguus patet in jugum utriuſque collis.

Cap. XVI.

De ſexto colle.

Sextus collis, cujus per & dorſum, & latus vergens ad Aquilonem, muri urbis uſque ad littus diſcurrunt, tam longus eſt, quàm Promontorium latum, quod in hoc colle dilatatur in paſſus circiter bis mille & quadringentos: cujus jugum intra urbem in clivos exprimitur. Extra plano pede continuatur cum continente ſuburbano campo. Latitudo ejus, ubi maxima, octingentos paſſus non ſuperat; ubi minima, quadringentos. Triplici declivitate deprimitur: una ad ſiniſtram Promontorii partem, inter Meridiem atque Occidentem molliter prona; ad dexteram altera, verſus Sinum & Aquilonem, in longitudinem mille & quingentorum paſſuum ſummittitur, quoad ex ſe duos exprimit tumulos vallicula intermedia diſiunctos, ubi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Exiſtit aquæductus in radice tumuli propiùs accedentis ad urbis murum circuitu maris vacantem. Inter hunc tumulum & Sinum olim fuit ædes illa ſacra, nobilitata multorum ſcriptis, Blachernea nuncupata, cujus fundamenta etiam tunc extabant cùm primùm veniſſem Byzantium. Ex imo clivo tumuli eminenti ſupra ædem Blacherneam ſubterraneis cuniculis concameratis prodit aqua extrinſecus in urbem ducta, quæ jugi fluxu ſalit in labrum marmoreum. Collis latus Orienti expoſitũ tam longum eſt, quàm collis ipſe longus, ſed declivitate eadem non eſt: eam enim variat vallis varia dejectio; ubi depreſſa in libratam planitiem effertur in ſexcentos paſſus, ubi minùs demiſſa in quingentos, ubi minimè dejecta in quadringentos attollitur: neque modò hoc latus inclinatur ad Solis ortum, ſed etiam interea dum ejicitur ad Orientem, ſenſim demittitur à parte dextra ad Septentriones, ſiniſtra ad cæli regionem mediam inter Meridiem & Occaſum. Maritima planities interveniens inter imas radices collis & Sinum, ſtrictiſſima explicatur in paſſuum latitudinem plus minus octoginta, nempe ubi fuit templum illud nobile, & triclinium Blacherneum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Deinde dilatatur in vallem quintam ...
ſenſim inſinuata.

Cap. XVI.

De valle, quæ dividit ſexicolle promontorium a ſeptimo colle.

VAllis, qua ſeptimus collis dividitur ab aliis ſex collibus, leniter cava exiſtit: producitur in millia paſſuum circiter quatuor, ſi planitiem mariti... mam ſimul adnumeres; ſin verò ipſam excludas, & numerare incipias à flexu ſeptimi collis, extenditur in longitudinem trium millium & trecentorum paſſuum. Ejus planities alicubi laxatur in latitudinem ſexcentorum, alibi a... ſtringitur in amplitudinem quingentorum paſſuum. Nihil illa quidem ima... expreſſum, nihil eminens habere ſenti... tur pedibus, ſed oculis acribus paulatim & ſenſim tam in longitudinem, quàm latitudinem pandi deprehenditur: ſi... enim leniter aſſurgit, ut niſi ab eo, qu... diligenter advertit, vallis imbrici vald... ſupino ſimilis aſſurrectio non percipia... tur: in eam deſinunt latera tertiæ & quintæ vallis, tum imi clivi quinti & ſexti collis. In ea continentur horti & prata, ubi milites ludicras pugnas exer... cere ſolent. Per hanc mediam fluit rivulus, qui æſtivo tempore exareſcere ſolet.

Cap.

CAP. XVIII.

De ſeptimo colle.

COllis ſeptimus, nuncupatus Xerolophos, in cujus dorſo eſt columna Arcadii, plus minuſve duodecim millia paſſuum circuitu complectitur, ac plus quàm tertiam partem urbis continet: reliquas duas partes ſuſtinet Promontorium ſexicolle, quod ambitu circumplectitur ampliùs viginti millia paſſuum: intellige eos, quos conficere ſoleo in ambulando, ut intelligere oportet in omnibus antè ſcriptis paſſibus, quos in paſſus Romanos redigere auſus non ſum, ob flexiones viarum, & varietatem paſſuum, qui inter ſe differunt in aſſcenſu & deſcenſu infatigato, atque integro: adde interpellatos inſolentis nationis occurſu, proteruiori Taurorum incurſu. Septimus collis efficiens tertium urbis angulum, quo Conſtantinopolis exiſtimatur triangula, duplici declivitate pendet utraque molliſſima, una ad vallem ſeptimum collem dividentem à Promontorio ſexicolli pertinet, tam longa, quàm vallis ipſa. Cujus clivus lenis, ſed altus circiter quingentos paſſus, altera declivitas dejicitur ad Propontidem, reſpiciens partim ortum brumalem, partim

tim Meridiem molli clivo, & vario primo alto quingentos paſſus, deinde ſtricto, nunc in quadringentos, nunc trecentos, nunc centum, nunc quinquaginta, quo ad pervenit ad angulum Vrbis tertium, ubi planities excurrit uſq; ad mare, inter quod & antedicto clivos perpetua procurrit littoralis planities, ſed variæ latitudinis: quæ incipiens ab angulo Vrbis ſtrictiſſima eſt, deinde dilatatur in lateris curvitatem velut vallem planam, ubi à mari ad clivum excurrit, lata quadringentos paſſus, rurſus ſtringitur in quinquaginta, poſtea dilatatur in centum: poſtrema per longitudinem mille paſſuum latior eſt quadringentis paſſibus: collis dorſum in longam & latam planitiem porrigitur, & ab occaſu clauditur muro terreſtri, in cujus jugo patet ciſterna nuncupata *Mociſia*, ſpoliata columnis & cameris, cujus muri è lapide quadrato ædificati adhuc extant, ciſternam ambientes, quorum circuitus completitur noningentos & ſeptuaginta paſſus: ejus ſolum cultum eſt hortis in eo conſitis. Hucuſque de Topographia Conſtantinopoleos, quaſi tanquam hypotypoſi illam ſub oculos ſubjicere conatus ſum, ut in quo loco ſint quatuordecim regiones urbis, faciliùs per-

cipiatur

ſpiatur, longior quàm neceſſe eſt, cen-
eri non debet, præſertim cùm nullius
rbis deſcriptio brevior eſſe poſſit,
uàm ea, quæ informatur oculorum
enſu, quo nihil acrius, nihil volucrius:
am etſi Conſtantinopolis in altum
ublata veluti ſpecula undique circum-
picitur: tamen hanc ſingularum Vrbis
artium deſcriptionem multò celerius
erlegeris, quàm volucribus oculis to-
am urbem perluſtraveris, aut pedibus
am concurſaveris.

CAP. XIX.

De muris urbis.

MOeniorum Conſtantinopolitano-
rũ partes, aliæ lapidibus quadratis,
iæ cæmentitiis, nonnullæ interpoſi-
orum laterum ordinibus conſtructæ
unt. Muri circuitu maris vacantes du-
lices ſunt, foſſa cincti larga viginti-
uinque paſſus, cùm ex utroque latere
arietibus munita, tum interiori ex la-
re: alter paries effertur aliquanto ſu-
a foſſam, pinnis crebris diſtinctus.
patium intercurrens inter duplicem
urum, latum eſt duodeviginti pedes.
terior murus excelſus quidem, & la-
s plus viginti pedes, in quo ex con-
nenti ſunt plus ducentæ quinquagin-
turres, in quas gradibus lapideis

aſcen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

aſcenditur uſque ad ſummum. Exte
rior murus dimidio minor, ſed toti
dem turribus creber. Quod autem ad
munitionem attinet, ſpatium inte
foſſam & murum exteriorem altius eſ
altero foſſæ latere. Item ſpatium inte
duplices muros altius eſt jam dicto ſpa
tio. Regio verò exterior muris vicina
nuda à tectis, partim plana, partim
collina: ſed ita plana, ut campi long
pateant: ex ſummiſque muris long
quoquoverſum panditur proſpectus
neque dubium eſt, quin munitiſſim
Conſtantinopolis fieri queat. Mur
maritimi humiliores ſunt terreſtribus
ſimplices quidem, ſed benè craſſi, &
turriti: ex parte Sinus abſunt à littor
plus minus quinquaginta paſſus ambu
latorios, ut antè ſcripſi in tractat
Boſpori. Ex parte Faucium Boſporica
rum & Propontidis, muri quidem non
abſunt à littore, ſed ſiti ſunt ſupra lit
toris crepidines, niſi ubi ſcalæ portuoſæ
ſunt, ubi admittunt ſpatium inter ſca
las & murum. Zonaras tradit Theo
philum Regem maritimos muros Ur
bis, vetuſtate, & fluctibus maris, aliiſ
que caſibus labefactatos renovaſſe, &
altiores erexiſſe, quàm priùs fuiſſent.
Quos hodie extantes maritimos a
hoc Theophilo renovatos fuiſſe, ind
ca

cat in multis murorum partibus nomen Theophili Regis inciſum, atque nſcriptum magnis literis. Nicephorus Rex gravis Byzantiis, quòd onus impoſuit ex muris conſeneſcentibus, ut exigeretur tributum appellatum Diceraton. Novos muros & antiquos tempore Iuſtiniani fuiſſe colligere poſſumus ex ejus novis conſtitutionibus, cùm majorem mercedem ſtatuit feretri bajulis, & funeri operam dantibus, qui efferunt funus extra novos urbis muros, aut trajectum Iuſtinianarum, ſive alios trajectus: ex quo colligere poſſumus Iuſtiniani temporibus adhuc exti-iſſe muros antiquos, quos Conſtantinus Magnus poſuerat, & novos, quos Theodoſius Minor conſtruxerat, quales muri fuerint, cum antiqui Byzantii reſpublica floreret, in principio demonſtravi, & ex Herodiano intelligere poſſumus, qui tradit Byzantium prævalido & maximo muro circumdatum fuiſſe, facto ex ingentibus ſaxis, in quadrum redactis tanta commiſſura, ut nemo exiſtimaſſet opus compoſitum, ſed unius lapidis totum eſſe. Atque ex Pauſania colligere licet, qui libro quarto inquit, muros Babylonios, aut Memnonios non vidi, neque quenquam audivi, qui ipſos vidiſſet. Muri

Byzan-

Byzantii, & Rhodi exiſtimantur mu-
nitiſſimi, at his munitiores, qui Meſſe-
nem Peloponneſiacam claudunt. I
Thracico Byzantio hiſtoriæ proditun
eſt divitias ſervaſſe Athenienſes, ex e
quòd urbs munitiſſima eſſet. Qui au-
tem ſint muri, quos Conſtantinopol
duplices tradit antiqua deſcriptio re-
gionum, hi ne, qui hodie extant, a
verò qui à Theodoſio fuerunt condit
relinquo conſiderandum: hoc dun-
taxat dicam, mihi interim non vide
totos eſſe, quos deſcribit antiqua de-
ſcriptio: nam templum Apoſtolorun
ponit in regione urbis vicina mur
urbis; atque extra muros ponit dec-
mamquartam regionem, quæ hod
intra muros, aut tota eſt, aut max
ma pars. Adde, quòd Theodoſius m
nor, qui ante Iuſtinianum fuit, n
Blachernas quidem intra muros poni
quas extra urbem tempore Iuſtinian
fuiſſe ex Procopio aſſequor: nunc ver
intra urbem ſunt: neque ſeptem tu
res, neque turribus longè interiùs
tum templum, quod Stadius (aut Stu-
dius) ille illuſtris conſtruxit.

CA

CAP. XX.

De Conſtantinopolis portis, & ſeptem turribus antiqui Byzantii.

MAris circuitu vacantes muri ſex portas habent, unam infra Pala-um Conſtantini nuncupatum, alte-am Adrianopolitanam, tertiam ſupra percilium ſeptimi collis: præter eas abet portam Auream, & Selymbriæ, ve Rhegii, & portam ſeptem Tur-um. Ex parte Sinus prima eſt porta lachernea, quam hodie appellant Xi-portam, ſitam prope tertium urbis ngulum, deinde ſubſequitur Cynigos, ve Palatina, inde Phanaria, Agia, orta Iubalica, Farinaria, Lignaria, Se-ninaria, Piſcaria, Neorii porta, inde emetrii porta in mucrone primi col-s ſita. Ex parte Propontidis ſunt cir-ter quinque, ſingulæ habentes ſca-m projectam in mare, qua portus pa-at navigiis, præter portas Septi Re-ii. Prima eſt Stercoraria, ſecunda Leo-ina, tertia Condeſcala; duæ ſunt ſub ptimo colle. Apud ſcriptores cele-rantur hæ portæ Cynegos, tum Regii, Eugenii portæ, & Xyloceri, & Porta urea, Myriandros, Condeſcala, Car-ana. In antiquo Byzantio fuit Porta hracia. Apud Dionem ſcriptum eſt,

ut ſeptem turres à portis Thracic
nuncupatis pertinerent ad mare: Geo
gius Cedrinus declarat ad mare per
nuiſſe ſeptentrionale, hoc eſt, ad ſinu
Cornu appellatum: Harum ſi quis
primam vocem immiſiſſet, aut lap
dem projeciſſet, ipſa ſimilem voce
reſonabat quadam machinatione,
ſecundæ dabat repetendam: itaque p
omnes vox procedebat, neque alia
liam turbabat, ſed ſingulæ vocem e
plicatam excipiebant. Plinius hoc ipſu
attribuit Cyzico: Eadem, inquit, in u
be, juxta portam, quæ Thracia voc
tur, turres ſeptem acceptas voces nu
meroſiore repercuſſu multiplicant; n
menque huic miraculo Echo eſt à Gra
cis datum. Apud neminem, præter Pl
nium, legi Cyzici portas Thracias, qua
quam fuiſſe Cyzici exiſtimo ex port
Cyzici nuncupato Thracio, cujus m
minit Apollonius libro primo Arg
nauticorum, cùm ait:

Δυσπέμφελοι ἱερῆς ἐκπείσματα πέτρη

Ἥρεσσεν ἐς λιμένα Θρήκιον.

Fuiſſe etiam prope Cyzicum vicu
nuncupatum Θράκιον, liquet ex Pl
tarcho in vita Luculli. At Byzantii no
modò recentiores, ſed etiam Dion
Xenophon, hic quidem ſcribit Alcibi
de

dem Byzantios intromiſiſſe apertis portis, quæ Thraciæ appellantur.

CAP. XXI.

De Muris Longis.

SVburbana prædia Conſtantinopoleos muris longis claudebantur iter duorum dierum, quos à Ponto Euxino ad Selymbriam, ſitam in littore Propontidis, diſtantes ab urbe quadraginta millia paſſuum, latos viginti pedes Romanos, Anaſtaſius Imperator condidit contra impetum Bulgarorum & Scytharum. Eos muros à Barbaris ſæpe captos, & multis locis everſos Iuſtinianus reſtituit, & ut facilius milites præſidiarii muros tueri poſſent, exitus turrium patentes in alias turres obſtruxit, ſingulisque aſcenſum à ſolo reliquit patentem unicum, quem ſolum ſingularum turrium milites contra hoſtes etiam intra muros verſantes tueri poſſent. Evagrius Sacræ Hiſtoriæ conſcriptor Murum Longum nuncupatum tradit excitaſſe Anaſtaſium, qui diſtaret à Conſtantinopoli ducenta & octoginta ſtadia, utrumq; mare attingens, longus quadringenta & viginti ſtadia, velut fretum quoddam efficiens, & Conſtantinopolim parvam Inſulam pro peninſula reddens, volentes tranſire ex

Ponto in Propontidem tutos præſtan[s]
& prohibens excurrentes Barbaros [a]
Euxino Ponto, & Colchis,& Mæotid[e]
& Caucaſo effuſos in Europam.

LIBER SECVNDVS.

CAPVT I.

De ædificiis & monumentis antiqui By-zantii, & Novæ Romæ Conſtanti-nopolitanæ.

FOrma Vrbis expreſſa, & ma-gnitudine explicata, natural[i]que ſitu ſeptem collium pat[e]facto, relinquitur,ut declare[m] quæ ædificia, quæve alia monumen[ta] olim habuerit, & nunc habeat Con-ſtantinopolis, & in quot regiones,cùm appellaretur Nova Roma, divideretu[r]. in totidem enim quot antiqua Rom[a] dividebatur. Equidem cùm in hujus diviſionem regionum ante mille anno[s] à nobili magis, quàm noto Autho[re] ſcriptam incidiſſem : ſperabam me fac[i]lè aſſecuturum antiquam urbem, ſe[d] barbari homines antiqua illa, & plan[e] heroïca Vrbis ornamenta, quibus vil[es] caſas exornarent, ſic labefactârunt, & barbaricis oppreſſere ædificiis, ut vete-

rum

am fundamentorum paucis in locis
eſtent veſtigia : adde incendia, & rui-
ıas, quas cùm alii barbari, tum poſtre-
nam Turci ediderunt, qui jam centum
nnos non ceſſant funditus antiquæ
'rbis veſtigia delere. Ita enim ab imis
undamentis ædificia priſca demoliun-
ur, atque in aliam formam immutant,
t ne illi quidem, qui ea viderint, agno-
cere queant. Adde Græcorum inertem
nſcitiam, qui videntur totum oblivio-
ıis flumen ebibiſſe. Illorum enim ne-
no jam reperitur, qui ubinam eſſent
eſtigia antiquorum monumentorum
ciat, aut ſcire curet, ut ne ſacerdotes
uidem ulli recognoſcant loca, ubi
aucis ante annis ædes ſacræ deletæ
unt, & valdè mirentur ſiquis talia in-
uirat. Ipſe tamen, ne otio conficerer,
lum à Rege conſtitutos nummos in
eterum Codicum conquiſitionem ex-
pectabam, quibus potui indiciis, depre-
endere conatus ſum per multa anti-
uitatis monumenta, quod ille cogno-
cet, qui ſimilia invenire nitetur. In de-
cribendis monumentis eo ordine par-
ium utar collium, quo uſus ſum in eo-
um ſitu explicando, partim regio-
ıum, quibus quatuordecim olim di-
idebatur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

CAP. II.

De monumentis primi collis, & de pri-ma regione urbis.

PRimum collem, quem Plinius appel-lat modò Chryſoceras, modò Aur-cornu, (ſed haud rectè, ut declaravi in libris, quos ſcripſi de Boſporo Thracio:) Dionyſius Byzantius nominat Pro-montorium Boſporium: De Promon-torio, inquit, quòd Boſporium nomi-namus, duplex vulgatur ſermo: alii di-cunt Bovem œſtro ſtimulatam, a-ipſum illatam tranſiſſe meatum me-dium: alii fabuloſiùs commemorant Io Inachi filiam illinc in Aſiam trajeciſ-ſe. Idem cùm loquitur de Semyſtra, lo-co ita nuncupato, ait Semyſtram lo-cum parum abfuiſſe, quin Byzantium ibi conderetur à coloniæ deductoribus, niſi corvus rapuiſſet ex media flamm-partem victimæ, eamque in Promon-torium Boſporium tuliſſet, quod ſi-gnum illi ſecuti, Byzantium condide-runt in Promontorio Boſporio. Idem alio loco loquens de Promontorio Me-topo nuncupato, oppoſito primo colli Conſtantinopoleos, excipit Oſtreoden-locum appellatum Metopum: hoc e-nim, inquit, jacet contra Vrbis faciem: ſpectat enim ipſum Promontorium Boſpo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

osporium. Deinde idem Dionyſius ddit paulò ſuprà Promontorium Bo- porium fuiſſe aram Minervæ Ecbaſiæ, d eſt, Egreſſoriæ appellatæ, ex eo, quòd linc egreſſi coloniæ ductores ſtatim anquam pro patria terra pugnaſſent, uam hic appellat Ecbaſiam; poſſemus tiam Ecbateriam appellare, ut Dianam n Siphno appellatam fuiſſe, & cultam radit Heſychius. Deinde adjungit Dio- yſius ſupra Promontorium Boſpo- ium fuiſſe templum Neptuni anti- uum, atque ſub templo Neptuni fuiſ- ſtadia, gymnaſia, curricula juvenum n planitie. Poſt mucronem Promon- orii Boſporii ſinum Ceras appellatum mmiſiſſe tres portus turribus, & mo- ibus munitos, in quo fuit etiam Acro- olis Byzantii, cujus Xenophon me- ninit, cùm ſcribit Byzantium vi in- reſſis militibus, quorum dux ipſe erat, ives, quaſi capta urbe extrema omnia netuentes alios in Promontorium roximum, alios ad mare confugiſſe, c piſcatorio navigio nonnullos cir- umvectos in arcem aſcendiſſe, atque nde ex Chalcedone auxiliarios accer- iſſe. Neque modo antiquorum By- antiorum Acropolis fuit in primo olle, ſed etiam regum Conſtantinopo- itanorum, quos ſcriptores tradunt ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

hoſtes ab ingreſſu portus arcendos ca
tenam ab Acropoli ad caſtellum Gala
ticum obtendiſſe: atque etiam hac æta
te reges Turcorum in hoc Promonto
rio arcem habent circumdatam ma
gnis muris, longos latoſque Regis hor
tos claudentibus. In veteri Byzanti
fuit campus Thracius appellatus, a
aciem inſtruendam totius urbis maxi
mè idoneus, ut qui planus, & domibu
vacuus eſſet, in quo exercitum Græco
rum Xenophon redegit in ordinem
militarem. Hunc locum fuiſſe prop
Portam Thraciam, ex Xenophont
percipitur, cùm ait lib.1.Hellinicorum
ἀνοίξαντες τὰς πύλας τὰς ἐπὶ τ
Θράκιον καλούμενον. Idem lib. 7. d
expeditione Cyri, loquens de loco in
tra Byzantium ſito, ubi milites redegi
in aciem: Τὸ δὲ χωρίον οἷον κάλλιστο
ἐκταξάσθαι ἐστὶ τὸ Θράκιον καλούμε-
νον, ἔρημον οἰκιῶν, καὶ πεδίον. Anteà di
ximus apud Dionem ſcriptum eſſe u
Byzantii ſeptem turres à Portis Thra-
ciis pertinerent ad mare. Georgius Ce
drinus declarat ad mare pertinuiſſe ſe
ptentrionale, hoc eſt, ad Sinum nun-
cupatum Cornu. Aram Dianæ Ortho
ſiæ, & templum Bacchi fuiſſe in anti
quo Byzantio, Herodotus ſcribit: Da

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

tius, inquit, ubi contemplatus fuit Pon-
rum, ad pontem redit, & ſuper Boſpo-
rum duos Cippos erexit è candido la-
pide, in uno quidem incidens literas
Aſſyrias, in altero Græcas: Byzantii
poſtea in Vrbem ſuam tranſtulerunt, ad
aram Dianæ Orthoſiæ quibus uſi ſunt,
excepto uno lapide, qui juxtà Bacchi
delubrum Byzantii relictus eſt literis
Aſſyriis plenus. Orthoſiam Laurentius
vertit Erectam: rectiùs vertiſſet Ere-
ctoriam, vel Erectricē dictam, παρὰ τὸ
ὀρθοῦν τὰς τικτούσας· μαιεύτρια γὰρ
ἡ θεὸς, ab erigendo, & ſublevando,
quòd non modò parientibus opem
fert, ſed etiam profugis. Id quod cùm
ex aliis, tum ex Plutarcho de flumini-
bus aſſequor. Teuthras, inquit, Rex My-
ſorum perſequebatur aprum cum ſuis
ſtipatoribus haſtatis: caper ut ſupplex
fugit in templum Dianæ Orthoſiæ; Vi
irrumpentibus omnibus in templum,
caper humanam vocem exaudibilem
vociferatus eſt: Parce Rex alumno deæ.
Elatus Teuthras interfecit animal: Dia-
na ægrè ferens factum, aprum in vitam
reſtituit; Regem, qui eum occiderat
impetigine, & inſania affecit. Is non
ferens morbum in montibus verſaba-
tur. Lyſippa ejus mater cùm factum re-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

ſciviſſet, ad ſylvam accurrit, comite vate Polyïdo: à quo omnem veritatem edocta, ſacrificiis boum deam placavit: & cùm filium ad ſanam mentem rediiſſe vidiſſet, aram excitavit Dianæ Orthoſiæ; atque aprum fabricata eſt aureum, habentem humanum caput. Hæc quidem, antequam Byzantium Severus evertiſſet, erant in primo colle & valle prima: poſtquàm Conſtantinus reædificavit, & Novam Romam Conſtantinopolitanam vocavit, diviſaque eſt in quatuordecim regiones, primus collis obtinuit primam regionem, continentem Placidiæ domum Auguſtæ, domum nobiliſſimæ Marinæ, thermas Arcadianas. Antiqua quidem diviſio tradit hæc, ſed non docet à qua Vrbis parte incipiat prima regio; neque nunc ex veſtigiis ædificiorum in ea comprehenſis, quæ nulla reſtant, cognoſci poteſt: ſed ex Procopio colligere poſſumus, tradente, navigantibus ex Propontide ad partem Vrbis vergentem ad Solis ortum, thermas eſſe publicas, quæ Arcadianæ nominarentur, ubi ait Iuſtinianum aulam conſtruxiſſe Vrbi prætenſam, marique quieto circumfuſam, ut in hac inambulantes cum navigantibus colloqui poſſent ob maris propinquitatem: Aulam aſpe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

rum pulcherrimum habuiſſe, amœniſſimumque, cui afflarent molles auræ, ornamentoque eſſent columnæ, & marmora elegantiſſima, quibus omne ſolum aulæ tegeretur, quorum ſplendor candidiſſimus æque, ut Sol fulgeret. Præterea eam ornaſſe permultis ſtatuis æneis, atque marmoreis politè elaboratis, ſpectaculum præbentibus plenum maximæ dignitatis. Exiſtimaſſes eſſe opus Phidiæ Athenienſis, aut Lyſippi Sicyonii, aut Praxitellis. Ibidem etiam Theodoram Reginam in columna excelſa & purpurea fuiſſe poſitam ab Vrbe, ut pro beneficio aulæ gratiam illi referret. Formoſam quidem columnam, ſed formoſiorem Reginam, cujus venuſtatem oratione declarare, aut imagine exprimere in nullius mortalis facultate poſitum fuiſſe. Ex quibus Procopii verbis, cùm aſſequor columnam, quæ etiam nunc extat in clivo regii ſepti vergente ad ortum æſtivum, non eſſe illam, qua Theodora excitabatur, ut quidam putant: nam hæc neque purpurea, & ab aula remotior eſt, tum ex antedictis Procopii intellige, primam regionem Vrbis complexam fuiſſe mucronem primi collis, quem mare circumfluit ex tribus partibus. Apud pleroſque non modò

Hiſto-

Hiſtoricos, ſed etiam apud Grammaticum Suidam, invenio Arcadiæ ſecundæ uxoris Zenonis ſtatuam fuiſſe in thermis Arcadianis prope loca nominata Bathra à gradibus: item Verinæ uxoris Magni Leonis duas ſtatuas, unam in Vrbis parte maximè boreali ad Divum Agathonicum poſt aſcenſum graduum thermis Arcadianis vicinorum; alteram ex parte divæ Barbaræ: illam quidem poſitam fuiſſe vivente Leone, hanc verò eodem defuncto Leone, quando Baſiliſcum fratrem ſuum coronavit, fugiente Zenone genero ſuo. Secundæ regionis partem incluſam Clauſtro Regio colligo, cum ex ordine regionum, tum ex ejus ſitu, quam antiqua deſcriptio tradit poſt æqualitatem ſui latenter molli ſublevatam clivo mox ad mare præcipitiis deſcendiſſe. Præcipitia fuiſſe arbitror, ubi nunc Regis Culinæ, & Thermæ regiæ, aut ſi alibi fuerunt, præcipitia illa hominum manu mollita fuerunt intra Regium Septum, hodie templum antiquum, quod vulgò appellant parvam Sophiam. Senes quidam affirmant eſſe ædes Hirenem, quam Conſtantinum Magnum condidiſſe ſcribit Socrates. Hanc exiſtimo, quam ſecunda regio appellat Eccleſiam Antiquam. Partem alteram ſe-

cundæ

[ſec]undæ regionis extra Septum Regium
[ſ]equor ex ædibus ſacris, & thermis
[Z]euxippi, quas ſecunda regio comple-
[c]itur, & Zonaras, aliique Hiſtorici de-
[cl]arant Magnam Eccleſiam appellatam,
[p]oſtea nominatam fuiſſe Sophiam æ-
[d]em; quam extra Regium Septum eſſe
[n]emo neſcit. In Septo item Regio olim
[f]uiſſe domum Maximini, nobilitatam
[p]oëtarũ verſibus, conjicio ex Epigram-
[m]ate Cyri viri conſularis & patritii:

Δείματα Μαξιμῖνος νεοπηγὲς ἔν-
 δοθι Ῥώμης, (πήξας:
Αὐταῖς ἠιόνεσσι θεμείλια καρτερὰ
Ἀγλαΐη δέ μοι ἀμφοῖς ἀπειρεσίη τε-
 τάνυσται. (καὶ αὐτὴν
Τῇ καὶ τῇ ἐξ ὄπισθεν ἔχω πόλιν· ἀλλὰ
Πάνθ' ὁρόω γαίης Βιθυνήιδος ἀγλαὰ
 ἔργα. (θεμέθλοις
Ἡμετέροις δ' ὑπένερθεν ἐρισθενέεσσι
Πόντος ἁλὸς προχοῇσι κυλίνδεται εἰς
 ἅλα δῖαν, (ἄκρα διῆναι.
Τόσσον ἐπιψαύων, ὁπόσον χθονὸς
Πολλάκι δ' ἐξ ἐμέθεν τις ἐὸν μέγα θυ-
 μὸν ἰάνθη (λοθεν ἄλλα,
Βαιὸν ὑπερκύψας, ἐπεὶ εἴσιδεν ἄλ-
Δένδρεα, δώματα, νῆας, ἅλα, πτό-
 λιν, ἠέρα, γαῖαν.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

CAP. III.

De Templo Sophiæ.

REcentes ſcriptores Græcorum Tem
plum divæ Sophiæ primò cond
tum ab Imperatore Conſtantio fil
Conſtantini Magni tradunt, non qu
dem lateritio opere, ſed ligneo conc
meratum: tempore Magni Theodoſi
cùm ſecunda ſynodus haberetur, a
Arrianis exuſtum ad ſeditionem exc
tatis, quod Magnus Theodoſius poſt
texit cameris cylindricis. Deinde iide
ſcriptores addunt iterum conflagraſ
tempore Iuſtiniani. At Sozomenu
certus, & antiquus ſcriptor, tradit tem
pore Theodoſii minoris, cùm orta e
ſet ſeditio in Magno Templo, de ex
pellendo Chryſoſtomo, repente tem
plum undique deflagraſſe, igne inject
ab iis, qui Chryſoſtomi fautores i
Templo incluſos comburere unà cum
Templo cupiebant. Procopius trad
etiam deflagraſſe cùm Iuſtinianus im
peraret; qui in eam formam, quam
nunc videmus, ipſum reædificavit: ſe
eo ne loco ſit, in quo erat ante Iuſtini
num, non explicat Procopius. Itaqu
dubium videtur, ex incerto ſcriptor
commemorante nomina eorum,
quibus domos emerit Iuſtinianus a

ſolum

lum ejus conſtituendum. Antiqua
rbis deſcriptio, ante Iuſtiniani Impe-
um facta alio loco ponere videtur:
am Eccleſiam Magnam, & Eccleſiam
ntiquam ponit in ſecunda regione;
quarta Auguſteum forum; quod
frà monſtrabo fuiſſe juxta ædem So-
hiæ. Zonaras tradit Iuſtinianum mul-
majorem à fundamentis innovaſſe.
d Iuſtinianum ſuſpicari poſſumus do-
os proximas emiſſe ad augendum
emplum: quòd autem in diverſis re-
onibus ponantur Magnum Tem-
um, & Forum Auguſteum, id non
pedire quin vicina eſſe potuerint.
ùm igitur Iuſtinianus ædem Sophiæ
iſtina magnitudine præſtantiorem
eciſſet, & formæ decore, & metallo-
m varietate ornaſſet, parieteſque &
meras cocto latere, & calce con-
uxiſſet, atque pleriſque in locis ferro
lligaſſet, nullaque tigna interpoſuiſ-
, ne in poſterum incendiis pateret.
men ut in hunc diem evaſerit inco-
mis ab igne, ſæpe experta eſt varieta-
m caſuum, idque ſtatim à principio:
m arcus ad Orientem ſpectans non-
m eſſet perfectus, ſua magnitudine
erabat pilas, quæ non ſuſtinentes ar-
s magnitudinem, ſubitas ruinas ege-
nt, & quàm mox caſuræ videbantur,
niſi

niſi architecti acceleraſſent abſolve
arcum; qui in ſuam curvaturam pe
fectam incumbens, minus gravis pi
fuit, ſeipſum ſuſtinentibus. Arcus ve
duo, quorum alter ad Meridiem, alt
ad Boream ſpectat, pilas ſuas, & ſtr
cturam inferiorem ſic premebant,
columnæ ſtructuram contingente
imam arcuum curvaturam, lapill
quoſdam exiguos veluti ramenta qu
dam jacularentur, & ruinas editu
viderentur, niſi architectorum ingen
ſummæ partes mole laborantes, qu
attingebant arcus pro tempore dem
liri ſtuduiſſent, & paulò pòſt reſtitu
ſent, cum ſtructuræ humor exiccat
eſſet. Denique templum hoc Iuſtini
nus cum ingenti ſumptu, & labore pe
feciſſet, aliquotque annos incolum
permanſiſſet, terræmotu concuſſu
eſt etiam tunc vivente Iuſtiniano. Q
quidem terræmotu ſcribit Agathius l
befactatam partem tecti mediam em
nentem ſupra omne faſtigium; rurſ
Regem inſtauraſſe, firmioremque eff
ciſſe, & in majorem altitudinem erex
ſe; quanquam Anthemius, qui æde
Sophiæ architectatus erat jampriden
mortuus eſſet: tamen Iſodorum juv
nem, alioſque architectos, ubi con
deraſſent priorem formam, ubi vitiu
illa depr

eprehendiſſent, orientalem quidem,
c occidentalem arcum in ſuo loco
onſiſtere ſiviſſe: Septentrionalis verò,
c occidentalis arcus ſtructuram, quæ
fficeret arcus curvaturam ad interiora
ubduxiſſe, ſenſimque ita amplificaſſe,
t reliquo ædificio plurimum congrue-
et: ut faterentur ſpectatores æquabi-
em habere dimenſionem latera in he-
niſphærium deſinentia, vacuique va-
itatem illam architectos in anguſtum
ontraxiſſe, puſillamque oblongi por-
ionem ſubduxiſſe eatenus, quoad un-
ique congrueret forma. Supra arcus
c diſpoſitos rurſus collocârunt in me-
io ſupereminentem circulum, ſive
emiſphærium, undique congruens,
ed anguſtius, & in acutum porrectius,
c tutius contra omnes impetus. Zo-
aras, Magna, inquit, ædes ſacrá per-
ecta, & dedicata, evenit ut terræmotu
aderet magna ſphæra pertinens ad O-
ientem, frangeretque ſacram menſam,
c pulpitum, quam Iuſtinianus viginti-
uinque pedibus excelſiorem, quàm
riùs eſſet, excitavit. Georgius Cedri-
us tradit Iuſtiniani tempore, laboran-
e hemiſphærio Magni Templi, & ri-
nas agente, ex crebris terræmotibus
ecidiſſe partem orientalem, & contri-
iſſe ciborium & ſacram menſam, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

pulpitum. Iuſtinianus excitavit alia
pilas, quæ exciperent hemiſphærium
ſublimius viginti pedibus quàm ante
fuiſſet, extraque Templum contra pila
quatuor interiores erexit cochlias, ſe
muros velut alas, per quas anfractibu
multis graduum aſcenditur in ſupern
partem templi, quæ ab imo ſolo ſurgen
tes uſque ad hemiſphærium fulciunt ar
cus & pilas. Alii authores, ſed obſcurio
res, tradunt ſuperiori terræmotu ce
cidiſſe hemiſphærium Sophiæ, quatuo
arcus non cecidiſſe, ſed incolumes per
manſiſſe, hemiſphærium Regem reſti
tuiſſe, ſed humilius, quàm priùs fuiſſe
vigintiquinque pedibus. Quos ferrem
ſi aliis terræ motibus traderent rurſu
concuſſum fuiſſe, & ita humiliùs reſti
tutum fuiſſe. Nam cùm Euagrius tra
dat Iuſtinianum in tantam altitudinem
excitaſſe, ut internè ex ſolo ſuſpiciente
aſſequi vix poſſent ſummum hemiſphę
rii tholum, & ex ejus culmine nem
auderet deſpicere, ſolum veriſimile vi
detur in priſtinam altitudinem reſti
tuiſſe. Baſilius Rex, ejuſdem Sophiæ
arcum magnum vergentem ad occa
ſum, ex terræmotu multas ruinas agen
tem, & caſum minitantem, peritia ar
chitectorum conſtringens, firmum &
ſtabilem reddidit, teſte Georgio Cedri

n

no. Nicephorus in Reginam Annam, quæ tempore tyranni Catacoſmi theſauros Sophiæ expilabat, acerbè invehitur; atque exclamat propter tyrannides & varias religionis ſectas, ædem Sophiæ ruinam edidiſſe ſine ullo terræmotu. Nam, ut ipſe adjungit, cùm ad veſperam cœlum ſerenum eſſet, circiter mediam noctem unum ex quatuor arcubus ad ortum Solis ſpectantem cecidiſſe, ſecumque traxiſſe hemiſphærium, quod ſuſtineret, & contriviſſe tribunal templi, & imaginum ornatum, & ſacras columnas,& medias aulas. Poſt hæc Nicephorus adjungit à multis tum dictum fuiſſe, quòd niſi crepidines, & fulcimenta ad Orientem pertinentia diligenter priùs conſtructa extitiſſent ab Andronico Rege, multo major fuiſſet caſus, & quidem unus ex inſanabilibus. Euagrius ſcribit ædis Sophianæ longitudinem hanc eſſe: nempe à concha, ubi incruentum ſacrificium litatur, ad portam conchæ adverſam, eſſe centum nonaginta pedes; latitudinem verò à borea ad notum centum & quindecim: altitudinem à pavimento ad centrum hemiſphærii, pedum centum octoginta: longitudinem verò ab Oriente ad Occaſum eam ipſe metiri auſus non ſum, ſed metien-

dam curavi per hominem Turcum, qui mihi retulit, latitudinem templi eſſe ducentorum & tredecim pedum: longitudinem verò ducentorum & quadraginta pedum; altitudinem à ſumma curvatura arcuum uſque ad pavimentum centum quadraginta duorum pedum. Hemiſphærium non menſus eſt. Qui ſi rectè menſus eſt altitudinem, parum diſcreparet ab altitudine, quam tradit Evagrius. Qualis olim fuerit Ædes Sophiæ, vide Procopium, Agathium, Paulum Florum, Evagrium: qualis autem hodie ſit, adjungam huc, quatenus cognoſcere mihi licuit.

CAP. IV.

Deſcriptio Templi Sophiæ quale hodie viſitur.

EIus parietes, & cameræ coctis lateribus conſtructi ſunt. Parietum interior pars cruſtis marmoreis veſtita excellentibus, & variis fulgurat, & permiſcet cùm ſummas naturæ vires, tum mentes ſpectantium. Cameræ calculis & teſſellis vitreis inauratis fulgent etiam ad oculos Barbarorum, ſumma arte elaboratis. Concameratio octo pilis ſuſtinetur. Quarum quatuor majores, & excelſiores in ordinem quadrum

rum diſpoſitæ, ſuſtinent ingentes quatuor arcus, fulcientes hemiſphærium: quorum quidem duo, Septentrionalis & Meridianus, curvaturam ſuam imam ſubſtructam habent tenui pariete feneſtellis vitreis pleno ſuſtentato, columnarum duplici ordine, inferiore & ſuperiore. Inferior habet octo columnas ad ſolum nitentes; ſuperior ſex, ſuſtinentes parietem ſubtilem, & ſubjectam imæ arcus curvaturæ. Reliqui duo arcus, Orientalis & Occidentalis, intra curvaturam ſuam nihil ſubſtructum habent, ſed apertum & vacuum à parietibus & columnis, ut horum vacuitate Templum efficiatur capacius. Nam ad eorum imam curvaturam committuntur extremæ partes ultra pilas projectæ in ſphæræ quartam partem recedentes, quæ nituntur quatuor arcubus, qui ſuſtentantur duabus pilis minoribus, & duabus majoribus. Quatuor enim pilę majores non ſolùm ſuſtinent quatuor arcus majores, ſed etiam earum ſingulæ duos arcus minores, unum pergentem in longitudinem, alterum in latitudinem, quibus Templum longè porrigitur, & latè dilatatur: ſic enim ab Oriente & Occidente quarta pars ſphæræ applicatur hemiſphærio, ut intus una, & eadem con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

cameratio eſſe videatur, foris verò ſe
parata, apparet ornatius efficiens he
miſphærium altè eminens ſupra dua
quartas ſphæræ partes. Latitudo ver
dilatatur ultra pilas arcubus & co
lumnis, & parietibus ex utroque late
re, Septentrionali ſcilicet, & Meridio
nali, ſex velut aulas capiens, tres infe
riores, & totidem ſuperiores, vari
marmore veſtitas, concameratas ca
culis inauratis, & figuratis ornatas
ita enim ex ſingulis pilis duplices arcu
naſcuntur in Templi latitudinem po
recti, ut eorum alterum cornu con
quieſcat in muro extrinſecus obnitent
majoribus pilis: à quibus quatuor a
cus in utrumque parietis latus emi
tuntur; duo quidem inferiorum triun
aularum concamerationem ſuſtinen
tes; reliqui duo ſuperiorum totiden
aularum teſtudines, quarum latera ſin
gularum partim adnituntur ad arcu
partim ad parietes, partim ad colum
nas. Vnde fit, ut pars Ædis interior, &
media illa ingens vacua, ſi ſola conſ
deretur, comprehenſa intra pilas & co
lumnas, ſit forma ovata; ſi verò tot
tam intra, quàm extra pilas perſpicia
tur, ſit quadrata. Ita enim ex utroqu
latere velut alæ appenſæ ſunt tres aul
inferiores, & totidem ſuperiores, ut a

im

imo pavimento procedat quadrata uſque ad curvaturam ſuperiorum aularum, deinde intra octo pilas in ovatam formam contrahatur uſque ad curvaturam quatuor arcuum ſuſtinentium hemiſphærium. Forma aularum, ſeu cellarum, quas dixi cingere utrumque latus, talis eſt. Ex tribus lateribus aulæ quadratæ ſunt: ex quarto latere, quod intuetur interiorem Ædis partem, figuram Templi ſequitur, quam obrotundam efficit pilarum, & columnarum diſpoſitio. Suſtinetur arcubus & columnis concameratio aularum; quarum deſcribam duntaxat treis: quibus cognitis cæteræ omnes ſimili forma eſſe cognoſcentur. Incipiam à tribus ſuperioribus, ſitis in latere Templi Septentrionali; quarum prima eſt in angulo intuenti Septentrionem & Orientem: ejus duo latera exteriora ſurgunt à muro, & deſinunt in arcum: in laterum medio columnæ tres ſunt quadratæ, loco parietis, nempe feneſtrarum paraſtades, quarum ſcapus habet perimetrum quinq; pedum, & unius dodrantis. Supra eaſdem eminent aliæ tres quadratæ. Hæ omnes ſunt marmoris albi, in colorem glaucum vergentis. Latus pertinens ad interiorem Ædis partem, habet ſex co-

lumnas virides, ſubjectas arcui ſuſti-
nenti quartam partem ſphæræ Orien-
talis, quarum imus ſcapus ambitum
habet ſeptem pedum, & octo digito-
rum. Earum intercolumnia, diaſty-
diſpoſitione diſtincta, lata ſeptem pe-
des & undecim digitos, pluteis mu-
niuntur marmoreis, altis quatuor pe-
des, quibus incumbentes vident inte-
riorem Ædis partem tam infernam
quàm ſupernam. Latus interjectum
inter primam aulam & ſecundam à
pariete exteriori vergente ad Septen-
trionem, uſque ad pilam magnam, ſu-
ſtinentem arcum hemiſphærii, largum
eſt quadraginta quatuor pedes; quo-
rum partem poſſident pilæ, partem ar-
cus ſurgens à tergo pilæ, ſuſtinens he-
miſphærium, quo toto patente late
juxta pavimentum viginti pedes tranſi-
tur à prima aula ad ſecundam aulam.
Reliquam lateris inter primam & ſe-
cundam aulam intermedii partem, la-
tam viginti quatuor pedes, occupant
pilæ arcus, & murus ſurgens velut ala
uſque ad concamerationem hemiſphæ-
rii. Secundæ aulæ concameratio ex-
trema ſuſtinetur arcubus & parietibus:
media verò nititur quatuor columnis
albis, ad glaucum colorem accedenti-
bus: quarum ſcapus in ambitu circum-
plectitur

lectitur ſeptem pedes. Secunda ſive
nedia aula, quadrata eſt: cujus duo la-
era ſuſtinentur partim muris, partim
rcubus, quorum alterum cornu naſci-
ur à tergo duarum magnarum pila-
um ſuſtinentium magnum hemiſphæ-
um; alterum ſuſtinetur pilis orienti-
us ex interiori parte murorum alario-
um fulcientium pilas majores. Hujus
cundæ ſive mediæ aulæ latus exterius
oco parietis habet octo columnas qua-
ratas, quarum perimeter eſt ſex pe-
um. In earum medio eſt magna pi-
. Inter columnas eas paraſtadum vi-
m præſtantes ſunt feneſtræ. Præ-
rea ſupra eaſdem columnas exi-
unt pilæ paraſtadum vicem præben-
s ſuperioribus feneſtris, quæ tam
periores, quàm inferiores numero
xdecim aulam hanc mediam illu-
rant; cujus latus vergens in templum
terius, ſex viridibus columnis orna-
r. Harum intercolumnia habent plu-
os ſimiles pluteis primæ aulæ. Came-
media ſuſtinetur columnis colorem
edium inter album & glaucum præ
ferentibus, in quadratum ordinem
ſpoſitis: quarum duæ ſtant non lon-
à latere exteriori; reliquæ duæ pa-
m abſunt ab interiori latere ornato
columnis. Ex hac media aula exitus
G 5 patet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

patet in tertiam, per arcum tam lat
patentem, quàm alterum, per quer
aditus eſt à prima aula in ſecundan
Tertia aula ſimilis eſt primæ aulæ, lon
gitudine, feneſtris, paraſtadibus, col
mnis; quibus quatuor ſuſtinetur eju
camera, & latus interius ſex viridibu
Iam verò inter pilas duas, quibus ſuſ
netur quarta pars ſphæræ occidentali
extant quatuor columnæ virides, ea
demque binæ inter ſe conjunctæ: int
has intercedunt ſex columellæ virid
Ionicæ. Templi verò valvæ occident
les loco veſtibuli duas porticus haben
inferiorem, quà aditur Templum pl
no pede; ſuperiorem, quà Gynæcon
tides Aulæ adeuntur; ambas tam lo
gas, quàm templum latum, largas v
ginti octo pedes. Porticus ſuperior ſ
pra porticum inferiorem ſita eſt int
pilas ſuſtinentes quartam partem ſph
ræ occidentalem, & feneſtras. Nam
parte interiori octo pilis, ab exterio
totidem ſuſtinetur, inter quas feneſt
tam inferiores, quàm ſuperiores ill
cent, cinctæ columnis quadratis. Int
hanc porticum & Aulas fœminarum
nihil intereſt, niſi pilæ ſuſtinentes po
ticus cameram interiorem: pavime
tum enim porticus æquale eſt Au
rum pavimento. Porticus inferior
duple

uplex: interior clauditur utrinque mu-
is marmorum jucundiſſima varietate
eſtitis: tegitur cameris figuratis orna-
nento teſſellato calculorum inaurato-
um. Ex hujus porticus latere orienta-
novem portis patet aditus in Tem-
lum, ex latere occidentali quinque
ortis æneis, duplicibus patet exitus ex
nteriori porticu in exteriorem porti-
um, ex qua proditur in aream, ubi per-
nnes ſaliunt aquæ, ad quas ex area de-
cenditur multis gradibus. Per capita
arum porticuum aditus patet unus à
eptentrione, alter à Meridie ſex val-
is, olim æneis omnibus, jam duntaxat
ribus æneis, egregio opere elaboratis.
Ædes Sophiana ex parte Orientis habet
uas portas, eaſque duplices: in lateri-
us ſunt aliquot clauſæ, quæ nunc non
periuntur. Ædis interiora fulgent cla-
iſſima luce, ob multitudinem lumi-
um. Summus murus, qui in orbem
ertur inter quatuor ſummos arcus &
emiſphærium, quadraginta feneſtris
ucem intromittit: muruli arcubus ſub-
ecti illuminantur viginti ſex feneſtris:
ulæ intermediæ triginta duabus in
ingulis extremis aulis orientalibus lu-
ent plus viginti. Prætereo duas occi-
lentales, & quatuor inferiores aulas,
um duas quartas partes ſphæræ, tum
ſacram

ſacram Ædis partem ſolis ſacerdotibu olim patentem: ſileo ſuperiorem porticum, etiam in medium templum clarum lumen emittentem: quorum omnium lumina ob multitudinem numerare omiſi. Maximus Sophiani templi aditus eſt ab occaſu, plano pede: non enim, ut Pantheon Romanum gradibus, ut olim aſcenditur, aut ut nunc deſcenditur, niſi ab ortu, unde quinque gradibus deſcenſus patet in ædem, ſed in ſuperam Ædis partem aſcenſus exiſtit quatuor cochleis, quas antè dixi oppoſitas ad fulciendas quatuor majores pilas. Georgius Cedrinus cochleas appellat, ſed non ſatis propriè, cùm magis in anfractuum normalium quàm cochlearum modum gradus ſurgant: quinque enim anfractibus ab imo aſcenditur, non exaſperatis in gradus ſed in mollem clivum ſubſtructis e amplis menſis marmoreis; Horum quinque anfractuum ſinguli alti unde viginti pedes & ſeſquipedem, lati quinque pedes. His anfractibus ſuccedunt alii anfractus, uſque ad Templi tectum non clivis molliti, ſed in gradus fracti quibus adeuntur aulæ, & porticus ſuperiores, & ſummæ Templi partes. Si quis ea, quæ antè dixi de Templo Sophiæ, conferat cum deſcriptione Pro

cop

opii & Agathii, cognoſcet, de illo, uod Iuſtinianus condidit non tantam iminutionem factam eſſe, quantam ives Conſtantinopolitani prædicant, ctantes longè majus extitiſſe, multaue illius membra à Barbaris diruta eſ-, decimamque partem vix hodie exare: quorum opinionem ferendam utarem, ſi intelligant domos regum, cerdotum, ſenatorum circum ædes onſtructas à Barbaris, & incendiis detas eſſe. Sin membra ædis Sophianæ Iuſtiniano conditæ, longè errant, oniâque ejus ferè conſtare video traita à Procopio, præter porticum alteam. Nam cùm, teſte Procopio, utrinue porticus haberet, nunc duntaxat x una parte, eaque occidentali habet; rientalis non extat, ſed cecidiſſe aliuo terræmotu veriſimile eſt, ipſiuſque n locum excitatam fuiſſe molem ilam, quæ hodie extat lapide quadrato onſtructa velut crepido clivoſa, objeta ad fulciendam partem ædis orienalem. Verùm jam tam excelſam, ob erræmotus, non arbitror, quàm prinò fuit; ſed tamen tanta altitudine unc attollitur, quanta ferè traditur b Evagrio: atque adeò poſt terræmous, ad fulciendas pilas laborantes, vel erræmotu, vel pondere hemiſphærii,
aucta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

aucta eſt quatuor muris longis plus vi-
ginti pedes, latis plus octo, in altitudi-
nem majorum pilarum aſſurgentibus,
quos alares appellare poſſumus à ſimi-
litudine alarum architectonicarum,
vel potiùs ἐρείσματα, id eſt, obnitentia firmamenta, quibus latus ædis pertinens ad Septentrionem & latus auſtrinum præfulciuntur, atque præmuniuntur. Extant Templi extremitates ultra octo pilas projectæ in ſphæræ quartam partem recedentes ex ſuperiore parte quiddam Lunæ curuatæ in cornua ſimile præ ſe gerentes: extant cellæ, ſive aulæ inferiores quidem Andronitides: ſuperiores Gynæconitides extant, infinita varietate marmorum præſtantiſſimorum veſtiti parietes & pilæ, & tota concameratio tecta teſſellis inauratis, & non modò Moſeaci operis ratione jam pervulgata, ſed antiqua illa recondita amuſſi dimenſis egregiè in hunc diem eminentibus, nisi quà offenſiones intercedunt, quas intulerunt imaginum oppugnatores. Denique ut corpus & membra Sophiæ Ædis ferè omnia extant, ſic nihil exemptile, niſi exiguum quiddam ex infinitate metallorum. Extat Templi pars pura olim, & ſacra, ſolis ſacerdotibus attributa, ſed nihil gemmarum hod-

pâret, omnium nationum bellica di-
ptione ſpoliata, non modò menſa il-
, quam nemo imitari poterat, à Iu-
niano refecta, ex auro, argento, o-
nique genere lignorum, gemmarum,
uæ producit mare & cunctus orbis,
d etiam donis aliis infinitis denuda-
, quibus reges Conſtantinopolitani &
ntifices & principes eam ornârant:
que etiam mulieres cùm aliæ permul-
, tum Pulcheriam Arcadii filiam,
heodoſii minoris ſororem. Scribit So-
menus ex auro & lapidibus pretioſis
ılcherrimum & mirabile quoddam
ectaculum menſam dediſſe ſacræ Ædi
onſtantinopoleos. Neque dum ve-
igalibus, quibus erat immenſis locu-
etata, privantur Maumetani ſacer-
otes, neque mille & centum tabernis,
ve officinis, quas vectigales, & liberas
oſſident, ſitas in pulcherrimis foris
onſtantinopoleos.

CAP. V.

De ſtatuis inventis in latere ædis Sophianæ.

X latere Templi Sophiæ Suidas
(quem ſcito velut receptum in pri-
am claſſem Grammaticorum) refert,
atuas repertas fuiſſe deorum Græco-
ım pluſquàm ſeptuaginta, & duode-
cim

cim ſignorum Zodiaci, & regum Chri
ſtianorum octoginta: quas Iuſtinianus
urbi cùm diſtribuiſſet, magnum Tem
plum ædificavit. Poſſem huc adjunge
re nomina harum ſtatuarum ex ince
to ſcriptore, qui ſcripſit de patria Con
ſtantinopolitana, niſi in aliis permu
tis mendacem deprehendiſſem.

Cap. VI.

De Pharo Promontorii, & Mangana.

AMmianus Marcellinus ſcribit Pro
montorium Ceras prælucentem
navibus vehere conſtructam celſiu
turrim, quæ Pharus appellaretur. Ha
alibi rectiùs eſſe non potuit, quàm pro
pè Templum Sophiæ. Vnde nam com
modiùs, & latiùs illuceſcere potuiſſ
navigantibus ex Boſporo & Propont
de, Promontorium Ceras Dionyſiu
Boſporium appellat, & dicit ex eo Ina
chi filiam Io, irâ Iunonis ſtimulatam
trajeciſſe in Aſiam. Mangana locus it
appellatus, ubi machinæ bellicæ ſerva
bantur, erat in clauſtro regio, aut pro
pe clauſtrum, juxta Boſpori fauces ex
tremas. Rex Conſtantinus Monoma
chus ſplendidum, & amplum à funda
mentis monaſterium condidit in no
men magni martyris Georgii, quo
Mangana appellant. Alexius Comn

nu

us cùm podagra laboraret, in Ma-
num Palatium, quod ad Solis ortum
ſt, geſtabatur; ac cûm Palatii hujus aër
nedicis non ſatis commodus videre-
ur, in Palatium Manganorum trans-
erebatur.

CAP. VII.

De Thermis Zeuxippi, & de ejus ſtatuis.

THermas, Zeuxippi [Balneum] nuncupatas, à Iove Zeuxippo, ait Cedri-
us in ejus Templo ædificatas. Quod
uſebius confirmare videtur: Ex Zeu-
is, inquit, pictoris imaginibus, quas
lurimas fecit, lavacrum Byzantiorum
uidam appellatum arbitrantur fuiſſe,
icinum Sophiæ Ædi: aſſequor non
nodo ex antiqua deſcriptione, quæ po-
it in eadem regione Templum So-
hiæ & Thermas Zeuxippi, ſed etiam
x incendio facto tempore Iuſtiniani,
uo deflagraſſe Templum Sophiæ, &
icina ædificia, ut Balneum Zeuxip-
um appellatum, & regiæ veſtibulum;
uod Chalca appellatur, teſtatur Pro-
opius, & Zonaras: qui Severum Im-
eratorem ſcribit id Hippodromo con-
unxiſſe, & ædificaſſe in templo Iovis.
eontius, antiquior & gravior teſtis,
on conjungit Hippodromo, ſed vici-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

num facit ſuis verſibus, inſcriptis in ca-
mum ſitam inter Zeuxippum & Hi-
podromum:

Λεοντίου εἰς οἶκον κείμενον μέσ-
τοῦ Ζευξίππου, καὶ τοῦ Ἱππικοῦ.

Ἐν μὲν τῇ, Ζεύξιππον ἔχω πέλ-
ἡδὺ λοετρόν·
Ἐκ δ᾽ ἑτέρης, ἵππων χῶρον ἀεθλ-
φόρων.
Τοὺς ῥα θεησάμενος, καὶ τῷ δ᾽
χρῶτα λοέσσας,
Δεῦρο καὶ ἄμπνευσον δαιτὶ π-
ἡμετέρῃ·
Καίκε πάλιν σταδίους ποτὶ δείελον ι-
ειος ἔλθοις,
Ἐγγύθεν ἐγγὺς ἰὼν γείτονος ἐκ θ-
νάτου.

Cedrinus, inquit, variam in hoc b-
neo contemplationem, & ſplendore-
fuiſſe artium, marmorum, calcul-
rum, ſtatuarum ex ære factarum, h-
minum antiquorum, quibus nihil d-
erat præter animas, ad verè repræſe-
tandum eos, quos imitantur: int-
quos erat Homerus, mentem contr-
hens & contendens, & manus ſu-
imum pectus conjungens: barba ej-
ſimp-

impliciter demiſſa erat, capillus ſimilis
x utraque parte calvariæ rarus : facies
etrica , ob ſenectutem & commenta-
ionem : naſus per omnia mediocris:
culi conciliati palpebris , velut de ipſo
ama eſt , cæcum præ ſe ferunt : ſupra
unicam geſtabat pallium:lorum quod-
am æreum pedibus ſubjiciebatur. E-
ant præterea ſtatuæ ex ære factæ om-
nium ſapientum ſublimium , & Poë-
arum , & Rhetorum , & Heroum for-
tudine celebrium , tum ex marmore
ermultæ , adeò antiquo opere elabo-
atæ , ut ſpirare viderentur , quas om-
eis conſumpſit incendium: inter quas
uerunt ſtatuæ Deiphobi, Æſchinis, De-
oſthenis , Ariſtotelis , Euripidis , He-
odi, Theocriti, Simonidis , Anaxime-
is , Calchantis , Pyrrhi , Amymones,
apphous, Apollinis , Veneris, Chryſæ,
ulii Cæſaris , Platonis , Hermaphrodi-
, Herinnæ , Terpandri , Periclis , Py-
hagoræ, Steſichori, Democriti, Hercu-
s, Auroræ, Æneæ, Creuſæ, Heleni, An-
romachi , Menelai , Helenæ , Vlyſſis,
ecubæ, Caſſandræ, Polyxenæ, Ajacis,
aridis, Oenoæ, Milonis, Daretis , En-
elli , Charidemi , Melampi , Panthoi,
emogerontis , Iſocratis , Amphiarai,
arpedonis, Achillis, Mercurii, Apuleii,
ianæ, Pherecydis , Heracliti , Cratini,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Menandri, Amphitryonis, Thucydic, Herodoti, Pindari, Xenophontis, A- mæonis, Pompeii, Virgilii: aliæq; plures ſtatuæ verſibus deſcriptæ à Ch- ſtodoro Poëta Thebæo, ſive, ut i tradunt, nato ex urbe Copto Ægypt- ca; cujus verſus explicarem, niſi id lo- gum eſſet, & ſatis ſit digitos intende ad fontes. Fuit prope Thermas Ze- xippi balneum parvum celebratum v- ſibus Leontii:

> Μὴ νεμέσα Ζεύξιππε παρ' ἀντέ-
> λουσι λοετρῷ·
> Καὶ μεγάλην παρ' ἄμαξαν ἐρωτ-
> λος ἡδὺ φαεινά.

Nunc nulla Zeuxippi veſtigia reſtar neque aliorum permultorum balne- rum, etſi de illis ſcripta Epigramma extant; ut illud celebratum ab Ag- thio, in quo Venus erat; item alteru Didymum, in quo mulieres, & viri vabantur, decantatum verſibus Pa Silentiarii, & aliud illuſtratum E grammate Leontii Scholaſtici; atq illud nuncupatum Cupido, deſcriptu à Mariano Scholaſtico: quæ vel per runt, vel à Mametanis ita immuta ſunt, ut non agnoſcantur.

CA

CAP. VIII.

De Xenodochiis Sampſonis & Eubuli.

Rat quoddam, ut Procopius inquit, Xenodochium hominibus attribu-m inopibus & ægrotantibus. Hoc uidam vir pius, nomine Sampſon, perioribus temporibus ædificaverat. d non manſit intactum ab incendio, od excitavit ſeditioſa plebs, quo il-d unà cum Templo deflagravit. Hoc ædificavit Iulianus, pulchritudine uidem ſtructuræ dignius, & multitu-ne domuncularum amplius reddidit, ctigalique annuorum nummorum agno dotavit, ut pluribus ſubveniret fectibus: ac nondum hac erga Deum bſervantia ſatiatus, duo præterea Xe-bdochia è regione illius adjunxit, ea tcitans in domibus, quæ Iſodori & rcadii nominantur, adjutus à regina heodora. Hæc quidem Procopius. Ex uo colligitur, Xenodochium Sampſo-s, quod perierit eodem incendio quo agnum Templum, non longè à So-hia fuiſſe: hoc hiſtoria incerti autho-s docet fuiſſe è regione Ædis Sophia-æ; cui ut credam, me adducit Zona-s, ſimiliter tradens à ſeditioſa plebe nmiſſum fuiſſe incendium, quo ma-num Templum, & Sancta Hirene, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Eubuli Xenodochium, & Chalca, &
Severi Balneum, appellatum Zeuxip-
pus, aliaque permulta deflagrârunt.
Cui conſentit Georgius Cedrinus, lo-
quens de eodem incendio: Magna, in-
quit, pars urbis, magnumque Tem-
plum, & Sancta Hirene, & Xenodo-
chia Sampſonis, & Eubuli, unà cum
ægrotis exuſta ſunt, atque etiam veſti-
bulum Baſilicæ Auguſteum, Chalca,
duæ porticus uſque ad Forum & Octo-
gonum, & balneum appellatum Zeu-
xippus. Poſtquam ſuperiora ex Proco-
pio edito ſcripſiſſem, incidi in Procop-
manuſcriptum Codicem declarantem
Xenodochium Sampſonis fuiſſe me-
dium inter ædes Sophiæ & Hirenæ.

CAP. IX.

De ſtatua Eudoxiæ Auguſtæ, ob quam Chryſoſtomus ejectus in exilium.

SOcrates & Sozomenus Sacræ Hiſto-
riæ ſcriptores tradunt Eudoxiæ Au-
guſtæ ſtatuam argenteam ſupra co-
lumnam purpuream ſecundum latus
meridianum Ædis Sophianæ, via dun-
taxat lata intercedente, excitatam fuiſ-
ſe, ante domum magnæ Curiæ, cui
populo plauſus dari, & ludi publici ſal-
tatorum, & mimorum edi ſolebant cum

mor

more, qui jamdudum invaluerat colendi regias imagines: quod Ioannes Chryſoſtomus contra religionem Chriſtianam fieri exiſtimans, pro concione reprehendit eos, qui tale quippiam factitarent. Quibus Eudoxia ſe perſtrictam putans, in exilium projecit Chryſoſtomum. Huc adderem Miliarium, & Baſilicam, ut vicina Templo Sophiæ, niſi nunc mallem regionum ordinem ſequi, quàm ædificiorum vicinitatem.

CAP. X.

Quam Vrbis partem complexa fuerit tertia regio.

VBi Hippodromus eſt, & domus Abrami Baſſæ, & porta Leonis, & portus, quem vulgò Byzantii appellant *Caterga limena*, quaſi triremium portum, dorſumque ſecundi collis, uſque ad Forum Conſtantini, olim tertia regio fuiſſe deprehenditur, non modò ex ordine ſuo, ſed etiam ex ſua deſcriptione, quæ declarat hanc planam in ſuperiori parte in ea Circi ſpatio longiùs explicato, ſed ab ejus extrema parte nimis prono clivo ad mare uſque deſcendere, complectentem tribunal fori Conſtantini, Circum maximum, domum Pulcheriæ Auguſtæ, Portum novum, Porticum ſemirotundam, quæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

ex ſimilitudine fabricæ Sigma Græc
vocabulo nuncupatur.

Cap. XI.

De Hippodromo, & de ejus obeliſco
columnis & ſtatuis.

SEverum reconciliatum Byzantiis, r
centes Hiſtorici, ut Zonaras & a
plerique, tradunt Hippodromum æd
ficaſſe: Zoſimus antiquus Hiſtoricu
ſcribit Conſtantinum Magnum, Hi
podromum elaboraſſe; omnique cult
pulcherrimo adornaſſe, partemque ej
feciſſe templum Caſtoris, & Polluci
quorum ſimulacra uſque in ſuam æt
tem, hoc eſt, Theodoſii minoris, i
Hippodromi porticibus extantes vide
liceret. In medio circo, quem Græ
Hippodromum appellant, obeliſcus
Thebaico lapide factus extat, cujus cùm
non meminerit antiqua Regionum
deſcriptio, & meminerit obeliſci Th
bæi quadrati, quem ponit in quinta r
gione, arbitrarer hunc terræmotu eve
ſum tranſlatum fuiſſe in Hippodro
mum à Theodoſio poſt editam deſcr
ptionem regionum, niſi hæc Theo
doſiacorum multorum meminiſſet
perum, niſi præteriret nonnulla
commemoratione Regionum, quoru
poſteà meminit in generali deſcripti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

[th]e Vrbis. Habere igitur plures obeliſcos [C]onſtantinopolis potuit, ex quibus non [ſ]upereſt ille Thebæus, quem in quinta [r]egione ponit antiqua regionum de[ſ]criptio. Duos adhuc extantes vidi cùm primùm veniſſem Byzantium: unum [i]n Circo Maximo, alterum intra Clau[ſ]trum Regium, in latere primi collis, vergente ad Septentriones, quadratum, ex lapide Thebaico factum, erectum juxta domum vitreariarum officinarum regiarum: ſed paulò pòſt everſum, & extra Clauſtrum elatum vidi jacentem, longum triginta quinque pedes: cujus ſingula latera (ſi benè memini) ſenos pedes lata, perimetrum illius efficiebant viginti quatuor pedum. Hunc Antonius Priolus, nobilis Venetus emit, Venetias exportaturus, in Foro divi Stephani locaturus. Alter verò in medio Hippodromo, pro meta in hunc diem extat, ſupra quatuor teſſeras æneas latas quoquo verſus ſeſquipedem altas, tantundem ſuſtentatas baſi & ſtylobate. A ſolo duos gradus habet ſtylobates: quorum inferior à terra altus eſt pedem unum, cujus latitudo pedalis, ſuperior gradus altus duos pedes, projectus extra ſtylobatem quatuor pedes, & totidem digitos: gradus ſubjecti non ſunt ſtylobatæ, ſed adjecti, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

adſtructi velut ſuggeſtus, ut appâret e
commiſſura, ſupra quos latus quoqu
verſus duodecim pedes ſtylobates em
net in altitudinem quatuor pedum, a
octo digitorum, & extra baſim projic
tur ſeſquipedem. Præter hos quatuo
pedes, & ſex digitos, ſtylobates peda
lem altitudinem excedit non extra ba
ſim eminentem: nam ex ſummo ſty
lobatæ eminet ſtriatura alta pedem &
tredecim digitos, quadrilatera; nemp
ex perpetuo uno eodemque lapide con
ſtans, quo ſtylobates. Nam ſtylobate
emittit ſuam ſupremam partem, no
ſolùm ſeſquipede ſtrictiorem, quàm in
fimam, ſed etiam angulis mutilatam
locoque quatuor angulorum diminu
torum exiſtunt quatuor lapides qua
drati marmoris Thebæi rubentis, ſin
guli alti ſeſquipedem, nempe quantum
ſtriatura ſtylobatæ, his quatuor angu-
laribus lapidibus intercluſa, qui cum
intermedia parte ſuprema ſtylobatæ
ſuſtinent baſim altam pedes ſeptem, &
tredecim digitos projectam extra imum
ſcapum obeliſci ſeſquipedem, quoquo
verſus patentem novem pedes, toti-
demque digitos, quæ tota inſculpta eſt,
ut ſtylobates, qui ſtatuis emittentibus
omnia latera inciſa habet: ex Septen-
trionali quidem latere expreſſæ ſunt
ſtatuæ,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

atuæ, duobus ordinibus ſcalptæ, quo-
um inferior continet duodeviginti
atuas & duas ergatas, earum ſingulas
uaterni homines verſant vectibus,
uibus funes ductarii circum ergatas
oluuntur, obeliſcum jacentem tra-
entes. Tum in eodem ordine ſcalptus
ſt obeliſcus rectus, ut nunc eſt, tum
atuæ tres, quarum Conſtantinopoli-
ani prædicant unam eſſe magiſtri, al-
eram diſcipuli, quem magiſter, niſi in-
erpoſita tertia perſona retentus fuiſſet
aſtigare conatur, quòd ſe abſente obe-
iſcum erexiſſet, in ſuperiori ordine bi-
æ ergatæ connituntur cum ergatis in-
erioribus obeliſcum jacentem trahere,
erſatæ ſingulæ à quaternis hominibus
ircumvoluentibus validos funes benè
minentibus toris expreſſos. Quòd ſi
tylobatæ amplitudo capere rationem
potuiſſet, qua erectus eſt, non dubito,
quin talem ſculpſiſſet, qualem deſcribit
Marcellinus. Sola, inquit, reſtabat obe-
liſci erectio, quæ vix, aut ne vix quidem
ſperabatur poſſe compleri, id eſt, uſque
ad periculum altis trabibus, ut machi-
narum cerneres nemus: innectuntur
vaſti funes, & longi ad ſpeciem multi-
plicium liciorum cœlum denſitate ni-
mia ſubtegentes: quibus colligatus obe-
liſcus paulatimque per arduum inane
pro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

protentus, diuque penſilis millibu[s]
multis tanquam molendinarias meta[s]
rotantibus cavea locatus in medi[a]
Hunc obeliſcum poſſe etiam Byzantio
machinatores in alium locum trans[-]
ferre incolumem, adverti ex column[a]
ſita in dorſo quinti collis Conſtantino[-]
politani, quæ parum cedebat obeliſco.
Hanc à ſuis ſedibus dejici in terram vi[-]
di in hunc ferè modum, circum co[-]
lumnam (aliquo tamen interpoſit[o]
ſpatio) trabes ingentes crebras in qua[-]
drum diſpoſitas in ſolo defixas colum[-]
na ipſa excelſiores erexerunt paribu[s]
intervallis inter ſe diſtantes: ſupra tra[-]
bes impoſuerunt transverſa tigna, o[-]
mnia inter ſe firmiſſimè revincta, ex
quibus trochleas creberrimas appende[-]
runt, per quas traiecerunt validos fu[-]
nes, ab imo columnæ ſcapo ad ſum[-]
mum ſurgentes ad columnam ſtrictiſ[-]
ſimè alligatos denſis funibus, ut ſe con[-]
tingerent, & transverſis rectos velut
tramis ſtamina ſecantibus formam
textilis operis repræſentantibus, extra
quadraturam trabium ſimilitudinem
turris quadratæ gerentium. Ergatæ
utrinq; multæ in terram defixæ erant,
verſatę à multitudine robuſtiſſimorum
juvenum, funes illos validos (quibus
columna cingebatur) trahentes tam-
diu,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

iu, quoad columnam à ſedibus ſub-
raxerunt: deinde ſenſim detrahentes
n terram dejecerunt, & curribus im-
oſitam firmiſſimis, quos rotæ craſſiſ-
mis ferris cinctæ ſuſtinebant, tra-
uxerunt incolumem in collem ter-
ium, ad Soleimani Regis Ædem or-
andam. Iam verò in latere ſtylobatæ
ccidentali Obeliſci inciſum eſt hoc
pigramma:

ίονα τετράπλευρον ἀεὶ χθονὶ κείμενον ἄχθος
Μοῦνος ἀναστῆσαι Θευδόσιος βασιλεὺς
ολμήσας, Πρόκλῳ ἐπεκέκλετο· καὶ τόσος ἔστη
Κίων ἠελίοις ἐντριάκοντα δύο

n latere orientali inſcriptum eſt hoc
pigramma, inciſione literarum Lati-
arum, ſed paululum exeſa: ſed ut le-
ere potui, ſic habet,

Difficilis quondam dominis parere ſerenis (tyrannis,
Iuſſus, & extinctis palmam portare
Omnia Theodoſio cedunt: ſubolique perenni:
Terdenis ſic victus, duobuſque diebus
Iudice ſub Proclo ſublime elatus ad auras.

In

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

In meridiano latere duplex ordo ſt
tuarum exprimitur : inferior quatu
currus partim bijuges, partim quad
juges habet, quorum unumquenq
unus regit auriga. Superior ordo co
tinet duos equites, tres pedites, to
tos tres, obeliſcos duos, quatuor c
lumnas in quadrum diſpoſitas epiſt
lia ſuſtinentes. Iam verò ex bore
baſis latere ſcalpti ſunt quatuor or
nes, continentes triginta quinque ſ
tuas togatas. Ex latere occident
eminent duo ordines, quorum in
rior habet novem ſtatuas ſupplic
offerentes munera Regi, qui ſtat i
ſuperiori ordine cùm ſtatuis decem
ſex. Latus meridianum duobus or
nibus diſtinguitur, inferiore dece
ſtatuas togatas exprimente, ſuperio
viginti, togatas omnes, exceptis qu
tuor clipeatis. Latus orientale hab
in parte inferiori tres ordines : in
mus continet decem & ſex perſona
alias viriles, alias muliebres, ſalta
tes, alias organa pulſantes ; ſupra qu
eminent duo ordines capite tenus : p
to ſpectatores. Superior ordo redd
viginti ſtatuas, harum ſex ab aliis d
ſtinguuntur columnis, media cor
nam tenet manu, ſupra baſim exta
quatuor teſſeræ æneæ; quibus in qu

dru

rum diſpoſitis totus Obeliſcus ſuſti-
etur, cujus quidem quadrati ſingula
tera ima lata ſunt circiter ſex pedes,
imo ad ſummum ſcalpta notis Æ-
yptiacis.

CAP. XII.

De Coloſſo ſtructili.

N medio Hippodromo etiamnum
extat ſtructilis Coloſſus ex lapidibus
uadratis factus, olim (ut quidam
mperitus in lucem prodidit) marmo-
is cruſtis; ut verò Epigramma in
us baſi inciſum teſtatur, æreis tabu-
veſtitus, ferro colligatis, ut appâret
foraminibus non modò in ſcapo,
d etiam in baſi remanentibus, in
uæ quidem foramina regulæ ferreæ
ſitæ erant, plumbo confirmatæ:
unc ſpoliatus reſtat ſtructuram inte-
orem lapideam prodens, barbarorum
varitiam expertus, qualem priùs pe-
clitatus eſt Rhodius, quem regnante
onſtante nepote Heraclii Agareni di-
raxerunt poſt mille & trecentos an-
os ex eo tempore, quo erectus fuerat.
uem Iudæus quidam Emeſenus emit,
ejus æs diſtractum noningentis ca-
elis exportavit. In illius Conſtanti-
opolitani baſi inciſi ſunt verſus ſub-
quentes:

Tò

Τὸ τετράπλευρον θαῦμα τῶν μ
ταρσίων
Χρόνῳ φθαρὲν νῦν Κωνσταντῖνος
σπότης,
Ὁ Ῥωμανοῦ παῖς, δόξα τῆς σκηπτουχ
Κρεῖττον νεουργεῖ τῆς πάλαι θεωρί
Ὁ γὰρ Κολοσσὸς θάμβος ἦν ἐν
Ῥόδῳ,
Καὶ χαλκὸς οὗτος θάμβος ἐστὶν
θάδε;

Tres gradus imæ hujus baſi adjun
ſunt. Primus à terra altus eſt duos
des, ſecundus pedem & duos digit
tertius tantundem. Baſis eſt marm
quadratum, altum ſeptem pedes & t
digitos ; cujus latera ſingula lata
cem pedes & dodrantem. Hic Col
ſus excelſior eſt obeliſco. In cujus
cumen feſto quodam die (qui celeb
batur ob circumciſionem Principis B
daniæ) aſcendere vidi circulatorem
quendam benè peritum, & deſcende
incolumem: quem ſubſecutus alter i
peritior aſcendit quidem ſimiliter
cacumen, ſed excelſitas ita præſtrin
ejus oculos, ut deſperans deſcenſum
quantum contendere potuit longe
Coloſſo projecerit, ne decideret in C
loſſi crepidines. Itaque rectus cade

p

edibus altè defixis in terram, ſtatim
mortuus ſpectatus eſt.

CAP. XIII.

De Columnis Hippodromi.

IN ordine obeliſcorum directo in mediam longitudinem Hippodromi ſeptem columnæ extant, quarum una ex marmore Arabico facta, perimetrum habet decem & ſeptem pedum, & octo digitorum, in qua Abramus baſſa Herculem ex ære factum de Vngaricis manubiis ſtatuerat; ſed illo extincto, Hercules, qui non modò vivus in domandis monſtris orbem peragraverat, ſed etiam mortuus huc illuc geſtatus fuerat, tot clades evaſerat, tandem everſus, & diſtractus eſt à Turcis (acerrimis hoſtibus ſtatuarum, & totius artis Vitruvianæ) Hercule præſtantioribus: qui tertiodecimo propoſito certamine Herculem vicerunt, fortiùs quàm qui primi vicerunt, longis antè temporibus, ex eo, quòd Herculem ligneum ſumma arte factum combuſſiſſent; ut Diagoras impius in publicum diverſorium profectus cùm lignis egeret ad lentem coquendam, inveniſſetque Herculem ligneum pulcherrimè & ſumma arte laboratum, eum in fruſta diſſectum in ignem congeſſit, addens hæc verba:

O Hercule, qui duodecim certami
ſubiiſti, age & tertiumdecimum cer
men ſubeas: & lentem nunc coqu
Extat etiam in eodem ordine altera c
lumna ænea, ſtriata non quidem car
liculis, rugas matronalium ſtolaru
referentibus, ſed ſpiris trium ſerpe
tum, inter ſe circumplicatarum, n
ſurſum verſus directis, ſed tortis in m
dum tororum, (quos valdè eminen
exprimunt magni funes) & deſinen
bus in caput triceps trium ſerpentu
quarum capita in triquetram forma
diſpoſita longè eminent ſupra colu
næ toroſum ſcapum. Quamobrem fu
rit hæc columna poſita, Conſtantin
politani multa fingunt, ſed nugator
omnia, ignorantes majorum ſuoru
hiſtorias. Inter quos Zoſimus ſcri
Conſtantinum Magnum in Hippodr
mo ſtatuiſſe Apollinis Delphici trip
dem, in ſeipſo habentem ipſius Apol
nis ſtatuam. Sozomenus Salamini
adjungit, Conſtantinum non mo
tripodes Delphicos in Hippodrom
poſuiſſe, ſed etiam celebratiſſimum t
podem, quem Pauſanias Lacedæm
nius, atque urbes Græcæ poſt bellu
Medicum Apollini Delphico conſecr
runt. Euſebius clariùs tradit Conſta
tinum in quadam Conſtantinopo

par

parte Sminthium Apollinem ſtatuiſſe, in Hippodromo autem conſtituiſſe Pythium tripodem, circa quem ſerpens in ſpiras volueretur, ex quibus veriſimile videtur, tripodem illum ſtatutum fuiſſe ſupra hanc columnam æream tricipitem, ut erat apud Delphos; ex Herodoto, qui tradit ex decimis manubiarum Perſicarum tripodem aureum factum in Delphis collocatum fuiſſe ſupra ſerpentem tricipitem æream: atque idem affert, Perſis ad Plateas victis tripodem aureum ibi repertum, redditum fuiſſe deo Delphico, inſiſtentem ſupra triplicem ex ære colubrum proximè aram. Similiter errant, qui putant hanc columnam nunc æream olim inauratam, ſpoliatam auro fuiſſe à Turcis: cùm multis ſeculis ante Turcos aurum detractum fuerit, ut liquet ex Pauſania. Commune (inquit) fuit Græcorum de Plateenſi prælio donum, aureus tripous, ſuſtentatus æneo dracone æſque Pauſaniæ ætate manſit ex eo donario integrum; auri quod fuit, duces Phocenſium amoverunt. Deinceps quinque columnæ inſequuntur, tenentes eundem ordinem, quem tenent Obeliſcus, Coloſſus, & ænea columna, procedentem rectâ viâ per mediam Hippodromi longitudinem. In fronte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Hippodromi, ſpectante ad Proponti-dem, decem & ſeptem columnæ mar-moris albi etiam tum extabant, cùm veni Byzantium, cum ſpiris, & capitu-lis, & epiſtyliis, digeſtæ in ordinem am-bientem Hippodromi partem ſitam inter Meridiem & Occaſum, quarum ſtylobatæ alti duos pedes, & decem di-gitos ſuſtentati ſubſtructionibus forni-catis, æquatiſque ex interiori parte cum Hippodromi planitie, ex parte exterio-ri plus minus altis quinquaginta pe-des, poſiti ſinguli ſunt ſupra murulum projicientem duos gradus, vel plinthos quadratos, inferiorem quidem non ex uno lapide factum, altum pedem & digitum, ſuperiorem verò altum pe-dem & digitos ſex, projectum extra ſty-lobatem octo digitos, quorum ſinguli latera lata pedes octo, & dodrantem. Stylobatæ lati quinque pedes & ſeptem digitos, quoquo verſus: eorum emi-nentiæ imæ poſitæ pro toris, reliquiſ-que modulis, ſunt alti ſex digitos & ſe-midigitum: ſuperiores eminentiæ po-ſitæ pro coronidibus tantundem: ſpiræ plinthus craſſus undecim digitos, torus inferior ſeptem digitos & dimidium di-gitum, ſcotia quatuor digitos, torus ſuperior ſex digitos: calcaneum ſcapi altum quinque digitos: diameter ſca-

porum

orum eſt trium pedum,& quinque di-
itorum. Eorum altitudo viginti octo
edum. Nunc ſcapi proſtrati jacent,
um capitulis & baſibus nuper everſi,
d ædificandum Xenodochium Regis
oleimani. Dolui eorum caſum, non
am ex eo, quòd projecti humi jace-
ent, quàm quòd eorum nonnulli ſe-
arentur in tabulas ſolum conſtraturas
alneorum, quodque capitula ex anti-
ua artis ratione commutarentur in
arbaricos modulos, aut in pilas exca-
arentur piſtrinarias; epiſtyliaque &
piræ exſcinderentur in murorum ædi-
cationem. Intercolumnia inter ſca-
os lata erant undecim pedes, diaſtyli
ompoſitione lubrica; ex qua adverti
ropter intervallum magnum epiſtylia
racta eſſe. Capitula omneis modulos
abebant operis Corinthii, & trabea-
io egregiè expreſſa, præter echinos,qui
calpti non erant. Annuli ferrei ex
piſtyliis pendebant: unde vela ſuſpen-
debantur. Supra harum ordinem co-
umnarum extabat alter ordo colu-
nnarum, etiam aliquantò poſt, quàm
Othomani ceperunt urbem. Ante-
quàm Galli & Veneti cepiſſent Con-
tantinopolim, extabant in Hippodro-
mo cùm alii permulti equi lapidei &
erei, tum quatuor inaurati, mira arte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

elaborati, quales hodie extant ſupr
veſtibulum ædis Marcianæ Venetic
quos deportatos ajunt ex Conſtant
nopoli. Prætereo non modò permu
torum regum, & principum ſtatuas i
Circo ſtatutas, inter quas Iuſtiniani R
gis ſtatua celebratur pervulgatis verſ
bus, ſed etiam eunuchorum maxim
valere ſolitorum apud Imperator
Conſtantinopolitanos. Inter quos fu
ſtatua Platonis eunuchi, cubicularii r
gii, qui imperante Baſiliſco exuſtus e
In cujus quidem ſtatuæ pectore etſi in
ſcriptum Suidas teſtatur fuiſſe, qui han
ſtatuam in alium locum tranſtuleri
laqueo ſuffocetur, tamen ex templ
Procopii, in quo priùs erat, cùm id re
ficeretur, traducta eſt in Hippodro
mum. Iam verò quid commemorer
infinitas ſtatuas pugilum, luctatorum
aurigarum, in Hippodromo ſitas, qu
etſi dudum perierunt, tamen recen
eorum memoria non perit, retent
pluſquàm trecentis verſibus etiamnum
extantibus, quibus nonnulli aurigæ de
cantantur, ſed permultorum memori
extincta eſt, ut Thomæ aurigæ præſtan
tiſſimi; quæ ne funditus pereat me ad
monet lapidis fragmentum, quod vid
Byzantii cum hac inſcriptione, Θωμᾶ
ἡνιόχου. qui fortaſſe ille eſt, de quo ac

Fau

auſtum Romæ præpoſitum Theodo-
ieus Rex ſcribit, dudum Thomati au-
igæ ex Orientis partibus advenienti
nnonas rationabiles conſideratio no-
ra largita eſt, donec ejus artem pro-
aremus, & animum. Sed quoniam in
oc agone primatum dicitur obtinere,
juſque voluntas, patriâ derelictâ, no-
ri ſedes fovere delegit Imperii, men-
rua eum duximus largitate ſolidan-
um, ne adhuc redderemus, quem Ita-
æ dominatum elegiſſe cognovimus: is
nim frequenter victor per diverſorum
ra volitavit, plus vectus favore, quàm
urribus, ſuſcepit partem populi proti-
us inclinatam, & quos ipſe fecerat tri-
tes, laboravit iterum facere lætiores,
modò agitatores arte ſuperans, modò
quorum velocitatem tranſcendens.
Frequentia palmarum eum dici facie-
at maleficum, inter quos magnum
præconium videtur eſſe ad talia crimi-
na pervenire. Neceſſe eſt enim ad per-
verſitatem magicam referre, quorum
meritis non poteſt applicari, ſpectacu-
um expellens graviſſimos mores, invi-
tans leviſſimas contentiones, evacua-
tio honeſtatis, fons irriguus jurgio-
rum, quod vetuſtas habuit ſacrum, ſed
contentioſa poſteritas fecit eſſe lubri-
cum. Ex quibus Theodorici verbis aſſe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

qui poſſumus hunc Thomatem, q
forte Byzantium reliquerat, ob factio
nes partium, periclitatum fuiſſe Rom
ob partes diverſis coloribus in diver
ſtudia diſtractas, quæ non modò R
mam, ſed etiam Conſtantinopoli
graviſſimè afflixerunt, quibus non m
dò cives, ſed etiam Imperatores magi
in graviſſimum diſcrimen Imperii i
ciderunt. Nunc verò Circus Conſta
tinopolitanus friget, omnibus orn
mentis ſpoliatus, nuperque exædifica
cœptus eſt: quod me ſpectantem dol
re affecit: quem augebat Beliſarii pr
mùm de Rege Vandalorum in Hippo
dromo triumphantis, deinde ob virtu
tem ſummam maximè periclitantis
recordatio, quam mihi dabat numi
ma, quod tum fortè habebam in ma
nibus, in cujus uno latere ſcalptus era
Iuſtinianus, Beliſarium excipien
triumphantem; in altero Beliſarii ima
go cum hoc elogio: Gloria Romano
rum Beliſarius. Procopius ſcribit i
Hippodromo fuiſſe Portam appella
tam Cochliam, ob deſcenſum in or
bem procedentem. Itemq; aditum fui
ſe quendam qui appellaretur mortuus
Idem etiam dicit in Hippodromo fui
ſe Porticum appellatam Venetiam
Veneta parte ibi ſedere ſolita: ex qu
colli

olligere licet fuiſſe etiam Porticum
raſinam, aliaſque Porticus aliorum
olorum: Parteſque non promiſcuè,
d porticibus diſtinctas ſpectaviſſe.

CAP. XVI.

De templo Bacchi, & de aula Hormiſdæ, & de Iuſtiniani domo.

REgis aulam, & domum Iuſtiniani, antequam imperaret, fuiſſe inter ippodromum, & Propontidem, perpitur ex Templo Bacchi, & Sergii, uod etiam nunc extat in planitie inr Propontidem & Hippodromum xplicata: de quo Procopius hæc ſcriit: Petro & Paulo Iuſtinianus ædificait Templum juxta Regis aulam, quæ lormiſdæ olim nominabatur. Hanc nim domum ſuam propriam effeceat, ut Palatium ſtructuræ decore ſumtuoſum videretur. Poſt verò quàm Imerator factus eſt, eam aliis regiis adınxit: ubi ſanè etiam Templum aliud onſtruxit illuſtribus divis Sergio & acccho. Horum templorum neutrum lteri cedit de pulchritudine, neque de nagnitudine, neque ulla alia de re; ſimliciter utrunq; ſplendore lapidum fulorem Solis ſuperat; ſimiliter auri coia undique ſatiatur, & donis ornatur: nâ duntaxat re differunt: nā uni longitudo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

gitudo in rectum procedit, alteri co
lumnæ in ſemicirculum ex maxim
parte diſpoſitæ ſtant. Ita enim amb
admirabilia videntur, cùm ut toti V
bi, tum maximè Regiis ædibus præcla
ra ſint ornamenta. Procopius paul
infrà adjungit Iuſtinianum domum
appellatam Hormiſdæ, quæ ſita era
proximè Regias, in illuſtriorem fo
mam commutaſſe, Palatioque adjun
xiſſe. Hormiſdam hunc, quem voca
regalem, arbitror Perſarum Regis f
lium, quem Marcellinus ſcribit Con
ſtanti filio Conſtantini, per giganteo
contextus, cùm Romam veniſſet ci
cumferenti mentem, omni ſpe tali
conficiendi ablata, Trajani equum ſo
lum, locatum in foro Trajani imitar
ſe velle profitenti, reſpondiſſe, ſtabu
lum priùs tale condas, oportet. Geor
gius Cedrinus explicatiùs oſtendit
quàm prope templum Bacchi fuerit do
mus Iuſtiniani. Ædem, inquit, Sergii
& Bacchi vicinam palatio ex parte ma
ris, & propinquum huic Templum æ
dificavit Iuſtinianus, quod ante fuera
propria domus Iuſtiniani; omnemqu
ſuam priorem facultatem his duobu
Templis largitus eſt, & Monaſteriun
addidit, quod illuſtribus viris imple
vit. Templum Petri & Pauli non ex

tat

ıt, ſed Sergii & Bacchi adhuc ſupereſt:
ujus nomen duntaxat Græci etiam
unc retinent, uſum verò & fructum
urci habent. Ejus figura rotunda,
emiſphærio lateritio tecta, octo pi-
s nitens. Inter pilas columnæ Ioni-
e diſpoſitæ ſunt, duplici ordine: in-
rior ordo decem & ſex columnas ha-
et, pavimenti ſolo ſuſtentatas; qua-
ım ſex virides, decem albæ, maculis
ıbris diſtinctæ: ſuperior duodevi-
nti complectitur, quarum octo vi-
des; decem albæ, maculis rubris va-
æ. Capitula inferiorum echinos ha-
ent circumdantes imam partem: reli-
ıa pars eſt tota veſtita foliis: ſupe-
orum volutæ ex quatuor angulis ca-
tulorum eminent, echini verò ex la-
re prominent. Reliqua pars folia e-
egiè expreſſa continet. Supra infe-
orum capitula exiſtunt epiſtylia af-
bre ſcalpta. Et Zoophorus grandibus
teris verſuum Græcorum ſcalptus am-
entium totius ædis circulum. Pila-
ım ſummæ partes adumbrantur fo-
s vitium, interpoſitis racemis, deſi-
nantibus ædem Baccho ſacram eſſe.

CAP.

CAP. XV.

De Portu Iuliani, & Sophiæ, &
Porticu nominata Sigma, &
Regiis Sophianis.

POrtum Iuliani fuiſſe prope Æd
Bacchi, incendium declarat exci
tum regnante magno Leone, qu
Euagrius in latere urbis vergente ad
quilonem ſcribit graſſatum eſſe à po
nuncupato Boſporio uſque ad an-
quum Apollinis templum; in late
autem meridiano à Portu Iuliani,
que ad domos vicinas templo Conc-
diæ. Zonaras explicat Portum Iuli
fuiſſe prope templum Sergii & Bacc
deſcribens idem incendium, quod t
dit ex Aquilone extitiſſe à Boſpo
uſque ad ædem Divi Ioannis Calybi
ex Auſtro ab æde Divi Thomæ, uſq
ad ædem magnorum martyrum Ser
& Bacchi. Templum Thomæ fuit p
pe templum Concordiæ. Zonaras la
incendii auſtrale incipit narrare ab O
cidente ad Orientem; contrà Euagr
ab Ortu ad Occaſum. Cedrinus di
idem incendium à mari pertinente
ſeptentriones ad templum Sergii
Bacchi vicinum mari Auſtrino urbe
cinxiſſe. Portum Iuliani Anaſtaſius R
munitione & mole lapidum tutiore

effe

ecit. Hunc poſtea appellatum So-
iæ, demonſtrat Georgius Cedrinus.
Iuliani, inquit, Portu Iuſtinus Iuſti-
ani nepos ædificavit Palatium, Por-
mque purgavit: in quo medio duas
tuas excitavit, ſuam, & uxoris ſuæ,
phiæ nominatæ; & commutato no-
ine appellavit Portum Sophiæ. Epi-
amma in ſtatuam Iuſtini poſitam in
rtu,

Τοῦτο παρ' αἰγιαλοῖσιν ἐγὼ Θεόδω-
ρος ὕπαρχος
Στῆσα φαεινὸν ἄγαλμα Ἰουστίνῳ βα-
σιλῆϊ,
Ὄφρα καὶ ἐν λιμένεσσιν ἑὴν πετάσειε
γαλήνην.

ocopius tradit Theclæ martyris æ-
m fuiſſe apud Vrbis Portum, nomi-
tum Iuliani. Quidam recentes ſcri-
ores tradunt, ex hoc Portu Beliſa-
um ſolviſſe ad bellum Vandalicum:
od neſcio unde aſſequantur, niſi for-
ſſe ex verbis Procopii, ſcribentis Iu-
nianum navem prætoriam ad littus
xta ædes Imperatorias deduci juſſiſſe:
m Epiphanium Vrbis Epiſcopum
aſſi de more bene precatum fuiſſe;
eque Beliſarium cum uxore Antonina
lviſſe. Fuerunt quidem Ædes Regiæ
vicinæ

vicinæ huic portui, ſed & aliæ Reg[…] fuerunt juxta Sinum portuoſum, à qu[…] longè non fuit domus Beliſarii. Suid[…] dicit Anaſtaſium Regem, Iuliani Po[…] tui molem appoſuiſſe; eumque mun[…] viſſe. Zonaras huc adjungit, Iuſtinu[…] Regias conſtruxiſſe, Sophianaſque no[…] minaſſe, à nomine uxoris Sophia[…] quam vehementer amabat. Pleriqu[…] putant has Regias fuiſſe juxta portu[…] Sophiæ: quibus ne aſſentiar non mod[…] ratio diſſuadet, ſed etiam eruditoru[…] hominum autoritas; inter quos Zona[…] ras, tradens illum Regias contra V[…] bem ædificaſſe Sophianas: eoque long[…] antiquior Agathius Scholaſticus, q[…] vixit ea ætate, qua regiæ Sophian[…] conditæ ſunt, in hisque inſcripſit Ep[…] gramma: quo percipitur illas no[…] fuiſſe ſecundum Propontidem (juxt[…] quam erat Portus Sophiæ,) ſed contr[…] Vrbem, apud Boſporum: ubi terra d[…] viditur in duas partes:

Ἀγαθίου σχολαστικοῦ, εἰς Παλάτια Σοφιανῶν.

Ὁππόθι τεμνομένης χθονὸς αὔλακ[…]
πόντον ἀνοίγει
Πλαγκτὸς ἁλικλύστων πορθμὸς ἐπ[…]
ἠιόνων,

Χρυ-

ρυσέα συλλέκτρῳ τάδε ἀνάκτορα
θῆκεν ἀνάσσῃ
Τῇ πολυκυδίστῃ θεῖος ἄναξ Σοφίῃ·
ξιον ὦ Ρ'ώμη μεγαλοκρατὲς αὐτίκα
σεῖο
Κάλλος ἀπ' Εὐρώπης δέρκεαι εἰς
Ἀσίην.

odex Zonaræ habet δέρκεται. Ex his erſibus Palatium Sophianum intelli-itur non modò juxta Boſporum, ſed tiam extra urbem fuiſſe: quod hiſto-æ confirmant non modò Cedrini, d aliorum, deſcribentium acerrimam igoris vim ſub Leone (Conſtantino) opronymo factam, qua conglaciavit m vehementer Boſporus, ut quicun-ue vellet à Regiis Sophianis ad Vr-em, & à Chryſopoli ad Divum Ma-nantem, & Galatam in Boſporo, tan-uam in ſicco ambularet ſine ulla of-nſa. Cùm ex his tum ex aliis colligo ophianas Regias fuiſſe trans Boſpo-um, contra Vrbem. Iam verò Portus ophiæ, priuſquam appellaretur Iulia-i, videtur eſſe ille, quem Novum Por-um antiqua regionum deſcriptio po-it in regione Hippodromi: ſed ſive le Novus, ſive Iuliani, ſive poſtremò ophiæ appellaretur, hodie exaggera-

tus

tus eſt, ſeu ſit ille, quem ædes Bacc
habet ab Occidente, jam magna
parte obrutum intra muros clauſur
cujus pars duntaxat reſtat, velut lacu
quo mulieres pannos lavare ſolent. D
cuntur videri triremes in illum deme
ſæ: Byzantii hujus ætatis vulgò app
lant *Caterga limena*, quaſi Portum t
remium, ſive fuerit ab Oriente Ba
chianæ ædis, juxta portam urbis, qua
vocant Leonis, vel à Leone lapide
qui etiam nunc propè extat, vel à Le
ne Imperatore, quem habuiſſe ibi P
latium ajunt Conſtantinopolitani. N
cephorus, recens Hiſtoricus, ait Rege
Conſtantinopolitanum obſeſſum à L
tinis congregaſſe multitudinem fabr
rum in Morion, quod erat circum Hi
podromum. Vbi fuerit Conſtantin
poleos locus appellatus Pyctacia, no
dum intellexi. Hoc tamen addam
Cedrino, atque aliis recentibus hiſt
ricis tradentibus, in loco, quem voca
Pyctacia columnam fuiſſe ſuſtinente
Leonis ſtatuam Regis, Verinæ marit
quam quidam ſcribunt ejus ſorore
Euphemiam excitaſſe prope domu
ſuam, quò Leo omnibus hebdomad
bus proficiſcebatur, ad ſororem ſapie
tem & caſtam: omnes injuriâ affec
illîc in gradibus columnæ ſua ſupp
cator

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

atoria Pyctacia ponebant, quæ appa-
tores cuſtodiebant, regique illuc pro-
ecto dabant: qui ſtatim reſponſum
ngulis dabat. Budæus Pyctacia, ſive
t ipſe ait, Pyttacia dicit eſſe Brevia, à
allis *Borderelos* vulgò appellatos, ſed
iam ſupplices libellos appellare poſſu-
nus. Nam Pyctium liber, Pyctacion
bellus, Pyctacium. Hodie vulgò Græ-
epiſtolas appellant *Pyctacia*. Hiſtoria
noti authoris ait Eudoxiam ſuam ſta-
uam totam argenteam poſuiſſe ſupra
xcelſam columnam in loco appellato
yctacio: qui ſi rectè ſcribit, fuit hæc
atua prope templum Sophiæ, juxta
uod fuiſſe Eudoxiæ ſtatuam antè
onſtravimus. Ædem Divæ Euphe-
niæ tradit libellus de patria Conſtan-
inopolitana, Conſtantinum Magnum
xcitaſſe apud Hippodromum, eamque
oſtea Conſtantinum Copronymum
conomachum feciſſe armamétarium;
eliquiasque divæ Euphemiæ in pro-
undum mare projeciſſe. Suidas ſcribit
uphemiæ (quæ uxor Iuſtini Thracis
rat) ſtatuam fuiſſe ſtatutam in æde
ivæ Euphemiæ ab ipſa condita. Scri-
tores recentes patriæ Conſtantinopo-
anæ, tradunt tempore Baſilii Impe-
atoris terræmotum magnum fuiſſe,
uo Divi Polycleti cecidit templum, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

oppreſſit omnes, qui intus eſſent;
eoque tempore appellatū fuiſſe Sigm
Ego potiùs ita appellatum fuiſſe exi
marem à porticu, quam ante hunc t
ræmotum multis ſeculis Sigma à ſin
ſitudine literæ appellatam antiqua
ſcriptio ponit in regione Hippodrom
Georgius Cedrinus meminit loci, que
appellat Sigma. Michaëlem, inqu
Imperatorem monachi veſtitu ind
tum ex monaſterio appellato Stud
correptum per forum pedibus trax
runt, & ſupra monaſterium Periblept
nuncupatum ipſum ducentes in lo
appellato Sigma excæcârunt. Idem C
drinus ait, Baſilium Macedonium æ
Virginis Mariæ reſtituiſſe à fundame
tis, nominatam Sigma. Eunuchus Chr
ſaphius Zomas excitavit ſtatuam The
doſii minoris in loco nominato Sigm
Ædem Divi Stephani poſitam prope l
cum nuncupatum Sigma, Conſtan
num Magnum excitaſſe ſcribunt no
nulli. Itaque hoc Sigma alio loco fui
in Vrbe, quàm illud, quod dixi in ter
regione fuiſſe, & ſcribendum eſſe pe
literam. *Segma*, ex eo quòd dicunt id
ſic appellatum fuiſſe, quod ædes Po
clesi in eo ſitu terræmotu concuſſa c
preſſerit omnes, qui in eo eſſent.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

CAP. XVI.

De quarta regione.

EX antiqua regionum deſcriptione, quæ declarat quartam regionem urbis à Miliario aureo, collibus læva, dextraque ſurgentibus, ad planitiem usque valle ducente perductam fuiſſe, facilè ipſa perciperetur fuiſſe in valle prima, & dorſi jugo eminente ſupra vallem, ſi Miliarium aureum maneret, aut ejus memoriam Conſtantinopolitani retinerent. Ex quibus edoceri poſſemus, ubi fuiſſet, aut ſi ulla extarent veſtigia Auguſtæi, Baſilicæ, Nymphæi, & reliquorum ædificiorum, quæ traduntur fuiſſe in hac regione. Sed cùm nulla hodie appareat, primùm dubitabam, an vallis, quam continet quarta regio, eſſet illa prima à me antè deſcripta: non quin hæc collibus læva dextraq; ſurgentibus ad planitiem uſq; ducatur, ſed quòd & aliis vallibus hæc conveniant: deinde poſtquàm ex aliorum ſcriptis percepiſſem, loca ubi fuerunt monumenta, quæ traduntur fuiſſe in hac regione, facilè cognovi regionē quartam fuiſſe in prima valle, ejusque lateribus, & jugo vicino ædi Sophianæ, ut cognoſces legens, quæ ſubjiciam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

CAP. XVII.

De Foro Auguſtæo, & columna Theodoſii, & Iuſtiniani; & de Senatu.

PRocopius Forum, quod Conſtan nopolitani Auguſtæum nominar declarat ante Regias ſitum fuiſſe, c lumnis circumdatum. Nunc nom non modò amiſit, ſed ne Forum q dem extat, totum fere exædificatu Regiæ dudum deletæ ſunt. Fuiſſe tam Auguſtæum, ubi nunc cernitur aq ſaliens non longè à Sophiæ angulo Occaſum vergente, aſſequor ex ſtyl bata paulò ante extante columnæ I ſtiniani à Turcis ſublatæ, quam Proc pius tradit Iuſtinianum in Auguſt foro, Zonaras in aula ante Ædem S phiæ excitaſſe. Suidas addit Iuſtin num, cùm Sophiæ templum condid ſet, purgaſſe aulam, & marmore ſt viſſe, appellatam priùs Auguſtæum F rum: ibique columnam ſuam ſtatuiſ Procopius tradit Forum quoddam ar Senatum fuiſſe, à Byzantiis appellatu Auguſtæum, ubi commiſſi lapides n minùs quàm ſeptem in quadrangulu diſpoſiti in baſi ſiti omnes, quoru quiſque eouſque contrahitur, & ſu ducitur extra inferiorem, ut lapidu unuſquiſque projectus, vel contract

effic

fficiatur gradus, & ſedes hominibus. Ianc Procopii deſcriptionem ſtylobaæ eò libentiùs adjunxi, quòd ea in ditis codicibus non habetur. Deinde ddit Procopius, ſupra ſeptem jam di-torum lapidum ſupremam partem ex-are ingentem columnam, non ex uno ipide, ſed ex lapidibus permultis in-entibus compoſitam, quos undique neæ tabulæ & coronæ circumveſtie-ant, ipſosque firmitate colligabant, c ornatu contegebant: ejus quidem ris color debilior auro puro, ſed æſti-natio non multum cedebat argento. n ſumma columna extabat ingens quus æneus, Orientemque intuens, ignum ſpectaculum præbebat: ſimi-s enim erat gradienti, & ultra pro-edere cupienti. Pedum anteriorum iniſtrum erigebat, ut terram ante ja-entem calcaturus: alterum ad lapi-lem adnitebatur, ut iter ingreſſurus: oſteriores ita contrahebat, ut prom-ti eſſent ad greſſum. Equo inſiſte-bat ænea Regis ſtatua Coloſſo ſimilis, eſtita more Achillis, calceata arbylis, horace heroïco induta. Galea illius aput tegebat, fulgore corruſcans. pectabat Orientem; iter (arbitror) ontra Perſas ſuſcipiens. Ferebat manu iniſtra globum: quo deſignabat fictor,

univerſum orbem illi obedire. Enſer
non habebat, neque haſtam; ſed cru
ex vertice ejus eminebat, qua imperiu
adeptus eſt, & bellorum ſecundas pu
gnas. Prætendebat manum dextra
ad Orientem; digitiſque porrectis ju
bebat Orientis Barbaros domi ſe con
tinere, & non ultra progredi. Qual
autem fuerit Iuſtiniani galea, declara
Tzetzes in Varia Hiſtoria. Tiara, in
quit, apud Perſas tegmen capitis fuit
poſtea ex victoriis coronam adepto
rum capitibus Romæi impoſuerun
tiaras, ſive tiphas, cujuſmodi fert equ
ſtris ſtatua Iuſtiniani ſupra columna
ſtatuta. Procopio addit Cedrinus a
gentea manu globum continuiſſe Iu
ſtinianum. Zonaras decimoſeptim
anno ſui imperii eam columnam exc
taſſe, eo loco, ubi antea ſtabat alte
columna Theodoſii Magni, geſtans ſta
tuam ex argento factam ab ejus fili
Arcadio, ponderans ſepties mille &
quadringentas libras, quam ſimul cu
columna Iuſtinianus, ubi demolitus e
ſet, argentumq; detraxiſſet, columna
ſuam cum ſua ſtatua erexit. Præter
maximo plumbi pondere, quod ex ill
detraxit, aquam in Vrbem induxi
Vtinam ut injuriam, quam intulit Iu
ſtinianus Theodoſio, Barbari ulti ſun

in

a humaniter eruditi libris Iuriſcon-
ltorum, quos mutilavit, repertis,
verterent indigeſta Commentaria ma-
i digeſtarum legum. Barbari enim
mni æreo veſtitu, & equo, & ſtatua
olumnam Iuſtiniani ſpoliàrunt; ali-
uotque annos nuda remanſit. Tan-
em ante triginta annos everſa eſt to-
a, uſque ad ſtylobatem; quem anno
uperiore funditus vidi excindi, ex cujus
repidinibus aqua ſaliebat fiſtulis in
agnum labrum. Nunc ſtylobatæ lo-
o, caſtellum aquæ latiùs conſtructum
ſt, & fiſtulæ auctæ, equeſtrem Iuſti-
iani ſtatuam, quam modò dixi ſupra
hanc columnam fuiſſe collocatam,
ervatam diu in Clauſtro regii Palatii
deportari nuper vidi in caminos, qui-
bus metalla funduntur in machinas
bellicas: inter quæ erat Iuſtiniani crus,
proceritate meam ſtaturam ſuperans,
& naſus dodrante longior. Crura equi
ad terram projecta metiri non potui.
Pedis ungulam menſus ſum occultè; &
deprehendi dodrantalis eſſe altitudinis.
Auguſtæum forum appellatum fuiſſe
recentes Hiſtorici, atque etiam Gram-
maticus Suidas, docent ex eo, quòd de-
cimoquinto die Octobris Regionum
curatores, & Sebaſtophori in Auguſtæo
velut in foro rerum venalium ſaltarent

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

In honorem Auguſti. Vel ex eo, quò
in fornice cameræ hujus fori, ſtatu
magni Conſtantini, & Helenæ matri
ſtatutæ eſſent. Zoſimus, antiquior Pro
copio, tradit Conſtantinum in loco
ad quem erat quondam Byzantii por
ta terreſtris, Forum condidiſſe rotun
dum, idque porticibus duplicibus
nempe unis ſupra alias impoſitis, cir
cumplexum arcus duos marmoris Pro
conneſii inter ſe contrarios fabricatum
fuiſſe, per quos licet ingredi in Sever
porticus, & ex antiqua urbe exire.
Incertus ſcriptor deſignat id eſſe Au
guſtæum, cum ait Conſtantinum con
ſtruxiſſe forum ad Oceani ſimilitudi
nem circulare. Idem Zoſimus alio loco
dicit, cùm eſſet Byzantii, Forum maxi-
mum quatuor porticibus circumda
tum, ad quarum unius, in quam ſur
ſum ducunt non pauci gradus, extre
mas partes duas ſtatuas Conſtantinum
collocaviſſe: in altera quidem parte
unam Matris Deorum Rheæ, quam
cum Iaſone navigantes collocàrunt in
monte Dindymo, eminenti ſupra ur-
bem Cyzicum. Ajunt autem, ut hæc
ob negligentiam circa cultum divi-
num mutilata fuit, ſublatis utrinque
leonibus, & forma manuum immutata
fuerit. Nam olim leones continere viſa,

nunc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

nc in formam precantis tranſlata
, Vrbem intuens & ornans. In altera
rticus parte Fortunam Romæ col-
cavit Conſtantinus. Suidas dicit For-
nam Vrbis fuiſſe in fornice Miliarii.
uæ ſi verè à Conſtantino poſita fuit,
rumq; Forum à Zoſimo deſcriptum,
num & idem eſt: ſed mihi diverſum
detur, ex eo, quòd primum Zoſimus
cit Conſtantinum condidiſſe duabus
rticibus circumpoſitis, alterum poſt
ulò infrà dicit fuiſſe quatuor porti-
um; niſi fortaſſe ibi adnumeret por-
cus Severi & Conſtantini, ex quarum
riſque licebat exire in alteras. Ad Au-
ſtæi Fori plagam orientalem Proco-
ius Iuſtinianum ait condidiſſe Curiam,
quam conveniens Romæorum Sena-
s anniverſarium ineuntis anni feſtum
lebrabat. Ante curiam ſtant colum-
æ ſex, quarum duæ murum Curiæ,
ui ad occaſum Solis vergit, in medio
ſtinent; quatuor viri paulò exteriùs
ertinent. Omnes hæ columnæ albæ
nt. Magnitudine eas primas puto
otius orbis. Porticum autem faciunt
æ columnæ, quæ quidem porticus
ectum in Tholo circumvolvit. Partes
orticus ſuperioris omnis venuſtate
marmorum columnis æqualium orna-
æ ſunt, ſtatuarumque multitudine.

 Ego

Ego arbitror Iuſtinianum non ha
Curiam condidiſſe, ſed refeciſſe an
quum Senatum, qui deflagravit ince
dio, quo Sophia, & Thermæ Zeuxip
deflagrârunt. Nam Sozomenus trad
Conſilium, quod Senatum vocan
Conſtantinum Magnum ædificaſſe
quem eundem honorem & ordinem
& feſtum Calendarum habere volui
quos antiquæ Romæ Senatus habe
ſolebat. Idem declarat, ubi fuerit il
Curia, cùm ait ſtatuam argenteam Eu
doxiæ Auguſtæ in columna purpure
ſtatutam fuiſſe ad Meridiem Temp
Sophiani, ſupra excelſum ſuggeſtu
ante domum Magnæ Curiæ. Socrate
addit, neque prope, neque longè à So-
phia ſtatutam fuiſſe, ſed ultra latam
viam intermediam, inter utramque
cujus Suidas meminit. In Tribunali
inquit, Palatii columna fuit Eudoxiæ
uxoris Theodoſii. Antiqua regionum
deſcriptio in eadem regione ponit Se-
natum & Tribunal purpureis gradibus
extructum, & Baſilicam. Præterea So-
zomenus clariùs declarat, in qua parte
Senatus fuerit, inquiens: Cùm ſeditio
orta eſſet de expellendo Ioanne Chry-
ſoſtomo, ignem repente injectum un-
dique Templum Magnum combuſſiſſe
& omnem ambulationem, & huic ad-

jacen-

centem ex parte Meridiei maximam
omum Senatus. Adhuc extant muri
natus, ab angulo Sophiæ intuenti
eridiem; ſed interpoſita via, quæ per-
t à porta Clauſtri Regii ad Forum
onſtantini.

CAP. XVIII.

*De Regia & Baſilica, & Palatio Con-
ſtantini, & de domo nuncupata
Chalca.*

NOn longè ab Auguſtæo Foro Pro-
copius ſcribit Regiam domum eſ-
e; cujus vim ita, ut ajunt, ex unguibus
eonem cognoſcimus, percipient hæc
ecturi. Hoc veſtibulum, inquit, quod
ocant Chalcam, tale eſt: Quatuor di-
ecti muri in ordinem quadrangulum
iſpoſiti in ſublime feruntur. Circum
orum angulum cujuſque projicitur
prætenditurque excitatio quædam lapi-
dum exactè elaboratorum, quæ ſimul
cum muro aſſurgit à ſolo ad ſummum,
non interſecans loci pulchritudinem,
ſed addens quiddam harmoniæ. Supra
hos efferuntur octo arcus, ſuſtinentes
tectum medium in globatam excelſita-
tem incuruatum, præclarè laqueatum:
totum enim lacunar non picturis cera
compactis, ſed tenuibus calculis omni
genere colorum ornatis fulget, cùm
alio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

aliorum, tum hominum effigies expr
mentibus. Quæ depicta eſſent declar
Procopius, bellum, & pugnas, urb
permultas captas Italiæ, Africæ: vinc
Iuſtinianus Rex, Duce Beliſario: red
Dux ad Regem, habens exercitum al
crem, qui Regi tribuit ſpolia, reges
regna, & cætera, quæ ſunt mortalib
pretioſa. In medio ſtant Rex, & Reg
na Theodora, ambo ſimiles lætis: f
ſtum agunt victoriæ de Rege Vand
lorum, & Gotthorum, & de captiv
ad ſe perductis. Circumſtat ipſos Sena
tus cunctus, feſtum agens. Hoc enim
calculi demonſtrant, qui exprimunt fa
cies, ex quibus hilaritas, atque lætiti
effloreſcit. Omnes igitur cum Reg
gloriantur, & rident, divinis honor
bus fruentes. Vt enim Papinius in Sy
vis Baſilicam Pauli appellat Regiam
Pauli, ſic domum, quam Procopius ap
pellat Βασιλεῖον, etiam appellatam
fuiſſe Baſilicam, & Palatium, colligo e
Cedrino, deſcribente incendium exci
tatum temporibus Iuſtiniani, quo com
buſtum dicit veſtibulum Baſilicæ, &
Auguſtæum, & tectum æreum Palati
Conſtantini Magni, quod ex eo tem
pore uſque in hunc diem Chalca appel
latur, quòd tectum eſſet tegulis ærei
inauratis. Quam Cedrinus vocat Ba

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

licam, Procopius de ædificiis Iuſtinia-
i appellat τὰ βασιλεῖα, cùm eodem
cendio ſcribens ait combuſta fuiſſe
eſtibula τῶν βασιλείων, & appellatam
halcam. Idem de bello Perſico tunc
mplum Sophiam, & balneum Zeu-
ppum, καὶ τῆς βασιλείου αὐλῆς, τὰ ἐκ
ῶν προπυλαίων, uſque ad domum
Iartis. Idem paulò infrà, Iuſſit Rex,
quit, Beliſarium ad nuncupatam
halcam, & ad veſtibula illîc ſita ire. Ex
uibus videtur Procopius diſtinguere
egiarum veſtibulum à Chalca, cùm
amen priùs appellaverit Chalcam ve-
ibulum Regiæ. Equidem arbitror pri-
nò Regis domum appellatam fuiſſe
aſilicam: poſtea cùm etiam magnæ
lomus, ubi negotiatores verſabantur,
aſilicæ vocarentur, Βασιλεῖον appel-
atam fuiſſe Regis domum, deinde Pa-
atium. Quòd ſi Baſilica diſtinguebа-
ur à regia domo, tamen illa, aut pars
uit Regiarum, aut vicina Regiis, ut
ercipitur ex antiqua deſcriptione, quæ
n eadem regione Auguſtæum, & Ba-
ilicam ponit. Hæc cùm in commemo-
atione locorum hujus Regionis non
meminit neque Palatii, neque Regia-
rum, ſed duntaxat Baſilicæ, declarare
videtur Baſilicam fuiſſe Palatium ipſum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Sed ſive Baſilica in Palatio, ſive ex
Palatium fuit, vicinam fuiſſe Palat
incendia oſtenderunt, cùm ambo o
vicinitatem deflagrârint: & prop
quam eſſe debuiſſe Foro, cui vicin
dixi Regias, ratio docet architecto
ca, præcipiens Baſilicarum loca adju
cta Foris, quàm calidiſſimis partib
oportere conſtitui, ut per hyemem
ne moleſtia tempeſtatum ſe confe
in eas negotiatores poſſint. A quâ n
diſſentit Iulius Pollux, prope Th
trum tradens Hippodromum, Stad
Curiam, Forum, Regiam aulam, R
giam porticum, regium Tribunal, d
bere eſſe. Georgius Cedrinus trad
Chalcæ ſplendidam domum ædifica
Ætherium architectum, conſilio
pientis Anaſtaſii; cui conſentit E
gramma olim in ea inſcriptum, qu
Græcum addam, ut clariùs intelligatu

Εἰς οἶκον τὸν ἐπιλεγόμενον
χαλκῆ, ἐν τῷ παλατίῳ.

Οἶκος Ἀναστασίοιο τυραννοφόνου βα
σιλῆος,
Μοῦνος ὑπερτέλλω πανυπέροχος
ἄστεσι γαίης,

Θαῦμ

Θαῦμα φέρων πάντεσσιν ἐπεὶ κοσμή-
τορες ἔργων
Ὕψος ὁμοῦ, μῆκός τε, καὶ ἄπλετον εὖ-
ρος ἰδόντες,
Ἀσκεπὲς ἐφράσσαντο πελώριον ἔργον
ἐᾶσαι. (τέχνης
Ἀλλα πολυμήτιο λαχὼν πρεσβήϊα
Αἰθέριος πολύϊδρις ἐμὴν τεχνήσατο
μορφὴν,
Ἀγράντῳ βασιλῆϊ φέρων παραίγορα
μόχθων.
Ἔνθεν ἀπειρέσιον μέγεθος περὶ παντὶ
τιταίνων
Αὐσονίων νίκησα βοώμενα θαύματα
γαίης,
Εἶξον ἀρειοτέροισι χάρις Καπετωλίδος
αὐλῆς.
Εἰ τὸ χαλκείων ὀρόφων μαρμάρυγμα
πέμπεις,
Κρύψον ἀμετρήτων μεγάρων στεινού-
μενον αὐλαῖς
Πέργαμε, φαιδρὸν ἄγαλμα τεὸν Ρου-
φίνιον ἄλσος,
Μηδὲ τανυπλεύροισιν ἀγακρότα Κύζι-
κε πέτροις,
Ἀδριανοῦ

Ἀδριανοῦ βασιλῆος ἀμεμφέα ν
ἀείσης.
Οὐ περὶ Πυραμίδων ἰκέλη κρίσις, ο
Κολόσσου,
Οὐδὲ Φάρου· μεγάλην μῦθος
ὑπέδραμεν αἴγλην,
Αὐτὸς ἐμὸς σκηπτοῦχος Ἰσαυροφό
μετὰ νίκην,
Χρυσοφαές μ' ἐτέλεσσεν ἐδέθλιον ἠε
γενείης,
Πάντη τετραπόρων ἀνέμων πεπε
σταθμὸν αὔραις.

Hiſtorici quidam, ſed recentes, tradu
Conſtantinum Magnum primum æ
ficaſſe Palatium Chalcæ. Quibus n
crederem, niſi moverer veriſimilitu
ne illa, qua exiſtimo Conſtantinum
ornandam ſuam Novam Romam c
natum fuiſſe æmulari tegulas illas ære
inauratas Capitolinas antiquæ Rom
habentis etiam Forum tectum æ
Quis verò, niſi incendio perierint,
las Palatii Byzantini tegulas abſtuler
nondum legi. Capitolii Romani, ſc
bit Procopius, tegularum ærearu
auratarumque partem dimidiam Ge
ſericum diripuiſſe: ut Conſtantinus te
eius Heraclii nepos, laminas argente

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

ibus Pantheon tegebatur, ſuſtulit. ope latus ædis Sophiæ vergens ad re- onem cœli mediam inter Meridiem Occidentem, exiguo intervallo di- ntes à fiſtulis aquæductus prodeun- ex caſtello poſito in loco, ubi antea iſſe columnam Iuſtiniani in Foro Au- ſtæo diximus, adhuc extant ſeptem lumnæ Corinthiæ, in quarum unius po nomen inciſum eſt Conſtanti- Magni, & ejus ſignum viſum in cœ- cum inſcriptione, ἐν τούτῳ νίκα. rum baſis, & imus ſcapus terrâ ob- ti ſunt in altitudinem ſex pedum: od deprehendi, cùm fortuitò incidiſ- m in fundamenta parietum, quæ tum nebantur inter has columnas. Baſis nthum videre non potui terra ob- tum, ſed tamen vidi torum inferio- m, octo digitos craſſum, ſeptem al- m. Baſis præter plinthum alta eſt os pedes, & dodrantem. Imi ſcapi lcaneum latum dodrantem. Vnaquæ- e columna eſt alta triginta pedes, & digitos. Denique tota columna cum ra & capitulo, alta circiter quadra- nta ſex pedes & ſemipedem. Imi api, quem menſus ſum ſupra calca- um, perimeter eſt undeviginti pe- m. Intercolumnia lata viginti pedes decem digitos. Conſtantinopolitani

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

ajunt has columnas fuiſſe intra Pal
tium Conſtantini: alii dicunt ſuſtinu
ſe pontem, quo ex Palatio iretur ad
dem Sophiam: quod utrumque falſu
eſt, cùm ex antedictis liqueat fuiſſe
Foro Auguſtæo. Itaque mihi potiùs v
dentur ſuſtinuiſſe fornices porticuu
in quibus ſtatuæ Conſtantini Magni,
ejus matris Helenæ, aliorumque ſtatu
fuerunt ſtatutæ. Cùm ex antedictis Æ
dium Regiarum excellentiam cogn
ſcere poſſumus, tum ex Zoſimo, q
tradit Conſtantinum Regias ædes B
zantii condidiſſe, non multò inferio
Romanis Palatiis; tum ex Euſebio, q
eum teſtatur, non modò cæteris orn
mentis illuſtraſſe Novam Romam
Palatium: ſed etiam in Ædium Regi
rum locis excellentibus, & in med
lacunarium inauratorum ſymbolu
crucis ex variis & pretioſis compo
tum lapidibus, & multo auro ornatu
inſerendum curaſſe Conſtantinum,
exiſtimantem ſui regni tutelam eſ
Tum etiam ex Divo Hieronymo c
gnoſcere poſſumus quantopere ornâ
Novam Romam Palatiis, Omnes
lum, inquit, penè urbes nudaſſe,
ſuam Novam Romam exornaret. A
dit Euſebius, Conſtantinum Muſas H
liconides poſuiſſe in Palatio. Sozom

n

us ſcribit Conſtantini juſſu omnia an-
quorum templa & ſtatuas, quæ eſſent
b imperio ſuo ablatas eſſe, ligneas
hidem crematas fuiſſe, æreas egregiè
aboratas undique Conſtantinopolim
anſtuliſſe ad Vrbis ornamentum:
as ſua ætate etiam extitiſſe dicit in
is, in Hippodromo, in Palatio. Ne-
e ſolus Magnus Conſtantinus, ſed
erique reges Conſtantinopolitani or-
m ſpoliârunt, ad Novam Romam
nandam: ex quibus unus fuit Con-
ntinus tertius Heraclii nepos, qui ex
tiqua Roma omnes ſtatuas ex ære &
armore factas, omniaque templo-
m ornamenta præſtantiora ſuſtulit,
vibuſque ad id præparatis impoſita
portavit: pluſque ſeptem dierum ſpa-
o unus Vrbi detraxit, quàm Barbari
centorum quinquaginta annorum
atio: tot enim anni fuerunt à prima
clinatione Imperii ad fœdam illam
prædationem. Iornandes, non om-
no malus author hiſtoriæ Geticæ,
adit Theodoricum Byzantium Præ-
ctum, adoptatum, Conſulemque fa-
um fuiſſe ab Imperatore Zenone, at-
e equeſtri ſtatua ornatum ante Pala-
um collocata. Tzetzes Variæ Hiſto-
e conſcriptor tradit etiamnum ſua
ate caput Apollinis, quem ſimilem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Soli Phidias fecit, in ipſo Palatio ext[...]
tiſſe. Suidas ſcribit Pulcheriæ Arcad[...]
filiæ ſtatuam poſitam eſſe in Chalc[...]
prope ambulationem Ariadnes prim[...]
uxoris Zenonis; ſimulque ipſius Zen[...]
nis ſtatuas poſitas fuiſſe in regia por[...]
Chalcæ, itemque duas pedeſtres in br[...]
vi columna extitiſſe cum elegiis Secu[...]
di Philoſophi. Hiſtoria ignobilis, ſe[...]
nota Conſtantinopolitanis, addit in ſ[...]
niſtra parte Chalcæ Iuſtinianum c[...]
gnatorum ſuorum ſtatuas ſeptem l[...]
caſſe, alias ex ære, alias ex marmor[...]
duos equos excitaſſe in fornice an[...]
Chalcam, & capita inaurata mulieru[...]
Gorgonæ ſpeciem gerentium: aliaſq[...]
addit, quas prætereo, propter hiſtor[...]
ignobilitatem. Suidas tradit in Trib[...]
nali Palatii ſtatuas fuiſſe Eudoxiæ, [...]
Theodoſii mariti, & Marciani, & Co[...]
ſtantini, ubi ſaltationes duarum pa[...]
tium exerceri ſolebant, uſque ad ter[...]
pora Heraclii.

CAP. XIX.

De Baſilica & regia ambulatione.

BAſilicam, quam antè dixi vicina[...]
fuiſſe Foro Auguſtæo, quatuor arc[...]
habuiſſe Epigrammata deſignant in [...]
olim inſcripta:

E[...]

Εἰς τὴν ἁψῖδα ἐν τῇ Βασιλικῇ ἐν Βυζαντίῳ.

Τετραπόροις ἁψῖσι πόλιν Θεόδωρος ἐγείρας
Ἄξιός ἐστι πόλιν καὶ τέτρατον ἡνιοχεύειν.

Εἰς ἕτερον μέρος τῆς αὐτῆς ἁψῖδος.

Ἔπρεπέ σοι Θεόδωρε τύχης εὐκίονα νηὸν
Ἔργου κοσμῆσαι θαύμασι ποσαπίου,
Δῶρα τε κυδήεντα πορεῖν χρυσασπίδι Ῥώμῃ,
Ἣ ὕπατον τεῦξεν, καὶ τελσέπαρχον ὁρᾷ.

Calliades Byzantini exercitus Imperator ſtatuas Byzantis, & Phidaliæ in Baſilica poſuit, cum hac inſcriptione:

Τὸν κρατερὸν Βύζαντα καὶ ἱμερτὴν Φιδάλειαν
Εἰν ἑνὶ κοσμήσας ἄνθετο Καλλιάδης.

Εἰς Φιδάλειαν.

Ιμέρτη Φιδάλεια, δάμαρ Βύζαντ⸢ος⸣
ἐτύχθη.

Εἰμὶ δ' Βουπάλεως δῶρον ἀεθλοσύνη

Plinius inter artifices imaginum cor
memorat Anthermum Chium, ejuſq
filios Biopalum, & Anthermum. Di
nyſius Byzantius ſcribit Byzantem,
quo Byzantium nomen habet, fuiſ
maritum Phidaliæ, à qua Portus Bo
pori appellatur Phidaliæ, de quo pl
niùs ſcripſi in tractatione Boſpori. R
centes ſcriptores, & Suidas Grammat
cus dicunt in Baſilica à tergo Miliar
aurei fuiſſe ſtatuam inauratam viro ſ
milem, ubi etiam fuit exammon Hera
clii Regis & Gonyclines Iuſtini tyran
ni; illîc Terbelis concionatus eſt: i
his etiam elephantus ſtabat maximus
Severo factus, ob hanc cauſam, quò
ibi cùm maneret elephantus cum mu
tis cuſtodibus, atque propè argenta
rius artem factitaret ſtaterarum: cuju
domus cùm eſſet direpta, mortem ar
gentarius minitabatur cuſtodi elephan
ti, niſi elephantum contineret: quem
minas ſuas contemnentem, interfecit
proque pabulo ipſum elephanto obje
cit: quo facinore elephantus exacerba

us, interfecit argentarium. Severus id factum intelligens, elephanto ſacrificavit, ibique elephantum, ejuſque rectorem ex ære factos locavit, ubi etiam Suidas tradit fuiſſe Herculis ſtatuam, quæ colebatur, eique multa ſacrificia fiebant; eamque poſtea in Hippodromum traductam Iuliano Conſule, ab antiqua Roma Byzantium unà cum decem ſtatuis deportatam partim vehiculo, partim navi: qui ſi ille eſt, quem ex Vngaria Abramus Baſſa Byzantium vexerat, & collocaverat in Hippodromo, non minùs mortuus, quàm vivus orbem peragravit. Suidas item tradit in Peripato regia equeſtres ſtatuas fuiſſe poſitas Trajani, Theodoſii, Valentiniani, Gibbi, Firmiliani ridiculi. Prætereo alias permultas non modò regum, ſed etiam eunuchorum, inter quos excellebat ſtatua Eutropii, qui Arcadii cubiculo præfectus fuit. Cujus potentia ex ſtatuis aureis ubique illi poſitis, & domibus totius urbis ſplendidioribus ab eodem conſtructis illuſtrata incitavit eunuchorum nationem, eouſque, ut quidam etiam prima lanugine veſtiti ultro eunuchi fierent, ſperantes ſe fore ſimiles Eutropio. Adeò vicina Baſilica fuit Miliario & Auguſtæo, ut Horologium quod Iuſtinus fecit,

 cit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

cit, Georgius Cedrinus ponat in Milia-
rio, alii in Foro Auguſtæo, alii in Baſi-
lica, id quod declarat Epigramma:

Εἰς τὴν βάσιν τοῦ ὡρολογίου τοῦ
εἰς τὴν ἀψῖδα τὴν εἰς
βασιλικήν.

Δῶρον Ἰουστίνοιο τυραννοφόνου βασιλῆος,
Καὶ Σοφίης ἀλόχου, φέγγος ἐλευ-
θερίης,
Ὡράων σκοπίαζε σοφὸν σημάντορα
χαλκὸν,
Αὐτῆς ἐκ μονάδος μέχρι δυωδε-
κάδος.
Ὅντινα συληθέντα δίκης θρόνον ἡνιο-
χεύων
Εὗρεν Ἰουλιανὸς χερσὶν ἀδωροδόκοις.

Cap. XX.

De Bibliotheca Baſilica, & de regia porticu, & de Baſilica ciſterna.

Domus regia, inquit Zonaras, fuit in nuncupata Baſilica prope ærarias officinas. In qua libri externæ ſapientiæ, & generoſioris doctrinæ diviniorisque multi ſervabantur. Fuerat autem hæc domus ſuperioribus temporibus, diſciplinis præſtantis præceptoris,

quem

uem Oeconomicum vocabant, domi-
ilium. Is duodecim ſecum habebat
diſcipulos, aut hypodidaſcalos] habi-
antes, ratiocinationis eruditione ſum-
na præditos, quibus victus ex publico
ræbebatur. Hos adibant ſtudioſi ra-
iocinatricis ſapientiæ; atque etiam re-
es in rebus agendis conſiliarios adhi-
ebant. Regnante Baſiliſco Conſtan-
inopolim incendium maximum af-
ixit, ex officinis ærariis incipiens, quod
evoravit officinas ipſas, earumque vi-
initatem, in cineremque redegit pla-
earum ædificia cum alia, tum Baſili-
am nuncupatam, in qua erat Biblio-
heca ſexies centena millia voluminum
ontinens: inter illa erat draconis in-
eſtinum, longum centum & viginti
pedes, habens inſcripta literis aureis
Homeri poëmata, Iliadem & Odyſ-
ſæam. Malchus Byzantius Sophiſta
ſcripſit hiſtoriam ab imperio Conſtan-
tini uſque ad Anaſtaſium, in qua in-
cendium Bibliothecæ publicæ, & ſta-
tuarum Auguſtæi fori vehementer, &
tragicè deplorat. De eadem Biblio-
theca Georgius Cedrinus: Ad nuncu-
patam, inquit, Baſilicam ciſternam,
Palatium dignitatis plenum fuit, in
quo ex inſtituto antiquo Oeconomicus
præceptor habitabat, habens duodecim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

diſcipulos, ſermone, & vita graves, omnis ratiocinatricis diſciplinæ ſcientes, cum celeritate & magnitudine naturæ præditos, tum maximè participes divinæ Philoſophiæ: quorum ſine ſententia quidquam agere nefas videbatur etiam Regibus ipſis. Incendium accidit Conſtantinopoli imperante Baſiliſco, quod florentiſſimam urbis partem conſumpſit, ex mediis ærariis officinis prodiens, ambas ipſas Porticus conſumpſit, & omnem viciniam appellatam Baſilicam, in qua erat Bibliotheca habens voluminum ſexies centena millia, inter quæ erat inteſtinum draconis pedum centum & viginti, in quo erant ſcripta Homeri poëmata, Ilias & Odyſſæa literis aureis. Inerant etiam in hac Bibliotheca hiſtoriæ heroum res geſtas continentes, multis poſt ſeculis quàm deflagravit hæc Bibliotheca ſub Baſiliſco, cùm Leo Conon Rex Baſilicæ eruditos in ſententiam ſuæ hæreſis trahere non potuit, combuſſit illos unà cum Baſilicæ Palatio, & Bibliotheca, quæ pulchris libris poſt incendium iterum ornata fuerat.

Baſilicæ Romæ judiciis, conſiliis, negotiationibus attributæ erant; Conſtantinopoli etiam Bibliothecis, & li-

tera-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

erarum Gymnaſiis : id quod cùm ex ntedictis, tum ex Epigrammate inſe- uenti liquet:

Εἰς τὴν βασιλικὴν τῶν παιδευ-
τηρίων ἐν Βυζαντίῳ, ἀδέσποτον.

Χῶρος ἐγὼ θεσμοῖσιν ἀνειμένος ἐν-
θάδε πηγὴ
Ἄφθονος Αὐσονίων ἐκκέχυται νο-
μίμων
Ἣ πᾶσι τέταται μὲν ἀέναος ἠιθέοις γ̓
Ἐνθάδ᾽ ἀγειρομένοις πάντα δί-
δωσι ῥόον.

Qualis fuerit locus ubi Bibliotheca ontinebatur, ſcriptores recentes tra- lunt Octogonum fuiſſe, ubi eſſent por- icus concameratæ, & locus, ubi Oeco- 1omicus præceptor cum ſuis aſſeſſori- ous verſaretur. Georgius Cedrinus, in- endio, quod editum eſt tempore Iu- tiniani, affirmat ædem magnam, & Xenodochium Sampſonis, veſtibulum Baſilicæ, Auguſtæum, Chalcam, por- icus utraſque, uſque ad forum Con- ſtantini, & Octogonum, & Thermas Zeuxippi deflagraſſe : ex quo colligo oportuiſſe eſſe duo Octogona inter ſe propinqua. Si enim Octogonum, quod tradit Cedrinus, fuiſſet illud continens

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Bibliothecam, non præteriiſſet Bibliothecam illam etiam deflagraſſe tempore Iuſtiniani. Ego potiùs exiſtimo locum illum, ubi Bibliotheca fuit, tetragonum fuiſſe, aulamque illam eſſe, quam columnis in quadrum diſpoſitis circumdatam eſſe tradit Procopius. Quæ nam fuerit Baſilica continens Bibliothecam, Zonaras non explicat, ſed duntaxat proximam dicit eſſe Chalcopratiis, hoc eſt, officinis ærariis. Cedrinus Baſilicam vocat Ciſternam, quam à magno Conſtantino conditam quoſdam falſo tradere arbitror ex Procopio ſcribente ad regiam porticum, ubi oratores, & qui actiones informare ſolent, aulam eſſe maximam longitudine, & latitudine amplam, columnis in quadrum diſpoſitis circumdatam, non in terreno ſolo, ſed ſaxeo ædificatam, eamque Iuſtinianum Regem in magnam altitudinem effodiſſe ad conſervandas aquas in æſtatis tempus, quæ tubulis ſubterraneis ex aquæductibus hyeme impleta copiam aquarum indigentibus ſuppeditaret. Menander cognomine protector ait, primùm ſibi non placuiſſe ſubire certamen judiciorum, neque in regia porticu verſari, orationiſq; vehementia conciliare hominum mentes.

entes. Vranium natione Syrum A-
thius ridet, artem medicam profi-
ntem , ſed Ariſtotelicæ diſciplinæ
rorſus ignarum, vociferantem tamen,
t inſolentem permulta ſe callere ja-
antem cùm in aliis pleriſque locis,
um maximè in Porticu Regia. Idem
gathius ſemetipſum profitetur in Por-
cibusRegiis libellos multos forenſium
auſarum, & negotiorum plenos à ma-
utino tempore ad occaſum Solis con-
emplari. Ex quibus intelligere poſſu-
nus Regiam Porticum, & Baſilicam ci-
ernam in eodem loco fuiſſe. Porticus
egia non extat; ciſterna incolumis per-
nanet : quæ cùm negligentia civium
gnoraretur, à me peregrino diligenter
uæſita venit in cognitionem multo-
um. Ciſternæ ignorationem auxerant
uperædificatæ domus, quarum non-
ullos incolas deprehendi ignorare ci-
ternam infra ædes ſuas poſitam, cùm
amen quotidie aquam hujus hauſtam
uteis potarent intra ædes ſuas ſitis in
iſternam penetrantibus. Denique in-
idi in domum, qua in hanc deſcenſus
atebat, ſcafam conſcendi, quam agens
dominus domus funalibus accenſis
huc illuc per medios ordines, velut
per ſylvam columnarum maxima ex
parte demerſarum aqua, ubi omnia
per-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

perluſtravi; ille ad capiendos piſce
(quibus ciſterna abundat) ſe converti
nonnulloſque tridente cepit ad lucem
funalium: lux enim exigua apparet in
tromiſſa per ora puteorum, velut per
ſpiracula, quo piſces etiam congregan
tur. Ciſternæ longitudo eſt trecento
rum & triginta ſex pedum, latitudo
centum octoginta duorum pedum
ejus ambitus ducentorum & vigint
quatuor paſſuum Romanorum: came
ræ & fornices lateritio opere, ſimilite
parietes, conſtāt, tectorio ſignino nihi
vetuſtate offenſo benè veſtiti. Conca
meratio ſuſtinetur trecentis triginta ſex
columnis marmoreis, inter ſe diſtanti
bus duodecim pedes; ſingulis altitudi
nem quadraginta dodrantem ſuperan
tibus, in longitudinem diſpoſitis per
duodecim ordines; in latitudinem ve
rò per viginti octo ordines. Capitula
earum partim opere Corinthio labora-
ta, partim illaborata. Supra ſingulo-
rum capitulorum abacum lapis ma-
gnus, velut major alter abacus poſitus
eſt, ad quem adnituntur quatuor ar-
cus. Multi in eam penetrant putei, per
quos ex ciſterna hauritur aqua. Hyber-
no tempore impletur aquæductu. Vidi
cùm media hyeme impleretur, rivum
ex magno tubo ſalire in ciſternam ma-
gno

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

no murmure, non ceſſantem eatenus, um columnas omnes & media capiula obruiſſet. Hæc à templo Sophiæ erſus occidentem æſtivum diſtat circier octoginta paſſus Romanos.

CAP. XXI.
De Chalcopratiis.

CHalcopratia, quæ Latinè vertere poſſumus *Loca ubi æraria opera exrcentur*, fuiſſe prope Baſilicam, ex anedictis manifeſtum eſt. Georgius quilem Cedrinus ait, Theodoſium parvum ædificaſſe templum Chalcopratiorum, c dedicaſſe Virgini Mariæ: alii adjununt, Iudæos (qui à tempore Conſtanini Magni habuerant domicilium in Chalcopratiis) illinc expuliſſe parvum Theodoſium; templumque Deiparæ Virgini ibi ædificaſſe: terræmotuque poſtea labefactatum Iuſtinum Curopaaton reædificaſſe, à quo diſſentire vi detur Zonaras: Theodoſio, inquit, Magno peregrè profecto in Occidentis regiones, Iudæos Honoratum Conſtantinopoli præfectum, ſibi conciliaſſe: ſibique ab eo poteſtatem permiſſam conſtruendi ſynagogam ſumptuoſam in Chalcopratiis: eoque facto Vrbis populum indignatum, ſynagogam combuſſiſſe. Theodoſium hujus incendii

cendii certiorem factum, mulctam
rogaſſe his, qui talia patraſſent; fac
tatemque Iudæis dediſſe reædifican
ſynagogam: Ambroſium epiſcopu
Mediolani id intelligentem, Theodo
demonſtraſſe, iniquum eſſe Iudæos
media Vrbe regina urbium ſynagoga
excitaſſe: Theodoſium Ambroſii adm
nitu Byzantiis remiſiſſe mulctam; ſ
nagogamque Iudæos intra reginam u
bium habere interdixiſſe. Nunc ærar
officinæ illic non ſunt, tranſlatæ
aliam Vrbis partem, quas nonnulli mi
dixerunt aliquot ante annis fuiſſe pr
pe ea loca, in qua diximus fuiſſe oli
Chalcopratia. Ignotus ſcriptor, info
mans veteris Byzantii circumſcripti
nem, deſignat nõ procul à Miliario fu
ſe Chalcopratia: Muri, inquit, Byzan
aſcendebant in Chalcopratia uſque a
Miliarium. Alii ſcribunt prope S
phiam illa fuiſſe. Ex antedictis vidim
Hippodromum, Curiam, Aulam
Regiam, Porticum Regiam, Baſilica
fuiſſe vicina; eaque, ut antè dixi ratio
ne architectonica. Strabo Regiæ Al
xandrinæ partem, inquit, fuiſſe M
ſæum, quod porticum haberet, & Ex
dram, & maximam domum, in qu
domicilium eſſet hominum in diſcipl
nis verſantium.

CA

CAP. XXII.

De porticibus ſitis inter Palatium, & forum Conſtantini, & de domo appellata Lampterum.

PRæter Regiam Porticum, propè quam fuit Bibliotheca, alias Porticus fuiſſe parum remotas à Porticu Regia, pertinentes à Palatio uſque ad Forum Conſtantini, incendia declarant. Primum, factum tempore Iuſtiniani, Procopius ſcribit Palatium ædem Sophiam combuſſiſſe, & utraſque Porticus Magnas, uſque ad forum Conſtantini. Cedrinus idem incendium tradit conſumpſiſſe Chalcam, Sophiam, Auguſtæum, & Porticus duas, uſque ad Forum Conſtantini. Deinde Baſiliſco imperante incendium exortum à Chalcopratiis conſumpſiſſe ambas porticus, & omnia ædificia vicina, & Baſilicam, in qua erat Bibliotheca, & utraſque porticus medias inter Palatia: tum Lauſi pulcherrima ornamenta. Hæ Porticus ſæpè combuſtæ, ſæpè reſtitutæ ſunt, primùm à Iuſtiniano, deinde ab aliis; poſtremò refectas puto à Domnino, ex recenti Hiſtorico tradente, cùm Vrbs capta eſſet à Gallis & Venetis, Domnini Porticus tectas, viam utrinque cingentes à Miliario ad Forum Con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

ſtantini pertinentes, deflagraſſe. Qui-
dam tradunt tempore Conſtantini Ma-
gni Eubulum quatuor Porticus dupli-
ces ſingulas condidiſſe à Palatio ad mu-
rum urbis terreſtrem pertinentes teſtu-
dinatas: unas quidem perrexiſſe uſque
ad ædem Divi Antonii ſitam in fine
urbis; alteras verò à Daphne, & port-
Sophiæ, uſque ad templum nomina-
tum Rabdon; alias duas à Chalca, &
Miliario uſque ad Forum Conſtantini
& Taurum, & Bovem æreum; ſtrata
omnes marmoreis menſis, ornatas in-
finitis ſtatuis. Hæc etſi ab ignotis ſcri-
ptoribus traduntur (quos in permultis
rebus aliis mendaces deprehendi,) ta-
men veriſimilia videntur, cùm ex gra-
vibus ſcriptoribus conſtet omnes urbes
ſpoliaſſe Conſtantinum, ut ſuam No-
vam Romam ornaret, cùm ex antiqua
regionum urbis deſcriptione manife-
ſtum ſit, Conſtantinopolim habuiſſe
publicas Porticus quinquaginta duas:
quarum quinque ponit in Regione
quarta, in qua diximus fuiſſe Baſilicam
& Porticum regiam, & nuncupatam
Fannionis: præterea Porticus magnas
quatuor in Regione ſexta, Porticum
magnã: unam à parte dextera Conſtan-
tini uſque ad Forum Theodoſii. Addit
Regionem ſeptimam continuis exten-
ſam

[..]am porticibus: Octavam verò Porticum ſiniſtram habuiſſe Taurum uſque; præter hanc habuiſſe Porticus majores quinque: Nonam Porticus majores duas: Decimam Porticus majores ſex: Vndecimam Porticus majores quatuor. Ex quibus veriſimile eſt à Palatio Chalce ad murum terreſtrem Porticus frequentes fuiſſe: at continuas aſſerere nequeo, niſi Taurum uſque.

CAP. XXIII.

De Miliario aureo, & ejus ſtatuis; de Fortuna Vrbis, ejuſque ſtatua.

Milliarium aureum fuit columna aurea, ex qua principium itineris ad omnes portas erat. Plinius in capite Romani Fori ſtatutam fuiſſe ait: an verò miliarium Conſtantinopolitanum ſimile fuerit miliario Romano, nullus Græcorum ſcriptorum non modò non declarat; ſed ne nomen quidem novit, niſi mutilatum Million, in cujus teſtudine ſtatuarum poſitarum nonnulli meminerunt: veriſimile tamen mihi videtur Romano (ſimile,) in ſimilique loco ſitum fuiſſe novæ Romæ, quæ, quantum potuit, Romam antiquam æmulabatur;& autoritate probare poſſumus in Foro fuiſſe, aut prope Forum. Antiqua enim regionum deſcriptio id

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

ponit in regione Fori Auguſtæi, & Ba
ſilicæ, quibus vicinum fuiſſe colligitu
ex incendio, quod regnante Iuſtinian
excitaſſe ſeditioſam plebem Zonara
tradit apud Miliarium, quo incendi
Procopius oſtendit Sophiæ ædem, &
balneum Zeuxippum, & regiæ ædis ve
ſtibulum, & porticus magnas uſque a
Forum Conſtantini (fuiſſe tactas ab
ſumtaſve.) Qui ſcribunt res geſtas a
Alexio Comneno, ajunt ex magno Pa
latio, illuceſcente jam die, Alexii mili
tes duce Sabatio profectos ingreſſo
fuiſſe templum Ioannis Theologi, at
que cùm aſcendiſſent in partem ſupe
ram templi, effudiſſe voces contume
liæ plenas; prælium circa tertiam ho
ram inchoatum fuiſſe, populumque i
Foro frequentem læſiſſe, qui pugnaban
ex fornice Miliarii, & ex æde divi Ioan
nis Theologi, quam Conſtantinopoli
tani dicunt eam eſſe, ubi jam leone
Regis ſtabulantur, vicinam Hippodro
mo, & Foro Cupedinis, ſito prope So
phiam, olim Auguſtæo appellato. E
quibus appâret Miliarium proxime Fo
rum (fuiſſe.) Sed quid remotiora re
peto? cùm propiùs Suidas explicet: I
Baſilica, inquit, à tergo Miliarii ſtatuam
viri ſimilitudinem gerentem auro illi
tam, elephantique, & ejus curatori

ſtatua

atuas fuiſſe ſtatutas. Alii clariùs di-
unt has ſtatuas poſitas à tergo Baſili-
e, prope Miliarium. Tum Suidas ad-
t, in Miliario ſtatuam Theodoſii fuiſ-
quam cùm erigeret Theodoſius, mul-
frumenta largitus eſt. In ſtatuam
heodoſii equeſtrem, nunc non extan-
em, hi verſus extant :

Ἔκθορες ἀντολίηθε φαεσφόρος ἥλιος
ἄλλος
Θεοδόσιε θνητοῖσι πόλου μέσον, ἠπιό-
θυμε
Ὠκεανὸν παρὰ ποσσὶν ἔχων μετ' ἀ-
πείρονα γαῖαν,
Πάντοθεν αἰγλήεις κεκορυθμένος, ἀ-
γλαὸν ἵππον
Ῥηϊδίως μεγάθυμε, καὶ ἐσσύμενον κα-
τερύκων.

um Suidas adjungit in Miliario fuiſſe
atuas Sophiæ uxoris Iuſtini Thracis,
c Arabiæ filiæ hujus, & Helenæ neptis
juſdem, tum Arcadii, & Theodoſii
jus filii equeſtres ſtatuas prope Theo-
oſii majoris ſtatuam poſitas. Cedri-
us ſcribit ſupra fornicem Miliarii ſte-
iſſe duas ſtatuas, unam Magni Con-
antini, alteram Helenæ matris, ha-
entes Crucem intermediam : ponè
pſas fuiſſe Trajanum equeſtrem, eique

propinquum Ælium Adrianum ſimili-
ter equeſtrem Suidas dicit in fornice ſi-
militer ſtatuas Conſtantini & Helenæ,
& Crucem inter eas mediam fuiſſe,
hanc inſcriptionem habentem : *Vna
ſancta, & duo celeres curſores.* Idem po-
nit in fornice Fori Auguſtæi eaſdem ſta-
tuas Conſtantini, & Helenæ, & cru-
cem, eandem inſcriptionem gerentes:
ex quo intelligitur adeò vicina fuiſſe
Forum, & Miliarium, & Baſilicam, ut
non modò à diverſis eadem ponantur
in diverſis locis, ſed etiam ab uno eo-
demque. Item in Miliario Suidas po-
nit currum quatuor equis fulvis du-
ctum ab antiquis temporibus, duabus
ſtelis ſuſtentatum in eo loco, ubi fauſtis
exercitus acclamationibus exceptus eſt
Conſtantinus, poſtquàm vicit Azo-
tium: quoniam etiam ibidem laudatus
fuerat Byzas fundator Byzantii. De-
portatum autem currum à Sole ve-
ctum in Hippodromum, ferentem ſta-
tuam parvam à Conſtantino confe-
ctam. Hæc erat Fortuna Vrbis, quæ
maximis feſtis, & in Natali die Vrbis
ponebatur in Senatu, quoniam in ca-
pite ſuo Crucem gereret, quam Con-
ſtantinus ſcalpendam curaverat. Iulia-
nus Chriſtianæ religionis deſertor ipſam
foſſa obruit in eo loco, ubi periit Arius,
non

non longè à Senatu. Vbi etiam pius Theodoſius Arii, Macedonii, Sabellii, Eunomii ſtatuas marmoreas ſcalpendas curavit humi deſidentes, ad notandam eorum perfidiam, ut à prætereuntibus ſtercore, & lotio, execratione contaminarentur. Alii tradunt Vrbis Fortunæ ſtatuam ex Roma à Magno Conſtantino vectam, & ſtatutam fuiſſe in fornice Palatii. Zoſimus tradit Conſtantinum Fortunam Romæ conſtituiſſe in parte unius porticus ex quatuor porticibus circumdantibus maximum forum. Veriſimile videtur Conſtantinopolitanos eam celebraſſe feſto die, ut in antiqua Roma celebrabatur, tam ab indigenis, quàm externis in eodem die, & templo, in quibus olim Parilia nuncupata celebrari ſolebant. Socrates narrat, ut Iulianus cùm ſacrificaret publicè Fortunæ Conſtantinopoleos in baſilica, ubi Fortunæ collocata erat ſtatua, Mares Chalcedonis epiſcopus manu eò ductus (nam ob ſenectutem oculis laborabat) multis contumeliis Regem affecit, eum impium religionis Chriſtianæ deſertorem appellans. Iulianus contumelias verbis ulciſcebatur, cæcum ipſum appellans. Dicebat, Num Galilæus Deus tuus te curabit? Galilæum ſolebat Chriſtum appellare. At

Mares, liberiùs Iuliano reſpondit, De
inquit, qui me excæcavit, gratias ag
ne videam faciem tuam prolapſam
tantam impietatem. Ad hæc nihil r
ſpondit Iulianus. Zonaras, eoque a
tiquiores, hiſtoriis ſuis mandârur
temporibus Anaſtaſii Regis ſtatua
Fortunæ, quæ ex ære facta, muliet
ſpecie alterum pedem intra navem
militer ex ære factam ante ſe ſtante
haberet, ſtatutam fuiſſe in aliqua par
Vrbis: cùm autem hujus navis æreæ
mulacrum temporis vetuſtate labora
ſet, vel inſidiis illius membra quæda
fracta, ſublataque eſſent, accidiſſe, i
naves onerariæ Byzantium non appe
lerentur, ſed ubi prope Vrbem acceſſi
ſent, ventorum violentia ingredi po
tum prohiberentur, ac ſi naves long
multis remis actæ onera illarum in V
bem adveherent, tamen citò ob penu
riam conſumebantur. Hoc cùm al
quandiu viguiſſet, curatoribus reipu
blicæ maximæ curæ fuit inquirere cau
ſam. Denique cùm veniſſet in ſuſpicio
nem cauſa hujus facinoris, & nunciat
eſſet iis, qui curam Vrbis gererent, tun
hi fragmenta illius æreæ navis diliger
ter inquiſita invenerunt, illique reſt
tuerunt & accommodarunt, naviga
tioque aperta fuit & libera, & mar

plenu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

lenum navium in Vrbem adnavigan-
ium: atque ut exactè noſcerent, an
auſa fuiſſet navis Fortunæ fragmen-
um, cur naves non applicarentur, ſu-
tulerunt rurſus partes illas navis æreæ,
um quæcunque naves in urbem adna-
vigarent, ventorum vi iterum retro-
ceſſerunt. Inde pro re firma habuerunt,
ex eo, quòd navis hæc ærea fracta eſſet,
naves onerarias prohibitas fuiſſe adna-
vigare in Vrbem. Itaque navem illam
curæ habuiſſe, eamque renovaſſe. Eu-
napius Sardianus in volumine, quod
ſcripſit de Vitis Philoſophorum & So-
phiſtarum, tradit populum Byzanti-
num imperante Conſtantino aliter in-
terpretatum fuiſſe difficultatem navi-
gandi Byzantium. Contigit, inquit, ſi-
tui Byzantii adnavigationem in urbem
Byzantium incommodam eſſe, niſi
ventus notus ſolidus ſpiret. Hoc cùm
ſæpè accidiſſet, populus fame preſſus
convenit in Theatrum incitatus in
Conſtantinum. Præfecti aulæ regiæ in-
videntes Sopatro Philoſopho detule-
runt Conſtantino. Sopatrus, quem in
honore habes, ventos alligavit exceſſu
Sophiæ, quam etiam ipſe laudas, & in
regiis thronis ſedere facis. His auditis
Conſtantinus perſuaſus, Sopatrum ſe-
curi feriri juſſit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Cap. XXIV.

De templo Neptuni, & de æde Minæ, & de ſtadiis & ſcala Timaſi.

COgnitio templi Minæ, ideò mihi videtur prætereunda non eſſe, quoniam oſtendit in qua parte Vrbis regio quarta fuerit, continens Baſilicam, Auguſtæum, ædem divi Minæ. Hiſtoria incerti authoris tradit in Acropoli olim templum Neptuni prope mare Byzantem excitaſſe, ubi ait ſuo tempore fuiſſe templum Minæ martyris: alio loco idem inconſtanter dicit templum Minæ fuiſſe olim Iovis, ex eoque habuiſſe marmoreos fornices ſuſtentatos duabus magnis columnis. Itaque ex hujus inconſtantia nihil aliud aſſequi poſſum, niſi mihi veriſimiliùs videtur templum Minæ in his partibus Acropoleos, in quibus olim fuit templum Neptuni, cùm ex Dionyſio Byzantio antiquiſſimo ſcriptore tradente paulò ſupra promontorium Boſporium fuiſſe egreſſoriæ Minervæ aram, & templum Neptuni; & ſub templo Neptuni, intra muros fuiſſe Stadia & Gymnaſia, ut planiùs demonſtravi in Boſporo; tum aſſequor ex hominum memoria viventium; aſſerentium intra clauſtra regia, olim Acropolim appellata, fuiſſe nobile

tem-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

emplum divi Minæ; Antiqua deſcri-
ptio regionum Vrbis in regione Minæ
prodit fuiſſe ſcalam Timaſi & ſtadia.
Procopius, Ad locum, inquit, mari vi-
cinum Stadium nuncupatum, ex eo,
quòd ibi olim certamina quædam ex-
ercerentur, Iuſtinianus Rex & Theo-
dora Regina hoſpitia maxima ædifi-
cârunt.

CAP. XXV.

De Lauſo nuncupato, & de ejus ſtatuis; Veneris Cnidiæ, Iunonis Samiæ, Minervæ Lindiæ, Cupidinis alati, Iovis Olympii, Saturni, Monocerotum, Tigridum, Vulturum, Camelopardalium: & de Xenodochi ciſterna nuncupata Philoxeno, de Chryſotriclinio.

LAuſus celebris eſt locus Vrbis ſcriptis permultorum: quorum aliqui ſcribunt domum fuiſſe Patricii Lauſi appellati, qui multos magiſtratus geſſit regnante Arcadio filio Theodoſii Magni, domumque inſignibus monumentis ornaſſe. Heraclidæ epiſcopi Cappadociæ ad Lauſum præpoſitum liber extat, inſcriptus Lauſaicus. In qua autem parte urbis Lauſus fuerit, non hi declarant: ſed fuiſſe inter Palatium & Conſtantini Forum aſſequi poſſumus ex incendio, quo Zonaras & Cedrinus dicunt

cunt temporibus Leonis Imperatoris deflagraſſe ædificia ex latere Vrbis vergente ad Septentrionem, à Boſporio portu uſque ad templum divi Ioannis Calybitæ, ex latere meridiano à templo divi Thomæ Apoſtoli ad ædem Sergii & Bacchi. In medio verò Vrbis, à Lauſo uſque ad Taurum, Euagrius deſcribens idem incendium, eo loco, quo alii dicunt in media urbe illud incendium extitiſſe à Lauſo uſque ad Taurum, ipſe dicit à Foro Conſtantini ad Taurum: quo percipitur Lauſus vicinus fuiſſe Foro Conſtantini. Sed verſus Orientem, & inter Palatium, & Forum Conſtantini, patet ex incendio, quo Cedrinus regnante Baſiliſco tenetur deflagraſſe florentiſſimam partem Vrbis Chalcopratia, utraſque Porticus, & continentia omnia ædificia, & nuncupatam Baſilicam, in qua Bibliothecam illam inſignem antè dixi, & pulcherrima Lauſi ornamenta uſq; ad Forum Conſtantini: multæ enim ſtatuæ in Lauſo erant, inter quas Cedrinus excelluiſſe tradit ſtatuam Lindiæ Minervæ, longam quatuor cubitos, ex lapide ſmaragdo factam, opus Scyllidis, & Dipœni ſtatuariorum, quam olim Seſoſtris Ægypti Rex dono miſit ſapienti Cleobulo Lindio tyranno, à qua fortaſſe

iſſe Laouſus locus appellatus eſt. Nam
omen Minervæ Laoſſos. Theophra-
us tradit Ægyptiorum Commenta-
is reperiri, Regi eorum à Rege Baby-
onio miſſum ſmaragdum munere
uatuor cubitorum longitudine, &
rium latitudine. Si Seſoſtris Rex & Di-
œnus & Scyllis eodem tempore fuiſ-
ent, exiſtimarem legendum in Codi-
e Pliniano ſmaragdum Minervæ: at
Dipœnus, & Scyllis in marmore ſcul-
endo primi omnium claruerunt, ge-
iti in Creta Inſula, etiamnum Medis
mperantibus, priuſquàm Cyrus in Per-
is regnare inciperet, hoc eſt, Olym-
piade circiter quinquageſima. Simula-
hra perfecerunt Apollinis, Dianæ,
Herculis, Minervæ, quod ex cœlo poſt-
a tactum eſt. Dipœni quidem Ambra-
iam, Argon, Cleonem, operibus refer-
as fuiſſe tradit Plinius, at non memi-
nit Minervæ Lindiæ. Præterea adjungit
Cedrinus in Laouſo ſtatutam fuiſſe Ve-
nerem Cnidiam, omnium mortalium
ſcriptis celebratam, ex marmore al-
bo factam, nudam, manu tegentem
ſolam corporis verecundam illam par-
tem, Praxitelis opus; & Samiam Iuno-
nem opus Lyſippi, & Bupali Chii, &
Cupidinem alatum, ſagittas haben-
tem ex Myndo allatum, & Phidiæ ele-
phanti-

phantinum Iovem, quem Pericles p
ſuit in templo Olympio; & Saturni ex
ſtimatam ſtatuam capitis poſticam pa
tem calvam habentem, anticam ver
comatam, opus Lyſippi; & Monocer
tes, & Tygrides, & Camelopardales,
Taurelephantos, & Vultures. In C
dice Cedrini legitur Taurelephas; r
ctiùs legeretur Taurelaphos, id quo
colligo ex Coſma Indopleute antiqu
& nobili ſcriptore, qui ponit Taurela
phos, id eſt, tauros cervinos. Hiſtor
patria nuncupata incerti authoris a
etiam in Lauſo fuiſſe ſuo tempore A
quilas lapideas; cui eatenus credo, qu
dicit ſua etiam ætate fuiſſe: ſed qua a
quilas, dubitare potiùs poſſum, ſint n
illæ Aquilæ, quos Vultures appella
Cedrinus, quàm pleraque ab eo tradit
longè minùs convenientia. Cedrinu
ſcribit in partibus Laouſi fuiſſe ædifici
varia, & Xenodochia quædam, ubi e
ſet illa celebrata Philoxenos, quæ ho
ſpitaliter ſuppeditabat aquam: quidan
declarant Philoxenon ciſternam fuiſſ
conditam à Philoxeno: eam ipſe exiſti
mo, quam Heraclium terra obruiſſe
poſitam inter Triclinium & Lauſia
cum, ſcribit Menander nominatus Pro
tector, tradens Macedonium Regem
pleraſque ciſternas purgaſſe, quas terra
obrue

bruerat Heraclius Rex : quòd ſi etiam
urgavit illam poſitam inter Lauſia-
um & Triclinium, illa eſſe videtur,
uæ in Abrami domus parte ſubterra-
ea vergente ad Septentrionem viſi-
ur, cujus concameratio quadringentis
viginti quatuor columnis marmo-
eis ſuſtinetur duplicatis, nempe du-
entis & duodecim, ſupra ſe ducentas
duodecim columnas habentibus,
uarum unam menſus ſum, cui reli-
uas ſimiles puto, & deprehendi peri-
netrum ſex pedum & dodrantis eſſe.
ltera ciſterna eſt juxta latus ejuſdem
omus vergens ad Occaſum, cujus for-
ices ſuſtinentur triginta duabus colu-
nnis Corinthiis, in quatuor ordines
iſpoſitis, ſingulos conſtantes octo co-
umnis, quarum ſcapi in ambitu conti-
ent duodecim dodrantes. Iam verò
riclinium, inter quod & Laouſum di-
imus ſitam eſſe Philoxenon ciſter-
am: arbitror eſſe, quod Zonaras ſcri-
it Iuſtinianum tertium ædificaſſe in
giis ædibus, idque à ſuo nomine Iu-
inianæum appellaſſe. Tiberium Re-
em Cedrinus addit Chryſotriclinium
Iuſtiniano tertio conditum ornatius
eddidiſſe. Chryſotriclinii porta occi-
entalis illa fuit, cujus meminit Leo
uintus, cùm prædixit Andronico ty-
ranni-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

rannidem meditanti per portam Chr ſotriclinii occidentalem Andronici c put in Hippodromo abſcindendum a ſe allatum iri. Chryſotriclinii crebra mentio etiam apud ſcriptores, qui ſcr pſerunt paulò ante, quàm Conſtan nopolis caperetur, tumque omnes civ Chryſotriclinii noverant nomen & l cum, nunc nemo eſt, qui ſciat, aut ſci curet: ac potiùs negligat, & cont mnat, ut cætera omnia, quæ pertine ad diſciplinas.

LIBER TERTIVS.

CAPVT I.

De locis regionis quintæ, & ſecundi co lis, de Navali, & portu nuncupa Boſporio, & de Strategio, & fo Theodoſiaco.

REgionem quintam fuiſſe i colliis ſecundi latere vergen ad ſeptentriones, & in plan tie attingente ejus radices, dorſo Promontorii, pariter, & conjur ctè cum quarta regione deſcendente ad ſinum Cornu nuncupatum, no percepiſſem ex antiqua Regionum V bis deſcriptione, quamvis tradente no modicam partem ſuam in obliquior

bi

bus poſitam locis planitie excipiente productam fuiſſe. Nam ea deſcriptio aliis etiam Regionibus Vrbis convenit, neque ex ejus ædificiis cognoviſſem, quæ traduntur in ipſa contenta fuiſſe, quorum nulla neque veſtigia extant, neque hominum memoria. Sed ex portu Phoſphorio, ſive Boſporio nuncupato, atque ex ſcala Chalcedonenſi mihi aliqua lux affulſit, quæ nomen non habet, ex eo, quòd ſita ſit in ea Vrbis parte, quæ vergit ad Chalcedonem & ortum Solis: non enim eò vergit, ſed ad ſeptentriones. Sic Boſporius portus non à Boſporo freto, ſed à conſuetudine depravata Byzantiorum ipſum Boſporium vocantium immutatione literæ, cùm debuiſſent eum appellare Phoſphorium, Stephani & Euſtachii teſtimonio, qui tradunt Phoſphorium fuiſſe portum Byzantii, ex eo nomen adeptum, quod Philippo Macedone Byzantium obſidente, occultum ingreſſum cùm milites effodiſſent, unde occultè ingreſſuri erant in urbem, Hecate Phoſphoros præſens lumen nocte civibus attulerit, inſidiaſque detexerit. Itaque obſidione liberati Phoſphorium locum illum nominarunt; ſed ut lucem afferunt, cur Boſporius & Phoſphorius idem portus vocetur,

cetur, ita non declarant: ſitus ne hi-
eſſet in parte Vrbis vergente ad Meri-
diem, an ad Septentriones, an ad O-
rientem: ſed ex ſcala Chalcedonenſi,
quam Regionum deſcriptio ponit in
regione Boſporiani portus, exiſtimare
poſſumus fuiſſe in Septentrionalibus
Vrbis, non Orientalibus portubus,
quamvis ſitis contra Chalcedonem.
Nam fluxus rapidus Boſpori Freti na-
vigationem à Chalcedone ad partes
Conſtantinopoleos Orientales & Me-
ridianas difficilem præbet, ad Septen-
trionales verò perfacilem, ut planè in-
telligunt, qui rapiditatem Boſpori no-
verunt, & viderunt eos, qui exercent
navigationem inter Chalcedonem &
Byzantium, applicare naves ad ſepten-
trionales Vrbis partes, vel ab illis ſolve-
re. Adde huc antiquam Regionum de-
ſcriptionem, quæ contra Chalcedonem
nullam ſcalam ponit, ac ſi poneret,
ejus mentionem faceret in prima, aut
ſecunda Regionibus adverſis Chalce-
doni & Orienti, aut in tertia Regione
expoſita Meridiei, in qua Portum No-
vum poſitum antè diximus. Sed quid
longa ratiocinatione opus eſt, cùm no-
minatim, & breviter teſtimonia ex ſcri-
ptorum monumentis proferre poſſu-
mus, ex quibus planè perſpicitur por-
tum

rum Boſporium, & ſcalam Chalcedo-
nenſem eſſe non modo in parte Vrbis
ſeptentrionali, ſed etiam in quo ſepten-
trionis loco: è quibus primùm profero
Dionyſium Byzantium, qui ſtatim ex-
tra murum Byzantii antiqui ponit
templum Telluris ſupra Sinum Boſpo-
ri, & paulò ſupra ipſum templa paria
Cereris & Proſerpinæ, quam etſi Phoſ-
phoron non nominat, ſed duntaxat
κόρην, id eſt, virginem (ſic enim Pro-
ſerpina interdum nominatur) tamen
illam intelligere poſſumus ex loci ſitu
Hecaten fuiſſe, cujus tripodem Cedri-
nus ponit in Strategio, ubi veriſimile
videtur ex Dionyſii Byzantii deſcriptio-
ne templum fuiſſe Proſerpinæ, aut non
longè ab Strategio. Sed clariùs ſcribit
Evagrius, cùm ait regnante Leone in
parte Vrbis vergente ad boream, in qua
eſſent Neoria urbis, incendium extitiſſe,
quod à Boſporio portu graſſatum eſt
uſque ad antiquum Apollinis templum;
in parte verò meridiana à portu Iuliani
ad templum Omonoæ, id eſt, Concor-
diæ; in parte Vrbis media à Foro Con-
ſtantini uſque ad Taurum. Zonaras hoc
incendium ait à mare ſeptentrionali ad
mare meridianum Vrbem intercepiſſe,
in longitudinem quidem à Boſporio
ad templum divi Ioannis Calybitæ;

ex Meridie à templo divi Thomæ Apoſtoli, ad templum Sergii & Bacchi, in media Vrbe à Lauſo ad Taurum. Georgius Cedrinus tradit id incendium ortum à Neorio, hoc eſt, à Navali, perrexiſſe uſque ad ædem Ioannis Calybitæ: ex quibus cognoſco Neorium & Boſporium vicina fuiſſe, quanquam ab antiqua Regionum deſcriptione Boſporius portus in quinta Regione, & Neorium in ſexta ponantur. Nam cùm hæc utraque Regio ſimul conjuncta à collis dorſo ad mare deſcendat, nihil impedit, quin vicinus fuerit portus Boſporius Neorio; quod in qua Byzantii parte fuerit, apertè deſignat Zoſimus jam Hiſtoricus antiquus, deſcribens antiquum Byzantium, quod dicit fuiſſe in colle ſitum, occupans partem Iſthmi, quem efficit Propontis, & ſinus Ceras nuncupatus; Byzantiique murum addit per collem demiſſum fuiſſe à parte occidentali uſque ad templum Veneris, & maris poſiti contra Chryſopolim; à parte boreali pari modo deſcendiſſe uſque ad portum, quem vocant Neorion, quod prope portam, quam Græci appellant Oreiam, corruptè quaſi Neorii portam, aut non longè ab ea fuiſſe exiſtimo. Hodie inter mare & portam Oriam, quam Turci

appel-

appellant Siphont, (Tſiphout,) id eſt,
Iudæorum eam accolentium, ſpatium
latum velut Forum maritimum, cui
adjunctam videre licet Scalam Chalce-
donenſem, ſive Scutaricam, qua quo-
tidie trajectus fit in Scutarieum, aut
Scutaricum, olim Chryſopolim nun-
cupatam Emporium, & portum Chal-
cedonenſium. Scalæ Chalcedonenſi vi-
cinus eſt trajectus in Galatam, olim
Sycenus appellatus, quem antiqua de-
ſcriptio vicinum ponit Neorio & Boſ-
porio, quorum ſitus paululum immu-
tatus eſt, ut horreorum ibi olim ſitorũ,
nunc in alium locum traductorum, ſi-
ve ob Regis clauſtrum longiùs promo-
tum, ſive quia primam Neorium ma-
nufactum eſſet: deinde terra obrutum
fuerit. Non enim eo tempore cùm
Philippus cuniculos egit veriſimile
eſt portum fuiſſe, quem poſtea Byzan-
tii Phoſphorion appellarunt: nam im-
peditus fuiſſet ſcaturigine aquarum, ſed
deinde locum appellatum Phoſpho-
rium portum manufactum fuiſſe, ut
quidam tradunt de Neorio, quod di-
cunt clauſum à Conſtante, in eoque
fuiſſe forum rerum maritimarum, de-
inde regnante Iuſtino tranſlatum fuiſſe
in portum Iuliani: alii ſcribunt Leon-
tium Imperatorem, qui regnavit poſt

Iuſtinum, purgaſſe portum Neorium:
alii addunt in lacu Neorii Bovem æ-
reum ſtatutum fuiſſe ingentem, Bov
æreo in undecima Regione ſito ſimi-
lem, quem recentes ſcriptores tradunt
ſemel in anno mugire, tumque Vrbi
accidere detrimenta: quod commenti-
tium puto & ſubreptum ex Callimacho
& Pindaro, ſcribentibus Rhodium
montem eſſe nomine Atabyrium, ha-
bentem æreos boves, qui mugitum e-
mittere ſolebant impendente Rhodo
calamitate. Ex quibus liquet Neorium
fuiſſe manufactum, quod nunc non
extat. Iam igitur Boſporiano Portu
& Scala Chalcedonenſi cognitis, co-
gnoſcimus quintam Regionem fuiſſe in
collis ſecundi latere, atque in ſubjecta
ſub ipſum planitie ibidemq; fuiſſe ther-
mas Honorianas, Prytaneum, thermas
Eudoxianas, horrea Valentiniana, hor-
rea Conſtantiaca, Thebæum Obeliſ-
cum, portum Boſporianum, ſcalam
Chalcedonenſem, ciſternam Theodo-
ſiacam, Strategium, in quo fuit Forum
Theodoſiacum. Qui deſcribunt anti-
qui Byzantii ambitum, dicunt ejus mu-
ros incepiſſe ab Acropoli, & perrexiſſe
ad Eugenii turrim, inde aſcendiſſe uſ-
que ad Strategium, & Achillis balneum
cujus meminit Iuſtinianus in ſuis con-
ſtitu-

ſtitutionibus de aquæductibus, cùm inquit: Plumbeas fiſtulas ducentes aquam ad thermas, quæ Achilleæ nominantur, quas prouidentiæ tuæ magnificentia factas fuiſſe cognovimus, eandem formam ſervare cenſemus, quam Theodoſius & Valentinianus conſtituerunt, item memoratas fiſtulas thermis tantùm, & Nymphæis, quibus eminentia ſua deputaverit, volumus inſervire facultate præbenda tuæ ſublimitatis apparitoribus circumeundi ſine formidine domos, & ſuburbana balnea, ad inquirendum ne qua deceptio, vel ſuppreſſio ſit contra publicam utilitatem. Initio dixi ex Socratis hiſtoria, Conſtantinum Magnum Conſtantinopolim ſecundam Romam habendam eſſe lege ſanxiſſe, quæ in columna inciſa publica eſt, quam in nuncupato Strategio ſtatuit prope ſuam ſtatuam equeſtrem. Ex antiqua Regionum deſcriptione Vrbis triplex Forum à Theodoſio nominatum reperio: primum in Quinta Regione Theodoſiacum nominatum, quod fuiſſe in Strategio dixi; alterum in Sexta Regione, quod Theodoſii appellat; tertium in Duodecima, quod Theodoſiacum nominat. Duo hæc poſtrema rerum venalium fuiſſe infrà monſtrabo, primum Prætorium

torium Forum conjicere poſſumus e ipſa Regionum deſcriptione, tradent id fuiſſe in Strategio, quod Latini Præ torium appellant, quod poſtea etiam Græcis appellatum eſt Prætorium, o diverſa Fora. Mihi veriſimilius vide tur, quàm certo ſciam, an hoc Theo doſiacum Forum ſit illud magnun Prætorium, quod pulchrius effectum Iuſtino Rege & Domnini operâ intelli gitur ex verſibus Pauli Silentiarii, quo ſubjungam, ut clariùs liqueat Præto rium Græcis uſitatum fuiſſe, ut alia ple raque Latina:

Παύλου Σιλεντιαρίου εἰς τὸ μέγα
πραιτώριον καλλοπισθέν.

Κόσμον Ἰουστῖνος βασιλεὺς ῥυπόωντα
καθήρας,
Καὶ τὰ μέγιστα Δίκης ἠγλαΐσεν
τεμένη·
Σοῖς δὲ πόνοις Δομνῖνε κατηφέα νύκτα
διώκεις
Ἐκ Θέμιδος μεγάρων, ἐκ βιότης
μερόπων.

CAP.

CAP. II.

De Regione Sexta, & de reliquis ædificiis antiquis ſecundi collis.

REgionem Sextam fuiſſe in parte Vrbis ſeptentrionali, potiùs quàm meridiana, non noviſſem ex columna Conſtantini in hunc diem extante, neque ex Conſtantini Foro, neque ex antiqua deſcriptione, quamvis tradente Columnam Purpuream Conſtantini, quamvis deſcribente Regionem Sextam brevi peractam planitie, reliquam in devexo conſtitiſſe: niſi addidiſſet à Foro Conſtantini Scalam uſque, ſive Trajectum uſq; Sycenum porrectam fuiſſe. Sycenus Trajectus appellatus fuit à Syca olim nominata, quæ nunc Galata, ſive Pera appellatur, ut pleniùs declarabo in Regione Decimatertia. Sextam Regionem conjunctam fuiſſe cum Quinta paulò ante ſignificavi ex vicinitate Neorii, Scalæque Chalcedonenſis, & trajectus Syceni, & Boſporiani portus. Cognita igitur Syca, aſſequor juxta planitiem maritimam ſubjectam ſub ſecundi collis radices fuiſſe Neorium, trajectumque Sycenum ſitum fuiſſe, ubi hodie trajectus eſt Galatinus, columnamq; purpuream nunc extantem eſſe illam, quam antiqua deſcriptio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

in Sexta regione tradit fuiſſe: ſed quàm prope columnam, & Forum Conſtantini Senatus fuerit, ex Sextæ Regionis deſcriptione, quamvis Senatum continente, intelligere non poſſum. Verùm paulò infrà ex aliis ſcriptoribus Senatum oſtendam fuiſſe in Fori Conſtantiniani parte vergente ad boream. Denique Regionem hanc partim fuiſſe in ſecundi collis dorſo, in quo Columna Purpurea hodie viſitur, & Forum Gallinarium, quod nunc Turci appellant *Taubaſar*, [*Taouck baſar*] officinæq; telas tingentium, & domus Ænobarbi præfecti Claſſi Turcicæ, & templum Alibaſſæ, partim in ſecunda valle, ejuſque latere dextro, partim in planitie littorali ſubjecta ſub hanc vallem, & radices ſecundi collis, quæ à frequentiſſimis habitatur Iudæis.

CAP. III.

De Columna Purpurea, & Foro Conſtantini, & Palladio.

QVi à Magno Conſtantino res geſtas conſcripſerunt, tradunt illum Columnam Porphyreticam cycloterem, hoc eſt, teretem, & circulis laureatis cinctam (quam Regionum Vrbis deſcriptio appellat Purpuream) ab Vrbe Ro-

e Roma, ut fama eſt, advectam, ſtatuiſſe in Foro nuncupato Placoto, ex o, quòd planis & latis lapidibus, quos Græci placas appellant, conſtratum eſſet, & ſimul ſupra hanc Columnam collocaſſe ſtatuam ex ære factam admirabilem, ſive propter artem, ſive ob prægrandem magnitudinem. Antiquo enim opere, ſummoque artificio perfecta erat, ut ſpirare videretur, quam dicunt olim, Apollinis Iliaci fuiſſe imaginem, eamque divinum Imperatorem ſuo nomini dedicaſſe, ejuſque capiti nonnullos clavos eorum impoſuiſſe, qui corpus Domini affixiſſent ſalutari Cruci, atqui in hac ſtatua ſcalpenda curaſſe hæc verba:

Σὺ Κύριε, κόσμου κοίρανος καὶ δε-
σπότης,
Σοὶ νῦν προσῆξα τήν δε σωδούλην
πόλιν,
Καὶ σκῆπτρα τά δε, καὶ τὸ τῆς Ῥώ-
μης κράτος.
Φύλαττε ταύτην, σῶζέ τε ἐκ πά-
σης βλάβης.

Cedrinus adjungit ſubColumnam duodecim cophinos illos literis ſacris illuſtres ſubjeciſſe. Hæc Columna Porphyretica non gradibus pervia eſt, ſed ſoli-

ſolida. Itaque falſo tradit Fulvius antiquarius cochlidem eſſe. Zonaras ſcribit etiamnum in ſuam ætatem ſtatuam Conſtantini extitiſſe ſupra columnam, regnanteque Alexio Comneno verni tempore, cùm alia permulta cecidiſſent, vento vehementiſſimo perflante, tum Conſtantini Magni ſtatuam ſupra Columnam Porphyreticam collocatam detractam, & peſſundatam, diffractamque in multa fruſta multos obvios interemiſſe. Scriptor rerum geſtarum ab Alexio Comneno addit fulmine non modo ſtatuam dirutam, ſed etiam tres zonas columnæ dejectas fuiſſe. quanam hæ zonæ fuerint, intelligitur ex his, quæ mox adjungam. Hæc quidem Columna etiam nunc extat in culmine ſecundi collis, aliquantum quidem diminuta, non tam vetuſtate, quæ vetuſtiſſima eſt, quàm incendiis & terræmotibus ventorum turbinibus: non enim jam habet ullam ſtatuam, imo etiam tribus zonis, ſive ſpondylis ſupremis, ſive circulis (ob quos Hiſtorici cycloterem columnam hanc dicunt quaſi circulis diſtinctam,) privata fuit turbine ventorum temporibus Alexii Comneni; locoque ſpondylorum aucta fuit acceſſione ſtructuræ ſuperædificatæ teretis, ejuſdem craſſitudinis, & æqua-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

lis reliquo ſcapo, cujus ſupra excelſum
ſtylobatem marmoreum quadratum
quoquo verſus latum undecim pedes
& dodrantem, altum duodeviginti pe-
des ſtatuta eſt ſpira Dorica marmoris
porphyretici conſtans plintho, toro in-
feriore & ſuperiore, & intermedia ſco-
tia: ſupra ſpiram ſcapus Columnæ,
perimetrum habens pedum circiter tri-
ginta trium ſtructilis: non enim ex uno
lapide ſcapus conſtat, ſed ex octo lapi-
dibus velut ſpondylis, quorum ſinguli
una corona, ſeu zona, ſeu toro, ſeu
nodo laureato cinguntur juxta com-
miſſuram lapidum, quæ nulla appare-
bat cùm integra erat, tecta nodis emi-
nentibus: ita enim nodi intertexti lau-
rinis foliis & baccis ſinguli ſcalpti in
ſumma parte ſingulorum lapidum, ſeu
ſpondylorum eminenter expreſſi ſunt,
ut commiſſura videri nequiret: ac ſi
nulla ex parte læſa eſſet, uno ex lapide
facta videretur non modò vulgo, ſed
etiam quibuſdam Hiſtoricis, qui falſo
prodiderunt eam Columnam ex uno
lapide factam eſſe, atque adeò irrident
eos, qui non credunt eſſe unius lapidis,
ut idiotas deceptos zonis æreis, quibus
cum cingebatur & ſpondylis ornatus
cauſa, ut ipſi ajunt, additis. Nunc zo-
nas æreas non habet, ſed aliquot fer-
reos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

reos circulos aſtringentes Columna[m] partim incendiis corruptam. Loco z[onarum] narum dejectarum turbine ventoru[m] ſuperædificatus eſt ſpondylus ex mu[l]tis lapidibus, in quo ſummo eſt Græc[a] inſcriptio nomen Regis illius cont[i]nens, qui poſt caſum ſtatuæ Conſta[n]tinianæ ſupremum ſpondylum ſtruct[i]lem ſuperimpoſuit. Hujus Columnæ [ſi]militudinem gerebant columnæ, qu[as] deſcribit Athenæus in hanc ſente[n]tiam: In Ægypto excitatas fuiſſe colu[m]nas teretes, & rotundas, variis ſpo[n]dylis conſtantes, aliis nigris, aliis albi[s] alternatim ſitis, earumque capitula [ſi]militer rotunda extitiſſe, quæ ambi[t] ſcalptura univerſa ſimilis roſis paul[u]lum apertis: calathum nuncupatu[m] non elices (quemadmodum in Græc[a]nicis operibus) neque folia aſpera ci[r]cumdant, ſed lotorum, & palmaru[m] recenter natarum fructus, atque inte[r]dum plurimorum florum genera ſca[l]pta ſunt: hoc verò ſub radice cib[o]rium, quod eminet ſupra ſpondylu[m] ad commiſſuram capituli floribus [&] foliis diſtinctum ſimilem diſpoſitione[m] habet. Ita Ægyptii columnas con[fi]ciunt, parieteſque albis, & nigris lat[e]ribus alternatim ſitis conſtruunt. Ha[c] Athenæi rationem adhuc Ægyptio[...]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Syros , Perſas ſervare vidi , parietes al-
ernis ordinibus colorum conſtruen-
es , divites quidem , lapidibus , aut la-
erculis naturaliter variis ; mediocres
rte & pictura variatis. Has zonas di-
unt quidam ſcalptas fuiſſe ad præſa-
iendam bonam præſignificationem
nnorum Conſtantini , ſeu victoria-
um multitudinem. Equidem ipſe po-
iùs arbitror eſſe deſignatrices coro-
arum laurearum , quibus Apollo de-
ectatur ; hancque columnam anti-
uam Coloſſæi Apollinis ſuſtinuiſſe
tatuam , quam Conſtantinus , Apol-
iniſque ſtatuam ſibi attribuit, ſive ſem-
er victori, ſive quòd Apolline dele-
taretur , ut cum cæterorum ſtatuas
eorum everteret , Delphici Apollinis
tatuam , & tripodem in Hippodromo
tatuerit : id quod ſignificat Rhetor ille
elga, qui dixit Panegyricum Conſtan-
ino , cùm inquit , ubi Conſtantine de-
exiſſes ad Apollinis templum toto or-
e pulcherrimum, vidiſti credo, Apolli-
em tuum coronas tibi offerentem, quę
ricenum ſingulę ferunt omen annorũ:
ic eſt humanarum numerus ætatum,
uæ tibi utique debent ultra Pyliam ſe-
ectutẽ, & imò, quod credo, vidiſti, teq;
n illius ſpecie recognoviſti , cui totius
undi regnũ deberi vatũ carmina ceci-
nerunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

nerunt. Quod ego nunc demum arbi tror contigiſſe, cùm tu ſis, ut ille juve nis & lætus, & ſalutifer, & pulcherri mus Imperator. Si Turcus, quem ap poſueram, ut conſcenſa baſi metiretur quæ ipſe deſignaveram, & præſens di ſimulanter reſpiciebam rectè perticam tenuit, qua metiebatur, ſpondylum imum deprehendi ex nota pertica quam ille inciderat ſpondylum altum eſſe novem pedes & quatuor digitos tori verò latitudinem ſeſquipedalem ejuſque expreſſionem extra ſpondylum projectam eſſe ſex digitos: torum voc ejus calcaneum. Itaque ſinguli lapides quos ſpondylos nominavi, alti decem pedes & dodrantem. Eſt igitur altitud octo ſpondylorum circiter octogint ſex pedum & dodrantis: adde ſuper ſtructum ſpondylum cum Abaco; ad de ſpiram, & ſtylobatem, & gradu quatuor ſub ſtylobatem ſubjectos mar moreos, quorum imus altus à terra pe dem & ſex digitos, ſecundus tantun dem, tertius ſeſquipedem, quartus tan tundem. Hujus Columnæ, ſeu potiù Coloſſi, cùm ſuſtineret ingentem illam ſtatuam Conſtantini, locus, quo no mine appellaretur olim, ex antè ſcri ptis nondum planè cognoſci poteſt nam Placotum Forum, in quo Zonara

& al

ex alii recentes Hiſtorici docent ſitam illam fuiſſe, cùm non meminerit Procopius, neque quiſquam illorum temporum, dubitabam primùm num eſſet Forum Conſtantini, etſi mihi veriſimile videbatur Conſtantinum ſuam Columnam ſtatuiſſe in ſuo Foro, ut Trajanus ſuam Cochlidem ſtatuerat in Foro ſui nominis. Sed quàm mox Socrates diſſenſionũ Chriſtianarum hiſtoricus me admonuit Forum Placotũ eſſe Forum Conſtantini, tradens Arium cùm prope Forum Conſtantini, in quo Columna purpurea locata eſſet, acceſſiſſet, vehementi alvi dejectione periiſſe: ſed clariùs liquet Placotum fuiſſe, quod olim appellaretur Forum Conſtantini, ex Palladio Minervæ, quod Zonaras tradit à Troja Conſtantinum tranſtuliſſe in Forum Lacotum (Placotum;) Procopius in Forum Conſtantini: Maleventi, inquit, ferunt Diomedem conveniſſe Æneam ex Ilio venientem, eique ex divino reſponſo dediſſe ſimulacrum Minervæ, quod ipſe quondam Vlyſſe auxiliante ab Troja abſtuliſſet, cùm ambo ad explorandum eò profecti fuiſſent, quàm à Græcis Ilium caperetur. Præterea huc adjungunt, Diomedi ægrotanti, & ſciſcitanti de ægritudinis eventu, prædictum fuiſſe ex oraculo,

non prius illum à morbo liberatum ir
quàm viro Trojano id ſimulacrum tra
didiſſet. Vbi tamen illud eſſet, Roman
ſe ſcire negant, imaginem duntaxat e
lapide ſcalptam monſtrant, quæ in ho
tempus in templo Fortunæ ante Mi
nervæ ſtatuam collocata eſt, in ea qu
dem templi parte, quę ſpectat ad Orien
tem. Illa quidem imago, quam dixi e
lapide ſcalptam, gerit præliantis ſimili
tudinem, vibrantiſque velut in acie ha
ſtam, habens veſtem oblongam, cuju
facies non ſimilis eſt ſimulacro Miner
væ, quale inſculpitur à Græcis, ſed a
Ægyptiis. Byzantini aſſerunt Conſtan
tinum in Foro ſui nominis hanc ſta
tuam poſuiſſe ſub terra defoſſam: e
quibus Zonaræ & Procopii verbis pate
Forum Placotum & Conſtantinianum
Forum idem eſſe. Cujus quidem cogni
tio non negligenda, ſine qua Vrbis Re
giones quatuor, Vrbiſque incendia per
ſpicuè cognoſci non poſſunt: nam Ter
tia continet Tribunal Fori Conſtanti-
ni: Sexta à Foro Conſtantini uſque ad
Scalam Sycenam porrigitur, continens
Columnam Conſtantini: Septima à
parte dextra Columnæ Conſtantini uſ-
que ad Forum Theodoſii continuis ex-
tenditur porticibus: Octava, continet
partem Fori Conſtantini. Incendia ex-

citata

itata ſub Iuſtiniano & Baſiliſco, uſque
d Forum Conſtantini graſſata ſunt;
ub Leone à Foro Conſtantini uſque
d Taurum incendio ædificia conſla-
grarunt. Iam verò memor quorun-
dam curioſorum, quibus à me ali-
quando percontantibus, unde Con-
ſtantinus Palladium illud adeptus fuiſ-
ſet, reſpondi mihi dubium videri. Nam
quòd Zonaras tradit à Troja, quo-
modo potuit tot ante ſeculis deleto
Ilio, ut etiam Strabo ipſe ſedem mul-
tis cartis inveſtigare conetur? Quid
quòd ſublatum à Diomede & Vlyſſe?
nam ab antiqua Roma tollere quî po-
tuit toties incenſa? præſertim Roma-
nis ipſis ignorantibus, ut ait Proco-
pius, ubi illud eſſet. Scriptores tamen
Latini tradunt à Diomede datum Æ-
neæ, ſervatum fuiſſe Lavinii, poſtea
tranſlatum Romam aſſervatum fuiſſe
in æde Veſtæ. At Græci aliter tradunt,
inter quos Pauſanias tempore Adria-
ni ſcribit in arce Minervæ illud fuiſſe
Athenis omnium ſanctiſſimum, quod
iam inde ab initio de cõmuni omnium
curiarum conſilio dedicatum eſſet in
Acropoli delapſum de cœlo. Quale au-
tem id fuerit, ligneum ne, an æneum,
ſignum an ſcutum, controverſum eſt.
Quidam ſcribunt fuiſſe ſcutũ, ut Romę

ancilia: aliter ſentiunt Dion & Dic
dorus, qui ſcribunt fuiſſe ſignum l
gneum & tricubitale, cœlo lapſum i
Peſſinunte urbe Phrygiæ, dextra t
nens haſtam, læva colum & fuſum
veriſimilius eſt fuiſſe ſimulacrum e
nomine Palladis, cujus ſtatua ubicun
fuerit, appellatur Palladium. Procopiu
teſtatur ſtatuam Minervæ, quam Re
mani demonſtrant in æde Minervæ
non eſſe qualem Græci ſcalpunt: illar
enim dicit lapidem eſſe gerentem ima
ginem prælianris, & haſtam vibranti
ſed & etiam Græci dicunt ejus ſtatuar
haſtam tenere, ob robur ſimiliter &
clypeum; ex eo, quòd ſapientia omne
inſidias repellit: galeatam eſſe, pro
pterea quòd ſapientiæ faſtigium eſt ir
viſibile: oleam gerere, quæ eſt materi
lucis: & Gorgonem in pectore habere
ob mentis celeritatem. Minerva in ſu
Ægide habuit ad pectus pictã Noctuam
& Gorgonem: Noctuam quidem pro
funditaté indicans conſiliorum: omn
enim tenebroſum prudentia intelligit
& abſconditum. Sed plura de Palladi
quàm neceſſe ſit præſenti inſtituto dixi
idque fortaſſe ut Palladii notas velu
teſſeram darem, admonerem que eos
qui poſt me inter Barbaros peregrinar
volent, primùm accedant Conſtanti
nopo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

nopolim, Palladiumque à Conſtantino ſub terra defoſſum effodiant, ut eo armati inſidias, ærumnas, incredibilia diſcrimina repellere queant. Quod ipſe oblitus effodere, mecumque ferre, incidi in omnia pericula: quo ſi munitus fuiſſem, ut cæteras inſidias evitaſſem, ita admiſſus fuiſſem in arcem Minervę, à qua me Turci rejecerunt, cùm diu verſatus eſſem Athenis, cupiens propiùs ſpectare templum Minervę, etiam nunc extans Dorico opere confectum, periſtylio circumdatum quadraginta octo columnarum. Sed extra jocum, Minervâ illâ divinitus de cœlo delapsâ, quæ exiſtimatur Sapientia patris, prorſus non carui, quæ me non modò in ſua æde Sophia nuncupata ſemel periclitantem, ſed ſæpiſſimè procul apud barbaras gentes abjectum, funditus perditum excitavit, erexit, recreavit.

CAP. IV.

De Senatu & Nymphæo, ſtatuis Fori Conſtantini, Philadelphio, Muſæo, de Labaro & Suparis, de morte Arii, & de templis Telluris, Cereris, Perſephonæ, Iunonis, Plutonis.

ANtiqua deſcriptio in eadem Regione ponit Columnam purpuream,

Senatum, atq; in Quinta Nymphæu
Quàm autem hæc ipſa propinqua in
ſe ſita eſſent, non explicat: ſed pro
ma inter ſe illa fuiſſe non aliunde c
gnoſcere potui, quàm ex incendio e
citato regnante Leone Verinæ marit
quo deflagraſſe Zonaras & Cedrin
narrant, in Fori Conſtantiniani par
ad boream vergente domum ma
mam nuncupatam Senatum, æneis ſt
tuis, & lapidibus porphyreticis orn
tam, in qua fuit porta Dianæ Epheſia
Trajani donum, de manubiis Scyth
rum continens Gigantum pugnas, Io
vis fulmina, Neptunum cum tridente
Apollinem cum ſagittis, in parte po
tæ infera Gigantes in dracones impe
tum facientes, manibus glebas jactan
tes, oculis truculentis ſuſpicientes. I
hanc domum Senatus, principeſque ci
ves convenientes conſilia capiebant
dabantque; atque eandem Rex ipſe adi
bat, cùm veſtem conſularem capiebat
Opus præclarum & perſplendidum
Tum eodem incendio iidem illi teſtan
tur conſumptam fuiſſe alteram do
mum ſitam è regione Senatus, appel
latam Nymphæum, ex eo, quòd in ea
domo nuptias hi celebrarent, qui do-
mos non haberent capaces multitudi-
nis. Iidem dicunt etiam in hujus Fori

parte

parte occidentali ſtatuam fuiſſe Minervæ Lindiæ, quæ gerebat galeam, habebatque Gorgonium monſtrum, & collum circumplicatum ſerpentibus: ſic enim Minervæ ſimulacrum antiqui conſignant. Fuiſſe etiam in parte Fori orientali Cedrinus tradit Amphitriten, unam ex Sirenibus, habentem forcipes cancri in capitis temporibus. Ignotus ſcriptor aſſerit in eadem parte Fori Sirenas fuiſſe, quas quidam appellarent equos marinos: earum treis etiam ſua ætate extitiſſe ad divi Mamantis locum ſuburbanum. In Fori Conſtantiniani parte vergente ad boream fuiſſe Crucem illam pergrandem à Conſtantino excitatam ſupra columnam excelſam, quam viderat in cœlo, cùm omnes teſtantur, tùm Euſebius, etſi nominatim non dicit in Foro, tamen in media Vrbe regia cùm illum excitaſſe teſtatur [in] Roma antiqua, par eſt eum eam etiam in media nova Roma eandem conſtituiſſe, cùm idem teſtetur in omnibus regiis ædibus, atque aliis inſignibus locis Conſtantinopoleos ipſam ſtatuiſſe, qualem viderat in cœlo: in cujus ſymbolum Sozomenus Salaminius ſcribit Conſtantinum tranſmutaſſe nuncupatum à Romanis Labarum inſigne bellicum omnium honoratiſſimum,

 quod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

quod Regem antecedere, & à militib
adorandum eſſe lege ſancitum era
quod Romani imperii ſignum nobil
ſimum Conſtantinum arbitror præc
puè in Chriſti ſignum commutaſſe,
conſueto aſpectu & cultu deſueſcere
à ritibus patriis ſubditi, de quo Pru-
dentius:

Chriſtus purpureum, gemmanti tex-
tus in auro,
Signabat Labarum; clypeorum inſi-
gnia Chriſtus
Scripſerat: ardebat ſummis Crux ad-
dita criſtis.

Quod Euſebius æqualis temporum Conſtantini teſtatur ſe ſuis oculis vidiſſe in hanc formam confectum: Procera, inquit, haſta cornu habebat tranſverſum in crucis formam facta, in cujus ſuprema parte corona ex lapidibus pretioſis, auroque affabrè facta erat, in qua ſalutaris nominis nota Chriſti nomen duabus primis literis deſignabat, quas coronæ circulus complectebatur, in quo medio P, litera deſignabat figuram illam, quæ Chiaſmos Græcè appellatur: ex cornu tranſverſo quod ſecabat haſtam, velum appenſum erat. Ex qua quidem Euſebii deſcriptione quid ſit Labarum intelligere licet: quid Syparum (quod Labari partem eſſe, quam Euſe-

uſebius dicit velum appenſum ex cor-
u Crucis tranſverſo) ex Tertulliano
olligere licet, qui longè ante Euſebium
Conſtantinum Labarum expreſſit
rucis ſimilitudinem gerere in hanc
ntentiam: Qui Crucis nos religioſos
utat, conſacraneus noſter erit, cùm
gnum aliquod propitiatur, viderit ha-
itus, cùm materiæ qualitas ſit eadem,
iderit forma, dum ipſum Dei corpus
it, & tamen quantò diſtinguitur à Cru-
is ſtipite Pallas Attica, & Ceres farrea,
quæ ſine effigie rudi palo, & informi li-
gno præſtat. Pars Crucis eſt omne ro-
bur, quod erecta ſtatione defigitur. Nos
ic fortè integrum, & totum Deo coli-
mus. Sed & Victorias adoratis, cùm in
trophæis Crucis inteſtina ſint trophæo-
rum. Religio Romanorum tota ca-
ſtrenſis, ſigna veneratur, ſigna jurat,
omnibus diis præponit: omnes illi ima-
ginum ſuggeſtus inſignes, monilia cru-
cium ſunt: Sypara illa vexillorum, &
Labarorum, ſtolæ Crucium ſunt. Lau-
do diligentiam, noluiſtis nudas & in-
cultas Cruces conſecrare. Arnobius ſi-
ve Minutius Felix eadem tradit: Cru-
ces, inquit, nec colimus, nec optamus:
vos planè, qui ligneos deos conſecratis,
Cruces ligneas, ut deorum veſtrorum
partes forſitan adoratis: nam & ſigna
O 5 ipſa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

ipſa & Labara vexilla caſtrorum, q
aliud, quàm inauratæ Cruces ſun
ornatæ? Trophæa veſtra victricia n
tantùm ſimplicis Crucis faciem, ver
& affixi hominis imitantur. Ex qui
patet Sypara eſſe vela, quæ appen
rant ex Labaris, hoc eſt, ex inſigni
militaribus & trophæis, quæ inſcul
Romæ in fornicibus Imperatorum
iam Labara appellare poſſumus,
vexilla inſculpta cùm alibi, tum in C
chlide Trajani quadrata, ut navium
la, Sypara appellare poſſumus. De
que omnia inſignia Romanæ milit
omniaque trophæa, quæ ſculpta Ro
videntur, Crucis ſimilitudinem geru
Seneca ſignificat Sypara, ſive Supa
eſſe velum inſigne navium Alexand
narum, quibus ſolis licebat Suparu
intendere, quod in alto non omnes n
ves habent. Lucanus Supara veloru
dixit, aliàs Suparum, ſive Syparum v
ſtimentum puellarum eſt lineum,
quo Affranius:

Puella non ſum, ſi Suparo inducta n
ſum.

Præterea quòd ad hoc inſtitutum nc
pertinet Feſtum & Donatum ſcriben
tes Syparium ſcenicum eſſe velum, qu
Mimi Scenicique artifices utebantur a
ſcenam velandam, quod populo obſ

ſteba

bat, & hæc Syparia pro auleis ætas
ſterior uſurpavit, de quo intellexit
tyricus Poëta: (caſli

Conſumptis opibus, vocē Dama ſippe lo-
Sypario.

puleius ait, Auleo ſubducto, & com-
icitis Sypariis ſcena diſponitur. Se-
eca nuncupat verba, & cothurno, &
pariis fortiora, quæ grandia ſunt,
ſupra ſublimitatem tragicam extol-
ntur. Vnde nos etiam appellare poſ-
mus Sypara crucium & velorum ob
orum excelſam ſublimitatem. Iure
uiſpiam me jam dicet egredi paulò
ongiùs extra inſtitutum; fateor. Sed
uid faciam, niſi paululum reſpirem,
oactus in tantas anguſtias ruinarum
ovæ Romæ? Ex qua etiam cùm flore-
et, cives liberi cœlum ſuſpicere non
oterant ob illius anguſtias. Ego verò
eregrinus quid videre poſſum, ubi ne-
mo indigena quicquam mihi monſtra-
re potuit. Itaque vel argumenti exili-
tate augenda, vel reſpirandi cauſa re-
ſpondebo his, qui Crucem in cœlo vi-
ſam à Conſtantino, putant à monachis
introductam. Nullum miraculum ex-
tare mihi videtur in monumentis li-
terarum pluribus teſtimoniis proba-
tum oculatis, quod Euſebius illorum
temporum æqualis tradit non modò
viſum

viſum à Conſtantino, ſed etiam à to
exercitu in ipſa die media: quod n
modò Chriſtiani homines illius æt
ſed etiam dubii (quamvis Crucem
teſtarentur) profeſſi ſunt. Tanta
hujus rei fama, ut Romani teſtentu
arcu triumphali (quem Conſtanti
dedicârunt) inſtinctu divinitatis vi
Maxentium, etſi modò Maxentian
parum religioni Chriſtianæ concili
adeò ut in arcu Conſtantini non
mutârint in eam Crucis figuram, n
quam immutaverat Conſtantinus:
talia inſculpenda curârint, qualia T
janus, Severus, reliquique Imperato
geſtaſſe videntur ex antiquis mon
mentis etiamnum Romæ extantib
Nazarium Chriſtianum fuiſſe, ex e
filia Euphemia, virgine Chriſtiana,
ſpicor magis, quàm ex Panegyrico p
ſpicio, quem dixit Conſtantino, ubi a
In ore omnium Galliarum viſos e
qui ſe divinitus miſſos præ ſe ferrent,
quamvis cœleſtia ſub oculis hominu
venire non ſoleant, quod craſſam
caligantem aciem ſimplex, & inco
creta ſubſtantia naturæ tenuis eluda
illi tamen, inquit, auxiliatores tui,
ſpici, viderique patientes, ubi meritu
tuum teſtificati ſunt, mortalis viſu
contagium refugerunt. Sed quæ na

fuiſſe dicitur ſpecies? qui vigor cor- ris, quæ amplitudo membrorum? æ alacritas voluntatum? flagrabant rendum neſcio quid, umbone coru- , & cœleſtium armorum lux terribi- ardebat: tales enim venerant, ut tui derentur. Hæc ipſorum ſermocina- , hoc inter audientes ferebant: Con- ntinum petimus, Conſtantino imus xilio. Habent profectò & divina ja- antiam, & cœleſtia quoque tangit nbitio: illi cœlo lapſi, illi divinitus iſſi, gloriabantur, quod tibi milita- ant. Omitto cætera pleraque. Qui- am ſcribunt locum, in quo erexit hanc andem Crucem ſupra columnam uratam fuiſſe in Philadelphio, collegio orum, qui Muſis ſtuderent, quod fuiſ- e prope Columnam purpuream, oſten- it Epigramma id inſcriptum:

Ἐν τῷ πορφυρῷ Κίονι εἰς
τὸ Φιλαδέλφιον.

Εὔνους μὲν βασιλεῖ Μουσήλιος, ἔργα
βοῶσι
Δημόσια· σθεναρὴν πράγματα πί-
στιν ἔχει.
Μουσεῖον Ῥώμῃ δ' ἐχαρίσατο, καὶ βα-
σιλῆος

Εἰκό-

Εἰκόνα θεσπεσίην αὐτὸς ἔγραψ
δόμων.

Et Aliud:

Τιμὴν μουσοπόλοις πόλεως χάριν ἐλ-
πίδα κυριῶν,
Ὅπλα δὲ τοῖς ἀρέταις, χρήματα
τοῖς ἀγαθοῖς.

Et Aliud:

Ταῦτα λόγοις ἀνέθηκεν ἑκὼν Μουσή-
λιος ἔργα.
Πιστεύων καθαρῶς ὡς θεός ἐστι λό-
γος.

Iulianus præfectus Vrbis ante Muſarum domum Anaſtaſii ſtatuam auream poſuit, nobilitatam verſibus geminis, quibus etſi ingenioſis, & cultis, tamen in qua parte Vrbis illa domus fuerit, non intelligitur. Cùm Manueli Regi denuntiatum eſſet in Fori Conſtantiniani parte occidentali ſupra fornicem, jam inde ab antiquis temporibus ſtare muliebres ſtatuas ex ære factas, unam Romæam, alteram Vngaram, ac Romanam à ſua baſe excedentem propendere: Vngaram ſtare rectam in ſua ſede, Regem ea denuntiatione permotum, miſiſſe fabros, qui erigerent Romæam, & demolirentur Vngaram:

exiſti-

ſtimantem ſtatuarum mutatione
mæas res mutari, extollique. In eo-
m foro cùm aliorum inſignium vi-
rum ſtatuæ erant, tum Longini Præ-
ti urbis, in quem Arabius Scholaſti-
s inſcripſit hos verſus:

ῦλος, Περσὶς, Ἴβηρ, Σόλυμοι, Δύ-
σις, Ἀρμενὶς, Ἴνδοι,
Καὶ Κόλχοι, σκοπέλων ἐγγύθι Καυ-
κασίων,
ϰαὶ πεδία ζείοντα πολυασπερέων Ἀγα-
ρηνῶν
Λογγίνου ταχινῶν μάρτυρές εἰσι πό-
νων.
ς ἦ ταχὺς βασιλῆι διάκτορος ἦεν
ἑῴων
Καὶ ταχὺς εἰρήνην ὤπασε κοσμο-
φόρην.

ætereo Themiſtium Philoſophum
uem Conſtantinopoli præfecerat Va-
ntinianus & Valens ſuis ſcriptis no-
diorem, quàm ſtatua ulla, Vrbiſque
æfectura) prope forum Conſtanti-
. Socrates narrat Arium illum Aria-
e ſectæ principem periiſſe. Arius, in-
uit, cùm eſſet Conſtantinum Ma-
num allocutus, ex aula regia egreſſus,
patus Euſebii ſatellitibus, per mediam
urbem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

urbem circumſpectatus incedebat: po
quàm prope Forum Conſtantini ven
ſet, ubi purpurea Columna extat, m
tu quodam conſcientiæ animi ſui
perterrefactus eſt, ut valdè alvi dej
ctione commoveretur: ac cùm percu
tatus eſſet, ubinam propè ſeceſſus eſſe
didiciſſetque ponè Forum Conſtanti
ſeceſſum, eò acceſſit: animi defectio h
minem urget, ac ſimul cum vehemen
alvi dejectione inteſtinum excidit,
ſanguinis copia ſequitur, & ſimul cu
ſanguine tenuia inteſtina, & jecur,
lien: ibique ſubita morte periit. Socr
tes adjungit hunc ſeceſſum ſua ætat
monſtrari ponè Forum Conſtantini, &
macelli in porticu: jam verò eorum
quæ traduntur fuiſſe in Foro Conſtan
tini, excepta porphyretica Columna
nihil extat: ne Forum quidem, nemp
totum exædificatum, adeò ut Colu
mnæ porphyreticæ aſtructum ſit Xe
nodochium, & prope ædes religioni
Mametanæ ab Alibaſſà ædificata. Cu
jus veſtibulum benè amplum marmo
reum ſex columnis luculentis ornatum
eſt, quatuor quidem marmoris albi
duabus verò Thebaici, quarum imu
ſcapus habet perimetrum ſeptem pe
dum & quatuor digitorum: quæ etſ
benè proceræ ſunt, tamen habent bina
baſes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

baſes, inferiorem marmoream, ſuperiorem æream, ut habere ſolent pleræque Turcorum, qui hoc didicerunt (ut pleraque) à Græcis ſolitis columnas augere ſpiris æreis. Prope hanc ædem via duntaxat intermedia Schola eſt profitentium Mametanam theologiam, ubi eſt atrium quadratum circumdatum porticu ſuſtentata duodeviginti columnis, partim viridibus, partim albis. Paulò infra Alibaſlæ ædem eſt altera ædes religionis Turcicæ, poſita in ſupercilio vallis ſecundæ, quæ veſtibulum marmoreum habet ſex columnis nitens, quarum duo ſunt marmoris pyropœcili, duæ albi, undis glaucis varii, duæ marmoris miſti obſcurè virentis, & maculis albis diſtincti. Ex his, quæ antè ſcripſi fuiſſe in ſecundo colle, explorata eſt pars Regionis Tertiæ, in qua Tribunal Fori Conſtantini conſiſtebat, & tota ferè Regio Quinta & Sexta. Præterea in ſecundi collis partim clivis, partim in planitie littorali ſub ipſum ſubjecta, Dionyſius Byzantius ponit ædes Telluris, Cereris, Proſerpinæ, Iunonis, Plutonis, Telluris quidem ſupra ſinum extra mœnia antiqui Byzantii templum non tectum (deſignans antiquæ Telluris vim liberam) clauſum parietibus lapide expolito conſtructis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Supra Telluris templum ait fuiſſe Cere-
ris, & Proſerpinæ templa paria, in ei
que picturas copioſas, prioris ſeculi in
ſignes reliquias, ſtatuaſque exactæ arti
non inferiores, ſumma arte elabora
tas: ad exitum ſive abſceſſum mari
fuiſſe duo templa Iunonis, & Pluto
nis; eorumque nihil ſuperfuiſſe ſua æ
tate, niſi nomina, Iunonis quidem Per
ſas combuſſiſſe in expeditione Dar
contra Scythas ulciſcentis ea, quæ By
zantini accuſabantur in Regem moli
ti eſſe; Philippum verò Macedonem
cùm Byzantium obſideret, materia
que egeret, Plutonis templum everti
ſe: ſed hominum memoriam cogno
mina illorum retinuiſſe. Hoc enim Plu
tonis Acram, illud Heræam Acram
id eſt, Iunoniam appellatam eſſe; ibi
que juvenes quotannis hoſtias mactal
ſe anno deſinente & incipiente. Ha
Acras fuiſſe in clivis ſecundi collis po
tiùs, quàm in planitie littorali ſub
ipſum ſubjecta, veriſimilius videtur ei
qui vidit hanc maritimam planitiem
in qua nulla Acra eſt, itaque cùm Dio
nyſius ait Plutonis & Iunonis Acra
eſſe κοῖλα ἀπόβασιν τῆς θαλάττης, ha
Acras fuiſſe in parte collis attingent
mare, cùm fortè tum portus clauſi, &
navalia manufacta in planitie mariti
m

ma attingerent collis radices, portuſque cornua efficerent Acras. Aut ſi aliter res habet, Acræ interpretandæ ſunt oræ maritimæ. Sed de his copioſiùs in tractatione Boſpori.

CAP. V.

De Septima Regione.

ANtequam veniſſem in rem præſentem, facilè exiſtimabam me percepturum ſitum Septimæ Regionis ex antiqua Regionum deſcriptione, quæ dicit eam in comparatione ſuperioris planiorem, quamvis & ipſam circa lateris ſui extremitatem abire in mare decliviorem. Quis ex his eam agnoſceret, cùm aliæ Regiones Vrbis abeant in mare decliviores circa ſui lateris extremitatem? Nam quod addit hanc à parte dextra Columnæ Conſtantini uſq; ad Forum Theodoſii continuis extenſam porticibus, & de latere alio quoque pari ratione porrectis uſque ad mare velút ſeipſam inclinare, & ita deduci, habere autem Eccleſias tres: Hirenem, Anaſtaſiam, & ſancti Pauli, Columnam Theodoſii intrinſecus uſq; ad ſummitatem gradibus perviam, partemque ejuſdem fori: quod cùm neque extet, neque ejus memoriam retineant noſtræ ætatis homines,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

in quo loco fuerit, neque ulla, quæ tra-
dantur fuiſſe in hac Regione, ſuperſint:
mihi primùm videbatur dubium, quæ
pars Columnæ eſſet dextra: à quo qui-
dem dubio non me liberabat Titus Li-
vius, ſcribens Romulum regiones ab
Oriente ad Occaſum determinaſſe dex-
tras; ad Meridiem, parteſque ad Se-
ptentrionem, lævas: nam eo modo ver-
geret hæc regio ad Meridiem, cùm ta-
men poſtea ſim demonſtraturus ver-
gere ad Septentrionem. Neque Geo-
graphi me expediebant, qui ſeptentrio-
nalem plagam reſpicientes, ubi altitu-
dinem poli quærunt, orientalem par-
tem habent dextram. Varro Aſtrolo-
gorum Orizontem diſtinguentium ra-
tionem ſecutus nonnihil lucis mihi af-
ferebat, cùm definit partes cœli qua-
tuor: ſiniſtram ab Oriente, dextram
ab Occaſu; anticam ad Meridiem, po-
ſticam ad Septentrionem. Hac Varro-
nis diviſione judicabam Septimam Re-
gionem eſſe ad occaſum Columnæ, ſed
certus non eram, an Romuli cœli divi-
ſionem, an Aſtrologorum ſequeretur
antiqua deſcriptio. Itaque adhuc hæſi-
tabam, quoad tandem magna inquiſi-
tione deprehendi ubi fuiſſet Theodoſii
columna, & veſtigia quædam templo-
rum Anaſtaſiæ & Hirenæ: ex quibus
cognovi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

cognovi Septimam Regionem vergere à ſummo dorſo promontorii ad Sinum; clariuſque antiquam deſcriptionem potuiſſe loqui, ſi ita deſcripſiſſet ab Oriente ad Occaſum pergenti à parte dextra, Septimam Regionem à Columna Conſtantini uſque ad Forum Theodoſii continuis extenſam eſſe porticibus. Hæc Regio continebat loca ubi hodie maximum totius urbis Forum, quod Turci *Bezeſten* appellant, ubi omnia pretioſa à mercatoribus vendi ſolita aſſervantur, ut temporibus regum Chriſtianorum in domo Lampterum. Hanc alibi, quàm ubi hodie eſt Forum Turcorum, conjicio ex incendio incitato ex Miliario aureo ſub Rege Iuſtiniano, quo Cedrinus tradit conflagraſſe magnam partem urbis, & magnam ſacram ædem, ejuſque Carthophylacium, & duas porticus uſque ad Forum Conſtantini, atque Octogonon, & Severi balneum appellatum Zeuxippum, ſimulque inſignem domum appellatam Lampterum, à luminibus veſpertino tempore lucere ſolitis, tectum ligneum habentem, in qua mercatorum facultates aſſervabantur, ut ſerica, & auro contexta, aliaque pretioſa: denique omnia pulchra urbis ornamenta eo incendio exarſerunt, quæ reliqua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

ſuperfuerant ex priore illo magno incendio. Potuiſſem reddere Lampteras, Latinè Lucernas, niſi nomina propria traduci non debere exiſtimarem, niſi Titus Livius Lamptera uſurpaſſet. In ſinu, inquit, maris intimo poſita Vrbs Phocæa eſt, oblonga forma duûm millium & quingentorum paſſuum ſpatium, murus amplectitur totidem ex utraque parte in arctiorem velut cuneum, Lamptera ipſi appellant: mille & ducentos paſſus ibi latitudo patet; inde in altum lingua mille paſſuum excurrens medium ferè ſinum velut nota diſtinguit: Vrbs cohæret faucibus anguſtis, duos in utramque regionem verſos portus tutiſſimos habet, qui in Meridiem vergit Nauſtathmos ab re appellatus, quia ingentem vim navium capit, alter prope ipſum Lamptera eſt. Vnde verò mihi proximum videtur Maſſilienſes Phocenſium colonos appellaſſe Lamptera ſtagnum in ora Provinciæ Narbonenſis ſitum, quod Laternam vocat Plinianus Codex in lucem editus.

CAP.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

CAP. VI.

De Tauro, & Foro Theodoſii, & Columna Cochlide Theodoſii, & de Tetrapylo, & Pyramide ventorum, de ſtatuis Arcadii & Honorii, de templis Hirenæ & Anaſtaſiæ, & de Scironiis petris.

CVm exiſtimarem me non planè aſſequi poſſe Septimam Regionem, neque Taurum, (qui ut cognoſci non poteſt, niſi cognita Theodoſii Cochlide Columna, ita ſine Tauro non cognoſcitur Octava Regio;) magno ſtudio inveſtigavi illorum veſtigia: cumque diu ubi Columna fuiſſet Theodoſii, intrinſecus uſque ad ſummitatem pervia inveſtigaſſem, tandem à paucis accepi, iiſque ſenibus, ſitam fuiſſe in ſupercilio dorſi continentis planitiem jugalem tertii collis, vergente ad occaſum hybernum, prope balneum novum, quod ædificavit Paiazitus Rex; qui eam Columnam, ut commodiùs Balneum conſtrueret, ante quadraginta annos, quàm ego Byzantium veniſſem, everterat. Supra id Balneum, verſus boream, eſt via lata, habens tabernas librarias, & ciſternam antiquam; à borea autẽ clauſtrum regiarum Gynæconitidum: quæ quidem via lata dilatatur in aream

magnam verſus Orientem, in qua e-
trema orientali eſt ſepulchrum Reg
Paiaziti, cum templo & Xenodochi
Hanc Theodoſii Columnam Cedrin
inquit, ex omnibus partibus fuiſſe
milem illi, quam Arcadius erexit,
hunc diem in Xerolopho colle exta
tem: eam nos ſuo loco deſcribemu
Zonaras ait Columnam Tauri à M
gno Theodoſio excitatam, trophæa
pugnas Theodoſii habentem, be
pugnatas contra Scythas & Barbaro
tum viam intus ſurſum ferentem, tu
Theodoſii ſtatuam in ſummo faſtigi
ſtatutam, quæ cecidit terræmotu e
anno, quo Roma antiqua capta eſt
Anaſtaſius Rex multa opera ex ære fa
cta, inter quæ erat Magni Conſtantin
ſtatua, fudit, effecitque ſui nominis
ac tituli ſtatuam æneam equeſtrem in
auratam, eamque ſupra columnan
Tauri, in qua priùs fuerat Theodoſi
Magni ſtatua, collocavit. Ex his co
gnoſcimus Taurum fuiſſe, ubi Colu
mna Theodoſii fuit. Quibus cognitis
cognoſcimus in tertii collis dorſo, &
clivis ejuſdem Septimam Regionem
fuiſſe, habentem porticus continuas à
Columna Conſtantini ad Forum Theo-
doſii, quod etſi Septima Regio conti-
net, (etſi non addit, quàm prope Co-
lumnam

umnam Theodoſii id fuerit,) tamen
proximè fuiſſe colligere licet, non mo-
lò ex æmulatione Fori Trajani Hiſpa-
ni, qui Romæ in medio Foro ſui nomi-
nis habuit ſimilem columnam ei, quam
Theodoſius Hiſpanus in nova Roma
poſtea erexit: ſed etiam ex Evagrio aſ-
ſequimur, tradente incendium ſub Leo-
ne ædificia combuſſiſſe à Foro Con-
ſtantini uſque ad Forum Tauri. Con-
ſtantinopolitanus ſenex mihi narrabat
etiam ſua ætate Forum Tauri extitiſſe
ubi Columnam Theodoſii dixi, non
minùs Hippodromo plenum innatis
arboribus: & quoniam ibi latrocinia
fierent, Mametem Regem, qui Vrbem
cepit, exædificandum dediſſe volenti-
bus ædificare. Iam verò partem Fori
Theodoſii occupaſſe Forum Piſtorium,
aut vicinum illi fuiſſe, conjicio ex Zo-
nara, tradente Nicephorum Phocam
Regem ex Palatio ad Fontem Aureum,
& prope Portam Auream ſito redeun-
tem à populo convitiis exceptum fuiſſe
apud Forum τῶν ἀρτοπωλίων, uſque ad
Columnam Conſtantini. Ignotus ſcri-
ptor tradit Taurum fuiſſe in columna
prope Forum ἀρτοπωλίων, in aula la-
pidibus ſtrata, atque illîc etiam fuiſſe
portas quatuor in ſtructura quadrila-
tera, & quatuor porticus in circuitu,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

quod appellat Tetrapylum , idque di
prius Quatrivium nominatũ. Georgi
Cedrinus ponit Tetrapylum non proc
à Tauri Foro, cùm inquit incendiu
regnante Leone exuſſiſſe in Tauro du
ſacras ædes maximas,omni genere lap
dum ornatas;unam quidem non lon
à Tetrapylo, alteram incumbenté Fo
Tauri.Idem loquens de incendio alter
excitato ſub Leone,id dicit obvia quæ
conſumpſiſſe ab æreo Tetrapylo uſq;
templum quod non nominat. Antiqu
Regionum deſcriptio Vrbis,tradit Co
ſtantinopolim habuiſſe unum Tetrap
lum aureum, ſed non ſcribit in qua R
gione fuerit: neſcio an urbs duo Tetr
pyla habuerit, unum aureum , alteru
æreum,an duntaxat unum,quod fuer
primò aureum, deinde auro ſublato a
reum remanſerit.Ioannes Rhetor(ſic
citatur ab Evagrio) narrat temporib
Zenonis Regis Mamianum inſigne
ſenatorem Conſtantinopoli feciſſe r
gias porticus ſtructura decoras , illuſtr
que ſplendore ornatas , atq; inter du
porticus tanquam quoddam confiniu
excitaſſe Tetrapylum , columniſque &
ærea materia ornaſſe : ac ſua quide
ætate porticus regium nomen obt
nuiſſe prioris ornamenti reliquias ma
morum Proconneſiorum humi ſtr
toru

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

orum geſtantes, ſed ſtructuram inſi-
nem non retinentes: at Tetrapyli ne
nue quidem veſtigium remanſiſſe.
gnotus author dicit in Tetrapylo fuiſ-
cubiculum ſupra columnas, ubi de-
ncti Regis conſanguinei, & Regina
codion exciperent, & flerent mor-
uum, intro abditi velis, uſque ad ſex-
am diei horam: tum defunctum præ-
ereuntem exciperent, & comitarentur
ſque ad templum Apoſtolorum, ubi
nos erat ſepelire reges. Tetrapylum
nihi videtur fuiſſe templum olim qua-
rifrontis Iani non longè à Capitolio
Conſtantinopolitano, ut olim fuit Ro-
næ quatuor portis ornatum, quatuor
nni tempora deſignans. Ianus enim
ppellatur ab eundo; ideoque tranſi-
iones perviæ Iano ſacræ, & fores æ-
ium Ianuæ nominantur. Quidam
cribunt in Foro Piſtorio fuiſſe Tetra-
celes pyramidatum. Georgius Cedri-
nus ait Tetraſceles eſſe machinam qua-
ricrurem, quam dicit ventorum
ἤειν, hoc eſt, pugnam appellatam
Magnum Theodoſium excitaſſe pyra-
nidis figuram gerentem, animalibus
calptis ornatam, & plantis, & fructi-
bus, & corymbis aureis punicorum
malorum ſimilitudinem gerentibus, &
nudis Cupidinibus, quorum alii inter
ſe ar-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

ſe arridebant, & ſuperiores inferior
bus illudebant, alii ſaltabant, juven
tubis æneis ventos inſpirabant:in ſum
ma pyramide ſimulacrum æreum vo
lucre ſitum, flatus ventorum indica
bat. Statuæ Arcadii & Honorii eran
prope Columnam Theodoſii patri
Arcadii quidem in fornice oriental
Honorii verò in fornice occidental
Socrates populi Chriſtiani Hiſtoriȩ con
cionalis ſcriptor, tradit ex aquæductu
quem Valens in Vrbem induxerat, 8
conſtruxerat ex ruinis Chalcedonis
Clearchum Vrbi præfectum ὑδρεῖο
maximum conſtruxiſſe in Foro, ſua æ
tate appellato Theodoſii, quod vulgar
ſermone dictum eſt *Aqua liberalis*, &
abundans, propter quam populus hila
rem feſtum egit:quod Socrates appella
ὑδρεῖον, hoc eſt, Ciſternam, ſive La
cum. Zonaras & Cedrinus appellant
Nymphæum, quod ſimiliter dicunt
præfectum urbis ex aquæductu Valenti
conſtruxiſſe in Tauro,feſtumque maxi-
mum celebraſſe; omnemque populum
convivio excepiſſe. Ex quibus aſſequi-
mur, quod Socrates Forum Theodoſii
appellat, Zonaram & Cedrinum appel-
lare Taurum; idemq; eſſe Forum Tau-
ri, & Forum Theodoſii: Nymphæum-
que Tauri aliud eſſe, & diverſum à
Nym-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Nymphæo, quod prope Forum Conſtantini ſitum è regione Senatus, antè vidimus domum magnam fuiſſe, ex eo ſic appellatam, quòd in ea nuptias hi celebrarent, qui domos non haberent capaces multitudinis. At illud Tauri Nymphæum fuiſſe, ſive lacum, ſive piſcinam, ſive ciſternam, quam fuiſſe intra clauſtrum Gynæconitidum regiarum, occupans partem Fori Theodoſii, veriſimile eſt: in quas penetrat aquæductus Valentis, ex quo multa caſtella quæ ſita, cùm in lateribus tertii collis, tum maxima in clauſtro mulierum regiarum. Thermas Caroſianas à Caroſa filia Valentis Regis nominatas fuiſſe in tertio colle liquet ex antiqua Regionum Vrbis deſcriptione, ſed in qua parte, non explicatur, neque ipſe definire poſſum an funditus perierint, an in earum fundamentis ſint ædificatæ thermæ, quas maximas à Turcis ædificatas videmus partim in dorſo tertii collis, partim in lateribus. Antiqua deſcriptio Regionum ponit in hac Septima Regione ædes Hirenæ, & Anaſtaſiæ, ſed in qua parte fuerint, non declarat, neque nunc ex veſtigiis cognoſci poteſt: ſed ex hiſtoria deprehendi poteſt ædes Hirenæ in qua parte collis tertii fuerit, quæ tradit cùm Vrbs caperetur à Francis

cis & Venetis, incendium exortu
fuiſſe à Synagogio Saracenorum i
parte inclinata ad mare, & vergente
boream, proxima templo divæ Hire
Id fuiſſe intra ſeptum regiarum mul
rum primò intellexi à ſenibus neſc
quibus, deinde adverti turrim exc
ſam extra clauſtrum mulierum, ſita
in latere tertii collis vergente ad
tum æſtivum, quadratam, Hirenc
etiamnum vulgo appellatam, neſc
an ab æde divæ Hirenæ, an à Regi
Hirene. Tria Hirenæ templa Conſta
tinopoli fuiſſe reperio ex literarum m
numentis: primum antiquæ Hiren
nuncupatum, quod Socrates trac
Magnum Conſtantinum ædificaſſe;
prope Sophiam fuiſſe, antè demonſtr
vimus: ſecundum, quod jam dico p
ſitum in tertio colle, quod antiqua V
bis Regionum deſcriptio tradit fui
in Septima Regione: tertium por
Procopius, tradens Iuſtinianum ædi
caſſe ad oſtium ſinus Cornu nuncupa
templum Hirenæ martyris. Iam ver
templum Anaſtaſiæ dicunt alii fuiſſe e
loco, ubi eſt Bezeſtannum novum, hc
eſt, Baſilica nova: alii ubi viſitur hod
ciſterna multis columnis marmore
ſuſtentata, ſita inter Fori Baſilicas,
ſepulcrum, & Xenodochium Pajazi

Reg

egis. Sozomenus ait Gregorium cùm
Nazianzo migraſſet Conſtantino-
lim, conciones habuiſſe in ædicula à
dioſis ſuarum concionum ſtructa,
am poſtea reges perilluſtrem ſtructu-
& amplitudine maximam effece-
nt, Anaſtaſiamque nominarunt:
e ex eo, quòd illa ipſa, quæ in con-
lio Nycæno conſtituta fuiſſent, &
mdudum Conſtantinopoli intermor-
a jacerent, in hac æde iterum emer-
rint, & revixerint, Gregorii Nazian-
ni concionibus; ſive, inquit, cùm
ſet in hanc ædem multitudo populi
ngregata, mulierque gravida ex ſu-
riori porticu cecidiſſet, eoque caſu
teriiſſet, communi facta omnium
ece revixit, ex eoque ædes appellata
t Anaſtaſia. Ex his Sozomeni verbis
tet errare recentes hanc ædem divæ
naſtaſiæ Romanæ attribuentes. De-
riptio Regionum Vrbis duntaxat ap-
llat eccleſiam Anaſtaſiam (quam ego
bitror eſſe) unam fuiſſe ex his dua-
s, quas maximas & ornatas omni
nere lapidum Cedrinus ſcribit incen-
o excitato regnante Leone confla-
aſſe, unam non procul à Tetrapylo,
eram incumbentem Foro Tauri.
ùm de Boſporo Thracio ſcripſi, de-
onſtravi, ut in clivis infimis tertii
collis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

collis vergentibus ad Septentrionem ſitæ eſſent Petræ Scironides, à Megarenſibus & Corinthiis deductoribus coloniæ Byzantinæ ita nominatæ, o[b] ſimilitudinem difficilis loci, quam habent cum Petris Scironiis ſitis inter iſthmum Corinthiacum, & Megaram. Iam verò quid tertius collis præcipuum contineat, dicam. Eſt in ejus dorſo ſ[e]pulchrum Pajaziti Regis, cum Xenodochio, & ampla æde Mametana ab e[o] excitata ad ſimilitudinem Sophiæ ædificata, quæ concamerata opere lateritio & tecta plumbo veſtibulum habe[t] amplum, ſtratum marmore albo, circumdatum quatuor porticibus, qua[s] ſuſtinent inſignes columnæ exquiſitiſſimi marmoris: in quo medio exil[it] aqua in ſublime, deinde decidit in magnum craterem emittentem aquam ſalientem multis ſiphunculis. Ædes cum veſtibulo circumdata ex tribus partibus magna area, clauſa partim muris, partim Xenodochio, ex quarta parte contiguo horto, in quo medio eſt ſepulchrum Pajaziti Regis, ædicula Cylindri medii ſimilitudinem gerenti circumdatum. Præterea in tertii collis dorſo ſunt Palatia Gynæconitidum regiarum clauſa excelſo muro, qui cùm veniſſem Byzantium ambibat pluſquam duo mi-

liaria

iaria. Nuper Soltanus Soleimanus oc-
cupavit mediam partem ingentibus
ſubſtructionibus ſui futuri ſepulchri &
Xenodochii, quæ nunc excitantur lu-
culentis marmoribus conquiſitis ex
multis regionibus imperii Turcici, ut
videas humi jacentia infinita genera
marmorum, non quidem nuper exciſa
ex lapidicina, ſed infinitis antè ſeculis
vagantia per diverſa regnantium ædi-
ficia non modò Byzantii, ſed totius
Græciæ, atque adeò Ægypti. In Regio-
ne Septima, tres vidi ciſternas antiquas,
quarum non meminit antiqua Vrbis
deſcriptio: unam in Foro Tauri, alte-
ram inter Regis Pajaziti ſepulchrum, &
Forum Bezeſtannum; utraſque colum-
nis marmoreis ſuſtentatas: tertiam in
in tertii collis clivo vergente ad Septen-
trionem, ad quam adhuc extant ſex
columnæ Corinthiæ marmoris Arabici
affabrefactæ, benè proceræ & craſſæ.
Sub columnarum ſtylobatis eſt tubus
aquæ teſtaceus, ex quo aqua defluebat
in ciſternam lateritiam, cujus conca-
merationem ſimiliter lateritiam ſuſti-
nent viginti pilæ lateritiæ. Supra ci-
ſternam olim erat area ædis religionis
Chriſtianæ, quam reges Turcorum de-
moliti ſunt, ejuſque redivivis lapidibus
ædificia ſua adornarunt. In latere ejuſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

dem collis pertinente ad occaſum,
templum Mametanum extat,quod h
bet veſtibulum ſuſtentatum duodeci
columnis, quarum ſex Arabici marm
ris. Paulò ſupra hoc templum eſt ali
templum, olim dicatum divo Theod
ro, ornatum columnis. Id non ill
quidem eſt, quod Procopius tradit
ſtinianum ædificaſſe ante mœnia Vr
in loco nuncupato Rheſſio. Alia æ
olim Chriſtiana, nunc Mametana,
tat inter Septum Mulierum & ſep
chrum, quod excitavit Rex Soleiman
filio ſuo Mametho, veſtita cruſtis va
marmoris.

CAP. VII.

De Octava Regione, & de poſtera pa
te tertii collis.

OCtavam Regionem fuiſſe à ter
tertii collis vergente ad Meridien
non aſſequor ex antiqua Regionum V
bis deſcriptione, quæ tradit Octava
Regionem ex parte Tauri nulla ma
vicinitate conterminam, anguſtiore
quàm latiorem, ſpatia ſua in latitud
nem compenſare: (ex hac enim deſc
ptione neſcio vergat ne ad Meridien
an ad Septentrionem:) ſed ex eo oct
vam Regionem agnoſco, quòd tra
eam continuiſſe partem Fori Conſta

tii

tini, & porticum ſiniſtram Taurum uſque, jam edoctus Septimam Regionem continuiſſe Porticum dextram à Columna purpurea ad Forum Theodoſii. Ex quibus intelligo partem Promontorii, à mari pertinentem ad mare, ſitam inter Columnam Porphyreticam, & Taurum, in dorſo dividi in ſeptentrionale latus, & meridionale porticibus dextris, & ſiniſtris perpetuis à Columna purpurea ad Taurum uſque porrectis, dividentibus Septimam Regionem ab octava; illam continere porticus dextras, hanc ſiniſtras. Harum porticuum nulla hodie veſtigia extant, ſed duntaxat via lata, quæ per medium Promontorii dorſum à Sophia ad muros terreſtres diſcurrit. Hæc regio continebat etiam Capitolium, & Baſilicam Theodoſianam, quæ ambo veriſimile eſt fuiſſe prope Theodoſii Forum, ejuſque Columnam: atque etiam ex Zonara & Georgio Cedrino colligere poſſumus, tradentibus incendium illud imperante Leone excitatum conſumpſiſſe in Tauro domum maximam, & maximè illuſtrem accommodatam conſiliariis, & regi: illis quidem ad ſimul conveniendum, & conſultandum de rebus agendis; huic verò cùm eſſet Conſul ad præſidendum conſilio: quam iidem

Q 2 ad-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

addunt habuiſſe duodecim colum
varias ex marmore Troico factas, al
viginti quinque pedes, cujus tect
ſuſtineretur quatuor arcubus: huj
que domus longitudinem adjungit
fuiſſe plus minus ducentorum & q
draginta, latitudinem verò cent
quadraginta pedum. Hanc dom
fuiſſe Baſilicam Theodoſianam, aut C
pitolium, ex his quæ jam antè dixi e
ſtimare licet. Quæ quidem ipſa poſt
cendium, quoquo modo fuerint re
cta, nomen amiſiſſe colligo ex rec
tioribus ſcriptoribus, tradentibus
Tauro fuiſſe Palatium & Xenoc
chium: à quibus non diſſentiunt q
dam ſenes Conſtantinopolitani, qui
ſtantur etiam ſua memoria circa c
mum, ubi hodie cuditur moneta, vi
nam Foro Theodoſii fuiſſe Palati
magnum, quod aliqui dicunt Ma
them Regem, qui cepit Conſtanti
polim, priùs incoluiſſe, quàm conſt
xiſſet ingens illud Clauſtrum Palatii
in primo colle; ex illiuſque ruinis re
Turcorum ſua ædificia ornaſſe. Xen
dochium, ſeu potiùs templũ, quod e
ad occaſum æſtivum Tauri, vidi dir
ipſiuſq; columnas transferri in ædifi
tionem Xenodochii, quod Rex So
manus in monumentum chari ſi
cc

conſtruxit. Videant ſacerdotes Græci, in hoc templum fuerit divi Pauli, quod ſeptima Regio continebat: ipſe nunquam eorum quenquam invenire potui, à quo id intelligere potuerim.

CAP. VIII.

De Nona Regione, & de templo Concordiæ, & de horreis Alexandriæ, & Theodoſii, & Thermis Anaſtaſianis, & de domo Crateri, & Modio, & de templo Solis & Lunæ.

REgionem Nonam fuiſſe à tergo tertii collis, partim in clivis ſubjectis ſub dorſum, in quo Taurum dixi, partim ſubditis jugo, in quo videmus partem aquæductus orientalem, & templum, quod filio dedicaſſe Regem Soleimanum antè dixi, partim in planitie littoris Propontici extenſi uſque ad Blanchæ hortos, ubi olim Portus Theodoſiacus, cùm ex aliis ſcriptoribus colligo, tum maximè non modò ex antiqua deſcriptione, quæ tradit Regionem Nonam pronam omnem, & in Notum deflexam, extenſi maris littoribus terminari: ſed etiam ex Octava Regione, quæ cùm ex parte Tauri nulla maris vicinitate terminetur, aſſequor Octavam Regionem occupaſſe planitiem dorſi, in qua dixi Taurum fuiſſe, non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

autem ſub hanc planitiem ſubjecto clivos, Nonamque Regionem ſub O. ctava partim ſubjectam fuiſſe ex ea parte, quæ tendit à Tauro ad Notum, & littus Proponticum, partim poſitam fuiſſe in clivis duplici inclinatione devexis, una à Tauro ad occaſum hybernum, altera ab ædibus Geniſarorum ad Meridiem. Tum etiam ex æde Concordiæ percipitur, ubi Nona Regio fuerit: ſed in qua parte hujus Regionis templum Concordiæ, Horreaque Alexandrina, & Theodoſiana fuerint, Nona regio, quæ illa continet, non declarat: ſed vel ratione, vel aliorum ſcriptorum teſtimonio conſequi poſſumus. Euagrius ubi templum Concordiæ fuerit (quam Regionum deſcriptio ὁμόνοιαν vocat) deſignat, deſcribens incendium Imperante Leone excitatum in parte Vrbis ad boream vergenti ſæviſſe à Boſporio portu uſque ad Apollinis templum antiquum; in parte verò Vrbis meridiana à portu Iuliani uſque ad domos non longè ſitas ab æde Concordiæ. In media autem Vrbe à Foro Conſtantini uſque ad Taurum: idque incendium per longitudinem urbis extenſum fuiſſe in quinque ſtadia. Ex quibus percipiemus id fuiſſe in ea parte Regionis nonæ ſuppoſita lineæ porrectæ à

foro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Foro Tauri ad littus Proponticum: id quod clariùs liqueret, ſiquis à Foro Constantini ad Forum Tauri quinque ſtadia ambularet, ibique ſignum figeret: deinde ex Portu Iuliani per maritimam planitiem quinque ſtadia verſus Occidentem pergeret, ibique alterum ſignum poneret, & cum altero ad Taurum fixo conferret; non longè aberraret à veſtigiis ædis Concordiæ; quæ hodie non extat, neque templum Thomæ Apoſtoli, quod fuiſſe prope ædem Concordiæ noſcitur ex iis, quæ anteà ſcripſi de Portu Iuliani. Horreum Theodoſianum non longè à Portu Theodoſiaco poſito olim in hortis, qui nunc Blanchæ appellantur, veriſimile videtur non modò ratione architectonica, quæ præcipit horrea eſſe facienda juxta portus, qui nulli ſunt, neque in Octava, neque Nona Regionibus, ſed in Duodecima Regione vicina Nonæ Regioni ex ea parte, ubi fuit Portus Theodoſianus. Sed etiam vero proximum appâret, Theodoſium adornaſſe Portum Theodoſiacum Horreo & Foro à ſuo nomine appellatis. Sed de Portu Theodoſiaco pleniùs loquemur infrà. Supra locum] hortorum Blanchæ nuncupatorum, olim Portum Theodoſiacum continentium extremam partem ad

 ortum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

ortum Solis pertinentem clivus à S
ptentrione eminet, in quo eſt tem
plum vulgò nominatum Myreleos,ha
bens intra ſe ciſternam, cujus camer
lateritia ſuſtinetur columnis marmo
reis circiter ſexaginta, ubi Horreum o
lim fuit, quòd depravatè Suidas appe
lat Horeium: Statua, inquit, Maim
qui duxit exercitum contra Scythas
ſtabat in nuncupato Horeio, ante do
mum Crateri, quæ nunc eſt Myrelei,&
prope manus æreas, propeque Modiu
æreum. Modium autem fuiſſe juſtan
menſuram, quo pleno frumentum e
meretur & venderetur, Valentinia
num Regem lege ſanxiſſe, ut numiſma
te duodecim modii venderentur, ne
mine contradicente, quendam nautan
hoc non facientem dextra manu mul
ctatum fuiſſe. Hinc Manus æreas ib
ſtatutas eſſe, Modium æreum poſitun
fuiſſe in fornice Amaſtriani inter dua
Manus æreas à Valentiniano: alii tra
dunt ex eo, quòd Valentinianus ſan
xiſſet, ut modius non ad regulam, ſed
ad cumulum venderetur, cuidam con
trafacienti manus præciſas fuiſſe. Geor
gius Cedrinus loca Amaſtriani fuiſſe
inquit, appellata à quodam vili homi
ne, cujus patria eſſet Amaſtrum, ob
paupertatem Conſtantinopolim profe-
cto,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

ćto, ſive ab infamia, quòd omnes maleſici & homicidæ ibi perſolverent pœnas, nomen turpiſſimum adeptum fuiſſe execrandorum cauſa Paphlagonum. Idemque ſcribit ibidem templum fuiſſe maximum Solis & Lunæ, Solis quidem in curru albo, Lunæ verò ut ſponſæ ductæ in quadriga mariti, Phidaliæ opus: infrà autem juxta fundamenta ſediſſe in throno ſceptrigerum populis præcipientem regnantibus obediendum eſſe: ibidemque juxta ſolum fuiſſe Iovis ſtatuam ex marmore albo, ſimilem jacenti in lecto, opus Phidiæ. Quòd ſi Crateri antè nominata domus fuit Crateri Sophiſtæ, in ea fuit ejus ſuggeſtus verſibus Iuliani Ægyptii celebratus. Præterea Nona Regio continebat Thermas Anaſtaſianas, quas Marcellinus ait appellatas ab Anaſtaſia ſorore Conſtantini. Sozomenus narrat Marcianum Grammaticum docuiſſe filias Regis Valentis, Anaſtaſiam & Caroſam, ab earumque nominibus appellata balnea, uſque ad ſuam ætatem Conſtantinopoli fuiſſe.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

CAP. IX.

De Tertia Valle, & Decima Regione, de domo Placidiæ, & regia Placidiana, de aquæductu Valentiniano, & Thermis Conſtantianis, & de Nymphæo.

DEcimam Regionem vergere ad Septentrionem, & ſitam fuiſſe in Valle Tertia, ejuſque latere orientali, & in Promontorii ſupra Tertiam Vallem eminenti dorſo, per quod ab Occidente ad Ortum aquæductus, tam fornicati ſupra terram, quàm concamerati ſubterranei feruntur, ex Regionum Vrbis deſcriptione liquet, tradente Nonam Regionem pronam omnem, & in Notum deflexam, extenſi maris littoribus terminari: decimamque in aliud civitatis latus à Nona Regione platea magna velut fluvio interveniente dividi, eſſeque tractu planiorem, nec uſquam præter maritima loca, inæqualem longitudini ejus, latitudine non cedente contineri templa Sancti Acacii, Thermas Conſtantinianas, domum Auguſtæ Placidiæ, Nymphæum majus, aliaque plura, quorum nulla nunc extant, neque quantumlibet diu & diligenter veſtigârim, à nemine viventium intelligere potui, in qua parte Regionis Decimæ fuerint, duntaxat nonnulla excerpſi

erpſi ex mortuorum ſcriptis. Ex qui-
us deprehendi erratum eſſe in libello
ntiquæ deſcriptionis Regionum tra-
ente Decimam continere Thermas
onſtantinianas, quas nullas fuiſſe
onſtantinopoli invenio, ſed duntaxat
onſtantianas, quarum meminit So-
omenus Salaminius loquens de his,
ui quod Ioanni Chryſoſtomo faviſ-
ent ex Conſtantinopoli effugiebant:
entientes, inquit, populi impetum,
oſtridie Templum Magnum relique-
unt, & Paſcha celebrârunt in publico
alneo multæ multitudinis valde capa-
i, nominato à Conſtantii Regis no-
nine. Suidas dicit Elladium Alexan-
rinum tempore Theodoſii Parvi ſcri-
ſiſſe Ecphraſin Thermarum Conſtan-
ianarum. Socrates tradit Valentem
Regem muros Chalcedonis juſſiſſe e-
verti, & lapides ad Conſtantinopolis
ublicum Balneum ædificandum tranſ-
ortari, cui nomen eſſet Conſtantia-
næ. Additque in uno lapide, ex his, qui
ranſportati eſſent, inciſum fuiſſe ora-
ulum, quod jam inde ab antiquis tem-
oribus in occulto fuerat, tunc mani-
feſtum factum eſſe, ſignificans cùm in
Vrbe foret abundās aqua, tunc quidem
murum Balneo fore uſui. Sed infinitas
gentes barbarorum in terram Romæo-
rum

rum excurſuras, multa mala patrat ras, tandemque & ipſas perituras eſſ Socrates addit oraculum quale fuerit:

Ἀλλ' ὅτε δὴ νύμφαι δροσερὴν κατ' ἀ
χορείην
Τερπόμεναι στήσωνται ἐϋστεφέας κα
ἀγυιὰς,
Καὶ τεῖχος λουτροῖο πολύστονον ἔσ
σεται ἄλκαρ,
Δὴ τότε μύρια φῦλα πολυσπερέα
ἀνθρώπων,
Ἄγρια, μαρμαίροντα, κακὴν ἐπιει
μένα ἀλκὴν,
Ἴστρου καλλιρόοιο πόρον διαβάντα σὺ
ἀγχμῇ,
Καὶ Σκυθικὴν ὀλέσει χώρην καὶ Μυ
σίδα γαῖαν,
Θρηϊκίης δ' ἐπιβάντα σὺν ἐλπίσι
μαινομένῃσιν,
Αὐτοῦ κεν βιότοιο τέλος, καὶ πότμο
ἐπίσποι.

Zonaras & Cedrinus ſimiliter hoc va ticinium ponunt: ſed eo loco, quo So crates dicit δροσερὴν, ſcribunt ἱερὴν aliaſq; voces ponunt differentes, nem pe pro λουτροῖο, λουτροῖσι; pro ἄγρια

μαρ-

σαρμαίροντα, ἄγρια μαργαίνοντα: pro
γαλλιρόοιο, κιμμερίοιο. Socrates ſic in-
erpretatur oraculi verſus: Hoc vatici-
ium, inquit, contigit poſtea, cùm Va-
ens aquę ductum conſtruxiſſet, aquam-
que copioſam urbi præbuiſſet, tum Bar-
baræ gentes invaſerunt agros Romæo-
rum. Hoc vaticinium alio modo po-
eſt interpretari. Poſtea enim quàm
Valens Aquæductum in Vrbem indu-
xiſſet, Clearchus Vrbis præfectus ex A-
quæductu derivatũ maximum ὑδρεῖον
conſtruxit in Foro nunc nuncupato
Theodoſii, quod voce populari decan-
tatum eſt aqua abundans, in quo fe-
ſtum hilarem Vrbs egit. Hocque eſſe
prædictum à vaticinio, τὸ χορείην περ-
πόμψειν στήσονται δ᾽ εὐστεφέας καὶ ἀγυιάς.
At quædam ſecundum vaticinium pau-
lò pòſt facta ſunt, cùm murus Chalce-
donis everteretur Byzantii, & Nicome-
denſes, & Nicenſes, & Bithynenſes ob-
ſecrabant Valentem Regem, ut deſiſte-
ret evertere muros. Rex iratus vix ſuſce-
pit eorum preces: itaq; ut ſe à juramen-
to exſolveret quo ſe obſtrinxerat demo-
liturum, muros Chalcedonis ſimul de-
moliri jubebat, & ſimul implere demo-
lita alteris lapidibus longis: & nunc li-
cet videre in quibuſdam muri partibus,
ut

ut maximis & admirabilibus ſaxis ſtru-
ctura vilis ſuperædificata fuerit à Va-
lente. Similiter Zonaras & Cedrinus
dicunt Valentem mulctantem Chal-
donios,quòd tutati fuiſſent Procopium
ſuum hoſtem,ex ruinis murorum Chal-
cedoniæ ſaxa traduxiſſe ad ſtructuram
Aquæductus, quem Zonaras appellat
Valentem, Cedrinus modò Valentem,
modò Valentinianum: quo copioſam
aquam in urbem induxit,tum ad uſum
alium, tum ad balnea: ex quo Vrbis
præfectus effecit in Tauro Nymphæum
Vrbis magnitudine dignum,ſolenniq;
feſto indicto omnem populum convi-
vio excepit: ac multo pòſt (ut prædi-
ctum fuerat) barbaræ gentes in Thra-
ciam incursârunt, quæ poſtea deletæ
ſunt. Aquæductus Valentinianus ad-
huc extat excelſis fornicibus, à clivo
quarti collis ad clivos tertii collis, per-
gens per Decimam Regionem: cujus
non meminiſſe antiquam Vrbis Regio-
num deſcriptionem mirarer, cùm me-
minerit Horreorum Valentinianorum,
niſi etiam permultorum ſua ætate ex-
tantium monimentorum non memi-
niſſe ſcirem. Regnante Conſtantino
Leonis filio Iconomacho anno à Chri-
ſti humano Natali die ſeptingenteſimo
quinquageſimo nono tanta fuit ſicci-
tas

as, ut ne ros quidem de cœlo caderet, exaruerintque Conſtantinopoli ciſternæ & balnea, & fontes, qui prius juges fluebant: quod intuens Conſtantinus Imperator, aggreſſus eſt renovare aquęductum Valentinianum: quem, cùm uſque ad Heraclium incolumis is permanſiſſet, ab Avaribus dirutum, reſtituit accerſitis fabris ex diverſis locis: ab Aſia quidem, & Ponto mille ædificatores, & ducentos albatores; à Græcia quingentos figulos laterculorum; ex Thracia quinque millia operariorum, & bajulûm, & ducentos fabros tegularum: quibus omnibus præfecit principes, executoreſque operum, ac patricium unum. Itaque opere perfecto, aqua introivit in urbem, diſcurrens per confinia Nonæ Regionis, & Decimæ. Multi enim Aquæductus per dorſum ſex collium diſcurrunt ſubterranei, & unus ſupra terram Valentinianus, quem qui ſcripſerunt de rebus geſtis Andronici tradunt per magnum Forum euntem, & ferentem aquam dulcem, & puram Andronicum Regem renovaviſſe, & auxiſſe; addidiſſeque ei fluvium, quem nominant Hydralem: ad cujus fontem turrim & Palatium conſtruxit, quo æſtate recrearetur: ex eodemque fluvio aquam duxit in Vrbis locum,

quem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

quem vocant Blachernam: ſed turr
Andronici odio Iſacius ſucceſſor ev
tit. Procopius dicit Iuſtinianum Aca
ædem exoleſcentem reſtituiſſe, & co
mnis undique albis illam circumdeo
ſe, ſimilibuſque marmoribus ædis
lum conſtraviſſe, ædemque lapidu
candore veſtiiſſe, ut omne templum
vibus tectum videretur. Porticus a
tem ædi adjectæ ſunt duæ, quarum
tera vergens ad Forum columnis c
cumdata eſt. Iam antedicta verba P
copii deſunt Codici edito, itaque
ſtudioſiùs addidi. Acacii templum Geo
gius Cedrinus ait fuiſſe in loco appel
to Heptaſcalo: alii ſcriptores dicunt
vi Acacii ædem appellatam in Sca
quam jam nulli ubi fuerit, cognoſcu
ſed qui diligentiùs inquirere volet, d
bo ei hanc notulam. Inveſtiget d
mum maximam, quam Caryam hiſt
riæ appellant, ex eo, quòd nux eſſet
area illius: unde ajunt Acacium ma
tyrem ſuſpenſum interiiſſe, & delubru
inde ei conſecratum fuiſſe, quod aliq
putant in Neorio ſitum fuiſſe, ex e
quòd legerint apud pleroſque ſcript
res Acacii imaginem ex calculis vitre
inauratis factam, poſitam in temp
ad Neorium ſito fuiſſe. Sed hic Ac
cius alius eſt, quem non modò Hiſt
ric

ici,ſed etiam Grammaticus Suidas tradunt, Epiſcopum Conſtantinopoleos fuiſſe regnante Leone Macello adeò ambitioſum, ut multi Acacii imagines ponerent in templis etiamnum viventis. Inde exiſtimatum Doxomanem. Iam verò Placidiæ domum vidimus in Prima Regione: itaque vide an rectè legatur in hac Decima Regione *Domus Placidiæ*, an potiùs legendum ſit *Placillæ*, an *Placidæ*: nam Agathius meminit regiarum Placidæ, ſive Placidi his verſibus, quos cum inſcriptione mox addam:

Ἀγάθιου σχολαστικοῦ, εἰς εἰκόνα
ἀναλεθεῖσαν ἐν τοῖς Πλακίδου,
ὑπὸ τῶν τοῦ νέου σκρινίου.

Θωμᾶν παμβασιλῆος ἀμεμφέα κηδεμονῆα,
Ἄνθεσαν οἱ τὸ νέον τάγμα μελεσχόμενοι,
Θεσπεσίης ἄγχιστα συνωρίδος, ὄφρα καὶ αὐτῇ
Εἰκόνι χῶρον ἔχῃ γείτονα κοιρανίης.
Αὐτὸς γὰρ ζαθέοιο θρόνους ὕψωσε μελάθρου, (βίης.
Πλοῦτον ἀεξήσας, ἀλλὰ μετ' εὐσε-

Εὔγνωμον τὸ πόνημα· τί γὰρ γράφ
οἶδεν ὁπόσαι,
Εἰ μὴ τοῖς ἀγαθοῖς μνῆσιν ὀφλ
μήλων;

Poſt Scironides petras (quas antè d
fuiſſe in latere ſeptentrionali collis t
tii) Dionyſius Byzantius in plani
maritima tertiæ vallis, & quarti coll
dicit eſſe littus longum, non deteri
ullo optimorum ad capturam piſciu
nam maximè profundum eſt etia
juxta oram maris, & quietum, ubi oli
locus Cycla nominatus, ex eo, qu
Græci barbaros ibi intercluſiſſent: u
etiam eſt ara Minervæ diſſipatoriæ, d
ſignans diſſipationem barbarorum i
tercluſorum. Cycla locum ſequitur M
lias ſinus piſcationi aptus ſiquis alte
elatis promontorii lingulis, atq; utri
que ſaxis occultis concluſus. Nunc
hac valle ſinus non eſt, vetuſtate obr
tus, & exædificatus, quod non mod
ex ſinu Melia, ſed etiam ex Strabo
conjicere liceat, cùm ait Sinum Cer
ideò appellari, quòd multis receſſib
velut cornu cervinum ramoſus ſ
nunc receſſus illi non ſunt, niſi perpa
ci. Zoſimus, qui ſcripſit hiſtoriam te
poribus Arcadii & Honorii, teſtatur ſ
ætate tantam fuiſſe Conſtantinop
mul

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

multitudinem incolarum, ut non modò imperatores muros Vrbis longiùs Conſtantinianis muris promoverint, ſed etiam non parvam partem maris ambientis urbem obruerint palis circumfixis, & ædificiis ſupra palos impoſitis: Quid ex tempore Arcadii & Honorii, & quantum obrui potuit, ex tot & tantis ruinis Vrbis projectis in mare? Meliam ſinum, inquit Dionyſius, excipit locus appellatus κῆπος, à terra inter paucas apta ad hortenſem culturam. Poſt Hortum ſequitur locus Apſaſius appellatus, ex ea re quam diximus in Boſporo.

LIBER QVARTVS.

CAPVT I.

De Vndecima Regione, & de quarto & quinto collibus.

VNdecimam Regionem vix agnoviſſem ex Vrbis Regionum deſcriptione, quæ eam dicit ſpatio diffuſam liberiore, nulla parte mari ſociatam eſſe: Verùm ejus extenſionem tam planam, quàm etiam collibus inæqualem: niſi addidiſſet illam continere in ſe martyrium Apoſtolorum. Quod etſi hodie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

non extat, tamen ex memoria ſenu
Conſtantinopolitanorum inveſtiga
fuiſſe in dorſo quarti collis devexo
jugum tertiæ vallis prope officinas
phippiorum, & ſepulchrum Mame
Regis: quo cognito, aſſequor Regione
Vndecimam in quarti collis fuiſſe do
ſo, ejuſque lateribus tam vergentib
ad boream, quàm ſitis in ejus terg
hancque Regionem attigiſſe Vrbis m
ros terreſtres Vndecimam Regione
dividentes à Decimaquarta Region
quæ ſpatio interjecto diviſa erat ab V
be, muro proprio vallata, quam in ſe
to colle extra Conſtantiniana mœn
infrà oſtendam, incluſamque poſt
fuiſſe à Minore Theodoſio. Conſtant
niani muri traduntur ab Eugenii tur
perrexiſſe uſque ad templum divi An
tonii, & ædis Marianæ, quæ nuncup
batur Rabdos, inde aſſurrexiſſe uſqu
ad Exacionion, terreſtrem murum
quod dicunt appellatum fuiſſe ex e
quòd extra muros terreſtres eſſet colu
mna ſuſtinens Conſtantini Magni ſta
tuam. Recentes ſcriptores tradun
Conſtantinum excitaſſe ædem divin
Trinitatis in loco nuncupato Exacio
nio, nunc nominatum ædem divorum
Apoſtolorum: quin, ſi rectè exiſtimo
Conſtantini muros fuiſſe cõſtructos i
conf

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

confinio quarti collis & quinti, prope Exacionion. Georgius Cedrinus ait terræmotu horribili cecidiſſe partes Vrbis ad Exacionion ſitas, ut muros Vrbis, ut templa decora, ut ſplendidas domos. Iidem authores recentes, non ſibi conſtantes alio loco dicunt, porticus à miliario pertinuiſſe ad Taurum uſque & Bovem æreum, & portas Ioannis Hippodromi, quæ diſtant à templo Apoſtolorum plus mille paſſibus Romanis, tantundemque ferè à muris à Conſtantino poſitis: id quod conjici fortaſſè poteſt ex Sozomeno. Theodoſius, inquit, contra Eugenium educens exercitum, egreſſus unum miliare extra Conſtantinopolim in æde divi Ioannis Baptiſtæ, quam ipſe conſtruxerat in Hebdomo ſuburbio, adeò precatus eſt, ut ſibi exercituique feliciter exitus belli eveniret: ita enim Græcus habet Codex Sozomeni, Θεοδόσιος τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκδημῶν πρὸς τῷ Ἑβδόμῳ μιλίῳ γενόμενος προσεύξατο τῷ θεῷ ἐν τῇ ἐνθάδε ἐκκλησίᾳ ἣν ἐπὶ τιμῇ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ ἐδείματο αἰτῆσαι τε αἰσίαν αὐτῷ καὶ τῇ στρατιᾷ, καὶ Ῥωμαίοις γενέσθαι τὴν ἔκβασιν τοῦ πολέμου. Qui neſciunt Hebdomum

eſſe ſuburbanum Conſtantinopoli-
num, interpretarentur ſeptimum mi-
liare Theodoſium extra Vrbem egr-
ſum: at Hebdomum ſuburbium eſſe
eodem Sozomeno liquet, cùm alibi d-
cit Theodoſium caput Ioannis Baptiſ-
ex vico Coſlao nuncupato, qui Pan-
chio Chalcedonis vicinus erat, tranſt-
liſſe, & poſuiſſe ante Conſtantinop-
lim in loco Hebdomo nuncupato
quem nos ſuburbium olim fuiſſe, nu-
verò intra muros Vrbis eſſe in ſex-
colle declarabo: infra quod ſi column-
à qua dicunt appellatum locum Ex-
cionion fuit, illa, quæ in dorſo quin-
collis bene excelſa undique procul lo-
gè eminere ſupra omnes domos pau-
ante videbatur, facilè intelligerem-
muros, quos poſuit Conſtantinus no-
proceſſiſſe ultra hanc columnam d-
ſtantem à templo Apoſtolorum circ-
ter quatuor ſtadia. Hanc columna-
transferri vidi in ædificationem ædi-
quam Rex Soleimanus conſtruere ag-
greſſus eſt. Cujus ſcapus eſt marmor-
Pyrrhopœcili, altus circiter ſexagint-
pedes: ejus perimeter eſt tredecim pe-
dum & dodrantis: capitulum Corin-
thium quidem, ſed marmoris albi. Eju-
ſtereoma & ſtylobates, & baſis ſu-
etiam marmoris albi: ſtereomà altum

ut id ſcalis aſcendere habuerim neceſſe: ſtylobates altus quatuor pedes & novem digitos; plinthus pedem & ſex digitos. Græci & Turci utrique ſua lingua hanc appellabant columnam Virginis, quam puto fuiſſe illam celebratam recentiorum ſcriptis ſupra collem poſitam, ſuſtinentem Veneris ſtatuam lapideam, quæ virgines ſuſpectas de ſtupro diſcernebat ab integris: nam ſi integræ & puræ ad eam propè acceſſiſſent, incolumes diſcedebant: ſin corruptæ, invitæ, & nolentes ſe denudantes ſua pudenda oſtendebant. Cùm Regionum Vrbis deſcriptio ait Vndecimam Regionem nulla parte mari ſociatam fuiſſe, exiſtimare oportet planitiem ſitam inter Sinum Ceratinum, & radices collis quarti extra Vrbem fuiſſe, cùm etiam eadem deſcriptio Regionum dicat Vrbis latitudinem continuiſſe pedum ſex millia centum quinquaginta, hoc eſt, unum miliare, & ducentos triginta paſſus: latitudo autem Iſthmi pergens per collem quartum & ſeptimum, per quos antiquus murus pergebat, excedit præſcriptam latitudinem. At Zoſimus antiquus hiſtoricus tradit Conſtantinum Magnum muris urbem cinxiſſe, qui omnem Iſthmum à mari ad mare interciperent. Itaque oportet in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Decima Regione ponere planitiem
tam interSinum & radices quarti coll

CAP. II.

De templo Apoſtolorum, & ſepulch
Conſtantini Magni, de ciſterna A
cadiaca & Modeſtiaca, de Palat
Placilliano, & Bove æreo.

EVſebius ſcribit Conſtantinum M
gnum templum Apoſtolorum æd
ficaſſe in altitudinem immenſam, id
que veſtiviſſe omni genere marmorum
variorum, & fulgentium ab imo ſol
ad tectum, quod totum tenuibus lacu
naribus auratis ornavit, teguliſque a
reis texit multo auro perlitis, ſplendo
rem ejaculantibus etiam in eos, qui v
procul illas intuerentur. Structura tem
pli ſuperior ex ære & auro eminent
expreſſione elaborata cancellos & fene
ſtras habens, templum circumdabat.
Circa templum aula illuſtris erat in aë
rem purum & apertum patens, cuju
porticus diſpoſitæ in quadrum circum
dabant aream ſub dio expoſitam. Iux
ta porticus diſtendebantur regiæ ædes
& balnea, & ἀνακαμπτήρια, aliaque
permulta domicilia æditimorum, alio
rumque miniſtrorum templi commo
dè ædificata. Hæc omnia pius Rex in
memoriam Apoſtolorum Servatoris
noſtri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

oſtri poſteritati tradidit, duodecim-
ue ibi loculos velut ſtellas ſacras me-
noriæ Apoſtolorum conſecravit, at-
ue arcam, in quam ipſe poſt mortem
ncluderetur, in medio Apoſtolorum
oſuit, utrinque ſtipatam ſex Apoſto-
s. Socrates adjungit: Corpus Con-
tantini aureæ arcæ impoſitum, in Vr-
em Conſtantinopolim tulerunt ejus
eceſſarii, & ſepeliverunt in templo
poſtolorum. Zonaras Euſebium vi-
etur non legiſſe, cùm ait id ſepultum
n æde Apoſtolorum in porticu, quam
d ſepeliendum patrem Conſtantius
ondidiſſe traditur. Secundum viam
atam, quæ tendit per dorſum Pro-
nontorii ab æde Sophiæ ad portam A-
rianopolitanam, prope locum, ubi
uiſſe templum Apoſtolorum antè di-
i, hodie monſtratur ſolium ex Por-
hyretico marmore factum, ſed va-
uum, & carens operculo, longum de-
em pedes, altum quinq; pedes & ſemiſ-
em, quod Græci & Turci dicunt eſſe
Magni Conſtantini: ſed quàm verè, ipſi
iderint. Mihi verò dubium videtur
x Euſebio & Socrate, tradentibus in
rca aurea ſitum fuiſſe, niſi fortaſ-
e arcam auream in ſolium illud Por-
hyreticum incluſerint. Zonaras dicit
Theodoram uxorem Iuſtiniani ædem

nuncupatam Apoſtolorum conſtrux
ſe. Fuerat, inquit, ibi ante Apoſtol
rum templum à Conſtantino ædific
tum, non quale nunc eſt, ſed min
pulchrum, & multò inferius. Procopi
jam inde ab antiquis temporibus
fuiſſe Conſtantinopoli templum om
bus Apoſtolis ſacrum, vetuſtate jam
rutum, ac caſui obnoxium: quod Iuſ
nianus totum demolitus non modò r
novare, ſed & pulchrius, & majus ef
cere ſtuduit in figuram crucis: cuj
pars recta ad Orientem & Occidente
Solem exiſtit; tranſverſa verò altera
urſam & ventum auſtrum: muris qu
dem utraque extrinſecus ſepta, intri
ſecus verò circumornata columnis ſ
pra, infraque ſtantibus. Euagrius vid
tur ignorare à Magno Conſtantino
conſtructum fuiſſe, cùm ait id à Iuſ
niano conditum fuiſſe; qui profect
ut pleraque alia non primus condid
ſicut aſſerit Procopius, adulans rhet
rum more: ſed renovavit vetera, a
collapſa reſtituit, aut incenſa reædi
cavit. Hujus ædis nulla reſtant veſtigi
jam ne fundamentorum quidem: n
fundamenta quædam Ciſternæ, qu
aquam ſuppeditabant ædi Apoſtolic
in cujus quidem Ciſternæ ſolo ſunt o
ficinæ, & tabernæ Ephippiorum circit
ducen

ucentæ, ubi fiunt, & venduntur non
nodò Ephippia, cæteraque equorum
rnamenta Turcica : ſed etiam vaſa
x corio ad hauriendam aquam ſcitè
acta, tum pharetræ, arcæ corio tectæ.
upra hanc Ciſternam ædes Mametana
um Xenodochio ſita eſt in planitie,
uam Mamethes, qui Vrbem cœpit ex
uinis cùm aliarũ ædium Chriſtianiſmo
acrarum, tum ædis-Apoſtolorũ vicinæ
dificavit ad ſimilitudinẽ ædis Sophia-
æ, ex lapide quadrato: teſtudineque
emicircula texit lateritio opere facta,
lumbo tecta, ut ſunt omnia Turcica
dificia publica: veſtibuloq; ornatiſſimo
am illuſtravit quadrato, tam lato,
uàm ædes ipſa, marmoreis pavimen-
is nitenti, & porticibus in quadrum
iſpoſitis : quarum arcus ſuſtinentes
oncamerationem earundem columnę
ngentes exquiſitiſſimi marmoris ſuſti-
ent. In medio veſtibulo, ſeu atrio eſt
nneacrunos, deſiliens in magnum cra-
erem marmoreum. Circa ædem, in-
ens ąrea partim parietibus, partim
ongis ædificiis cincta, quorum partem
oſſident ſacerdotes, & literarum do-
tores, partem orientalem hortus mu-
is clauſus, in quo medio eſt ſepulchrum
Iametgi Regis, quod conſtructum eſt
a figuram cylindri, velut delubrum
hemiſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

hemiſphæricum ex marmore can diſſimo, tectum plumbo, feneſtris ca cellatis, & porta cum veſtibulo orn tum. In hujus medio ſolo eſt ſoliu Mamethi holoſerico tectum : ſolu ſtratum ſtragulis Attalicis, in quib deſident perpetui flamines ſodales, lud noctes & dies ſervantes. Ext aream, via duntaxat intermedia, X nodochia ingentia ſunt, lapide qu drato ſimiliter ædificata, areas in m dio habentia, & porticus column marmoreis circumdatas. Xenodoch adnexi horti magni, muris clauſi. D niq; ædes hæc cum circumvicinis æd ficiis claudentibus aream, & cum X nodochiis, continet in ambitu circit ſex ſtadia. Sub horum ædificioru clauſtro idem Mamethes Thermas co ſtruxit totius Vrbis maximas in ſo Ciſternæ antiquæ, quam arbitror a Arcadiacam, aut Modeſtiacam, qu Regionum Vrbis deſcriptio ponit Vndecima regione. Hæ Thermæ d plices & geminæ ſunt, nempe viriles fœmineæ, inter ſe quidem conjunct ſed portis diviſæ contrariis, quibus i greſſus non patet ex Thermis alteris i alteras Thermas. Deſcribam duntax viriles, cui ſimiles ſunt fœmineæ. I primo aditu habent Apodyterium,

qu

uo patet introitus in Tepidarium, ex
epidario in Caldarium, quibus tribus
embris thermæ conſtant inter ſe adi-
conjunctis, ſed tecto & pariete divi-
s in rectum ordinem diſpoſitis. Apo-
yterium eſt ædificium quadratum la-
ide quadrato conſtructum uſque ad
oncamerationem rotundam opere la-
ritio factam, cujus ambitus interior
ontinens ducentos & quadraginta pe-
es, & octo digitos, circumdatur ſug-
eſtu lapideo lato plus ſex pedes, alto
es pedes. Paries Apodyterii à pavi-
ento ad imas radices concameratio-
is altus triginta ſeptem pedes. In me-
io Apodyterii ſolo marmoribus ſtra-
Crater magnus marmoreus in am-
tu continens triginta ſeptem pedes,
tus tres pedes, plenus aquis ſalienti-
us. Ex Apodyterio duabus portis pa-
t aditus in Tepidarium, ædificium in
nbitu interiori continens centum
edes, conſtans quatuor arcubus ſuſti-
entibus tectum hemiſphæricum effi-
entibus octo cellas; quarum una di-
idio cæteris minor, habens à tergo
trinas, in quas totius balnei aquæ
onfluunt ad eas purgandas. In hu-
s pariete fiſtula aquæ defluit, qua
urci, ut ſolent, ab excrementis reddi-
s lavantur. Ex his octo cellis ſunt ſex,
ſin-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

ſingulæ habentes labrum, ſed ita diſp
ſitæ, ut ex duobus arcubus ſinguli
medio habeant unam cellam, ex qu
ad dextram & ſiniſtram ingreſſus pat
in aliam cellam. Alii duo arcus ſic c
las habent, ut is, qui eſt verſus porta
ex quibus dixi aditum Apodyterio
Tepidarium, habeat cellam tam m
gnam, quàm ipſe amplus eſt, in qu
labra ſunt ubi in pauimento marmore
pannos Turci lavant. Quartus arc
ſubſtructo muro dividit Tepidarium
Caldario. In medio Tepidarii eſt Cr
ter cum Siphonibus ſalientibus. A T
pidario una porta aditum præſtat
Caldarium. Tertium membrum, qu
conſtat octo arcubus ſuſtinentibus h
miſphærium, efficientibus octo cell
extra magnum hemiſphærium rec
dentes circumdantibus Caldarium i
ambitu continens circiter nonagin
pedes, habens ſolum marmore ſtratu
quod medium efficit velut ſuggeſtu
octogonum in circuitu continente
quinquaginta ſeptem pedes & dodra
tem altum duos pedes & quatuor dig
tos, quem circumdat alveus diſcurre
inter octogonum & pavimentum, qu
aditur in cellas, tam altum, quàm oct
gonum. Cellæ quatuor interiores, p
ſitæ in quatuor angulis, quoquo ve
ſi

s ſunt latæ undecim pedes & tres di-
tos, uſum præſtantes Laconicorum,
orum ſicco calore ſudor elicitur. Ea-
m eſt menſura duarum cellarum ex-
 duos arcus recedentium. Aliæ ſex
llæ ſemicirculæ, quas efficiunt ſex ar-
s, ſitæ ſunt in ambitu hemiſphærici
pidarii, largę inter imas pilas arcuum
decim pedes, latæ quinque & do-
antem. Singulæ cellæ habent labrum
armoreum: præterea in una eſt ſo-
m marmoreum magnum. In parie-
us Caldarii & Tepidarii, & cellarum,
llæ feneſtræ ſunt, ſed duntaxat in
tis hemiſphæricis, quæ tota ferè ple-
 ſunt foraminibus, quæ clauduntur
reis ſupra tectum eminentibus, lam-
dis inverſę ſimilitudinem gerentibus.
tra Thermas eſt hypocauſti præfur-
um, largum duos pedes & ſemiſſem,
tidem altum, perenni igne miliarium
eum inverſum calefacientis, & flam-
arum vaporem ejaculantis in cuni-
los rectos, & tranſverſos ſubterra-
os calefacientes pavimentum Ther-
arum ſuperimpoſitum. Rivus ductus
 agro ſuburbano non longè à præ-
rnio, canalem efficit largum ſex pe-
s. Ex hoc derivantur cuniculi ſive
buli diſcurrentes per medios parietes
cum Thermas: quorũ unus tranſiens
ſupra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

ſupra patinam miliariam, calidam
aquam intromittit ſalientem in lab
epiſtomiis clauſa: alter ſupra concam
rationem primi canalis tranſiens, f
gidam in eadem labra miniſtrat alti
ribus fiſtulis, quas epiſtomiis clauſas
ſerant, quoties lavantes calidam te
perare volunt. Sed de uſu lavandi Tu
corum, & de ratione ædificandi baln
ſeparato loco tractandum eſt. Nu
redeo ad inſtitutam Regionem Vnd
cimam, quæ, Palatium Placillianu
continebat, cujus Procopius memin
Cùm, inquit, Regem Iuſtinianũ The
dora Regina conſolabatur his verbi
Habemus regias alias, quæ Helenæ a
pellantur, & Placillianæ à Placilla ux
re magni Theodoſii, quem ut Iuſtin
Sophiam conjugem illuſtravit reg
Sophianis nuncupatis, ita veriſimile v
detur Placillam nobilitaſſe Palatio Pl
cillano, quam vehementer amaſſe
Theodoſium toti orbi patefecit The
doſii ira, qua ille exarſit in Antioch
nos, quos in Laodenſium tradidit p
teſtatem, quod Placillæ ſtatuas in for
ſuo poſitas evertiſſent ob novum v
ctigal impoſitum. Non addam jam cu
Chryſoſtomus Andriantes ſcripſeri
Poteſt etiam legi Palatium Flacillanun
à Flacilla, de qua Claudianus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Sola novũ Latiis vectigal Hiberia rebus
Contulit, Auguſtos. Fruges, æraria, miles
Vndique conveniunt, totoque ex orbe leguntur:
Hæc generat, qui cuncta regant. Nec laude virorum
Cenſeri contenta fuit, niſi matribus æquè
Vinceret, & gemino certatim ſplendida ſexu
Flaccillam Mariamque daret, pulchramque Serenam.

os æreus in Vndecima Regione fuit :
d in qua parte, conjicere poſſemus ex
agna Ciſterna, quam recentes Hiſto-
ici tradunt conditam fuiſſe prope Bo-
em æreum à Niceta Eunucho tempo-
bus Theophili Regis, ſi hæc extaret;
ut ſi extat, ejus nomen retineretur :
ut ſi Forum extaret, quod nonnulli
riptores appellant Bovis Forum. Ioan-
es Tzetzes in ſua hiſtoria idem eſſe di-
it Forum Bovis & Bovem locum ex
reo Bove ſic appellatum. Is qualis
uerit, intelligitur ex Zonara: Phocæ
nquit, tyranni corpus infelix com-
uſtum fuiſſe ad locum nuncupa-
um Bovem, ubi caminus fuit ex ære
actus, figuram Bovis maximi gerens,
x Pergamo advectus. Cedrinus ſcribit
n hunc Bovem incluſum martyrem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Antipam exuſtum fuiſſe. Quanta au-
tem crudelitate laborarint aliquot ty-
ranni Conſtantinopolitani, qui male-
ficos hoc tormento excruciarent,
Tauro Agrigentinorum oſtenditur,
quem Phalaridi tyranno fecit Perillus
Plinio vocatus, ab aliis rectiùs Perilaus
Atticus faber ærarius, mugitus homin-
pollicitus igne ſubjecto, primus illu
expertus cruciatum juſtiorem ſævit-
artificis: cujus opus, ut Plinius ait, n-
mo laudat; & diu olim ſervatum e
ut quiſquis illud viderit, odio perſequ-
retur artificis manus. Quæ cauſa arti-
ficem incitare potuerit, ut caminum
effingeret in formam Bovis, non aliam
veriorem reperio, quàm uſum lingua
Græcæ, quæ Caminos appellare ſol-
Boves bonis lateribus, & robore præ-
ſtantes. Vt enim Camini habent præ-
furnium in latere velut portam, ita Pe-
rilaus portam in latere Tauri effecit.
Bovem hunc æreum traductum Con-
ſtantinopolim fuiſſe ex Sicilia, aut Ita-
lia, potiùs quàm ex Pergamo, conjicio
ex direptionibus regum Conſtantino-
politanorum, qui totum orbem ſpoliâ-
runt ut ſuam novam Romam orna-
rent. Iam verò ubi hic Bos æreus fue-
rit, à permultis civibus percunctatus
ſum, ſed à nemine intelligere potui

quam

quamvis nòn ignorent Bovem quendam fuiſſe Conſtantinopoli æreum; quamvis à majoribus ſuis, quaſi per manus oraculum de hoc Bove æreo traditum jactitare ſoleant: quamvis ejus interpretationem ſuis temporibus attribuant rectiùs, quam Ioannes Tzezes vir quidem eruditus, qui in ſua varia hiſtoria ante trecentos & ſeptuaginta annos ſcripta ita id interpretatur. Oraculum, inquit, Conſtantinopoli jactabatur ejuſmodi, βοῦς βοήσει τε, καὶ ταῦρος ὁ θρηνήσει: *Bos mugiet, taurus lugebit*. Ex hoc Conſtantinopolitani imaginati ſunt fore calamitates, & metus, ut innumerabiles exercitus Alemannorum, atq; aliarum gentium contra Conſtantinopolim venturi eſſent; omneſque, quòd expectarent Vrbis everſionem, direptionemque obſtupefacti erant, atque inſomniis perturbabantur. Tum uxor Megaletæriarchi perterrefacta prænuntiatione exercituum illorum innumerabilium, & pervulgatis verſibus fabuloſe compoſitis, effingente animo ea, quæ metuebantur, exiſtimavit ſe videre per inſomnium illa, quæ in ſermonem hominum venerant: Conſtantinopolim primò quidem habere murum lateritium; circa verò Bouis Forum, ſive ad Bovem

locum viſa eſt videre exercitum, atq
copias armatas; circa Taurum hom
nem mœſtum, percuſſu manuum & l
gubri voce dolorem teſtantem. Hoc i
ſomnium mulier conſpicata præſign
ficare extremam calamitatem impe
dere Vrbi arbitrata, indicavit Tzetz
qui interpretatus eſt murum lateritiu
prædicere frugis abundantiam, atq
annonæ copiam Conſtantinopoli. S
tis, inquit, qui adeſtis, ubertatem a
nonæ, quæ tum fuit: illud verò exerc
tum, & multas copias armatas cir
Bovem eſſe, atque mœſtum homine
ad Taurum ſedere, dixit finem eſſe or
culi pervulgati: illius dico, quod pr
nuntiat Bovem clamaturum, & Ta
rum ejulaturum: ſed non ut imagina
ſunt ii, qui metus cogitant, ſed fine
eſſe ad utilitatem omnibus nobis civ
bus. Itaque audi Auguſta, & doce etia
alios, & dic, Tzetzes ita me docet: B
vem nos Græci fœminam Bovem nu
cupamus, quanquam interdum Ta
rum, & Vitulum Bovem appellamus
Taurum autem propriè Bovem mare
nominamus, Taurum autem hunc It
lum vocant Latini. Bos igitur noſtra
nempe Vrbs Conſtantini ex Tauris It
lis Romanis condita omni genere a
morum plena, & commeatibus, & ex

citibus claſſicum canet contra hoſtes: aurus verò Italus exercitus Latinorum palleſcet multo metu, & lugebit, ſi ex nõ ſeducatur potentis ſermonibus. rguta quidem hæc Tzetzis interpretao, ut hominis adulantis Reginæ, & bi facilè perſuadentis, quæ cupiebat: t eſt ingenioſa hominum imbecillitas d ſe circumſcribendum. Sed longè veior erat illa, quam redarguere Tzetzes onatur, pervulgata oraculi interpretao, quæ tum per animos Conſtantinoolitanorum pervaſerat, exercitum Lanorum expugnaturum eſſe Conſtaninopolim, ut revera paulò poſt expunavit, diripuit, incendit, Vrbiſque tyannos alios ex Tauri ſumma columna Theodoſii præcipitavit, alios ad Bovem reum combuſſit. Similiter idem Tzetes argutulus videri cupit conjector alerius oraculi, quod ipſe narrat & interretatur, ſed frigidè & ridiculè: ut potea docuit exitus, οὐαί σοι ὦ ἑπτάλοφε, ὅτι οὐ χιλιάζεις: id eſt, Væ tibi Conſtantinopoli, ſeptem colles incolenti, mille annos non ages. Id oraculum fuit alterum Conſtantinopolitanis, ut illud quod antè dixi, *Bos clamabit, & Taurus ejulabit*. Poſtquam, inquit, illud ipſum pulchrè & commodè diſſolviſſem, meæ

interpretationi alterum objectum eſt
ſcilicet, O Conſtantinopolis, quæ ſe
ptem colles incolis, non mille anno
ages.. Sic interpretatus ſum, non eſt
intelligendum, ut vulgò intelligun
οὐαὶ adverbium luctuoſum non eſſe u
nam partem, ſed duas partes oratio
nis, nempe οὐ negationem, at αὶ ſigni
ficare ſive: & ita aptandas eſſe. Sive
Conſtantinopolis mille annos nõ ages
ſed intra mille annos etſi evertaris, ta
men non væ, & luctus tibi, ſed gau
dium erit, ut major extruaris, ut am
pliùs ſplendeas. Diſſolveris enim ad bo
num eorum, qui te diſſolvent. Occult
adulatur principibus civibus factionum
de imperio contendentium: nam ſi d
hoſtibus externis intelligeret urbem
diſſoluturis, delira eſſet illius interpre
tatio. Sed quoquo modo intelligat, de
lirat. Nam ſive à civibus, ſive ab ex
ternis diſſoluta eſt, non gaudium fuit
Conſtantinopoli, neque modò divini
oraculorum prænuntiationibus prædi-
ctum eſt Conſtantinopolim mille annos
non duraturam, ſed etiam Aſtronomo-
rum præſcientia. Quidam (ſicut ait
Suidas) hiſtoriarum monumentis pro-
diderunt Conſtantinum Magnum
poſtquam Vrbem abſolviſſet, vocaſſe
Aſtronomum nuncupatum Valentem,

illius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

illius temporis hominum qui Aſtro-
nomiæ darent operam præſtantiſſi-
mum; eique præcepiſſe, ut Vrbis ſy-
tus natalitium & horoſcopum obſer-
varet, ut noſceret quot annos eſſet
permanſura. Valens in ſexcentos &
nonaginta annos ipſam duraturam
eſſe vaticinatus eſt: at hi jam multò
antè præterierunt. Itaque, inquit Zo-
naras, oportet Valentis prædictionem
mendacem eſſe; artemque Aſtrono-
miæ aberrare ab horoſcopo, aut illos
annos Valentem dicere convenit, in
quibus politici mores obſervabantur,
& tranquillitas, & Senatus honora-
batur, & Conſtantinopolitani cives
florebant, & legitima erat regii princi-
patus adminiſtratio, non tyrannis do-
minantium, communia exiſtimantium
propria ſua bona, hiſque ad ſuas libidi-
nes explendas abutentium. Iam verò ut
abſolvam oracula, quæ à magnis viris
tradita ſunt de hac Vrbe, venio ad Zo-
ſimum antiquum authorem, ſi cum
Ioanne Tzetza & Zonara conferas. Ille
enim, inquit, Conſtantinopolim in tan-
tam magnitudinem creviſſe, ut nulla
Vrbs alia eſſet cum ipſa conferenda, ne-
que magnitudine, neq; fœlicitate: ſed
tamen ait, cùm diu multumque conſi-
deraſſem nullam ex deis prædictionem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

majoribus noſtris datam eſſe de Co
ſtantinopolis incremento in meliore
fortunam, multos Hiſtoricos, mult
que oracula perlegi, ac cùm in his d
bitationibus longum tempus conſun
pſiſſem, incidi tandem in oraculum S
byllæ nuncupatæ Heritreæ, ſive Phaë
lis, ſive Phaënnus Epirotidis: nam
hæc divino afflatu percita oracula ed
diſſe dicitur, cui obtemperantem Nic
medem filium Pruſiæ, & ad ea accon
modantem, quæ ſibi utilia viderent
bellum ſuſcepiſſe contra patrem Pr
ſiam Attalo obtemperantem. Oracu
lum autem Sibyllæ habet ſic,

Ὦ βασιλεῦ Θρηκῶν, λείψεις πόλιν ἐ
προβάτοισιν,
Αὐξήσεις δὲ λέοντα μέγαν γαμψώνυχ
δεινὸν,
Ὅς ποτε κινήσει πατρίας κειμήλι
χώρας,
Γαῖαν δ' αἱρήσει μόχθων ἄτερ· οὐδ
σὲ φημὶ
Σκηπτούχοις τιμαῖσιν ἐπαγάλλεσθαι μά
λα δηρὸν,
Ἐκ δὲ θρόνων πεσέειν οἷοι κύνες ἀμφὶ
ἔχουσιν· (δειλόν
Κινήσεις δὲ εὕδοντα λύκον γαμψώνυχ

Οὐδ

Οὐδ' ἐθέλον γάρ σοι ὑπὸ ζυγὸν αὐχένα θήσει.
Ὁππότε Βιθυνῶν γαῖαν λύκοι οἰκήσουσι
Ζηνὸς ἐπιφροσύνῃσι, τάχυ δ' ἐπιβήσεται ἀρχὴ
Ἀνδράσιν οἳ Βυζάντος ἕδος κατανεμοῦσι,
Τρισμάκαρ ἐφελμαῖς ἣν λύκος αἰνόλυκος πλήξῃ κρατερὴς
Ἐπ' ἀνάγκης οἵ με γὰρ εἴσασιν καὶ ἐμὸν ναίοντες ἔθελον
Οὐκ ἔπισι γῆς οἱ πατρὸς νόον ἀλλὰ ἀναδείξω
Ἀθανάτων λογίων θνητοῖς εὐδαίμονα οἶδεν·
Θρῆσσα κύων μέγα πῆμα. τόκος δ' οἱ σὸκ ἔπι τηλοῦ·
Πεῖραι παῖδα κακὸν καὶ τῇδε φέρουσαι
Τρηχὺ παρ' ἠπείρου πλουερὸς ἐπιδιναίσιται ἕλκος:
Καὶ μέγαν οἰδήσει τάχυ δ' ῥαγὲν αἱμοῤῥοήσει.

Hoc oraculum, inquit Zoſimus, ut ita dicam, revera oſtendit, & ænigmaticè dicit omnia futura Bithynis mala ob tributorum poſtea ex ipſis exactorum

 gravi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

gravitatem: & præſignificat, ut prin-
cipatus celeriter perveniet ad viros, qui
Byzàntis ſedem incolunt: ac ſi longo
pôſt tempore hæc prænuntiata non ac-
ciderint, ne quiſquam putet exceſſiſſe:
omne enim tempus breve Deo ſemper
conſiſtenti, & futuro. Et hæc quidem,
inquit, ex oraculi verbis, & rerum e-
ventu conjectavi: ſin alia ſententia o-
raculi cuipiam videatur, eam ſequatur.
Deinde ut confirmet ſuam opinionem
de hoc oraculo, ſcribit ut Conſtantinus
Magnus ejuſque filii ſummis tributis
Bithyniam, & totum orbem oppreſſe-
rint, ut urbes deſertæ manſerint. Ioan-
nes Tzetzes nobilis Grammaticus, &
Hiſtoricus, multis ſeculis poſt Zoſimum
oraculum aliter interpretatur, edoctus
tempore rerum inventore. Quidam,
inquit, hoc oraculum dicunt eſſe Si-
byllæ, alii verò Epirotidis Phaënnus.
Epirotis, inquit, Phaënno tot antè ſe-
culis prædixit facta paulò ante noſtram
ætatem, quomodo Regem Romanum
vincent Perſæ, ſupraque collum ejus
calcabunt velut ſervituti addicti, &
ſuus populus & Proceres quomodo
hunc ab imperio dejicient; & quomo-
do Perſæ obtinebunt omnem Bithy-
niam, & Scythæ quomodo bellum con-
flabunt, & ſuſcipient contra genus Ro-
mano-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

anorum : καὶ ἔπος λέγουσα ταύτῃ ματὶ διερμηνέῳ ſupradictum oracu- m, quod de Turcis vaticinatur. Cæ- ros ejus, inquit, verſus prætereo, di- m paucos,

ἢ τότε Βιθυνῶν γαῖαν λύκοι οἰκή-
σουσι
ηνὸς ἐπιφροσύνῃσι, κακὸν δ' ἐπι-
βήσεται ἄνδρας
ἄνδρας οἱ Βύζαντος ἕδος κατεναιε-
τάουσιν.

raculum hoc etſi antiquiſſimum, ta- nen in tot Vrbis ruinis nunquam adeò quidè patuit, quàm nunc ſub imperio urcorum. In ſupercilio quarti collis ergente ad Solis ortum viſitur tem- lum Pantocratoris illuſtre memoria ecentium ſcriptorum, cujus parietes nteriores veſtiti cruſtis marmoris va- i, quod duplices porticus habet, & lura tecta hemiſphærica, tecta plum- o, quorum maximum ſuſtentatur uatuor columnis Pyrrhopœcilis, qua- um perimeter habet ſeptem pedes: al- erum Hemiſphærium ſuſtentatur qua- uor arcubus, quos fulciunt quatuor olumnæ marmoris Thebaici. Eſt item n quarti collis latere meridionali, co- umna par, & ſimilis ei, quam dixi in

Exo-

Exocionio paulò ante ſtantem, nupe
traductam in Baſilicam Regis Soleima
ni. Habet in baſi circulum illum lau
reatum, radiatum, ſimilitudinem cru
cis labaricæ gerentem, qualis in Xero
lophi columna cochlide Arcadii vide
tur. Ad radices quinti collis eſt duple
murus intra ſe claudens vicum domo
rum, quem nunc vulgò appellant Pha
narium, ex eo, quòd una nocte ad lu
cernam conſtructus fuerit inſtante ob
ſidione. Vbi ex Dionyſio arbitror fuiſſ
locum, qui Mellacopſas appellabatur
cur ita appellaretur oſtendi in Boſpo
ro. In dorſo quinti collis eſt ædes Re
gis Selimi cum Xenodochio, ejuſqu
ſepulchro: ibi etiam prope eſt Ciſtern
ingens, in pratum converſa, ſpoliat
columnis & cameris.

CAP. III.

De ſexto colle, & Decimaquarta Regione.

VRbis deſcriptio Regionum, tradit
Decimamquartam Regionem licet
in Vrbis parte numeretur, tamen quia
ſpatio interjecto diviſa eſſet, muro pro-
prio vallatam, alterius quodam modo
ſpeciem civitatis oſtendere. Eſſe verò
progreſſis à porta modicum ſitu pla-
nam; dextro autem latere in clivum

ſur-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

rgente uſque ad murum ferè plateæ atium nimis pronam. Continere in Eccleſiam, Palatium, Nymphæum, hermas, Theatrum, Pontem ſublicium, ſive ligneum. Quiſpiam fortaſſe, ui Conſtantinopolim non vidit, ex ac deſcriptione facilè putaverit ſciri oſſe, in qua parte ſit decimaquarta regio, præſertim jam undecim cognitis, tertiadecima, & duodecima, quam ox cognoſcendis: at cùm nulla exnt, quæ traduntur in ea fuiſſe, ne ons quidem ſublicius, neque aqua, uæ hoc ponte trajiceretur facilè conoſcatur, diſceptatio relinquitur initendi in quo loco fuerit: nam neio, quæ illa porta fuerit, à qua dicit rogreſſis modicum planam. Quod erò ait dextro latere in clivum ſurente, facilè intelligeretur, ſi ſcirem uid appellet dextrum latus. Iam verò quinto colle fuiſſe hæc non videtur, eo, quòd dicit interjecto ſpatio diiſam, quo exiguo diviſa fuiſſet, inconultumque fuiſſet, jam muro proprio iſtinguere à propinquis Vrbis muris. uc accedit, quòd nullus pons fingi poeſt fuiſſe in quinto colle, neque in ſexaut ſeptimo collibus Vrbis, neque xtra Vrbem ullus pons extat, neque allis intercedens intra quintum & tertium

tium collem pontem ullum habet, a... que aquam, niſi cogitemus ſinum ... quem, qui nunc obrutus ſit habui... qui ponte tranſiretur. Iam ſi exiſti... mus ultra ſextum collem, ubi vicus h... die Aivaſarius nuncupatus, faciliùs q... dem conſtabit illic pontem fuiſſe, q... trajiceretur ſinus Ceratinus. Vbi pre... fundamenta pilarum pontis videntur... at veriſimilius videtur collem ſextu... vicinum habitatum fuiſſe propter co... moditatem viarum à Thracia, priuſq... vicinum, quàm longinquum cenſ... dum inter Regiones Vrbis: præſerti... cùm plerique ſcripſerint ſextum c... lem habitatum fuiſſe ſuburbio Hebd... mo appellato, quod aliaque ſuburb... na ædificia, ut intra urbem includer... propinquitas loci invitavit Theod... ſium minorem ad promovenda ur... mœnia.

CAP. IV.

De Hebdomo ſuburbio Conſtantinopole... & triclinio Magnauræ, & Cyclob... & de ſtatua Mauritii, ejuſque arm... mentario, de loco nuncupato C... negio.

SVburbium Hebdomum appellatu... in ſexto colle fuiſſe, qui nunc eſt i... tra urbem; oſtendit ædes divi Ioann...

Bap...

ptiſtæ, quam etiam nunc Græci vul-
vocant Prodromi. Ea in latere ad
lis ortum pertinente ſita eſt, à Tur-
maxima ex parte diruta, ubi aliquot
lumnæ marmoreæ extremam rapi-
m metuentes ſuperſunt, ſed paucæ
multis ablatis. Quàm autem illa
nptuoſa fuiſſet, cùm alia veſtigia in-
cant, tum Ciſterna Boni nuncupata
eo, quòd eam Patritius appellatus
nus condiderit) paulò ſupra eam
am ſita, longa trecentos paſſus, co-
nnis & concameratione ſpoliata, in
a nunc horti virent. Sozomenus ait
gem Theodoſium majorem caput
nnis Baptiſtæ ex vico nuncupato
bſlao, qui vicinus erat Pantichio lo-
Chalcedonis, traduxiſſe & poſuiſſe
te Vrbem Conſtantini in Hebdomo
minato; maximumque & pulcherri-
um Deo ibidem excitaſſe templum.
em tradit Theodoſium cùm educe-
exercitum contra Eugenium, ex Vr-
Conſtantini egreſſum, ut ſibi exer-
uique bene & feliciter exitus belli e-
niret, à Deo precatum fuiſſe in æde,
am in honorem Ioannis Baptiſtæ in
bdomo ædificaverat. Procopius ni-
um rhetoricè adulatur Iuſtiniano,
em inſtauratorem hujus ædis tradit
ificaſſe eam in ſuburbio appellato
Hebdo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Hebdomo. Zonaras ait regnante Co
ſtantino Pogonato Agarenos gra
claſſe Vrbem obſediſſe, quæ ſtatione
habebat à promontorio Hebdomo ſi
ad Occaſum uſque ad Cyclobion. Sin
liter hiſtoriæ aliæ tradunt à promo
torio nuncupato Hebdomo ad Occ
ſum pertinente, ſive à domo Magna
ra uſque ad Palatium Cyclobion ſ
ctans ad Orientem ſtetiſſe claſſem A
renorum. Ex quibus obiter colli
Magnauram fuiſſe in Hebdomo. C
drinus Magnauræ ſolarium rotundu
ſcribit condidiſſe Philippicum Rege
illicque in atrio ſuam ſtatuam arm
mentariumque collocaſſe. Alii ſcribu
Mauritium Imperatorem Magnau
triclinium ædificaſſe, in ejuſque at
poſuiſſe ſuam ſtatuam, armamen
riumque ibidem conſtituiſſe. In tric
nium Magnauræ hi verſus extant i
certi Poëtæ:

Εἰς τὸ Τρίκλινον τῆς
Μαγναύρας.

Ὁ τρακλέως πολύπαιζων τόνδε ἐ
μεν βασιλῆες,
Αἰχμὴν ὀλβοδότειραν ἀπὸ σταυρ
λαχόντες, (τίνω ἡ
Αὐτὸς ἄναξ Ἡρακλῆς σὺν Κωνστα

Ciſt

ſiſternam Magnauræ, quæ erat in Pa-
tio, Heraclius obruit, quam, ut ait
edrinus, Macedonius Rex purgavit,
priſtinumque ſtatum reſtituit. Qui-
am ſi minus vere, tamen aptè tradunt
riclinium Magnauræ nominatum ex
, quòd Anaſtaſius Rex cùm ibidem
horrendam tempeſtatem ventorum
tonitruum, & fulminum extingue-
tur, clara voce dixerit: *Magna peri-
us aura.* Pulcheria Theodoſii minoris
ror ab adminiſtratione Imperii re-
ota ſeceſſit, & apud ſe vixit in Hebdo-
o. Nicephorum Phocam, Zonaras
quit, appropinquantem Vrbi à po-
li factione Praſina appellata excep-
m magno applauſu, eumque in Heb-
omo coronatum à Patriarcha Con-
antinopolitano. Cur verò id ſubur-
um nominetur Hebdomum, exiſti-
o à ſeptenario numero ſuburbio-
m, quæ nomina retinuerunt etiam
cluſa in Vrbem. Procopius tradit Iu-
inianum in Regione urbis, quæ ap-
llaretur Secunda, ædem divæ Annæ
lificaſſe. Ignotus ſcriptor patriæ Con-
antinopolitanæ rationem affert, cur
pelletur ſecunda: In loco, inquit, ap-
llato Secundo, ſtabat Iuſtiniani Rhi-
otmeti ſtatua: hanc demolitus eſt Bar-
s Cæſar Michaël avus Theophili, &
T con-

confregit. Appellatus eſt Secundus lo-
cus ex eo, quòd Iuſtinianus in exilium
projectus in Cherſonem à patritio Leo-
ne rerum potiente, ubi cùm decem an-
nos exul manſiſſet, profectus eſt ad Ter-
belum Regem Bulgarorum, cujus fi-
liam nomine Theodoram duxit: eique
exercitus datus eſt, quem duxit contra
Conſtantinopolim ad repetendum
ſuum principatum. Quem cives cùm
noluiſſent recipere, ingreſſus eſt per cu-
niculos Aquæductus in Vrbem, ad lo-
cum ubi reſtabant fundamenta colum-
næ ſuæ, quam adverſarius everterat: &
ſecundò regnum adeptus. Secundam
columnam ibidem reſtituit, ædemque
ibidem divæ Annæ ædificavit; ex eoque
locus appellatus Secundus. At, ut jam
dixi, Procopius tradit, magnum Iuſti-
nianum eam condidiſſe in Regione Se-
cunda, quam ante Theodoſium mino-
rem (qui muros Vrbis promovit) exi-
ſtimo ſuburbium fuiſſe ſeptimi collis,
hoc eſt, Duodecimæ Regionis ex Ce-
drino, & aliis. Fuerunt, inquiunt, ter-
ræmotus horribiles, qui murum Vrbis
in Exacionio everterunt, & templa
magnifica, & domos ſplendidas in Por-
ta Vrbis Aurea Victoriæ ſignum pro-
ſtraverunt, & in Secunda Regione ad
divam Annam loca tremuerunt. Hæc
plur-

luribus dixi, ne quis δεύτερον χῶρον
utet eſſe in numero Regionum, quas
ntiqua deſciptio tradit quatuordecim
iiſſe Vrbis. Procopium miror in tot
dificiis Vrbis deſcribendis nunquam
arum meminiſſe, cùm Iuſtinianus in
iis conſtitutionibus meminerit. Inter
alatium Conſtantini, & Portam Vrbis
drianopolitanam, extat ædes in ſepti-
io colle, quæ etſi jam tot ſecula ſit
ıtra Vrbem, tamen etiamnum χριστὸς
ὥρας appellatur, ex eo, quòd olim
ſſet extra Vrbem ex tribus partibus,
t mos eſt Græcarum ædium ſacra-
um: porticu cingitur, parietes ejus in-
inſecus veſtiti cruſtis marmoris varii
uadratis, ita inter ſe conjunctis, ut
iſtinguantur ab imo ſurſum verſus
odulis aſtragalorum, aliorum bacca-
orum, aliorum teretium ſine baccis.
upra quadratas cruſtas diſcurrunt tres
ſciæ, & tres velut aſtragali, quorum
uo teretes ſupremus quadratus velut
gula, ſupra faſciam denticuli, ſupra
enticulos folia Corinthia, denique
armor ſic menſulis diſtinguitur, ut
commiſſuris eluceat labor Corin-
ius: ſed is plenior apparet in æde So-
hiæ. Iam verò ex his, quæ pòſt ad-
um, cognoſcetur Hebdomum ſubur-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

bium fuiſſe in Decimaquarta Regio
num Vrbis continente in ſe Palatium
Nunc ex tot antiquis Palatiis nulliu
nomen extat, niſi Palatii in ſeptim
colle ſiti, quod etiamnum appellat
Conſtantini, ex cujus ædificiis reſt
unum cum aliquot columnis, & ciſte
na, in qua elephanti ſtabulantur. I
planitie littorali poſita ad radices ſex
collis vergentis ad ortum ſolſtitii æſt
vi, eſt porta Palatina, ſive Cynegio
appellata, ubi Platani extra portam
Prope portam extant intra murum
tres arcus magni, nunc ſubſtructi, olir
patentes, per quos ingrediebantur tr
remes in Portum Manufactum intr
muros clauſum, ad commoditaten
propinqui Palatii, nunc obrutum, &
converſum in horti culturam. Cyn
gion celebre eſt ſcriptis recentium, u
etiam Suidas non alienum putârit i
ſuum Lexicon hanc hiſtoriam inſerer
In Cynegio, inquit, appellato proiicie
bantur mortis condemnati. Erant quæ
dam illic ſtatuæ. Theodorus Anagno
ſtes, eò profectus cum Imerio Charto
phylace, vidit illîc ſtatuam parvam qu
dem longitudine, ſed craſſitudine ma
gnam. Me autem contemplante in
quit Imerius, Contemplare, quis con
didit Cynegion. Cui reſpondi, Max
minu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

minus condidit, Ariſtides dimenſus eſt; tatim cecidiſſe columnam, & afflixiſſe merium, ut eveſtigio moreretur. Ego metu perculſus ad templum fugi, & quod acciderat denuntiavi. Id autem hominibus minimè credentibus, jurejurando aſſerui. Domeſtici defuncti, & quidam Regis miniſtri, ad locum meum profecti ſunt. Qui cùm admirarentur caſum viri, & columnæ, Ioannes quidam Philoſophus dixit, ſe inveniſſe ab animalculo præclarum virum nteriturum, à quo perſuaſus Philippus Rex, hoc animalculum in eodem loco terra obrui juſſit. Iuſtinus tertius Tiberium & Leontium, qui triennium imperaverant è vinculis eductos per Forum & Theatrum ſimul junctos rapi ab equis, atque ad ejus pedes detractos, cùm eorum cervices calcaſſet, in Cynegio ſpectante populo interfici juſſit. Id Theatrum, per quod dicit ſimul junctos raptos, exiſtimo fuiſſe Theatrum Venatorium: nam, ut Romæ fuit θέατρον κυνηγετικὸν, ita fuit Byzantii, ex Procopio, qui tradit Iuſtiniani avaritia Theatra, Hippodromos, Cynegeſia maxima ex parte omiſſa fuiſſe.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Cap. V.

*De Blachernis, & de Triclinio Blache-
næo, & Palatio, Aquæductu, &
multis locis antiquiſsimis.*

ANtiqua Regionum deſcriptio dic
quidem Decimamquartam æde
ſacram continere, ſed non nomina
neque meminit Blachernarum, quan
vis ita nominarentur antequam Sev
rus Byzantium evertiſſet, ut pòſt d
clarabo, quæ extra Vrbem eſſent no
modò eo tempore, quo ſcripta eſt il
Regionum deſcriptio, ſed etiam vive
te Iuſtiniano: quem Procopius ſcrib
ædificaſſe templum Virginis Mariæ a
te mœnia Vrbis, in loco appellato Bl
chernis. Miretur hoc templum, i
quit, ingreſſus, ingentem quidem m
lem citra ullum periculum conſtit
tam, cernens ipſam magnificentiam a
omni inſolentia alienam. Puto Iuſt
nianum hoc templum refeciſſe: na
Zonaras tradit, Pulcheriam Marcia
uxorem templum in Blachernis ædit
caſſe, & Mariæ Virgini dedicaſſe. Pom
ponius Lætus hoc à Theodoſio cond
tum tradit. Cedrinus teſtatur Iuſtinu
nepotem Iuſtiniani templo Blachern
rum duos arcus addidiſſe. Cùm ex a

ted

tedictis Procopii conſtat Blachernas extra Vrbem eſſe, tùm ex Agathio. Inſtantibus, inquit, Barbaris permiſſu Iuſtiniani omnia templa extra Vrbem ſita, quæ à Blachernis initium ſumunt, uſque ad Pontum Euxinum, ſpoliabantur armamentis, & intra Vrbem ſervanda traducebantur. Hodie prope Xylo portam & angulum Vrbis occidentalem, inter radices ſexti collis, & ſinum ædis ſacræ intra Vrbem ſitæ, quam Virgini Mariæ ſacram dicunt fuiſſe, eique fontem ſacrum adhuc ſcaturientem oſtendunt Græci, Blachernamque locum nominant, veſtigia extabant, cùm veniſſem Byzantium, quæ funditus nunc ferè effoſſa ſunt, & deleta. Ex imo clivo ſexti collis eminenti ſupra templum Blachernæum prodiit Aquæductus duabus fiſtulis, ejus aqua ſalit, quarum altera clauditur epiſtomio, altera perennis fluit, hunc ex Hydrale fluvio antè dixi Andronicum Regem conduxiſſe in regionem Blachernam, ubi anteà aqua fluviatilis nulla erat. Anaſtaſius Rex magnum Triclinium ædificavit in Blachernis, quod etiamnum ætate Suidæ dicebatur Anaſtaſiacum. Tiberium Regem conſtruxiſſe publicum Blachernarum Balneum, Zonaras, & alii ſcribunt. In Blachernis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

regium Palatium fuiſſe etiam nunc æ
tate Zonaræ, atque multò infrà, uſqu
ad Manuelem Regem ex hiſtoria lique
recentiorum. Vnde verò locus Bla
chernas appelletur, in ſuo Anaplo Bo
porico docet Dionyſius Byzantius,
quo loca deſcripta à quinti collis radi
cibus, ad extremum angulum Vrbis
& collis ſexti, paucis repetam. Poſt lo
cum, inquit, qui nominatur Mella
copſas (hunc antè dixi fuiſſe ſub radi
cibus quinti collis) duo loca ſunt omn
tempore anni piſcationem, ad depreſ
ſiones extremas, quas efficiunt lingula
collium, & ad ſinus profundos quieto
à ventis, largientia: quorum alter In
genidas dicitur ab heroë Indigena, al
ter Piræicus, à Piræo Athenienſi, vel u
alii dicunt, ab antiquo quodam incola
in quorum medio locus eſt nominatu
Cittos à copia hederæ ibi facilè prove
nientis. Piræico loco continuus eſt Ca
mara locus proclivis, & ventis obno-
xium littus, itaque multum à mari per
cutitur. Inde ſupra Thalaſſà, finis to
tius ſinus Ceratini, ubi eſt initium in
fluentium in ſinum fluminum: nomi-
nata enim ſive ob illorum vicinitatem
corrumpentium naturalem maris a-
quam, ſive quòd immobilis, & minus
affecta ventis, ac potiùs ab influxu flu-
minum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

inum, aſſiduam, mollemque mate-
am afferentium efficiente mare cœ-
oſum, ubi tamen eſt copia piſcium.
ujus marîs marcidi primus locus ap-
ellatur Polyrrhetius, à viro Polyrrhe-
. Poſt hunc Vateiaſcopia, à mari
rofundo: tertius Blachernas, nomen
rbaricum, à quodam ibi regnante
leptus: ultimus Paludes.

CAP. VI.

*e ponte, qui eſt ad divum Maman-
tem, & de ejus Hippodromo, & Leone
æreo, de Mauritii Regis ſepulchro.*

NOn Hiſtorici modò, ſed etiam
Grammaticus Suidas, tradunt ad
ivum Mamantem pontem fuiſſe duo-
ecim fornicibus conſtantem: Multæ
nim aquæ eò defluebant. Vbi etiam
raco æreus ſtatutus erat, propterea
uòd illîc ſerpens aliquando habitaſſe
xiſtimaretur, ubi multæ virgines præ-
nantes fiebant. Baſiliſcus enim qui-
am, qui amavit hunc locum, quique
x cohorte Numeriani Cæſaris fuit, il-
c habitavit, & templum excitavit,
uod poſtea Zeno evertit. Conſtanti-
us Iconomachús Andream Calybi-
em memorabilem virum apud Bla-
hernas in Hippodromo divi Maman-
is flagris interfecit. Zonaras narrat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Mauritium Regem ſepultum fuiſſe in
templo divi Mamantis prope murum,
quem ædificavit Pharaſmanes eun-
chus, Iuſtiniani cubicularius. Cedrin
dicit templum Mamantis eſſe pro
portam nuncupatam Xylocercon. A
tradunt Crunnam Bulgarorum Rege
Conſtantinopolim circuiſſe à Blach
nis ad Auream portam. Quam cù
capere ſe poſſe diffidiſſet, cucurrit
divum Mamantem : Palatium illîc
tum incendit, & Leonem æreum po
tum in Hippodromo ſimul & Vrſu
& Draconem, & electa marmora, cù
reverteretur, exportaſſe. Sozomen
loquens de his, qui expulſi ſunt pr
pter Chryſoſtomum, ex Vrbe egreſſ
ſcribit conveniſſe in locum ſitum an
Vrbem, quem Conſtantinus Rex
Hippodromi ſpectaculum purgavera
& muris ligneis circumdederat, que
arbitror poſtea appellatum Hippodr
mum divi Mamantis. Zonaras add
Leonem Regem metu incendii, qu
Vrbs conflagrabat exiviſſe ex Vrbe,
plurimùm manſiſſe ad divum Mama
tem. Cedrinus Theophilum Rege
dicit certamina equeſtria exercuiſſe a
templum martyris Mamantis, in St
no ſitum. Ex antè acervatim collect
patet divum Mamantem fuiſſe ad Bla
che

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

ernam ; pontemque illic fuiſſe, id
uod confirmat Ioannes Tzetzes in ſua
aria Hiſtoria, cùm ait ex Abydi an-
uſtiis uſque ad pontem Blachernarum
ellespontum appellari. Ex quo liquet
ontem illum fuiſſe ubi pilæ cernuntur
pideæ antiqui pontis, ſed non extra
quam eminentes, niſi aliquando æſta-
, ſitæ inter angulum urbis Blacher-
eum, & ſuburbium, quod Turci ap-
ellant Aibaſarium. Hunc illum jam
ronuntiare poſſumus eſſe, quem anti-
ua deſcriptio Regionum Vrbis appel-
at ligneum, & ponit in Decimaquarta
egione, in qua diximus fuiſſe ſubur-
ium Hebdomum. Hoc unum adverte
x Suida, Pontem divi Mamantis ha-
uiſſe duodecim fornices, itaque lapi-
leum tum fuiſſe, aut Suidam loqui de
lio templo Mamantis alibi ſito.

CAP. VII.

De ſeptimo colle, & Duodecima Regio- ne, & de Columna Arcadii.

EX columna Arcadii, quæ etiamnum extat in ſeptimo colle, nuncupato Xerolopho, diviſo à ſex collibus valle lata, colligo fuiſſe Duodecimam Regionem, quæ Portam Auream à civitate petentibus in longum plana omnis conſiſtit, ſed latere ſiniſtro mol-
lioribus

lioribus clivis deducta maris confin finiebatur. Continebat in ſe Porta Auream, Porticus Troadeas, foru Theodoſiacum, Portũ Theodoſiacu & Columnam intra ſe gradibus p viam, quam Arcadius Imperator ex tavit in Xerolopho, etiam nunc in n ſtram ætatem nomen retinente, & ſu pra ipſam collocavit ſtatuam ſuam, q cecidit regnante Leone Conone terr motu, quo vehementer concuſſum Byzantium, & quo multa templa, domus ceciderunt multitudoque h minum oppreſſa eſt. Cedrinus declar hanc Columnam Arcadii ex omnib partibus ſimilem Columnæ Theodo in Tauro poſitæ. Habet ſtylobaten baſim, & capitulum. Ejus ſcapus cu ſpira & capitulo conſtat lapidibus v ginti & uno. Præterea ſupra capitulu duo lapides exiſtunt. Stylobates co ſtat quinque lapidibus, omnibus ade conjunctè inter ſe commiſſis, ut ſi v terræmotu, vel vetuſtate nunquam concuſſa fuiſſet, ex uno, eodemque la pide tota Columna conſtare videretur. Hi lapides alii ſupra alios impoſiti, & conjuncti tanquam ſpondyli intùs ex cavati, totum Columnæ ambitum u num & perpetuum præſtant, feneſtel lis illuſtrem, & gradus efficiunt. Vnu

enim

nim quiſque lapis partem graduum ef-
cit. Et ambitum ſcapi velut murum,
cœpi numerare, à lapide ſupremo fa-
giante Columnam uſque ad imum
radum. Supremus igitur lapis conti-
ens portam, qua ſcanditur ſupra ca-
ituli abacum, altus circiter tredecim
edes, & dodrantem, concameratus,
convexus tegit totam Columnam.
orta alta ſex pedes & duos digitos,
rga pedes tres & dodrantem. Secun-
us lapis, ſex pedes altus, continet ſu-
remum gradum poſitum ſupra aba-
um capituli. Tertius, altus quinque
edes & quatuor digitos, continet aba-
um, & totum capitulum. Quartus,
ltus quinque pedes, exceptis duobus
igitis. Quintus altitudinem habet
uinque pedum minùs duobus digi-
s. Sextus quatuor pedum & dodran-
s. Septimus quinque pedum & digi-
orum duorum. Octavus quatuor pe-
um, & quatuor digitorum. Nonus
ex pedum. Decimus quinque pedum.
Vndecimus quatuor pedum, & qua-
uordecim digitorum. Duodecimus
uatuor pedum, & dodrantis. Decimus-
ertius quinq; pedum. Decimusquartus
uinq; pedum, & digitorum duorum.
Decimusquintus quinque pedum &
emipedis. Decimusſextus quinque
pedum

pedum & ſemiſſis. Decimusſeptim
quinque pedum, & decem digitoru
Decimusoctavus ſex pedum & ſemiſſ
Decimusnonus quinque pedum, & d
gitorum quatuor. Vigeſimus ſex p
dum & ſemipedis. Vigeſimus primu
qui initium ſcapi facit, ſex pedum,
digitorum quatuor. Infra ſcapum l
pides continentes ſpiram ſtylobate
ſunt ſex: quorum ſummus altus qu
ternos pedes & dodrantem, ſecund
totidem, tertius quatuor pedes, qua
tus pedes quatuor, & ſemiſſem, qui
tus totidem, ſextus & infimus quatuo
pedes. Singuli ſupradicti lapides ex
gradus faciunt, & ambitum velut mu
rum diſtinctum feneſtris quinquagint
ſex. Gradus autem circiter ducenti tr
ginta tres ſunt, duorum generum: al
enim per anfractus, alii cochleæ in mo
dum: Stylobates aſcenditur quinqu
anfractibus normatim aſſurgentibu
unuſquiſque anfractus areolam unar
habet, qua aſcenditur ex uno anfract
in alterum. Primus anfractus habet gra
dus ſex, ſecundus totidem, tertius octo
quartus novem, quintus totidem, o
mnium infimus vicinus limini infer
januæ, altus digitos decem, largus pe
dem unum, longus pedes duos, & no
vem digitos. Similes ſunt totius quint

anfra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

fractus, cujus area quadrata quoquo
rſus lata duos pedes & novem digi-
s. Poſt quinque anfractus eſt initium
pi, cujus gradus primi alti decem di-
tos, largi juxta murulum ſcapi pe-
m, in medio pedem & dodrantem,
ngi pedes duos & novem digitos: ul-
ni alti novem digitos. Scapus Colu-
næ interior habet ambitum viginti
to pedum. Craſſitudo muri, quo vel-
thorace gradus clauduntur, eſt duo-
m pedum & trium digitorum, in ima
lumna, at in ſumma pedis & do-
antis. Iam ſi quis me curioſum di-
t, quòd ſingulos lapides menſus ſim;
rioſiorem dicet illum, quem Thucy-
des probat, quòd muri hoſtilis lateres
meraſſet, ut altitudinem deprehen-
ret. Ipſe exteriorem ambitum me-
ri non ſum auſus, ne demiſſum per-
ndiculum Barbari deprehenderent.
ltitudinem neceſſe habui intùs latens
metiri [metiendo] interiores ſingu-
ls lapides, ex quibus in numerum ſub-
ctis deprehenditur Columnæ Co-
lidis altitudo. Id quod videtur pri-
ùm extare ſupra terram, ſunt duo
adus compoſiti ex multis lapidibus.
einde ſequitur tertius gradus: is eſt
pis altus tres pedes & quatuor digi-
s, latus quoquoverſum triginta tres
pedes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

pedes & ſemipedem. Supra lapidem,
efficit tertium gradum, Stylobates co
ſiſtit, conſtans quinque lapidibus: qu
rum [primus] incipiens à limine p
tæ, eſt altus quinque pedes & ſem
ſem: in quo quidem lapide eſt plintl
planus, altus tres pedes, quinque di
tos, torulus quinque digitos, apoph
gis cum regula dodrantem, altera
gula ſuperior duos digitos, corona ſc
pta alta dodrantem: Sophorus egreg
ſcalptus trophæis ex triplici latere: na
latus ad ſeptentriones pertinens, co
tinens portam, non eſt inſculptu
Coronis ſtylobatica inclinatur vel
tectum, in qua ima eſt primùm regul
deinde aſtragalus baccatus, tertio lo
echinus, quarto aſtragalus intortus
funis. Reliqua pars, uſque ad ſumma
curvaturam, folia ligata in modu
manipulorum, recta quidem, & in
curvata voluta. Stylobates emittit ve
ut abacum, in quo faſces coronari
opere laureati bini in ſingulis later
bus, quorum major incurvatur uſq
ad imam partem abaci. Item in later
bus ejuſdem coronati abaci ſummi ex
ſtunt ſeptem pueri nudi, tenentes f
ſcem laureum. Ex unoquoque abaci a
gulo eminet aquila. Supra Stylobat
abacum coronarium exiſtit plinthu
colu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

olumnæ minus projectus foliis adum-
ratis, ſupra plinthum torus laureatus,
lligatus vittis flexuoſis. Toro ſuper-
ſt apophygis. Deinde incipit ſcapus
olumnæ, ſcalptus pugnis variis. Scal-
tura procedit in modum Columnæ,
uæ Romæ Trajano ſacra eſt, inter eli-
es binas cochleæ more ſurgentes. Sum-
mus ſcapus, nempe Trachelium, eſt
riis rectis diſtinctus; capituli ima pars
pophygis, deinde echinus, tertio loco
bacus projectus extra ſcapum duos
edes, & digitos quatuordecim. Aba-
us quoquoverſus patet in latitudinem
ecem & ſeptem pedum, & dodrantis.
upra abacum exiſtit porta, & velut
onus Columnæ altus, portam conti-
ens, altior decem pedibus. Hanc Tu-
canam columnam dicere poſſumus,
ùm baſis & capitulum ſint elaborata
pere Tuſcanico.

CAP. VIII.

De ſtatuis, & antiquiſſimo tripode Apollinis in Xerolopho ſtatutis.

Vidas ſcribit, Xerolophon primò
quoſdam Thema appellaſſe, ex eo,
uòd in eo eſſent quindecim Cochleæ,
c Dianæ ſtatua, & Severi conditoris,
c Themation, tripus ubi hoſtias im-
molabat Severus, ubi multa oracula

aliquando edebantur, & puella virg
immolabatur. Priſcianus, quem mi
in memoriam revocavit Benedictus A
gius, antiquitatis acer inveſtigator, tr
dit Azoles ſolitos fuiſſe interponere
digamma, quod oſtendunt Epigram
mata, quæ egomet legi in tripode v
tuſtiſſimo Apollinis, qui extat in Xer
lopho Byzantii, ſic ſcripta, δημοφο
Fων, λαFοκόFων. Item alio loco Æ
les ſolent inter duas vocales ejuſde
dictionis digamma ponere, quos nos
multis ſequimur, ὄFις, ovis: δάFο
davos: ὠFὸν, ovum: & quòd hoc v
rum eſt, oſtendunt Epigrammata vet
ſtiſſima, quæ literis antiquiſſimis ſcr
pta in multis tripodibus legi, & max
mè in tripode Apollinis, qui eſt Co
ſtantinopoli, in loco quem Ξηρόλοφ
vocant: ſunt autem ſcripta ſic, Δημο
Fων, pro Δημοφόων: ΛαFοκόFω
pro Λαοκόων. Addunt alii, fuiſſe etia
in Xerolopho juxta baſim Column
Arcadii Columnam Theodoſii mino
ris, & Valentiniani, & Marciani, qu
terræmotu ceciderunt. Zonaras dic
Symeonem Bulgarorum principem
crudelem, & nunquam quietum co
tra nationem Chrobatorum exercitu
duxiſſ

duxiſſe: à quibus cùm victus eſſet,exer-
citumque amiſiſſet locorum difficulta-
te, interea quidam Regi Conſtantino-
politano ſignificavit ſtatuam ſupra for-
nicem in Xerolopho collocatam, ſpe-
ctantem ad Solis occaſum, deſignare
Symeonem Bulgarum; ac ſi quis Colu-
mnæ caput abſcinderet, ſecuturum Sy-
meonis interitum. Itaque Regis juſſu
caput Columnæ abſciſſum eſt, & inte-
ritus Symeonis ex violento ſtomachi
dolore cognitus eſt Regi Conſtantino-
politano diligenter obſervanti illius
tempus interitus. Iam verò portus
Theodoſiacus fuit in Hortis, quos ho-
die appellant Blancham, muro undi-
que clauſis, & ſitis in maritima Pro-
pontidis planitie, ſubjecta ſub radices
ſeptimi collis, cujus oſtium vergebat ad
Solis ortum æſtivum, à quo moles ex-
tendebatur ad occaſum æſtivum: ſupra
quam nunc muri adſtructi exiſtunt.
Vrbis moles adhuc extat larga duode-
cim pedes, longa ſexcentos paſſus meos,
quos conficere ſoleo in ambulando.
Portus obrutus eſt, latiſſimos hortos
habens oleribus conſitos, & paucis ar-
boribus: ex quibus, ut Fabius ait, non
pendent vela, ſed poma. Horti irrigui
ſunt ex lacubus, quos habent intra ſe
perennes, veſtigia nimirum antiqui

 Portus.

Portus. Cujus circuitum exceſſiſſe mi-
liarium, ex mole & ſitu loci deprehen-
do. In faucibus Portus adhuc naviu-
capacibus extra murum Vrbis etian
num videtur turris undique mari ci-
cumdata & ſaxa, reliquiæ ruinarun.
Scriptor ignotus Patriæ Conſtantino-
politanæ tradit, primò nuncupatum
Thema, ubi Cochleas quindecim dix-
mus fuiſſe, deinde Forum Theodoſia-
cum appellatum: mihi potiùs videtu
fuiſſe Arcadiacum, à proxima Arcad
Columna: nam Forum Theodoſiacum
vero propius videtur fuiſſe prope Po-
tum Theodoſiacum, cùm ex archite-
ctonica ratione, quæ præcipit Forum
faciendum eſſe juxta Portum: tum e-
nomine conditoris Theodoſii, qui Fo-
rum ſuum commodiùs efficere non
potuit, quàm juxta ſui nominis Por-
tum: quem arbitror etiam Portum E-
leutherii priùs appellatum fuiſſe, ſi ver
tradunt, qui dicunt Conſtantinum Ma-
gnum ſaxa fluctibus objeciſſe à mucro-
ne primi collis uſque ad Portum So-
phiæ, & Portum Eleutherii, conditum
à Magno Conſtantino, præſidente o-
peri Eleutherio Patritio, ſtatuamque
Eleutherii ſtatutam fuiſſe marmoream
in eo Portu, marmoreum calathum fe-
rentem humeris, & palàm etiam mar-
morean

moream tenentem manu, Palatium-
que Eleutherii ædificaſſe Hirenam, ejuſ-
que filium Conſtantinum, atque ab
hoc Palatio uſque ad Amaſtrianum
Hippodromum fuiſſe à Magno Theo-
doſio conditum, quem evertit Hirena.
Zonaras ſcribit Hirenam, cùm ab ad-
miniſtratione Imperii remota fuiſſet à
filio Conſtantino, in domo ſua, quam
ædificaverat in Eleutherii partibus, vi-
xiſſe. Porticus, quas Regionum Vrbis
Deſcriptio appellat Troadeas, alii vo-
cant Troadeſias, qui dicunt Conſtan-
tinum Magnum muros promoviſſe uſ-
que ad Porticus Troadeſias, & Portam
Auream, quam continebat Duodecima
Regio. Troadeas appellatas arbitror,
quòd continerent quippiam ejuſmodi
quale Plutarchus tradit continuiſſe
Porticum Variam nuncupatum. Ajunt,
inquit, in Porticu olim appellata Ple-
ſiactia, nunc verò Pœcila, Polygnotum
Pictorem Troadeas pingentem Laodi-
cæ faciem in imagine Elpinicæ feciſſe.
Nunc ex nomine, quod mutatum eſt,
non agnoviſſem, niſi ex fonte Portæ
vicino collegiſſem, quem etiamnum
appellant Χρυσοπήγην, à Porta Aurea
nomen retinentem. Is adhuc perennis
ſcaturit, & religiosè bibitur à Græcis,
qui omnes fontes juxta templa ſitos

ſacros habent, & nominant. Iam tem-
plum non extat, quod Procopius de-
ſcribit: Duo templa, inquit, Deipar.
Iuſtinianus conſtruxit ante muros Vr-
bis: unum in regione appellata Blacher-
nis, alterum in loco nominato Πηγῆ
ubi eſt ſylva magna cupreſſorum, &
pratum floridum, hortuſque tempeſti-
vos & formoſos fructus producens, &
fons ſine ſtrepitu emittens aquam quie-
tam & potabilem. Hæc quidem tem-
pla ante muros Vrbis fecit: illud qui-
dem ad littus maris, alterum prope
Portas Aureas nuncupatas. Quæ qui-
dem templa addit Procopius circa fi-
nem murorum eſſe, ut ambo ſint in-
expugnabilia Vrbis præſidia. Ex quibus
conjicio tempore Iuſtiniani angulum
Vrbis, quem vocant Septem turrium
non fuiſſe intra Vrbem: ſed murum ter-
reſtrem à Porta Aurea, angulum feciſſe
Vrbis longè interiorem, ut ex Studii
monaſterio colligere licet ſuburbano
olim, quod nunc intra Vrbem eſt, pe-
nitiùs quàm angulus Septem turrium.
Idem Procopius ait, Iuſtinianum ingre-
dienti Portam Auream à dextra parte
templum divæ Iæ vetuſtate collapſum
ingenti ſumptu reſtituiſſe. Iam non
modò ex antedictis Portam Auream
aſſequor vicinam fuiſſe ſeptimo coll-
nunc

nuncupato Xerolopho, verùm etiam Ex Zonara, qui tradit regnante Leone multa templa, multaſque domos terræmotu cecidiſſe, Arcadiique ſtatuam in Columna Xerolophi poſitam, & in Porta Aurea Theodoſii majoris ſtatuam, & muros Vrbis pertinentes ad continentem campeſtrem. Cedrinus ait eodem terræmotu ad Portam Auream cecidiſſe Victoriæ ſtatuam: alii addunt eodem terræmotu quinto Kalendas Novembris facto ædificia ſacra prophanaque permulta cecidiſſe; populumque multum extinctum fuiſſe, & ſimulacrum, quod ſtabat ſupra Attali portam Magni Conſtantini unà cum ipſo Attalo. Longè igitur errant, qui putant portã Auream eſſe, quàm nunc Oriam vocant, ſitam in parte Vrbis ſeptentrionali, quam antè dixi Portam Neorii, cùm ex antè ſcriptis liqueat eſſe in parte Vrbis vergente ad Solis occaſum æſtivum portam Auream, tum ex antiqua Vrbis deſcriptione Regionum, quæ tradit Vrbis longitudinem à porta aurea uſque ad littus maris directa linea pedum quatuordecim millia ſeptuaginta quinque continere. Cedrinus tradit, elephantos collocatos in Porta Aurea ſimiles eſſe illis, in quibus olim Theodoſius ſedens Vrbem ingreſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

ſus eſt. Quibus adjungunt horum el
phantorum ſtatuas in Aurea porta ſta
tutas ex æde Martis Athenienſis depo
taſſe Theodoſium Parvum, qui con
ſtruxit urbis muros uſque ad Blache
nas. Cedrinus dicit, Regem Macedo
nium ædificaſſe magnum templu
Mocii martyris, & ædem divæ Ann
in loco appellato Secundo. Procopiu
ſcribit hoc utrumque templum Iuſti
nianum ædificaſſe. Vidi reliquias tem
pli Mociani prope ciſternam ſitam i
dorſo ſeptimi collis, amplam, non m
norem, quàm antè ſcripſi, conſtruxiſ
Iuſtinianum, neque paucioribus colu
mnis ſuſtentatam, quibus nunc ſpe
liata ſpectatur, ſolum nomen retinen
Mocia enim nominatur: quam no
modò Hiſtorici, ſed etiam Grammat
cus Suidas dicit Anaſtaſium Dicorur
condidiſſe. Vide an Moneta, quam i
hac Regione ponit antiqua Regionur
Vrbis deſcriptio, ſit ædes Iunonis Mo
netæ, an Ærarium: nam reges etiar
hodie in Regione ſeptimi collis dicun
tur caſtello Septem turrium uti pro Æ
rario. Suidas affert ſtatuam Iunonis ſu
ſtinuiſſe æreum fornicem, ad ſimilitud
nem forficis capillos tondentis; ſed i
quo loco, non explicat: itaque ea, qu
adduxi de Moneta, ſint obiter dicta.

CAP

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

CAP. IX.

De columnis, quæ nunc extant in colle ſeptimo.

ÆDes ſacra Studios appellata eſt, ab Studio principe cive Conſtantinopolitano. Is, ut ait Suidas, hanc condidit cum illuſtri monaſterio. Studii meminit Iuſtinianus in Novis Conſtitutionibus, cùm ait duas lecticas, quibus mortui efferuntur, in ſacro theſauro ſitas Studii præclaræ memoriæ, & Stephani magnificæ memoriæ. Studium intelligit monaſterium ita nuncupatum, quod nunc non extat: ædes extat, tranſlata in religionem Mamethenam: in cujus veſtibulo ſunt quatuor columnæ cum trabeatione egregiè elaborata: in interiori parte ædium utrinque columnæ ſunt ſeptem virides, nigris maculis velut fragmentis alterius generis lapidum inſertis diſtinctæ, quarum perimeter eſt ſex pedum & ſex digitorum. Denique earum ratio capitulorum, epiſtyliorum opere Corinthio elaborata, eadem eſt, quæ columnarum veſtibuli. Supra illas ſex exiſtunt totidem columnæ in parte ædis ſuperiore. In area ædis Studianæ eſt ciſterna, cujus lateritias cameras ſuſtinent viginti tres columnæ excelſæ Corin-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

thiæ. Extra Vrbem fuit monaſterium
Studianum olim, nunc eſt intra urbem
juxta viam, qua itur ex Columna Ar-
cadii ad Portam Septem turrium, quam
claudit murus Vrbis habens Portam
nunc obſtructam, olim patentem, cu-
jus Paraſtades ſunt duæ columnæ Co-
rinthiæ marmoris maculoſi, venis vir-
dibus diſtincti, ſuſtinentes octo colu-
mellas efficientes tres arcus. In latere
Portæ ſiniſtro exiſtunt ſex tabulæ mar-
moreæ, ſingulæ habentes latera clauſa
columellis aliis teretibus, aliis quadra-
tis, continentes ſtatuas eminenter ex-
preſſas affabrè ſcalptas, nudas, clav
pugnantes, quarum ſuperiores haben
ſupra ſe Cupidines velut præcipites a
volandum: in latere dextro ſunt iten
ſex tabulæ cinctæ ſimiliter columelli
In prima tabula inferiori juvenis te-
nens organum muſicum jacet ſupinus
tibiis implexis: ſupra ipſum impende
imaguncula velut Cupido; ſupra Cupi-
dinem mulier: in tabula ſuperiore e
ſtatua nuda tenens clavam erectam
pelle leonis brachio involuto, canes du
cens manu ſiniſtra. Supra ipſam emi-
net Leæna, turgens uberibus. Alia ta-
bula continet duos agricolas, ferente
calathos uvis plenos. In alia tabula e
eques alatus: equi frenum retinet mu-
lier

er , à tergo ſunt mulieres duæ. In
umma parte tabulæ , alia mulier recu-
at. E regione hujus jacet juvenis. Hæc
ddidi , ob tabularum antiquum opus
mmo artificio factum. Præterea vi-
i in ſeptimo colle cùm alias Mameti-
is ædes , tum quatuor præcipuas , ha-
entes veſtibula marmorea , columnis
armoreis ornata: duas quidem in la-
re orientali , quarum duæ habent ſex
olumnas in veſtibulo bene proceras
craſſas; duas quidem marmoris The-
ei , quatuor verò obſcurè virentes
armoris miſcellanei. Altera eſt pro-
e columnam Arcadii , nuper facta ab
tore Soleimani Regis , cum Xenodo-
hio luculento , & Gymnaſio profiten-
um literas Turcicas , & Arabicas : in
uibus numeravi pluſquam ſexaginta
olumnas varias. In dorſo collis ſpe-
antur aliæ duæ ædes ; quarum una
abet balnea adjuncta , & Gymnaſia
teraria. In ædis veſtibulo ſunt ſex co-
umnæ Thebaici marmoris , quarum
ubitus eſt ſeptem pedum , & velut
alcaneum æreum : baſes quidem , &
apitula Turcico labore exculpta , ſed
api antiquiſſimi , præſertim duarum
ngentium aditum ædis , habentium
ypotrachelium ſubtilius reliquo ſca-
. Hypotrachelii ima pars æqualis
ſcapo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

ſcapo habet annulum teretem. Supr
annulum eſt alter annulus, latus de
preſſus: deinde ſupereſt Hypotrache
lium depreſſius reliquo ſcapo, ut eſt ho
minis collum ſubtilius inter caput &
thoracem: nullamque vidi aliam By
zantii habentem Hypotrachelium, tan
topere accedens ad rationem Vitruvi
tradentis Hypotrachelium column
Doricæ contrahendum, ita ut in terti
libro de Ionicis eſt ſcriptum. Alia æde
Mametana eſt in eodem colle, in cuju
veſtibulo ſunt ſex columnæ bene ex
celſæ: in Gymnaſii atrio ſunt quatuor
decim, totidem in porticu vicina.

CAP. X.

De Regione Tertiadecima Vrbis, Syce na appellata; & de oppido Galata ſive Pera.

GAlatam oppidum fuiſſe partem
Conſtantinopolis, oſtendit antiqu
deſcriptio Regionum: Novæ, inqui
Romæ Tertiadecima Regio eſt Sycena
quæ ſinu maris anguſto diviſa, ſocieta
tem Vrbis navigiis frequentibus pro
meretur; tota lateri montis affixa
præter unius plateæ tractum. Stepha
nus ait, urbem Sycas contra novam
Romam eſſe ſitas, appellatas ſua ætat
Iuſtinianas: cur autem ita appellaren
tur

r, non explicat; ſed ſi ex eo, quòd
ſtinianus eas ædificiis ornârit, aut
llapſas reſtituerit, his enim de cauſis
bes ſolent mutare nomina. Miror
ocopium non meminiſſe horum æ-
ficiorum, cùm totius ſinus Cornu
ncupati ædificia à Iuſtiniano ædifi-
ta, vel reſtituta exactè deſcribat; niſi
rtaſſe erratum ſit in Procopio ſcri-
nte *Iucundianas* pro *Iuſtinianis*: cùm
t, regias ſuburbanas Iuſtinianum re-
vaſſe in æreo loco, & loco, quem
cundianas vocant; aut ſi in Proco-
o mendum non eſt, erratum videri
teſt in Stephani Codice habente Iu-
nianas pro Iucundianis: at Stepha-
s longè ante Iuſtinianum ſcripſit.
que, ſi vitium eſt, Stephani non eſt,
d Hermolai Grammatici Conſtanti-
opoleos, qui Commentaria Stephani
degit in Epitomen, quam Iuſtiniano
dicavit. At verò Iuſtinianeæ potius,
àm Iucundianæ nominandæ viden-
r Sycæ, ex collatione multorum Co-
cum non modo Procopii, ſed etiam
ſtiniani editorum, & manuſcripto-
m. Iuſtinianus in ſuis Novis Con-
tutionibus; Illud, inquit, manifeſtum
, ſi majus intervallum ſit, & plures
t Decani feretro inſervientes, & plu-
s ſcholæ, propter feretri pondus pau-
xillum

xillum quiddam ipſis dandum eſſe.
Deinde paulò infrà addit, ſibi ſimili
videri, ſi funus effertur intra novos
bis muros, & trajectum τῶν Ιȣςινιαν
ἤτοι Συκῶν, hoc eſt, Sycarum,
Iuſtinianarum, quoniam non lo
diſtant. neque opus eſt majore tem
re, aut labore ad illuc proficiſcendu
Sin autem extra muros hujus fœl
Vrbis funus ducitur, ſive ultra alios t
jectus, quàm trajectum Sycenum
nus effertur; prætereo cætera. Vbi
verte πέραισμα Latinè vertendum
trajectum, non autem *terminum*,
habet Latina interpretatio. Ex an
dictis patet oppidum Sycas nomina
eſſe trans Sinum, & contra Conſtan
nopolim: ſed contra quam Conſtan
nopolis partem non declarat Steph
nus: at ex antiqua Regionum Vr
deſcriptione aſſequor, tradente Reg
nem Sextam à Foro Conſtantini uſc
ad trajectum Sycenum porrigi, hoc
Peræum, ſive Galatinum nunc appel
tum. Et ne videar contemnere reco
tes, afferam ex his nonnullos, qui t
dunt Abſimarum Ducem hoſtium
ſidentium Conſtantinopolim, ſe re
piſſe in Portum Sycæ, ſitæ è regio
Conſtantinopolis. Evagrius ſcribit

p

ta Longini, & Theodori à Ioanne ytha Conſtantinopolim miſſa, ex ntis appenſa, ad nuncupatas Sycas ulteriore littore oppoſito Conſtantiopoli ſitas, Regis juſſu erecta fuiſſe, cundum ſpectaculum Byzantinis. em addit, Vitalianum uſque ad nunpatas Sycas incurſiones feciſſe. Con quem, habentem in Sycis ſtatiom, mittitur à Rege Anaſtaſio Maris Syrus pugnaturus. Ambæ igitur ſſes ſe præparant; una ad puppim cas, altera Conſtantinopolim hans: primùm remos inhibebant; dede poſt excurſiones, & leves pugnas rinque factas, prælium navale comſſum eſt circa loca appellata Vitha. In fugam ſe conjecit Vitalianus, gna ex parte virium ſuarum amiſſa, nemo hoſtium deinde in Boſporo veniretur. Nec me movet Strabo, i videtur extra Sinum Sycam pone. Ex Promontorio, inquit, Fretum ſporium in quinq; ſtadia ſtringente, ue ad portum ſub Syca poſitum eſſe ginta ſtadia; ex Syca ad Byzantiom cornu quinque ſtadia: Quæ non reparent ab his, quæ antè dixi, ſi ingeret Byzantiorum cornu, ut Plis intelligit, Promontorium ipſum ſporium, in quo Byzantium ſitum
eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

eſt. At Strabo declarat ſtatim ſubde
Cornu eſſe Sinum longum ſexagin
ſtadia. Itaque aut erratum eſſe Codi
Straboniani arbitror, aut ipſum Str
bonem errare, cùm ex antè ſcript
tum maximè ex Dionyſio Byzant
antiquiore, & ſuæ patriæ ſcriptore, t
dente Sycodem locum eſſe juxta Sinu
Cornu appellatum, in eo loco ubi h
die extat Galata, ut planiùs declara
in Boſpori circumnavigatione. Lon
etiam errant Perotini, qui dictitare
lent, Ianuenſes primos conditores e
Peræ oppidi, cùm multis antè ſecu
condita fuerit, quàm Ianuenſes Per
emiſſent, vel navatæ in bello operæ
co mercedis accepiſſent ab Imperato
Conſtantinopolitano: cùm Iuſtinian
ponat Sycas intra Vrbis muros, &
gathius muris clauſas tradat, cùm
adventu hoſtium tantum terrorem
jectum fuiſſe civibus Conſtantinop
tanis, ut Iuſtiniani Regis milites arm
inſiſterent muris Sycarum, ut promp
obſiſtere hoſtibus poſſent. Quid qu
Stephanus Sycas appellat Vrbem, qua
poſtea recentes ſcriptores, ſed antiqu
res, quàm Ianuenſes Galatam accep
ſent, caſtellum Galaticum vocant, t
dentes claſſem Saracenorum ſtation
à Magnaura ad Cyclobion habui
P

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

oſt autem duos dies, cùm vehemens
entus flaret, ad caſtellum Galatam uſ-
ue ad Clidion appulſam partem claſ-
s, exuſtam fuiſſe igne, quem Impera-
or ex Acropoli jacularetur. Zonaras
arrat Michaëlem Imperatorem, cùm
rra & mari obſideretur, in hanc de-
erationem veniſſe, ut catenam con-
nderet ab Acropoli ad oppidulum in
ontrario littore poſitum. Adhuc Ga-
tæ porta eſt, quæ appellatur catena,
x eo, quòd ab Acropoli uſque ad eam
ortam catena extenderetur. Auctam
erò à Ianuenſibus non ſemel, ſed ite-
um, oſtendunt muri ſæpiùs promoti,
dhuc extantes ab Oriente duplices, ab
ccaſu triplices, deſignantes varia ur-
is incrementa. Iam videre licet anti-
uas Sycas in media Galata muris clau-
s, ſitas contra Regionem Sextam, &
rajectum Sycenum, totas affixas lateri
iontis, quales deſcribit Regionum Vr-
is libellus, præter unius plateæ tra-
um, quem ſubjacentium ſub eundem
nontem littorum tantùm præſtat æ-
ualitas. Oportuit hanc plateam latam
uiſſe centum paſſus Romanos. Nam
anta hodie ſupereſt inter montem &
inum planities, & major fortaſſe: quo-
iam tot poſt annos dilatata fuerit, ut
uotidie videmus excreſcere ex pro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

jectione purgamentorum, quæ, ut d
ſideant in profundum, retinentur ſu
licis arcas ligneas ſtabilientibus, qu
ſiſtucis defigunt incolæ ſtudio augend
planitiei littoralis, & oræ maritimæ e
ficiendæ propiùs portuoſæ. Verùm u
planiùs intelligatur ubi olim Sycen
regio fuerit, Galatæ ſitum, ut nunc e
deſcribam.

Cap. XI.

Deſcriptio Galatæ: & de templis Amphia rai, & Dianæ, & Veneris, & thea tro Syceno, & foro Honoriano.

SYcena regio, jam vulgò nominat Galata, ſive Pera, rectiùs nominand Peræa, ut Ioſephus Iudæam transIorda nam nominat Peræam, & trans Eu phratem Strabo regionem appellat Pe ræam. Cur autem appelletur Galata Conſtantinopolitani omnes jam præ dicant, ex eo, quòd illic olim lac ven deretur, aut mulgeretur, decepti no minis alluſione: nec dubito ſi ſciren Galatam appellatam olim Sycam, qui etiam auderent eam dicere à ficuum lacte ita appellatam eſſe: ſuamque tum aberrationem à vero tueri poſſent au toritate Dionyſii Byzantii, ſcribenti Sycam appellatam à multitudine, & pulchritudine arborum ficuum ibi pro venien-

nientium. Quantò rectiùs conjectaſ-
nt, ſi à Galatis populis eam Galatam
ominatam fuiſſe arbitrati eſſent, ad-
ucti Ioannis Tzetzæ civis Conſtanti-
opolitani, & diligentis Grammatici
aria Hiſtoria, abhinc ferè quadrin-
ntos annos conſcripta: quæ tradit
renum Gallum, Ducem Gallorum,
uos Græci Galatas appellant, profe-
um Byzantium, illinc trajeciſſe: in-
eq; Byzantii locum appellatum fuiſſe
eram, ex trajectione Galatarum; à
uibus poſtea arbitror etiam Galatam
ppellatam. Hæc autem ſita eſt partim
colle, partim in planitie ſubjecta ſub
ſum collem, quem duæ valles effi-
unt, una ab Oriente, altera ab Occi-
ente, utraque longa circiter unum
iliare. Collis dorſum procedit à Sep-
ntrione ad Meridiem, latum ubique
on minus ducentis paſſibus; tam
ongum, quàm valles, quibus utrinque
auditur: deinde conjungitur cum re-
qua continentis planitie. Collis me-
idianum latus, & planitiem ſub ipſum
ubjectam, continentes Galatam, cir-
umſcribit ſinus Ceratinus, Iſthmum-
ue, & peninſulam ferè ſemicirculam
fficit: ut ſi lineam duceres ab ore &
aucibus Sinus ad medium receſſum,
uem Sinus Ceratinus inſinuat in val-

 lem,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

lem, quæ collem Galatinum ab occa
claudit, incluſam videres intra ſem
circulum, quem deſignaret ducta line
Galatam,accedentem ad figuram arcu
intenti, niſi ejus Cornu vergens ad oc
caſum dimidio largiùs quàm orienta
eſſet, & minus longum. Galatæ ci
cuitus muro circumdatus patet quat
mille & quadringentos paſſus: latitu
do varia: nam media eſt ſexcentoru
paſſuum, quorum viginti intercedu
inter Sinũ & muros. Iam verò planiti
procurrens inter Sinum & collem, di
latatur in centum octoginta paſſus
clivus verò in quadringentos. Latu
Galatæ orientale patet in latitudine
primò quadringentorum paſſuum, de
inde contrahitur in ducentos ſexagint
paſſus. Latus pertinens ad Occaſum
extra veterem Galatam, ſitum habe
mollem clivum, & ferè totum ad Me
ridiem, tendentem prętet exiguam pro
clivitatem ſubſidentem ad Solis occa
ſum, juxta muros veteris Galatæ ſitam.
Clivi enim collis Galatini duplici de
vexitate inclinantur; una in valles, al
tera in Sinum. Vnde fit, ut urbs ſit pro
na triplici proclivitate; una à Septen-
trionibus ad Meridiem, altera ad or-
tum Solis, tertia ad Occaſum. Declivi-
tas per mediam Galatæ latitudinem de-

currens,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

urrens, tendit à Septentrionibus ad
ieridiem, ita prona, ut in multis locis
ivi gradibus molliantur, ut domus ex
arte infera ſcalis aſcendantur, ex ſupe-
a adeantur plano pede uſque ad pri-
mam contignationem: latus verò tam
ergens ad Solis ortum, quàm ad oc-
aſum, duplicem devexitatem habet,
nam à Septentrionibus ad Meridia-
um cardinem, alteram ad Orientem,
at Occidentem: ut non modò viæ
ctæ, ſed etiam transverſæ proclivita-
em habeant: ſed orientale latus pro-
ivius in utramque devexitatem, occi-
entale molles clivos habet tam rectos,
uàm transverſos. Denique Galata ſic
rona eſt, ut ſi eadem altitudine omnes
omus eſſent, ſuperiores contignatio-
es aſpectu maris fruerentur, ex eiſque
elut ex theatris naves ultra citraque
rajicientes ſpectarentur. Neque modò
Galata, ſed tota ferè Conſtantinopolis
maris aſpectu frueretur, ſi lex à Zenone
onſtituta, & à Iuſtiniano ſancita ſer-
varetur, jubens intra centum paſſus ne-
minem poſſe Conſtantinopoli impedi-
re maris aſpectum, neque rectum, ne-
que obliquum. Plana urbis pars diſcur-
rens inter imos collis clivos & Sinum,
nuſquam minus ſtricta ducentis paſſi-
bus; in cornibus largior eſt: & quidem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

alicubi patet in longitudinem quadri-
gentorum paſſuum. Oppidum trip-
longius, quàm latius. Latitudo tend-
à Septentrionibus ad Meridiem; lon-
gitudo ab Oriente ad Occaſum. Lat-
occidentale latius quàm orientale,
ferè eadem latitudine qua media urb-
nam per longitudinem quingentoru-
paſſuum nuſquam minus lata quin-
gentis paſſibus. Orientale latus con-
trahitur molliter, quoad ejus extrem-
tas in formam cunei reducitur, ubi la-
eſt ducentos ſexaginta paſſus. Totum
littus, quod circuit Galatam, portuo-
ſum eſt, naves admittens uſque dum
contingant oram maritimam. Inter
mœnia & Sinum intermiſſum eſt ſpa-
tium, ubi tabernæ & officinæ mercato-
rum & cauponæ frequentes, & vacu-
intervalla ad exonerandas naves. Por-
tas habet maritimas ſex: quarum tre-
trajectum frequentem habent ad Con-
ſtantinopolim. Ita enim contra Con-
ſtantinopolim jacet Galata à ſepten-
trionibus, ut primo, ſecundo, terti-
collibus, & valli primæ & ſecunda
Conſtantinopolitanis ſit adverſa, præ
ſe habens Sinum & Conſtantinopolim
à tergo ſuburbana ædificia. Nam ſupra
Galatam multæ domus ſuburbanę par-
tim in collis Galatini dorſo, partim in
ejus

ius lateribus triplicibus : nec Galata
ttingit ſummum verticem collis , imo
x ſumma urbe, ubi eſt excelſiſſima tur-
is , adhuc reſtat extra urbem aſcenſus
recentorum circiter paſſuum , plenum
dificiis , inde jugum planum tendens
Meridie ad Aquilonem , largum cir-
iter ducentos paſſus, longum duo mil-
a paſſuum , per quod medium diſcur-
it via lata utrimq; ædificiis cincta hor-
orum & vinetorum ; neque eſt ulla
ars amœnior: ex qua ejuſque lateribus
idetur Sinus Ceratinus , & Boſporus,
& Propontis,& ſeptem colles Conſtan-
inopolis, & Bithynia , & ſemper nivo-
us Olympus. Denique ædificia non
modò in colle Galatino , ſed etiam in
collibus & vallibus circumvicinis ſitis
n littore Galatino poſito contra Con-
ſtantinopolim , tot colles & valles ha-
bent , quot Conſtantinopolis , ut jam
longè dimidio majorem, quam ſit Ga-
lata , urbem efficere poſſent , ac ſi cen-
tum annos fœlicitas Imperii Byzantini
duraverit , altera Conſtantinopolis fu-
tura eſt Galata. Qui ſcribunt, Byzan-
tem conditorem Byzantii templum
Amphiarai ædificaſſe in Syca, aberrant
quidem à rei veritate , ſed non procul.
Nam Dionyſius Byzantius tradit , poſt
locum Sycenum fuiſſe templum Am-
 phiarai,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

phiarai, ædificatum à Coloniæ dedu
ctoribus, quorum princeps erat Byza
Amphiaraum cùm cæteri Græci, tu
Megarenſes honorabant, Deum ut ha
berent. Sed Amphiarai templum, et
non eſſet in loco, quem Dionyſius ap
pellat Sycenum, tamen ejus appellati
dilatata fuit, poſtquàm Sycena urb
condita fuit, ut etiam intra Sycas Am
phiarai, & Dianæ Luciferæ, & Veneri
Placidæ templa incluſa fuerint, ut pla
nè demonſtravi in tractatione Boſpori
Sed horum jam nulla reſtant veſtigia
neque illorum, quæ tradit antiqua Re
gionum Vrbis deſcriptio in regione Sy
cena fuiſſe; neque hominum ullorum
memoria viventium recordatur veſti
giorum, ubi illa fuerint: imo non mo
dò eorum memoriam, ſed ne nomen
quidem Sycenę regionis quiſquam jam
qui vel audierit, vel legerit, reperitur.
Theatrum tamen & Forum Honoria-
num duntaxat ex architectonica ratio-
ne conjicere licet, fuiſſe illud quidem
in imis clivis, ut ſolent eſſe omnia
Theatra, quorum veſtigia vidi in Græ-
cia. Forum verò in planitie vicina Por-
tui, ubi nunc Xenodochium ædifica-
tum eſt in fundamentis templi divi Mi-
chaëlis, quod integrum extabat, cùm
veniſſem Byzantium; eoque aquæ ube-

riores

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

ores adductæ ſunt inventis cuniculis ntiqui aquæductus ſubterranei. Deni- ue nihil antiquæ Sycenæ jam appâret. iam columnæ, quæ antiquæ viſuntur i aliquot templis Galatinis, à Ianuen- bus foris exportatę dicuntur, quorum ōnullæ antiquo opere elaboratæ ſunt. iſterna divi Benedicti ſpoliata came- s, & columnis circiter trecentis con- merationem ſuſtinentibus, converſa hortorum culturam jam alentium mpli æditimum, indicat opus fuiſſe ntiquæ opulentiæ.

X antè ſcriptis cognoſcere potes, quæ monumenta Conſtantinopolis lim habuerit, quæ verò ædificia pu- lica nunc habeat à Turcis, & qua ra- one ſint nonnulla à Turcis ædificata, parato volumine eſſent tractanda. unc ſummatim pauca exponam: des Mametanas continet plus tre- entas, quarum ſumptuoſiſſimæ à re- bus, & regum purpuratis ædificatæ, d omnes tectæ plumbeis tegulis, mar- oribus, & columnis marmoreis or- atæ ex ſpoliis Chriſtianarum ædium; t hæ priùs ornatæ fuerant ex veterum eorum ſpoliis. Balnea & Thermas ha- et publicas ſupra centum: quarum uinquaginta magnæ & geminæ, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

ferè tales quales deſcripſi à Mameth
Rege ædificatas. Xenodochia & publi
ca hoſpitia longè ſupra centum habe
quorum illuſtria aquas ſalientes in me
dio atrio habent ex agris ſuburban
ductas. Sed præcipuè excellunt reg
Turcorum in aquis ducendis intra V
bem. Euſebius quidem laudat Conſtan
tinum, In mediis, inquit, Foris vide
fontes boni paſtoris inſignia habente
his, qui ſacras literas norunt explorata
Danielem, ſcilicet & leones ex ære f
ctos laminis aureis fulgentes. Valens
Andronicus magnis ſumptibus flum
na procul ab Vrbe perduxerunt, partim
arcubus adhuc extantibus ſupra ter
ram, partim opere ſubterraneo: cæte
rique reges ingentes piſcinas, & lacu
ſubterraneos, quos ciſternas poſterita
appellavit, permultas in omni urbis re
gione ingentibus ſumptibus ædifica
runt, metuentes obſidionem à vicin
hoſtibus. At Turcica Conſtantinopol
jam adeò longinquos habet hoſtes, u
ciſternas, aut diruant, aut in alios uſu
convertat quàm aquarum, atque copi
aquarum ſalientium fruitur perduct
ex omni agro ſuburbano etiam long
remoto: nullum enim eſt celebre tem
plum, nullum Xenodochium, nullum
publicum hoſpitium, nullæ therm

nob

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

nobiles, quæ non habeant aquas ſalien-
tes in media area. Prætereo Baſſarum,
ceterorumque purpuratorum domos.
Omitto Regem ipſum, cujus clauſtrum,
occupans vetus Byzantium, paſſim pe-
rennes fluvios habet longè extra Vr-
bem adductos. Prætereo lacus, & ca-
ſtella ubiq; in Foris, in viis creberrima,
non modò largos potus largientia, ſed
etiam ex uſibus hominum exeuntia,
immunditias urbis in mare everrunt,
& impuriorem ſpiritum & cauſas gra-
vioris cœli auferunt, quibus urbes ha-
beri ſolent infames. Prætereo nunc
narrare, ut omnia ædificia Conſtanti-
nopolitana ſint facta ex ruinis incen-
diorũ & terræmotuum humilia, ut non
multa habeant duas contignationes,
lapide cæmentitio, aut latere non mo-
dò cocto, ſed etiam crudo refecta. Ex-
cipio domos Galatę à Ianuenſibus con-
ditas, & domos aliquot purpuratorum
regiorum. Chriſtiani Græci ſuas ſex-
centas ædes ſacras amiſerunt: ex quibus
nullam retinent nobilem præter ædem
Monaſterii, ubi habitat Patriarcha; re-
liquæ aut funditus everſæ, aut in uſus
religionis Mametanæ converſæ ſunt:
nam quas habent ædes jam ſacras cir-
citer ſeptuaginta, obſcuræ ſunt. Franci
circiter decem habent; Armenii ſeptem;
Iudæo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Iudæorum verò ſynagoge pluſqua
triginta, vix capientes multitudine
maximæ nationis. Ex antè ſcriptis f
ciliùs fortaſſe cognoſces abſens, mon
menta antiqua, quæ tradit antiqua R
gionum Vrbis deſcriptio, quam ſi
his præſens videas Conſtantinopolin
quod experietur, qui ſimilia inveſtiga
poſt me conabitur. Quod ut quiv
promptiùs poſſit, adjungam ſtatim d
Regionibus novæ Romæ Conſtant
nopolitanæ (incerto authore, ſed il
tamen antiquo) libellum ſcriptum an
Iuſtiniani tempora.

Regio prima.

*PRima Regio continet domum Placid
Auguſt. domum nobiliſſimæ Marin
Thermas Arcadianas, vicos ſive ang
portus viginti novem, domos centum d
cem & octo, porticus perpetuas duas, ba
neas privatas quindecim, piſtrina publ
ca quatuor, [piſtrina privata quind
cim,] gradus quatuor, Curatorem unum
qui totius regionis ſolicitudinem gera
Vernaculum unum, velut ſervum
omnibus, & internuntium regionis. Co
legiatos vigintiquinque, qui è diverſ
Corporibus ordinati, incendiorum ſole
caſibus ſubvenire. Vicomagiſtros quin
que, quibus per noctem tuendæ Vrbis cur
man*

andata eſt. Hactenus auctor : ſubdit yllius quæ ſequuntur.

Quos P. Victor, ſive Sextus Rufus ernaculos vocatos, fuiſſe [ait] in Anqua Roma, hic in Nova Roma appel- Denunciatores: Collegiatorum non eminit neque Ruffus, neque Victor: nnes meminerunt Vicomagiſtrorum; os diſtinxiſſe videtur Conſtantinolitana deſcriptio in Collegiatos & comagiſtros. Latinius quidem Vicom magiſtri appellarentur, ex inſcriione adhuc exſtante in Capitolio anquæ Romæ:

IMP. CAESARI DIVI.
TRAIANI PARTHICI FIL.
DIVI NERVAE NEPOTI.
TRAIANO HADRIANO.
AVG. PONTIF. MAXIMO.
TRIBVNIC. POTESTAT. XX.
IMP. II. CON. III. P.
MAGISTRI VICORVM XIIII.

rgit autor libelli.

REGIO SECVNDA.

Ecunda Regio ab initio Theatri minoris post æqualitatem ſui latenter molli levata clivo, mox ad mare præcipis abrupta deſcendit, continet in ſe Ecſiam magnam, Eccleſiam antiquam, atum, Tribunal purpureis gradibus extru-

extructum, thermas Zeuxippi, Theatrum
Amphitheatrum, vicos ſive angiport
triginta quatuor, domos nonaginta
octo, porticus magnas quatuor, balne
privatas tredecim, piſtrina privata qu
tuor, gradus quatuor, curatorem unu
vernaculum unum, collegiatos trigin
quinque, Vicomagiſtros quinque.

REGIO TERTIA.

Tertia Regio plana quidem in ſup
riori parte, utpote in eo Circi ſpa
longiùs explicato, ſed ab ejus extrem
parte nimis prono clivo, mare uſque a
ſcendit. Continet in ſe eundem Circu
Maximum, domum Pulcheriæ Aug
ſtæ, portum novum, porticum ſemir
tundam, quæ ex ſimilitudine fabri
Sigma Græco vocabulo nuncupatur, tr
bunal Fori Conſtantini, vicos ſeptem, d
mos nonaginta quatuor, porticus m
gnas quinque, balneas privatas undeci
piſtrina privata novem, Curatorem
num, Vernaculum unum, Collegia
viginti & unum, Vicomagiſtros quin

REGIO QVARTA.

Regio Quarta à Miliario aureo c
libus dextra lævaque ſurgentibus
planitiem uſq; valle ducente perducit
Continet in ſe idem Miliarium aureum

Aug

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Auguſtæum, Baſilicam, Nymphæum, porticum Fanionis, liburnam marmoream, navalis Victoriæ monumentum, ecclesiam ſive Martyrium ſancti Mennæ, ſtadia, ſcalam Timaſii, vicos triginta quinque, porticus magnas quatuor, balneas privatas ſeptem, piſtrina privata quinque, gradus ſeptem, Curatorem unum, Vernaculum unum, Collegiatos quadraginta, Vicomagiſtros quinque.

REGIO QVINTA.

R*Egionis Quintæ non modica pars in obliquioribus poſita locis, planitie excipiente producitur: in qua neceſſaria civitati ædificia continentur. Continet in ſe Thermas Honorianas, Ciſternam Theodoſiacam, Prytaneum, Thermas Eudocianas, Strategium, in quo eſt Forum Theodoſiacum, & obeliſcus Thebæus quadratus: horrea olearia, Nymphæum, horrea Croadentia, [Troadentia] horrea Valentiniana, horrea Conſtantiaca. Portum habet Proboſphorianum, ſcalam Chalcedonenſem, vicos viginti tres, domos centum octuaginta quatuor, porticus magnas quatuor, balneas privatas undecim, piſtrina publica ſeptem, piſtrina privata duo, gradus novem, macellos duos, Curatorem unum, [Vernaculum unum,] Collegiatos quadraginta, Vicomagiſtros quinq;.*

REGIO

REGIO SEXTA.

REgio Sexta brevi peracta planitie, r
liqua in devexo conſiſtit; à Forog
Conſtantini Scalam uſque ſive Trajectu
Sycenum porrigitur ſpatiis ſuis. Contin
in ſe columnam purpuream Conſtantin
Senatum ejuſdem loci: Neorium portu
ſcalam Sycenam, vicos viginti duos, d
mos quadringentas octuaginta quatu
porticum magnam unam, balneas pr
vatas novem, piſtrinum publicum unu
piſtrina privata decem & ſeptem [Gr
dus decem & ſeptem.] Curatorem unu
Vernaculum unum, Collegiatos quadr
ginta novem, Vicomagiſtros quinque.

REGIO SEPTIMA.

REgio Septima in comparatione ſup
rioris planior, quamvis & ipſa cir
lateris ſui extremitatem habeat, [abe
in mare declivior. Hæc à parte dext
Columnæ Conſtantini uſque ad Foru
Theodoſii continuis extenſa porticibus,
de latere aliis quoque pari ratione p
rectis, uſque ad mare, velut ſeipſam i
clinat, & ita deducitur. Habet aut
in ſe Eccleſias tres, hoc eſt Hirenem,
naſtaſianam, & Sancti Pauli, colu
nam Theodoſii, intrinſecus uſque ad ſu
mitatem gradibus perviam: equites m

g

nos duos, partem ejuſdem fori, thermas Caroſianas, vicos octoginta quinque, domos ſeptingentas undecim, porticus magnas ſex, balneas privatas undecim, piſtrina privata duodecim, gradus ſexdecim, Curatorem unum, Collegiatos octoginta, Vicomagiſtros quinque.

REGIO OCTAVA.

OCtava Regio ex parte Tauri, nulla maris vicinitate contermina, anguſtior magis quàm lata, ſpatia ſua in latitudinem [longitudinem] producta compenſat. Continet in ſe partem Fori Conſtantini, porticum ſiniſtram Taurum uſque, Baſilicam Theodoſianam, Capitolium, vicos viginti unum, domos centum octo, porticus majores quinque, balneas privatas decem, piſtrina privata quinque, gradus quinque, macellos duos, Curatorem unum, Vernaculum unum, Collegiatos decem ſeptem, Vicomagiſtros quinque.

REGIO NONA.

REgio Nona prona omnis, & in Notum [totum] deflexa, extenſi maris littoribus terminatur. Continet in ſe eccleſias duas, Cenopolim & Omonœam, horrea Alexandrina, domum Nobiliſſimæ Arcadiæ, thermas Anaſtaſianas, horreum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Theodoſianum, vicos ſexdecim, dom centum & ſexdecim, porticus major duas, balneas privatas quindecim, piſtr na privata quindecim, piſtrina public quatuor, gradus quatuor, Curatorem u num, Vernaculum unum, Collegiatos tr ginta octo, Vicomagiſtros quinque.

REGIO DECIMA.

Regio Decima in aliud civitatis lat à Nona Regione platea magna, velu fluvio interveniente dividitur. Eſt ver tractu planior; nec uſquam præter ma ritima loca inæqualis, longitudini eju latitudine non cedente, continet in ſe Ec cleſiam, ſive Martyrium Sancti Acati thermas Conſtantinianas, domum Augu ſtæ Placidiæ, domum Auguſtæ Eu doxiæ, domum Nobiliſſimæ Arcadiæ Nymphæum majus, vicos viginti, domo ſexcentas triginta ſex, porticus majore ſex, balneas privatas viginti duas, pi ſtrina publica duo, piſtrina privata ſex decim, gradus duodecim, Curatorem u num, Vernaculum unum, Collegiatos no naginta, Vicomagiſtros quinque.

REGIO VNDECIMA.

Regio Undecima ſpatio diffuſa libe riore, nulla parte mari ſociata eſt verùm ejus extenſio tam plana, quàm

etiam

etiam collibus inæqualis, continet in ſe Martyrium Apoſtolorum, palatium Flaccilianum, domum Auguſtæ Pulcheriæ, Bovem æreum, ciſternam Arcadiacam, ciſternam Modeſtiacam, vicos octo, domos quingentas tres, porticus majores quatuor, balneas privatas quatuordecim, piſtrinum publicum unum, piſtrina privata tria, gradus ſeptem, Curatorem unum, Vernaculum unum, Collegiatos triginta ſeptem, Vicomagiſtros quinque.

REGIO DVODECIMA.

REgio Duodecima Portam [Portum] à civitate petentibus in longum plana omnis conſiſtit: ſed latere ſiniſtro, mollioribus clivis deducta, maris confinio terminatur, quam mœnium ſublimior decorat ornatus. Continet in ſe Portam Auream, porticus Troadeas, Forum Theodoſiacum, columnam itidem intra ſe gradibus perviam, Monetam, portum Theodoſiacum, vicos undecim, domos trecentas ſexaginta tres, porticus majores tres, balneas privatas quinque, piſtrina privata quinque, gradus novem, Curatorem unum, Collegiatos decem & ſeptem, Vicomagiſtros quinque.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

REGIO DECIMATERTIA.

Tertiadecima Regio, Sycæna eſt, qu ſinu maris anguſto diviſa, ſocietatem Vrbis navigiis frequentibus promeretur; tota lateri montis affixa, præter unius plateæ tractum, quam ſubjacentium eidem monti littorum tantum præſta æqualitas. Continet in ſe Eccleſiam Thermas Honorianas, Forum Honorianum, theatrum, navalia, domos quadringentas triginta unam, porticum majorem unam, balneas privatas quinque piſtrinum publicum unum, piſtrin privata quatuor, gradus octo, Curatorem unum, Vernaculum unum, Collegiatos triginta quatuor, Vicomagiſtr quinque.

REGIO DECIMAQVARTA.

Regio ſanè Quartadecima licet in Vrbis quartadecima numeretur parte tamen quia ſpatio interjecto diviſa eſt muro proprio vallata, alterius quodam modo ſpeciem civitatis oſtendit. Eſt ver progreſſis à porta modicum ſitu plana dextro autem latere in clivum ſurgent uſque ad medium fere plateæ ſpatium nimis prona, unde mare uſque mediocr hæc, quæ civitatis continet partem, ex plicatur æqualitas. Continet in ſe Eccle-

ſiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

ſiam, palatium, Nymphæum, Thermas, Theatrum, Luſorium, pontem ſublicium, ſive ligneum, vicos undecim, domos centum ſexaginta ſeptem, porticus majores duas, balneas privatas quinque, piſtrinum publicum unum, privatum unum, gradus quinque.

COLLECTIO CIVITATIS.

COgnita Vrbe per partes, fas eſt etiam ſitum occluſæ jam univerſitatis aperire, ut magnificentiæ unicum decus, non ſolùm videatur opere & manu confectum, ſed etiam conſpirantibus elementis, naturæ fœlicitate munitum. Providentia ergo divina tot futurorum hominum domiciliis conſulente, longo tractu in Promontorii qualitatem ſpatioſior terra, faucibus Pontici maris oppoſita, ſinuoſis portuoſa lateribus, anguſtior latitudine circumflui maris tutela vallatur. Hoc quoque ſpatium, quod ſolum apertum maris circulus derelinquit, duplici muro acies turrium extenſa cuſtodit. Intra quas ſepta Civitas continet in ſe omnia ſigillatim memorata. Quæ nunc ad infirmioris memoriæ qualitatem ſummatim collecta referemus. Habet ergo Vrbs Conſtantinopolitana palatia quinque, eccleſias quatuordecim, domos divinas Auguſtarum ſex,

domos divinas Auguſtarum ſex, domo[s] Nobiliſſimas tres, thermas octo, Baſilica[s] duas, fora quatuor, Senatus duos, horre[a] quinque, Theatra duo, Luſoria duo, portus quatuor. Circum unum, ciſter[-] nas quatuor, Nymphæa quatuor, vic[os] trecentos viginti duos, domos quatuo[r] millia trecentas octoginta octo, porticu[s] quinquaginta duas, balneas privatas cen[-] tum quinquaginta tres, piſtrina public[a] viginti, piſtrina privata centum vigin[-] ti, gradus centum decem & ſeptem, ma[-] cellos quinque, Curatores tredecim, Ver[-] naculos quatuordecim, Collegiatos quin[-] gentos ſexaginta, Vicomagiſtros ſexa[-] ginta quinque, columnam purpuream columnas intra ſe pervias duas, Coloſ[-] ſum unum, Tetrapylum aureum unum Auguſtæum, Capitolium, Monetam ſcalas maritimas tres. Habet ſanè lon[-] gitudo Vrbis, à Porta Aurea uſque a[d] littus maris directa linea, pedem qua[-] tuordecim millia ſeptuaginta quinque latitudo autem pedum ſex millia centum quinquaginta. Hactenus auctor libelli. Subjungit Gyllius.

QVod autem quatuordecim regio[-] nes non continerent niſi quatuor mille & trecentas octuaginta octo do[-] mos, intelligere oportet domos prin[-]

cipum

cipum civium majores, ut Sex. Ruff. & P. Victor tradentes, quatuordecim regiones Romę domos continere circiter mille & ſeptingentas quinquaginta quinque, interpretari neceſſe eſt illuſtres & capaces: cùm utraq; Roma vetus, & nova maxima eſſet, & frequentiſſimè habitaretur. Nam, ut prætereàm veterem Romam, profectò Nova Roma Conſtantinopolitana adeò frequens erat eo tempore, quo hæc Regionum Vrbis deſcriptio conſcripta eſt, ut etiam, qui habitarent apud vias latas & fora, anguſtè habitarent: adeoq; cõnexa fuerũt ædificia, ut vix locus ſub dio apertus inveniretur, ut cœlum quis aſpicere poſſet, ſuburbanaque ædificia latiſſimè uſq; ad Silymbriam, & mare Ponticum continuarentur; mariſque non exigua pars ambientis Vrbem obrueretur defixis ſublicis ædificia ſuſtinentibus. Hæc autem monumenta, & longè plura, olim fuerunt Conſtantinopoli, quæ nunc nulla extant, præter columnam purpuream, & Arcadianam, & ædem Sophiæ, & Hippodromum ſpoliatum, & ciſternas aliquot. Nam quæ fuerint Byzantii antiqui, antequàm everſum fuiſſet à Severo, monumenta, nemo ſcribit, quamvis plurima conjicere licet, florentis diu heroïcis temporibus cùm ingenia om-

nium artium erant in pretio, cum Rho-
dus tria millia ſignorum habebat non
præſtantior Byzantio; ex cujus muris
tanta arte conſtructis, quantopere in-
teriora niterent exiſtimare poſſumus.
Hoc duntaxat ſcimus, Darium, Philip-
pum, Severum, Byzantii monumenta
vaſtaſſe, & Byzantios ipſos cum omnia
conſumpſiſſent, tamen Severi militibus
reſtitiſſe lignis, quæ ex ædificiis detra-
hebant, & ſtatuis, quas in hoſtes proji-
ciebant. Qui autem à Conſtantino re-
ædificati Byzantii tot monumenta per-
diderunt, partim antè attigi, partim
ſummatim perſtringam. Primùm im-
peratores diſſentientes, deinde incen-
dia creberrima non modò fortuita, sed
etiam ab hoſtibus tam externis, quàm
diſſidentibus variarum factionum par-
tibus jacta (quorum nonnulla tres, alia
quatuor dies exurere non ceſſarunt)
non modò apta ad comburendum, ſed
etiam ex marmore ſtatuas & ſigna, at-
que omnem ſtructuram ex quavis ma-
teria conſtructam, velut quippiam ac-
commodatum ad exurendum acervos
ruderum exaggerantia inſtar collium ex
omni genere materiæ accumulatorum,
priorem aſpectum confundentia, ut ne
illi quidē, qui ipſa conſtruxiſſent agno-
ſcere poſſent, quid, vel ubi ea ipſa priùs
fuiſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

uiſſent. Neque modo ab hoſtibus antiqua monuméta everſa ſunt, ſed etiam ab Imperatoribus etiam Conſtantinopoli amiciſſimis, inter quos primus Cõſtantinus Magnus, quem Euſebius ſcribit templa Deorum diruiſſe, veſtibula vaſtaſſe, tecta detraxiſſe, eorum ſtatuas æreas ſuſtuliſſe, quibus tot ſeculis gloriabantur, eaſq; in omnibus foris Conſtantinopoleos propoſuiſſe non ad honorem, sed ad ludibrium; totamque Vrbem ſui nominis impleviſſe æreis operibus ſumma & antiquiſſima arte elaboratis, ut eas ſpectatores ludibrio haberent: aureas auté Deorum ſtatuas, argenteaſq; è medio ſuſtuliſſe, reliquaſq; ex pretioſa materia factas ſpoliaſſe, ſtatuas verò ex ære factas reliquiſſe abjectas. Deinde auget Euſebius, quàm infeſtus Conſtantinus fuerit Gentilium monumentis, ut ex toto Imperio ea deleri curârit, ut lege edixerit Gentilium templa evertenda eſſe. Quàm etiam ipſe Euſebius iis infeſtus fuerit, quàm etiam reliqui ſcriptores Chriſtianæ religionis, percipitur ex eorum ſcriptis: nempe tam acerbos fuiſſe in Deorum monumenta, quàm Mametani nunc ſunt in noſtrates ſtatuas. Nec modò mediocres, ſed etiam illi Coryphæi, Baſilius, Gregorius, non modò in monumenta

 lapi-

lapidea deorum ſævierunt, ſed etiam i
eorum libros, qui de eis laſcivè ſcripſi
ſent. Quid alios commemorem Imp
ratores Cõſtantini ſucceſſores omnib
notos,qui adeò infenſi imaginibus fu
runt etiam Chriſtianæ religionis, ut n
ſolùm ipſas everterint,ſed etiam earu
pictores, ſcalptores, fictores inſecta
ſint, ut ex earum inſectatione,velut al
Parthici ex Parthia devicta, ſic hi Ic
nomachi nominati fuerint. Sileo terra
motus non modò illos ſcriptis celebra
tos,quibus ſub Zenone,Iuſtiniano,Le
ne Conone,Alexio Comneno Vrbis n
modò præclara ædificia funditus evert
ſunt, ſed etiam tota ferè Vrbs, ejuſqu
mœnia corruerint,ut ea in antiqua ſed
cõſiſtere vix perciperetur, niſi Boſporu
& Propontis(antiquæ Conſtantinopo
lis limites æterni) locum, in quo oli
fuerit,circumſcripſiſſent. Prætereo va
ſtas Vrbis Regiones poſt longa incen
dia, & bella diu jacuiſſe deſertas inopi
civium, deinde promiſcuè ædificari cœ
ptas, nulla cura habita vicos dirigend
ſed omiſſo diſcrimine ædificaſſe in rui
nis incendiorum, & terræmotuum, e
fuit cauſa,ut non modò ſicut de Rom
incenſa Livius inquit, veteres cloacæ
ſed etiam aquæductus & ciſternæ pe
publicum ductæ, nunc privata paſſim

ſubean

ubeant tecta, formaque ſit Vrbis occu-
atæ, magis quàm diviſæ. Prætereo Re-
um Turcicorum clauſtra ingentia me-
iam Vrbem occupantia, regiorumque
urpuratorum ſepta integras Vrbis in-
ulas claudentia, & vias publicas occu-
antia, vel longè avertentia, fundamen-
aq; non modò ſupra terram extantia,
ed etiam ſubſtructiones ſubterraneas
bditiſſimas ſagaciſſimè inveſtigatas
unditus demoliuntur: ac niſi vidiſſem
er id tempus, quod ego egi Byzantii
ermulta templa, & palatia adeò peni-
us à fundamentis imis deleta, & Tur-
icis ſtructuris poſtea referta, ut reco-
noſcere nequirem priſtinum eorum ſi-
um, non tam facilè conjeciſſem, quid
emoliri potuiſſent ab Vrbe capta, quã
uotidie etſi ædificiis publicis ornare
tudent, tamen horridior eſt, atque ob-
curior interdiu, quàm olim noctu, in
ua pernoctantium luminum claritudo
ſicut Marcellinus ait) dierũ ſolita imi-
ari fulgorem, ædificiorum ſplendorem
lluſtrabat. Nunc diei fulgor caſarum
obſcuritatem detegens, reddit obſcu-
iorem. Vnde fit, ut ſi vel Conſtantinus,
qui illam reſtituit, ornavit, vel alii, qui
eam auxerunt, reviviſcerent: antiquo-
um ædificiorum ſitum non agnoſce-
ent. Quid ego externus? quem non
anti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

antiquorum ædificiorum veſtigia, no
ſtatuæ, non inſcriptiones, non num
mata,non habitatores ſtudioſi antiqu
tatis informârunt, (qui alieniſſimi ſu
ab omni antiquitate) ſed potiùs inqu
rentem impedierunt, ut nihil meti
nihil percontari liberè auſus ſim, no
modò à Barbaris, ſed ne à Græcis qu
dem,quibus nihil à literis alienius, nih
nomini Latino infeſtius, quod ut can
num mordent, dente canino deteſtan
tur,execrantur: neq; offa ulla eos mit
gare queas, ſed multo ſucco uvæ; quo
ut impleveris, niſi crebras invitation
feceris, niſi Græco more exclamaver
te bibere, operam & vinum perdideri
neque tamen ab eis quicquam reporta
veris, niſi levia quædam, niſi morer
bibendi,quem ſolum retinent ex mor
bus antiquorum Byzantiorum. Ad ha
incommoditates id accedit, quòd e
antiquis ſcriptoribus Græcis non adju
vari potes ad Conſtantinopolis cogni
tionem: non enim Dionyſius Halicar
naſſeus, non Livius, non Strabo, no
Vitruvius, non Varro, non alii infinit
ad cognoſcendam novã Romam, ſicu
antiquam, mihi auxiliati ſunt; non
Blondus,non Fulgoſius,non alii pleriq
mihi digitos ad fontes intenderunt, no
ignotus ſcriptor patriæ Conſtantino
poli

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

olitanæ quicquam me docere potuit: le enim meras nugas habet, & dun-xat docet, quis ædes ſacras ædificave-t, ſed in quo loco ſitæ fuerint, non do-t: qui ſi reviviſceret, earũ poſitiones noraret; adeò omnia immutata ſunt, t non modò, quæ ſupra memoriam iventium antiqua dicere poſſumus, ſed iam quæ ſunt ſupra ſingulos curſus tatis, antiqua dici poſſunt. Sic enim uotidie vaſtantur, ut ſenex neſciat, quę uer vidit, neq; modò ædificia antiqua eleta, ſed etiam locorum nomina, quæ la tenebant, amiſſa ſunt, aliaque bar-ara ſucceſſerunt, & planè Scythica in-udita. Sic enim hæc gens ſuam lin-uam amat, ut omnium locorum, quæ nvaſerit, ſtatim immutet nomina, a-aque imponat nova incognita, non riſtinorum nominum interpretationẽ abentia, ſed quidvis aliud potiùs ſigni-cantia: nondum enim ſe rerum potiri utant, niſi nominum potiantur; ſic nim Græca & Latina ſuſpecta habent, t timeant vel à nominibus ipſis. Quid gitur inveſtigaſti? exigua profectò ve-igia cùm ex hominum memoria tum x ſcriptis authorum quidem tempore ecentium, ſed uſu antiquorum: quic-uid enim eſt ſupra memoriam no-tram, dicere antiquum poſſumus in

reco-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

recognitione locorum. Ex illis pauc
velut ex unguibus leonem, deprehen
quatuordecim Regiones potiùs, quà
ex earum deſcriptionibus non proprii
ſed communibus, & ambiguis, aut
veſtigiis ædificiorum, quæ illæ contin
bant, & memoria paulò poſt extingue
tur, ſi Turci valebunt: itaque fiet, ut n
me quidem multò diligentiores poſte
ulla veſtigia reperiant Regionũ Vrbi
ejuſq; monumentorum. Quibus ſi ſu
currere magis, quàm antevertere co
natus ſum, & vendicare ab interit
proximè peritura, ſiquidem fortaſſe e
raverim, excuſandus ſum, & mea mo
Byzantina diuturnior, quàm volui
ſem, non accuſanda, ſed damnand
fortuna, in quam me conjecit Franciſ
Regis mors, cujus nutu in Græciam a
ceſſeram, non diu ut deſiderem Byzan
tii, ſed ut conquirerem Codices Græco
rum antiquos, ut non unius Byzanti
ſed multorum locorum ſitus deſcribe
rem, ut juvarem, ſi quid poſſem literas
A quo conatu depulſus, veritus ſum re
dire priuſquã quippiam conatus eſſem
quamobrem veniſſem. Itaque meo te
nui vectigali Aſiam, Græciamque pera
grare conatus ſum, urbeſque nobile
deſcribere: quod addere volui, ne qui
putet, reditum meum retardatum ve
a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

o aliqua Myro Byzantia, vel ab Aſia-
cis delitiis, quas omnes exopto his, qui
aluerint meam fortunã calumniari,
ıàm probare ſtudium : ad quod non
ilitas, non exiſtimatio (cùm domi
eliora, & illuſtriora præſtare potuiſ-
m, in animi tranquillitate, & ſalutari
rporis ratione,) nõ Leonis Byzantii,
on Paſiadis facetiæ me retinuerunt,
cut nec me retinuit pronuntiandi ve-
mentia Byzantii Pythonis, quem De-
oſthenes etiam apud inferos horrere
citur, non Barbarorum voces aſpe-
, truculentæ (quæ etiam non modò
rdigradas beluas concitare poſſent,
d etiam Byzantium ipſum Pythonem
relinquendam patriam) me extru-
re potuerunt ad reditum celerem.
eſcio quod fatum, me in hos errores
rumnoſos meliora ſentientem rapuit;
ſcientem, & prudentem in omnia
re pericula conjecit : ſive conſtantiæ
uſa, ſive rei honeſtas ad ea me impu-
; confirmata Platonicorum judicio,
adentium nullum eſſe modum veſti-
andi veri, niſi inveneris ; & quærendi
efatigationem turpem eſſe, cùm id
uod quæritur ſit pulcherrimum.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

TYPOGRAPHVS
Lectori S.

*HActenus doctiſſimus & omni lau
digniſſimus Gyllius. Qui utinam
editioni operum ſuorum intereſſe potui
ſet? ſanè tot mendis non ſcatuiſſent: qu
nos tollere ex parte conati, ne divinan
quidem interdum bonum ſenſum elice
potuimus. Præter enim characterum n
torem nihil quod ſatisfacere Lectoribu
poſſit, in Gallica Lugdunenſi editione o
currebat. Peſſimè omnia diſtincta:
quoties verbum aliquod deſit, non an
deprehendere potuimus, quam ubi q
tenderet autor planè incerti eramus. Co
nati tamen ſumus, quæ potuimus; & i
exemplar hoc concinnavimus, ut pauci
ribus ſalebris obnoxii futuri ſint Lectore
Quos etiam juvare ſtuduimus doctiſſim*
GVIDI PANCIROLI *in Tractatu
de Regionibus Vrbis Commentariis. H
enim calci Gylliani operis ſubjunximus
iterum ſed alio ordine edito eodem libell
& haud paulo emendatiore. Singulis au
tem Regionibus Commentaria dicti Pan
ciroli ſubjunximus: Qui vir, etſi à Gyll
ipſo adjutum ſe fuiſſe faſſus ſit, plurim
tamen lectu digniſſima ex aliis autoribu
depromta addendo, rem hanc obſcuriſſ
mam non mediocriter illuſtravit. Tu
Lector utere, & boni conſule.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

VRBIS
CONSTANTINOPOLITANÆ;
qualis tempore Arcadii & Honorii fuit,

DESCRIPTIO,

incerto autore:

Ex Libro Notitiæ Vtriuſque Imperii, à GVIDO PANCIROLO edito;

Cum ejuſdem in eandem Annotat.

REGIO PRIMA
continet in ſe

Domum Placidiæ Auguſtæ:
Domum nobiliſſimæ Marinæ:
Thermas Arcadianas:
Vicos ſive Angiportus viginti novem:
Domos centum, decem & octo:
Porticus perpetuas duas:
Balneas privatas quindecim:
Piſtrina publica quatuor:
Piſtrina privata quindecim:
Gradus quatuor:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Curatorem unum, qui totius region
ſolicitudinem gerat:
Vernaculum unum, velut ſervum in o
mnibus, & internuncium regionis
Collegiatos viginti quinque, qui è di
verſis corporibus ordinati, incen
diorum ſolent caſibus ſubvenire:
Vicomagiſtros quinque, quibus per no
ctem tuendæ Vrbis cura manda
ta eſt.

Regio prima] Romam in regione quatuordecim diviſam fuiſſe, ex Plini & Tacito conſtat, ubi urbis incendiun à Nerone factum recitat. Eas brevite Sext. Rufus & P. Victor viri Conſulare deſcripſerunt: hîc quoque ante NOTI TIAM VTRIVSQVE ROMANI IMPERI ab ignoto auctore ponuntur: Conſtan tinopolis, Romæ veteris ſimulachrun facta, & NOVA ROMA appellata, ipſ quoque illius exemplo in regiones XI eſt diviſa, ut auctor eſt inter alios Iuſti nianus, Novell. 43. qui eas κλίμαζ appellat: nonnullaque Romæ monu menta eò tranſlata, & nova plura ſun fabricata; quæ velut Notitiæ Vtriuſqu Rom. Imperii affinia, non omnin prætereunda eſſe duxi: Itaque quaſdar ad ea clariùs explicanda Annotatione appoſui; etſi nonnulla etiam in ejuſder Notitiæ Commentario, prout occu

rreban

ebant, ſuis locis ſunt declarata. Horum deſcriptionis auctor id obſervat, ut Eccleſias & digniora præmittat: mox quæ omnibus ſunt communia, eodem ſemper ordine recitat, Vicos, Domos, Balneas, Piſtrina, Gradus, Curatorem unum, Vernaculum unum, Collegiatos; poſtremò Vico-magiſtros. In XIII Regione per errorem Vici omittuntur; & in XIV Curator, Vernaculus, Collegiati, & Vico-magiſtri pariter deſiderantur: quos reponemus. Eccleſiæ XIV in VII tantùm Regionibus inveniuntur: at Romæ nullus Vicus ſua carebat Ædicula; & aliqui duas habebant. In quaque igitur regione ſigillatim ſingula opera attingemus.

Domum Gallæ Placidiæ Auguſtæ] Fuit filia Theodoſii Magni, & ſoror Arcadii Honoriique. Hæc Româ captâ ab Alarico Vandalorum ſeu Gothorum Rege abducta, Athaulfo Alarici affini, & ejus ſucceſſori, nupſit: quo extincto, reſtituta, & Conſtantio, qui mox imperavit, nupta, Valentinianum & Honoriadem filios ſuſcepit, ut Eutropius, Zonaras, Cedrenus & alii ſunt auctores.

Domum nobiliſſimæ Marinæ] Arcadii filiæ, quæ Nobiliſſimæ titulo inſignita, innupta manſit, ut auctor eſt

Cedrenus. Dignitas Nobiliſſimi in antiqua Inſcriptione primùm Valeriano juniori tributa invenitur, circa annum ſalutis CCLX. Mox Severino & Maximino Cæſaribus, L. 1. C. de feriis, & deinceps aliis, l. 2. C. de mag. munic. l. 5. C. de feriis: donec ad feminas quoque pervenit. Hæc erat quædam participatio Imperii: nam hoc titulo honeſtatus, purpuream veſtem aureo limbo circumdatam gerebat, & ſupra Præfectos ſedebat, ut auctor eſt Zoſimus libro 2, qui vult hunc honorem à Conſtantino excogitatum: ſed conſtat longè antè fuiſſe.

Thermas Arcadianas] Ab Arcadio extructæ, Procopius de ædificiis Iuſtiniani, Oratione prima; Ex Propontide, inquit, ad Orientalem plagam Vrbem naviganti occurrit publicum Balneum quod ARCADIANAE dicitur; Conſtantini Vrbem alias variam exornans. Hîc atrium Iuſtinianus exſtruxit, quod Vrbi prætenditur, & leniter alluitur mari ut qui hîc deambulant, cum præter navigantibus loqui poſſint. Hæc igitur in confinio maris in prædicto atrio ſic habent: eſt enim atrium aſpectu pulcrum, quod leves venti perflant: cujus inferna pavimenta columnarum & marmorum præcipua venuſtate integuntur:

untur: tantum enim ſplendorem ef-
fundunt, ut Solis radiis concertare vi-
deantur. Multa quoque atrium exor-
nant; partim ænea, partim lapidea cæ-
ſata, præbentia ſpectaculum multa ad-
miratione dignum. Hactenus Proco-
pius. Hæ Thermæ fortè ſunt, quæ Xe-
rolophus vocantur, quas ab Arcadio
fabricatas fuiſſe, auctor eſt Cedrenus.
Xerolophus, inquit, opus eſt Arcadii,
columnæ Theodoſii Tauro poſitæ o-
mnia ſimile. Hoc opus in Foro Arca-
dii fuiſſe, Socrates ſcribit lib. 7. cap. 1.
Loquens enim de Sabatio hæretico, ait:
Faciebant collectas contra Seſonnicum
ſuum Epiſcopum in loco civitatis qui
Ξηρόλοφος [al. Ξηράλοιφος] appel-
latur, in Arcadii Foro. Hæc ille. Ædifi-
cium erat plures cellas continens: unde
Thermas fuiſſe conjicio. Nicephorus
enim Gregoras, libro 7. cap. 1. Athana-
ſium Patriarcham Conſtantinopolis in
cellis Xerolophi reſediſſe ſcribit. Sonat
autem hæc vox, inquit Suidas, Siccam
unctionem, ſine lotione; quod ibi
ungerentur, non lavarentur: & addit,
olim fatidicum hunc locum fuiſſe, in
quo è tripode reſponſa reddebantur, &
xvi temporum Aſtronomica erat re-
volutio: ibique xvi cochleati & recon-
diti erant receſſus. Ego quoque in ve-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

tuſto codice Græco XII cochleas ib
fuiſſe legi, & Dianæ, Severique & Mar
ciani columnas, ac minoris Theodoſi
& Valentiniani ſtatuas. Ibidem ſcri
ptum epigramma Iuſtinianus citat (i
5. item lex Cornelia Inſtit. de publ. jud.
quod ex Xenophonte fuerat deſumtum
in quinto Anabaſeos. Zonaras quoqu
Leone Iſauro imperante, Arcadii ſta
tuam in Xerolophi columna poſitam
terræmotu concidiſſe ſcribit. Therm
verò hîc publicæ, vel à Principibus ædi
ficatæ appellantur : Balnea erant pri
vatorum.

Domus CXVIII] Intelligo inſigni
ædificia : quemadmodum Romæ Do
mus ab Inſulis diſtinguuntur. Alioqu
vici XXIX vix ſinguli quaternas domo
habuiſſent. Nec dignus mediocri civi
tati hic numerus ædificiorum fuiſſet
Nobiles ergo domus hîc tantùm re
cenſentur; cætera ædificia omittuntur

Porticus perpetuas duas] Longas &
perpetuas. Hæ non erant, ut hodie, ædi
bus conjunctæ, ut pars earum cenſe
rentur, ſed ſeparatæ, ad ſpaciandum, &
animi gratia ædificatæ : unde Strabo
lib. 5. Geograph. ubi Romæ loca deſcri
bit, Liviæ porticum περίπατον, id eſt
deambulationem appellat : cui & Pli
nius conſentit, lib. 14. cap. 1. Idem Stra

o lib. 13. Geogr. autor eſt, Cumanos
Eolas mutuam pecuniam ad exſtruen-
dam porticum accepiſſe: & cùm præ-
ſtituta die non reſtituerent, à creditore
prohibitos fuiſſe, ne ſub ea deambula-
rent: cùm vero plueret, præ pudore edi-
cto permiſiſſe, ut eam ſubire poſſent: &
cùm præco clamaret, ut porticum ſubi-
rent, iviſſe in proverbium, Cumanos
neſcire ob pluviam porticum ſubire,
niſi à præcone admonerentur. Has Vl-
pianus intelligit, cùm porticus ſine ædi-
bus fuiſſe ſcribit in lege cætera 41. §. hoc
Senatusconſ de leg. 1. Tacitus (libro 15.)
loquens de Neronis incendio, Porti-
cus, inquit, amœnitati dicatæ, latiùs
procidêre. Talis fuit porticus Athenis:
cujus partem à Mycone mercede, par-
tem à Polygnoto gratuitò pictam Pli-
nius memorat lib. 35. cap. 3. quæ ob id
varia [ποικίλη] eſt appellata, in qua
Zeno docuit, ob id Stoïcus nuncupa-
tus. Suidas in ver. 501. Imaginibus ar-
genteis & marmoreis hujuſmodi por-
ticus exornari conſueverant, ut ex te-
ſtamento apud Marcellum (in l. Seia,
§. ult. alſ. Lucius de aur. & arg. leg.)
deprehenditur: Hæredem meum, in-
quit, volo, ut in patria mea faciat por-
ticum publicam: in qua poni volo ima-
gines argenteas, item marmoreas.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Hîc *duas porticus* intelligi puto, à Palatio uſque ad Forum Conſtantini : quæ per longum ſpatium ſunt perpetuæ, nec interrumpuntur. Procopius enim ſcribit (de ædif. Iuſtinian. orat. 1.) Iuſtiniano imperante Palatium, ædem Sophiæ, & utraſque Porticus magnas uſque ad Forum Conſtantini arſiſſe. Idem & Cedrenus : qui eaſdem ambas porticus Baſiliſco imperante flagraſſe memorat: & hæ ſemper ſunt reſtitutæ. Quælibet autem Regio Conſtantinopoli aliquot porticus habebat : quod Romæ erat ſecus.

Gradus IV] Tribunal intelligitur: ad quod per gradus marmoreos ad accipiendum panem plebi dandum aſcendebatur : qui panis *gradilis* à gradibus vocatur. Valentinianus (in l. C.Theodoſ. de anno civi.) Panis , inquit , gradilis in alium gradum tranſlatio inhibetur. Idem (in d. l. 2. C.Theod. eo.) Vniverſi panem gradilem de gradibus adipiſcantur. Ex quibus conſtat, gradum eminens tribunal fuiſſe , unde panis capiebatur. Conſtantinus enim (ut auctor eſt Metaphraſtes) quotidie octuaginta millia panum in pauperes elargiebatur. Socrates (lib. 2. cap. 13.) octuaginta millia modiorum frumenti fuiſſe ſcribit : quibus Vinum , Carnem,

&

Oleum addidiſſe, Suidas tradit. Erant
go IV gradus ſeu tribunalia in prima
egione ad hæc diſtribuenda erecti.

Curatorem unum, qui totius regionis licitudinem gerat] Hi ab Auguſto priùm inventi, Magiſtratus à Tranquil- appellantur, cap. 30. Spatium, inuit, Vrbis, in Regiones Vicoſque diſit: inſtituitque, ut illas annui Magiratus ſortitò tuerentur: hos Magiſtri plebe electi. Illorum loco Curatores IV. poſtea Alexander Auguſtus inſtiuit. Lampridius: Fecit Roma, inquit, uratores XIV. ſed ex Cos. viris; quos udire negocia urbana cum Præfecto rbis juſſit: ita ut omnes aut magna arte adeſſent, cùm acta fierent. Hi vientur lites ſuæ Regionis curaſſe; & upillorum inopumque curam hauiſſe.

Vernaculum unum, velut ſervum in mnibus, & internuncium Regionis] unc credo fuiſſe velut miniſtrum Cuatoris, qui nuncia perferebat ad homines ſuæ Regionis pertinentia. Hi unt, qui à S. Rufo & P. Victore in Reionibus Romæ Denunciatores vocanur: quorum bini in qualibet Regione rant conſtituti.

Collegiatos XXV, *qui ex diverſis cororibus ordinati, incendiorum ſolent*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

caſibus ſubvenire] Romæ Præfectus V[igilum] vii cohortibus libertinoru[m] hominum imperabat: quos Auguſt[us] ad arcenda incendia inſtituit, ſingula[s]que cohortes binis Regionibus præpo[-]ſuit, ut Paullus (in l. 3. de off. præf. vig[.]) Tranquillus & Dion lib. 55. memoran[t.] Conſtantinopoli vero dlxiii viri, e[x] diverſis artificum corporibus extract[i] per xiv Vrbis Regiones, & ipſi nocte a[d] arcenda incendia excubabant, qui Co[l]legiati vocabantur. Hic numerus n[ec] minui, nec augeri poterat; & uno mo[-]riente, Præfectus Vrbi alium ex eju[s] corpore ſubſtituebat. Honorius & Theodoſius ad Ætium P.V. & non P.P. ut vulgo legitur in l. pen. C. de com[.] merc. & ita ex Cod. Theodoſiano (i[n] l. ult. C. Th. de calcis coct.) emendan[-]dum. Quingentorum, inquiunt, ſexa[-]ginta trium Collegiatorum numeru[s] maneat: nullique jus addendi mutan[-]dive, vel in defuncti locum ſubſtituend[i] pateat copia: ita ut judicio tuæ ſedis ſu[b] ipſorum præſentia corporatorum i[n] eorum locum quos humani ſubtraxe[-]rint caſus, ex eodem quo illi fuerant corpore ſubrogentur. Hæc illi. Elige[-]bantur autem Collegiati ex xxxv cor[-]poribus artificum, quos Conſtantinu[s] in epiſtola ad Maximum recenſet (i[n]

l. 1

1. C. de excuſ. artif.) qui ab omnibus
muneribus perſonalibus, præterquam
o arcendo incendio immunes erant
, 1. C. de privileg. corporat.) In prima
ac Regione erant tantùm Collegiati
xv: in aliis alii, qui complebant nu-
merum DLX. (vel DLXIII.) ad quem
xplendum, in XIV Regione XXXVII
ut XL (ut legitur apud Zenonem, l. 1.
. de Collegiat.) deſiderantur. Alibi
ollegiati pro Decanis defunctos hu-
antibus accipiuntur: (in l. 9. C. de
cr. ſanct. eccl.) aliquando pro Munici-
ibus, in l. 41. C. Th. de op. publ.
*Vicomagiſtros quinque, quibus per
octem tuendæ Vrbis cura mandata eſt*]
li primùm ab Auguſto inventi. Tran-
uillus in Aug. cap. 30. Spacium, in-
uit, Vrbis in Regiones vicoſque divi-
t: inſtituitque ut illas annui magiſtra-
us ſortitò tuerentur; hos magiſtri, è
lebe cujuſque viciniæ electi. Itaque ſin-
uli Curatores ſingulas Regiones tue-
antur: vicos plures Vico-magiſtri ap-
ellati: quos credendum eſt aliquot mi-
tes habuiſſe, quibus noctis latrocinia
& alias injurias prohiberent: ſicut erant
Romæ Vigiles dicti, (l. ſi maritus, C. de
dult.) qui id curabant, & Cuſtodes Vr-
is quandoque (l. ſed & miles, §. qui
ur. de excuſ. tutor.) vocantur. Romæ
pro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

pro ſingulo vico bini, terni, & quater[illegible] ſtatuebantur Vico-magiſtri. Hîc ve[illegible] quælibet regio quinque tantùm habe[illegible] ita ut univerſi ſint LX, etſi infra in co[illegible] lectione civitatis LXV numerantur.

Regio II.

Regio ſecunda ab initio Theatri m[illegible] noris per æqualitatem ſui latenter mo[illegible] ſublevata clivo, mox ad mare præcipiti[illegible] abrupta deſcendit. Continet in ſe

Eccleſiam magnam:
Eccleſiam antiquam:
Senatum:
Tribunal purpureis gradibus extru-ctum:
Thermas Zeuxippi:
Theatrum:
Amphitheatrum:
Vicos ſive Angiportus triginta qua-tuor:
Domos nonaginta & octo:
Porticus magnas quatuor:
Balneas privatas tredecim:
Piſtrina privata quatuor:
Gradus quatuor:
Curatorem unum:
Vernaculum unum:
Collegiatos triginta quinque:
Vico-magiſtros quinque:

Eccleſiam magnam] In Templum

S. So

Sophiæ, id eſt, *Dei Sapientiæ*, à Con-
ntino, vel (ut alii à Conſtantio con-
um appellabatur : quod incendio
aſtum, poſtmodum Iuſtinianus om-
m orbis terrarum ſplendidiſſimum
it: de cujus nobili architectura Pe-
ndri liber, & alii, extant. Evagrius
ibit, templi longitudinem fuiſſe pe-
m cxc: latitudinem pedum cxv; al-
udinem à pavimento ad centrum
miſphærii pedum clxxx.

Eccleſiam antiquam] Fortè aliquam
illis intelligit, quæ à Conſtantino
nditæ fuerant; & aliquot Procopius
cenſet orat. 1. de ædific. Iuſtiniani.

Senatum] Locus in quo Senatus ha-
batur : quem, ut auctor eſt Sozome-
s, Conſtantinus Magnus ædificavit:
i eandem celebritatem kalendis Ia-
arii quotannis fieri voluit, quam
omæ Senatus habebat. Incendio com-
ſtum, ob ſeditionem ortam de eji-
ndo D. Io. Chryſoſtomo, ſplendi-
orem Iuſtinianus reſtituit, ait Pro-
pius.

Thermas Zeuxippi] Inſignes eæ erant
rticu, domos & officinas circum-
nte. Illis annui reditus, ad accenden-
balnei lumina, & ſarta tecta haben-
, aſſignati erant. Theodoſius (in l.
ia plurimæ, C. de op. publ.) Quia,
inquit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

inquit, plurimæ domus cum officin
ſuis in porticibus Zeuſippi [Zeuxipp
eſſe memorantur, reditus memorat
rum locorum pro quantitate, quæ pl
cuit, ad præbenda luminaria, & ædi
cia ac tecta reparanda, Regia Vrbis l
vacro ſine aliqua jubemus excuſatio
conferri. Hæc ille. Scribit autem a
Severinum Præfectum Vrbi (non Pr
torio;) ut rectè legitur in Codice The
doſiano, l. 52. de oper. publ. Hoc ba
neum Palatio Principis vicinum fuiſ
& poſtea Numerorum vocatum, N
cephorus ſcribit lib. 9. cap. 9. Ejuſde
Sozomenus & Socrates meminerun
Id credo primùm à Zeuſippo cond
tum, qui circa Neronis tempora B
zantii Chriſtianos afflixit (Niceph. li
8. cap. 7.) & inter alios Divum A
dream Argyropolim fugere compuli
Erat tum, ut puto, Macedoniæ & Thr
ciæ Præfectus. Hoc balneum poſtmo
dum Severus Imperator auxit, & o
navit: unde Severi eſt appellatum: v
rùm Cedrenus ab ipſo conditum affi
mat. Numerorum deinde balneum e
nuncupatum, quia milites ibi lavaba
tur. Zoſimus lib. 2. in peninſula i
fuiſſe ſcribit: Olim quidem, inquit, e
loco portum habebat, quo porticu
illæ deſinunt, quas Severus Imperat

ſtruxit, cùm ſuas adverſus Byzantios
s depoſuiſſet, qui hoſtem ipſius Ni-
um in urbem admiſiſſent. Hæc ille.
idas auctor eſt, Chriſtodorum poë-
n ſtatuas & imagines Zeuxippi car-
ine celebraſſe: inter quas laudatur
æ Heſiodo poëtæ poſita fuit. Proco-
is, lib. 1. de ædif. Iuſtiniani, id bal-
um affirmat à Iuſtiniano reſtaura-
m eſſe; ſed Zeuxippum dici, quia ibi
uorum junctorum curſus exerceba-
r, quod Græca hæc dictio ſonat. Ejus
eminit D. Gregorius Nazianzenus in
atione ad Arianos, & de ſe ipſo; Nec
vam, inquit, illam Hieruſalem, hoc
, Zeuſippum inviſo, Imperante Iu-
niano incendio conſumtum eſt. Ce-
enus: Incendio, inquit, conſumtum
Balneum Severi, quod Zeuxippi no-
en geſſit: in quo varium inerat ſpe-
aculum, artiumque ſplendor, & mar-
orum, & lapidum, & ex ære imagi-
um; & opera virorum, quæ à multis
culis fabricata erant; quibus hoc
um deerat, quod animæ non inerant
orum, quos referebant. Inter præci-
a & ingenium ſuperantia opera, ſta-
t & Homerus, qualis fuerat cogita-
ndus, manibus inſertis infra pectus:
rba ſine cultu demiſſa; capilli capi-
æquales, rari ab utraque ſincipitis
parte:

parte: facies præ ſenio hirſuta, ac cu
de univerſo: naſus ad reliquas part
proportione æquali, oculi palpebris a
fixi; ita ut cæci formam præ ſe ferren
qualem eum fuiſſe, fama fert. Sup
tunicam palliolo erat amictus. Et
baſim infra pedes ejus, lorum quo
dam æneum ſubjectum. Erant por
æneæ columnæ omnium ſapienti
poëſi, arte dicendi, ac fortitudine cl
rorum virorum.

Tribunal purpureis gradibus extr ctum] Id erat ex marmore porphyrit quæ vox Latinè *purpureum* ſonat, qu purpuram hic lapis imitatur.

[*Amphitheatrum*] Secundum litt maris: per quod ad Palatium Princ pis, & Portum Iuliani ibatur: in qu rum medio fornaces eſſe conſueveran quæ à Theodoſio juniore tolli ſunt ju ſæ: in l. ult. C. Th. de calcis cocto Omnes, inquit, fornaces, per omn ſpacium, quod inter Amphitheatrum & D. Iuliani portum & litus maris e tenditur, tolli præcipimus, propt ſalubritatem Vrbis ampliſſimæ, nostrarum ædium vicinitatem: nec u his in locis coquendæ calcis præberi l centiam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

REGIO III.

Regio tertia, plana quidem in ſuperiori parte, utpote in eo Circi ſpatio largius explicato, ſed ab ejus extrema parte nimis prono clivo, mare uſque deſcendit. Continet in ſe eundem

Circum maximum:
Domum Pulcheriæ Auguſtæ:
Portum novum:
Porticum ſemirotundam; quæ ex ſimilitudine fabricæ Sigma Græco vocabulo nuncupatur:
Tribunal Fori Conſtantini:
Vicos ſeptem:
Domos nonaginta quatuor:
Porticus magnas quinque:
Balneas privatas undecim:
Piſtrina privata novem:
Curatorem unum:
Collegiatos viginti & unum:
Vicomagiſtros quinque.

Domum Pulcheriæ Auguſtæ] Sororis Theodoſii junioris, quæ virgo permanſit; etſi mortuo Theodoſio fratre, Martiano, quem creavit Imperatorem, nupſit. De hac multa Zonaras, Cedrenus, Zoſimus, Nicephorus & alii. Aliam domum in XI Regione habuit.

Portum novum] Eſt forte ille à Iuliano apoſtata fabricatus. Alius fuit in

VI Regione Neorius vocatus, ubi erat navale.

Porticum ſemirotundam, quæ à ſimilitudine fabricæ, Sigma Græco vocabulo nuncupatur] A ſimilitudine Græcæ litteræ C (quæ nunc Σ ſcribitur.) Hujus ſæpe Zonaras & Cedrenus (in Michaële Monacho, Baſilio Macedonio) meminerunt.

REGIO IV.

Regio quarta, à Milliario aureo collibus dextra lævaque ſurgentibus, ad planiciem uſque valle ducente perducitur. Continet in ſe idem

Milliarium aureum:
Auguſtæum:
Baſilicam:
Nymphæum:
Porticum Phanionis:
Liburnam marmoream, navalis Victoriæ monumentum:
Eccleſiam ſive Martyrium Sancti Mennæ:
Stadium:
Scalam Timaſii:
Vicos triginta duos:
Domos trecentas ſeptuaginta quinque:
Porticus magnas quatuor:
Balneas privatas ſeptem:

Piſtri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Piſtrina privata quinque:
Gradus ſeptem:
Curatorem unum:
Vernaculum unum:
Collegiatos quadraginta:
Vicomagiſtros quinque.

Milliarium aureum] De hoc ita Cedrenus ſcribit : Supra Miliarii fornicem quæ ſunt ſtatuæ Magni Conſtantini, & matris ejus; & in harum medio Crux: A tergo earum Trajanus, & juxta hanc Ælius Hadrianus eques, & Horologium, à Iuſtiniano ibidem collocatum. Erat hæc columna Romæ in Foro ab Auguſto poſita; à qua omnes viæ Italiæ initium & finem accipiebant, ut Plutarchus, Dion, P. Victor & alii tradunt: non tamen ab ea milliaria numerari cœpiſſe, Æmilius Macer monet, in l. Mille de ver. ſig. Mille paſſus, ait, non à Milliario urbis, ſed à continentibus ædificiis numerandi ſunt. Sicut ergo Romæ erat Miliarium aureum, ita & Conſtantinopoli, quæ Nova Roma appellata, in omnibus veterem imitatur. Sed ibi non columna, ut Romæ, fuiſſe videtur, ſed ædificium; ut ex prædictis Cedreni verbis, & ex Suida deprehenditur : qui ſub ejus teſtudine Conſtantini & Helenæ columnas & Crucem, ac ſimulacrum Fortunæ, plu-

treſque alias ſtatuas fuiſſe ſcribit; & illud Milium, non Miliarium appellat.

Auguſteum] Erat ingens ærea columna, à Iuſtiniano fabricata. Cedrenus: Abſoluta eſt, inquit, anno XVI Imperii Iuſtiniani ærea columna magna quæ vocatur Auguſteum: eique impoſita eſt Iuſtiniani ſtatua equeſtris, ſiniſtra manu tenens pomum rotundum, quo indicatur Orbis Imperium penes ipſum eſſe: dextram autem intendebat quaſi Perſas juberet ſtare, & Romanorum ditionem non invadere. Omnes verò æreæ circa columnam tegulæ erant auratæ, introitum Palatii Conſtantini Magni tegentes: qui etiamnum æreus dicitur; columna verò Auguſteum vocatur. De hac latè Procopius de ædific. Iuſtin. in 1. orat. Vbi Auguſteum non columnam, ſed locum, in quo erat columna, vocatum fuiſſe ſcribit, quod & Macellum appellabatur. Columna, inquit, præcipua, magnitudine admiranda, non tamen ſimplex & uniformis; ſed grandibus in circuitu lapidibus compoſita. Hanc æs optimum, in tabulis & verticibus circumfuſum undique veſtit, lapides ipſos ſuo robore vinciens, & ornatu tegens; colore quidem auro puro obſcurius, dignitate vero non multo inferius, pa-

plan

planè & æquiparandum argento. In hujus columnæ vertice ſtabat prægrandis equus, ære conflatus, verſus ad auroram, admiratione dignus, ſimilis ituro, & antè pulchrè proclinato. Nam inter priores pedes ſiniſtrum levat, tanquam terram pulſaturus, alter pes lapidi, ſuper quem graditurus eſt, infixus hæret. Poſteriores verò pedes ita contrahit, ut ſi ſtare prohibeatur, in parato ſit. Huic equo inſidet æreum Regis ſimulacrum; Achillem vocant, propter figuram, quam refert; etenim ſoleas alligatas habet, abſque ocreis. Pectus heroico thorace munitum eſt, & caput galea. Splendorem quemdam projicit, ſpectans ad Orientem, iter, ut opinor, accepturus ad Perſas. Gerit ſiniſtra manu orbem, quo innuit terram & mare ſibi ſubditum eſſe. Nihil armorum tenet, neque enſem, neque haſtam, ſed tantum Crucem orbi impoſitam, per quam regnum & belli victoria illi obvenit. Dextram manum ad Orientem extendit; & porrectis digitis jubet ut Barbari ultrà non progrediantur. Infra verò locum hunc Auguſtum forum appellat: Eſt forum, inquit, ante regias, columnis circum munitum; Auguſtum vocant Byzantii: in hoc ad Auroram Curia ſeu Prætorium exſtructum eſt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Iuſtiniani Regis opus: quò Romano-
rum Senatus conveniens initio anni
ſolennem feſtivitatem peragit. Idem &
Suidas tradit. Phavorinus forum ob-
ſoniorum Auguſtæum fuiſſe tradit; ita
appellatum, inquit Suidas, quòd Idi-
bus Octobris, ſingulis annis Regionum
Curatores & Senaſtophori in honorem
Auguſti ibi ſaltarent; vel quòd Con-
ſtantini & Helenæ ejus matris ſtatuæ
eo in foro eſſent locatæ.

Baſilicam] Baſilica quoque omnium
inſignis ibidem erat ædificata; de qua
hæc Cedrenus: Ortum à mediis chal-
copratiis incendium, cùm utramque
porticum, tùm contigua omnia, & Ba-
ſilicam devoravit: in qua fuit Biblio-
theca librorum 120 [millia] continens:
inter quos libros fuit etiam draconis
inteſtinum pedes 120 longum; cui Ho-
meri poëmata Ilias & Vlyſſea aureis li-
teris fuerant inſcripta, cum hiſtoria re-
rum ab Heroïbus geſtarum. Erat Baſi-
licæ teſtudo multis columnis ſuffulta:
qualia hodie viſuntur templa, ordini-
bus columnarum ſuſtentata; quæ [tem-
pla] etiam Baſilicæ appellantur, quò
inſtar Baſilicarum ſint fabricata. Eam
in VII Æneïdos Virgilius deſcribit:

Templum auguſtum, ingens, centum
ſublime columnis,

Vrb

Vrbe fuit ſumma, Laurentis regia
Pici.
Hic ſceptra accipere, primoſque at-
tollere faſces,
Regibus omen erat.

bi cauſæ agitabantur, Legati civitatum
udiebantur; publicaque negotia tra-
tabantur. Hæc inaurata, marmori-
us ſplendebat. Theodoſius Cyro P.V.
Conſtantinopolitanæ, L. Baſilicam, C.
e oper. publ. Baſilicam, inquit, aura-
am, & marmoribus decoratam [in]
ullius imaginis aut pictarum tabula-
um obumbratione fuſcari jubemus.
ùm verò Conſtantinopoli & ejus Vr-
is Præfecto ſcribat, hanc ſignificat. De
àdem, credo, intelligit Zonaras in
eone Magno, quum flagraſſe Maxi-
nam Domum vocatam ſcribit: in qua
Senatus & delecti cives deliberatum
onvenire ſolebant, atque ipſe Impera-
or, conſularem veſtem ſumpturus.
Opus illuſtre & ſplendidiſſimum: in
uo pedaneos judices in cellulis judicaſ-
, Iuſtinianus ſcribit, in §. ſedebant aut.
e judic. Novell. 81. Hanc Baſilicam à
rgo Miliarii fuiſſe, Suidas ſcribit: in
erbo βασιλική: & in ea ſtatuam in-
uratam, & alias. Inter cetera ibi erat
ephas, à Severo ob hanc cauſſam fa-
us, quòd argentarius quidam illius

cuſtodem interfeciſſet, & cadaver bel-
luæ manducandum objeciſſet; ob id
iratus elephas eum occîdit. Ad facti
memoriam Severus elephantem cum
cuſtode æneum fundi fecit, qui Coſ. Iu-
liano Conſtantinopolim tranſlati, in
baſilicâ locati fuêre.

Nymphæum] Id erat amplum ædifi-
cium; in quo nuptias celebrabant, qui
ædes ad hoc idoneas non habebant, ut
auctor Zonaras in Leone Magno, &
Cedrenus. Eò ex fonte, qui erat in Fo-
ro, aquam derivatam fuiſſe, Suidas ſcri-
bit, quæ Nymphæum lavacrum voca-
batur. Theodoſius ad eundem Cyrum
in l. Siquis, C. de aquæductu, Tua, in-
quit, ſedes diſponet, quantum aqua
publicis Thermis, quantum in Nym-
phæis conveniat deputari.

Porticum Phanionis] Suidas Phanio-
nem eſſe dicit locum, in quem purga-
menta projiciebantur. Ea fortè eſt por-
ticus, quam Zeno Imperator à Miliario
uſque ad Capitolium cum quatuor co-
lumnarum ordinibus excurriſſe ſcribit:
inter quas tabernulas marmoribus in-
cruſtatas prope viam publicam ædifi-
cari permittit: in l. pen. §. præterea, C.
de ædificiis priv.

Liburnam marmoream] Navalis vi-
ctoriæ eſt monimentum. Eam enim
victo-

ictoriam ſignificari puto, qua Fraju-
us, Magiſter militum Arcadii contra
ainam liburnis inſtructis ad Cherſo-
eſum potitus eſt, ut Zoſimus lib. 5.
cribit.

*Eccleſiam ſeu Martyrium Sancti
Memmæ*] Ægyptius miles fuit, ſub Dio-
letiano paſſus in Phrygia. Hanc ædem
Conſtantinus ædificavit: quem plures
n honorem Martyrum Eccleſias fa-
bricaſſe, Euſebius in ejus vita ſcribit.
lib. 3. cap. 47.

Stadium] Hæc erat area quadrata,
ad pugillatum deſtinata, ut ait Suidas:
quam Græci cc pedibus metiebantur,
quandoque pluribus. Vndique portici-
bus ſeu periſtyliis claudebatur: ubi lu-
cta, ſaltu, cæſtibuſque Græci ſaltabant.
Porticus ad meridiem erat duplex, ne
pluviis à ſeptentrione venientibus læ-
deretur. Intus ultra porticum, conti-
nebat Ephebæum, ſeu Exedram, ſedibus
undique circumdantibus; ubi diſputa-
bant Philoſophi, & juvenes erudieban-
tur. Olim enim, in librorum inopia,
diſputando & arguendo ſe exercebant,
ut auctor eſt Suidas, in verbo Γυμνά-
σια. A dextra verò & ſiniſtra Ephebæi,
ſtabant Balnea, in quibus oleo luctan-
tes ungebantur. Et ideò Cajus Iurecon-
ſultus ſcribit Stadium propriam for-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

mam ex conſummatione accipere, in l. Si is qui quadringenta, ad fin. ff. ad leg. Falcid. Hoc Stadium ſpectabat mare. Procopius De ædificiis Iuſtiniani orat. l. in fin. In loco, inquit, mari proximo, quod nunc Stadium vocatur (certaminibus quibuſdam, opinor, locum olim dedicatum) ampla Xenodochia Iuſtinianus & Theodora uxor exſtruxerunt. Hæc ille.

Scalam Timaſii] Erant trigradus per collem ad mare deſcendentes, à Timaſio facti: vel locus ad commodè deſcendendum paratus, ita nuncupatur: nam Scalam etiam deſcenſum ex navi vocant. Gyllius lib. 2. cap. XI. de Boſporo Thracio Scalam molis brachium ponticuli interpretantur: Credendum tamen eſt, hîc marmoreas ſcalas fuiſſe, cùm locus pro inſigni nominetur. Ex his aliquod vectigal colligebatur, quod ad Aquæductus reparationem impendebatur. Theodoſius (in l. ad reparationem, C. de aquæduct.) Ad reparationem, inquit, Aquæductus hujus almæ Vrbis, omnia vectigalia, quæ colligi poſſunt ex univerſis ſcalis hujus inclytæ Vrbis, ad refectionem ejuſdem Aquæductus procedunt. Hæc ille. Naves, credo, quæ merces exonerabant, aliquid ſolvebant. Iuſtinianus quoque

reci-

recitat codicillos Hierii: in quibus nepoti Hierio ſuburbium coparium cum omnibus ſcalis reliquit, Novell. 159. Item Cedrenus autor eſt, Copronymo imperante, ſęviſſimo frigore mare concretum fuiſſe: mox tepeſcente aëre, inter alia fruſtum glaciei, Arcis Scalas Conſtantinopoli attriviſſe. Fuit Timaſius Magiſter Peditum Magni Theodoſii, qui à Valentis temporibus militare cœperat. Ab Eutropio Arcadii cubiculario per calumniam accuſatus, in Oaſim eſt relegatus. Syagrii P. P. pater, ut Zoſimus in 5 ſcribit.

REGIO V.

Regionis Quintæ non modica pars, in obliquioribus poſita locis, planitie excipiente producitur: in qua neceſſaria civitatis ædificia continentur. Continet in ſe

Thermas Honorianas:
Ciſternam Theodoſianam:
Prytaneum:
Thermas Eudocianas:
Strategium, in quo eſt Forum Theodoſianum; & obeliſcus Thebæus quadratus:
Horrea holearia:
Nympheum:
Horrea Troadenſia: [*al. Croadentia:*]

Hor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Horrea Valentiniana:
Horrea Conſtantiaca:
Portum habet Proſforianum: [*al. Pro-*
biſphorianum:]
Scalam Chalcedonenſem:
Vicos viginti tres:
Domos centum octoginta quatuor:
Porticus magnas ſeptem: [*al. quatuor:*]
Balneas privatas undecim:
Piſtrina publica ſeptem:
Piſtrina privata duo:
Gradus novem:
Macellos duos:
Curatorem unum:
Vernaculum unum:
Collegiatos quadraginta:
Vicomagiſtros quinque.

Ciſternam Theodoſianam] Locus eſt infra terram concameratus, non vivam, nec perpetuam, ſed imbribus conceptam aquam continens: l. 1. §. hoc interdictum, ff. de fonte. Petrus Gyllius, in Topographia Conſtantinopolis ſcribit, ſe Conſtantinopoli inventam ſub terra ciſternam, ignorantibus dominis indicaſſe. Erat, inquit, longitudinis pedum CCCXXXVI, latitudinis CLXXXII, ambitus CCXXIIII paſſuum. Concameratio ſuſtinebatur marmoreis columnis CCCXXXVI. pedes XII inter ſe diſtantibus. Singulæ XI dodrantum altitu-

tudinem ſuperabant : In longitudi-
em per XII ordines , in latitudinem
r XXVIII erant diſpoſitæ. Hyeme,
ruente aquæductu , ad media colum-
arum capitula implebatur ciſterna,
ſceſque innatabant : quos ædium do-
inus æſtate navicula circumvectus,
idente transfigebat.

Prytaneum] Athenis erat arx Pry-
aneum vocata : in quam Senatores ac
pientes conveniebant, & viri de Re-
ublica bene meriti publicè alebantur.
icero lib. 1. de Orator. Suid. in Πρυ-
ανεῖον. Cujus exemplo , prope Ciſter-
am Regiam erat Conſtantinopoli Pa-
tium , in quo vir doctiſſimus duode-
im diſcipulos erudiebat , qui poſtea
eipublicæ utiles futuri eſſent. Cedri-
us in Leone Iſauro Iconomacho : A-
ud Regiam , inquit , Ciſternam Pala-
ium erat venerabile, in quo juxta an-
iquam formam Oecumenicus magiſta
magiſter] ſedebat , duodecim habens
iſcipulos , eruditione & vita graves.
i cùm omnem diſcendi ſcientiam ce-
eritate & amplitudine ingenii perce-
iſſent ; Eccleſiaſticam divinarum re-
um ſapientiam acri ſtudio tractabant.
bſque eorum conſilio quicquam agi,
pſis quoque Imperatoribus nefas puta-
atur : quos Leo ſuſtulit. Id Zonaras
cla-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

clariùs exprimit: Domus, inquit, era in Baſilica, proximè Forum ærarium regio: in quas multi codices & humanæ ac divinæ ſapientiæ aſſervabantur ab antiquis temporibus; & ad habitandum attributa qui eruditione excelleret, quem Oecumenicum Doctorem appellabant. Is duodecim contubernales habebat excellenter eruditos. H publicus victus præſtabatur: quos eruditionis avidi adibant. Hos etiam Imperatores ad rerum gerendarum conſilia adhibebant. Quos cùm Leo in ſuam ſententiam, ut imagines impugnarent, trahere nequiviſſet, nocte cum libris combuſſit. Quemadmodum ergo Athenis viri de Republica benemeriti in Prytaneo alebantur: ita & hîc eruditi. Et ob id Prytaneum hanc domum vocatam fuiſſe puto, quę inſtar Athenienſis erecta fuit.

Thermas Eudocianas] Ab Eudocia uxore Theodoſii junioris, quæ antequam Chriſtiana fieret, Athenaïs vocabatur; de qua plura Zonaras Nicephorus, & alii. Alias habebat ædes in decima Regione; ubi de ea aliquid dicetur.

Strategium] Hæc interpretor Caſtra Prætoriana, ubi degebant Prætoriani milites. Eo in loco erat Forum Theodoſia-

ſianum , & Obeliſcus Thebæus qua-
us Thebis Ægypti Conſtantinopolim
vectus ; qui in quadrum erat for-
atus.

Horrea holearia] Credo legendum
earia ſine aſpiratione , ubi oleum
ndebatur.

Horrea Troadenſia] E Troadenſi ad-
ctas merces , vel frumenta continen-
a : quemadmodum in nona Regione
nt Horrea Alexandrina , in quibus
umenta Alexandria advecta conſer-
bantur. Troas verò eſt regio Phry-
æ ad Helleſpontum ſita, non longè à
onſtantinopoli.

Horrea Valentiniana] A Valente Im-
ratore facta. Fortè hoc eſt illud Hor-
um,in quo Suidas(in verbo Manaïm)
ribit Manaimi ſtatuam fuiſſe, qui ad-
rſus Scythas exercitum duxit. Et ibi
at æneus modius ; ut ſecundum ju-
am ejus menſuram frumentum eme-
tur & venderetur , pretio aurei à Va-
nte in modios XII præſtituto (pro
alentiniano enim lego Valente, qui
onſtantinopoli imperavit.) Is nautæ
anum præcîdi juſſit , qui ejus legi
udem fecit. Et ob facti memoriam
anus æreæ ibit ſunt affixæ.

Erant & *Horrea* , in quæ aurum , ar-
ntum & gemmæ deferebantur. Nam
Pau-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Paulus Iureconſ. homines in Horre
pretioſiſſimam partem fortunarum r
poſuiſſe ſcribit in l. 3. § effracturæ,
de offic. Præfect. vigil. Lampridius qu
que refert, Horrea Alexandro fabrica
fuiſſe, in quæ privati homines, qui d
mi loca non habebant, aut cuſtod
carebant, aurum, argentum, gemma
aut grana convectarent. Domini ve
Horreorum illata ſuo periculo cuſt
diebant. L. cùm plures § locator. loca

Portum Proſforianum] In quo edul
exonerabantur. Προσφορὸν enim Gr
ci eſculenta vocabant.

Scalam Chalcedonenſem] Comm
dum deſcenſum è regione Chalcedon
ut eo trajiciatur: nec amplius ſtad
quinque ab Europa dividitur.

Macella duo] Duo loca ampla i
telligit, in quibus obſonia vendebantu

Regio VI.

Regio Sexta, brevi peracta planiti
reliqua in devexo conſiſtit. A Foro na
que Conſtantini, Scalam uſque ſive tr
jectum Sycænum, porrigitur ſpatiis ſu
Continet in ſe

Columnam purpuream Conſtantini:
Senatum ejuſdem loci:
Neorium portum:
Scalam Sycænam.

Vi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Vicos viginti duos:
Domos quadringentas octoginta quatuor:
Porticum magnam unam:
Balneas privatas novem:
Piſtrinum publicum unum:
Piſtrina privata decem & ſeptem:
Gradus decem & ſeptem:
Curatorem unum:
Vernaculum unum:
Collegiatos quadraginta novem.
Vicomagiſtros quinque.

Columnam purpuream Conſtantini] Hæc erat in Foro Conſtantini, lapideis tabulis ſtrato. Zonaras in Nicephoro Phoca: Imperatorem Nicephorum, inquit, maledictis uſque in Forum lapideis tabulis ſtratum proſequuntur; in quo Columna rotunda Porphyretica ſita eſt. De hoc ita Cedrinus: Conſtantinus anno ſui Imperii XXIIII. forum condidit, cum duobus amplis Roſtris: in eoque Foro Columnam Româ allatam poſuit, uno ſolidoque lapide conſtantem, qui totus erat purpureus, id eſt, ex porphyrite conſtans: atque eam æreis faſciis vinxit, inſcriptis. In ejus ſummo ſtatuam ſibi collocavit, cum hac inſcriptione, CONSTANTINVS. Splendebat Solis inſtar. Opus fuit Phidiæ, Athenis advectum. Sub baſim co-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

lumnæ VII poſuit ſportas, ac XII cophi-
nos Chriſti miraculis inſignes : infra
ſcriptoſque verſus appoſuit : (Cedrinus
in Theodoſio:)

Tibi Chriſte, mundi domine, rectorque
optime,
Vrbem hanc, tibi quæ ſerviat, modo
ſubdidi,
Et ſceptra, Romanamque omnem po-
tentiam.
Hæc tu malis defende ſemper ab o-
mnibus.

Idem fermè aliis verbis Zonaras narrat:
Teretem, inquit, Columnam Porphy-
reticam Roma, ut ferunt, allatam, in
Foro lapideis tabulis inſtrato locavit:
unde à Græcis *placoton* nominatur: ſu-
praque æneam ſtatuam, arte & magni-
tudine admirabilem erexit: antiqua
enim manu penè vivens expreſſa erat.
Id Apollinis ſimulachrum fuiſſe ferunt,
ex Ilio Phrygiæ tranſlatum: ſed Con-
ſtantinus ſuum illi nomen indidit, cla-
vis quibuſdam capiti inſertis, qui cor-
pus Domini ſalutiferæ Cruci affixerant.
Ea ad noſtram ætatem permanſit inte-
gra, columnæ inſiſtens: Sed ſub Alexio
Comneno, vehementi venti impetu
dejecta concidit, & multos contrivit.
Statuam illam Nicephorus (lib. Eccleſ.
hiſt. 8. cap. 4.) meliùs exprimit: Maxi-

mam

nam, inquit, illam porphyretici marmoris Columnam conſtruxit : in qua ſtatuam quoque ſuam collocavit in polo ſeu vertice mundi, Crucem infixam manu tenentem. Quo ille ſymbolo indicavit, virtute invicti ejus trophæi & ſigni terram omnem, mare ipſum à ſe ſubactum. Gyllius ſcribit illam ex VIII lapidibus conſtructam, æreis laureatiſq; Zonis commiſſuras, ut videri non poſſent, cingentibus. Sed his diſſolutis, hodie ſtructura quadam interciſa, marmora colligantur. Columna eſt altitudinis pedum LXXXVI. & dodrantis, præter gradus, ſpiram, & ſtylobaten. Sita eſt in Foro Conſtantini.

Senatum ejuſdem loci] Erat in Foro Conſtantini ad boream domus, Senatus nuncupata, æneis ſtatuis, & marmoribus porphyreticis ornata: in quam Senatus, & præcipui cives, deliberandi cauſſa convenire conſueverant, & Imperator conſularem veſtem accipere ſolebat, Leone Magno imperante, flagravit, ut Zonaras & Cedrenus memorat.

Neorium portum] Id eſt Navale, ubi naves fabricabantur: à quo Porta illi proxima ſecundum aliquos Neorii dicitur: ſed à Cedreno & Zonara infra in XII Regione Aurea vel Pulchra vocatur. Alii Imperialem nominârunt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

quia Arci Principis proxima erat.

Sycenam Scalam] Id eſt, gradus, quibus ad littus deſcendebatur, ut in Sycenam proximam inſulam trajiceretur, quæ nunc Pera vocatur. In hoc toto ſinu multa navicularum millia, pluresque quam Venetiis cymbæ ad transferendos homines comparata reperiuntur. Peramæ vulgò dicuntur, quòd ultrò citroque transferant.

Porticum magnam unam] Hæc uſque ad Forum Conſtantini extendebatur, quam ob ſeditionem Iuſtiniano imperante crematam Procopius ſcribit lib. 1 de bello Perſico.

REGIO VII.

Regio ſeptima, in comparationem ſuperioris planior, quamvis & ipſa circa lateris ſui extremitatem habeat (al. abeat) in mare declivior. Hæc à parte dextera Columnæ Conſtantini, uſque ad Forum Theodoſii, continuis extenſa porticibus, & de latere aliis quoque pari ratione porrectis, uſque ad mare velut ſe ipſam inclinat, & ita deducitur. Habet autem in ſe

Eccleſias tres, hoc eſt, Irenen, Anaſtaſiam, & Sancti Pauli:

Columnam Theodoſii, intrinſecus uſq; ad ſummitatẽ gradibus perviam:

Equi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Equites magnos duos:
Partem ejuſdem Fori [*Theodoſiani:*]
Thermas Carolianas:
Vicos octoginta quinque:
Domus ſeptingentas undecim:
Porticus magnas ſex:
Balneas privatas undecim:
Piſtrina privata duodecim:
Gradus ſexdecim:
Curatorem unum:
Vernaculum unum:
Collegiatos octoginta:
Vico-magiſtros quinque.

Irenen] In Septima Regione, in loco qui Taurus appellatur, erat Templum S. Irenæ, id eſt, Pacis: quam, ut inquiunt Socrates & Cedrinus, Conſtantinus Magnus condiderat; & Imperante Iuſtiniano conflagravit.

Anaſtaſiam]Sanctę Anaſtaſię[Templum:] cujus reliquiæ primo anno Imperii Leonis Magni Syrmio Conſtantinopolim allatæ fuêre, & in ejus Templo repoſitæ, quod erat apud Roſtra Domini. Anaſtaſiæ templum à Catholicis eſt ædificatum: quia D. Gregorius Nazianzenus ibi S. Trinitatis dogmata ſuſcitavit; Templumque Anaſtaſiæ eſt appellatum: vel quòd, inquit Sozomenus, mulier gravida, quæ ex ejus por-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

ticu cadens interiit, precibus populi revixit: [de qua re infra pluribus.

Sed verius eſt, duas Conſtantinopoli fuiſſe Eccleſias Anaſtaſias dictas: Alteram Novatianorum, ab Arianis dirutam, ab ipſis verò denuò excitatam, ut ait Sozomenus, lib. 4. cap. 19. & ob id Anaſtaſiam dictam. Altera fuit à Gregorio Nazianzeno denominata. Fuerat hæc domus Nicobuli, in quam Gregorius Conſtantinopolim veniens, hoſpitio eſt receptus: atque ibi S. Trinitatis dogmata jam extincta renovavit: unde locum Anaſtaſiam vocavit: (Gregor. Nazianz. in oratione ad 150 Epiſcopos, & in Cantico Anaſtaſiæ.) Et domus in Eccleſiam verſa, in magnificam Baſilicam excrevit. Sozomenus verò id nomen eum locum habuiſſe ſcribit lib. 5. cap. 5. quòd mulier gravida ex ſublimi porticu, quum Dei verbum audiret, deorſum delapſa, & mortua, omnium precibus vitam recepit: Martianus nobilis civis & dives, amplum & ſpecioſum ibi extruxit Templum. (Metaphraſt. 10. Ianuarii.) Ob nomen verò D. Anaſtaſiæ reliquiæ ibi fuere repoſitę: (Theodoſius Lector in Collectaneis.)

Columnam Theodoſii, intrinſecus uſque ad ſummitatem gradibus perviam. De hac ita Zonaras in Iuſtiniano: Anno,

no, inquit, Imperii ejus XVII. magna Columna in veſtibulo Magni Templi collocata, abſoluta eſt: cui equeſtrem ſuam ſtatuam impoſuit. Eo loco prius ſteterat Columna Magni Theodoſii, ſtatuam argenteam ſuſtinens, à filio ejus Arcadio factam, pondere VII millium & CCCC librarum. Quam ille [Iuſtinianus] cum Columna demolitus, argento direpto, repoſuit: quæ adhuc cum ejus imagine viſitur. Cùm ſtante hac Columna hæc Conſtantinopolis facta ſit deſcriptio, ante Iuſtinianum ſcriptam eſſe oportet. De hac Columna aliter Cedrenus in Zenone loqui videtur, aut de alia intelligit: In Tauro, inquit, Columnam poſuit Magnus Theodoſius, ſuas contra Scythas continentem pugnas, & de iis ſtatuta trophæa: habet intus viam ſurſum ferentem. In bivio eques poſitus eſt, ipſe Magnus Theodoſius, dextram verſus Vrbem intendens, & Columnæ inſcripta trophæa demonſtrans. Hæc quarto Zenonis Imperii anno terræ motu concuſſa cecidit: quæ ſtatuam Theodoſii habebat. Idem loquens de Anaſtaſio: Multa, inquit, Conſtantini Magni opera conflavit; ſuamque ſtatuam inde confecit, & in Columna Tauri conſtituit. Namque priùs ibi poſita fuerat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Theodoſii Magni: ea terræ motu dejecta & comminuta fuerat.

Equites magnos duos] Horum alter fuit Theodoſius Magnus, quem prope Columnam, dextram verſus Vrbem intendiſſe, & trophæa Columnæ inſcripta monſtraſſe, Cedrinus ſcribit.

Thermas Coroſianas] A Coroſia Valentis Imperatoris filia nominatas, ut Sozomenus explicat lib. 6. cap. 9. Martianus, inquit, cùm vita, tum doctrina admirabilis, qui jam olim quidem in regia ſatellitem egerat, at jam tum preſbyter, ſectæ Novatianæ erat; docebatque filios Valentis Imperatoris Anaſtaſium & Caroſam præcepta Grammatica: Quarum nominibus ſunt balnea Conſtantinopolis etiamnum appellata.

REGIO VIII.

Regio Octava, ex parte Tauri, nulla maris vicinitate conterminata, anguſtior magis quàm lata, ſpatia ſua in longitudinem [latitudinem] producta compenſat. Continet in ſe

Partem Fori Conſtantini:

Porticum ſiniſtram, Taurum uſque:

Baſilicam Theodoſianam:

Capitolium:

Vicos viginti duos:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Domos centum octo:
Porticus majores quinque:
Balneas privatas decem:
Piſtrina privata quinque:
Gradus quinque;
Macellos duos:
Curatorem unum:
Vernaculum unum:
Collegiatos ſeptendecim:
Vico-magiſtros quinque:

Regio Octava] Hæc Regio tota mediterranea, partem Tauri (qui erat vicus Conſtantinopoli) continet. Cujus etiam Zonaras in Nicephoro Botoniata meminit, & partem Fori Conſtantini, Porticum ſiniſtram, Taurum uſque; Baſilicam Theodoſianam, & Capitolium comprehendit. Suprà diximus, Conſtantinopolim Romæ ſimulacrum fuiſſe, unde illius exemplo Regiones quatuordecim, Miliarium, Capitolium ac alia ſuprà expoſita, habuit.

REGIO IX.

Regio Nona, prona omnis, & in totum motum] *deflexa, extenſi maris litoribus terminatur. Continet in ſe Eccleſias duas,*
Cænopolim, &
Omonœam:
Horrea Alexandrina:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Domum Nobiliſſimæ Arcadiæ:
Thermas Anaſtaſianas:
Horreum Theodoſianum:
Vicos ſexdecim:
Domos centum ſexdecim:
Porticus majores duas:
Balneas privatas quindecim:
Piſtrina privata quindecim:
Piſtrina publica quatuor:
Gradus quatuor:
Curatorem unum:
Vernaculum unum:
Collegiatos triginta octo:
Vico-magiſtros ſex.

Eccleſias duas, Cœnopolim, & Omo-naam] Primam à loco Vrbis ita voca-to denominatam puto. Fortè illa Eccle-ſia à fonte extra Portam auream, qu-poſtea in cœnum & uliginem conver-ſus eſt, nomen habet. Leo antequam rerum potiretur, eo luto cæco oculi-illito, lumen reſtituit; poſtea factus Im-perator, ibi Deiparæ Virgini, quæ ill-Imperium prædixerat, templum dedi-cavit, quod forte Cœnopolis, à loco Vrbis cœnoſo eſt appellatum. Nicepho-rus libro Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ 15. cap-25. Procopius in hoc ſuburbio, Fons di-cto, Iuſtinianum Deiparæ Templum condidiſſe ſcribit: verùm non ex novo fecit, ſed renovavit. Altera Eccleſia

Con

Concordia [ὁμόνοια] eſt dicta, cujus fortè antea illud Templum fuerat: ſicut & Romæ tria fermè Concordiæ Templa fuiſſe legimus: unum à M. Furio Camillo, ob ſeditionem militarem dicatum; alterum à M. Manlio prætore, ob ſeditionem & ipſam militarem in Galliâ: Tertium in Foro Romano, prope Græcoſtaſim, à L. Opimio Coſ. deletis partibus Gracchanis, magna Populi indignatione conditum: cui inſcriptum eſt OPVS VECORDIAE, pro CONCORDIAE. Aliam Livia Auguſta ædem Concordiæ fecit, aut inſtauravit (D. Auguſtin. de Civit. Dei lib. 3. c. 25.) Quorum unum à Conſtantino ſplendidiùs eſt reſtitutum; quemadmodum in Baſilica Lateranenſi vetus indicat inſcriptio.

Horrea Alexandrina] Quotannis Alexandria DCCC myriades artabarum, ſeu medimnorum Atticorum frumenti Conſtantinopolim mittebantur: pro quibus nomine nauli nautis 90. millia aureorum imperante Iuſtiniano ſolvebantur; edicto Iuſtiniani 13. Erat autem antiquitus liberalitate Senatus & ditiorum civium coacta pecunia ſexcentarum & undecim librarum auri, quæ apud Præfectum Vrbi vel Annonæ reponebatur, & aliam Princeps addiderat, qua hoc frumentum emebatur:

(L. 3.

L.3.C. Theodoſ. de frum. Vrb. Conſtantinop.) & vectum Conſtantinopolim, in Horreis recondebatur, quæ loco, unde advehebatur, Alexandrin vocabantur.

Domum Nobiliſſimæ Arcadiæ] Filiæ Arcadii, ut auctor eſt Cedrenus, Nobiliſſimæ titulo inſignitæ. Habebat & in ſequenti Regione aliam Domum. Tres filias Arcadius ex Eudocia uxore reliquit: Pulcheriam, Marinam, & Arcadiam; quæ cælibes virgineſque manſerunt: Niceph. lib. 13. cap. 38. & Cedrenus.

Thermas Anaſtaſianas] Dictæ ab Anaſtaſia Valentis Imperatoris filia; ſicut Caroſianæ, ab hujus ſorore, ſuprà in v Regione: Quarum nominibus, inquit Sozomenus (lib. 6. cap. 9.) ſunt Balnea Conſtantinopoli etiamnum appellata. Marcellinus verò (lib. 17.) ab Anaſtaſia ſorore Conſtantini has Thermas cognominatas fuiſſe ſcribit. De hoc ita Paulus Diaconus lib. 13. In Vrbe, inquit Conſtantinopoli Domus eſt maxima nomen habens Caryæ, id eſt, Nucis. Et enim in ejus Domus veſtibulo arbor nucis, in qua (ut ſermo eſt) fuerat appenſus martyr Acatius, & defunctus. Ob quam rem etiam Oratorium illîc eſt ædificatum. Hæc ille. Procopius ait

Ana-

naſtaſianas balneas petit, à ſorore onſtantini cognominatas.

REGIO X.

Regio Decima, in aliud civitatis la- s à Nona regione platea magna, velut vio interveniente dividitur. Eſt ve- tractu planior: nec uſquam præter aritima loca, inæqualis, longitudi- ejus latitudine non cedente. Conti- t in ſe

Eccleſiam ſive Martyrium Sancti Achatii:
Thermas Conſtantinianas:
Domum Auguſtæ Placidiæ:
Domum Auguſtæ Eudociæ:
Domum Nobiliſſimæ Arcadiæ:
Nymphæum majus:
Vicos viginti:
Domus ſexcentas triginta ſex:
Porticus majores ſex:
Balneas privatas viginti duas:
Piſtrina publica duo;
Piſtrina privata ſexdecim:
Gradus duodecim:
Curatorem unum:
Vernaculum unum:
Collegiatos nonaginta:
Vico-magiſtros quinque.

A *Martyrium S. Achatii*] Is Con- ntinopoli ad Nucem excruciatus fuit:

fuit: quam Nicephorus in medio Templo in ejus memoriam condito, Arcadio imperante, extitiſſe memorat, lib. 13. cap. 38. cùm ille ſub Diocletiano centum annis antè, paſſus eſſet. Loquens enim de Procopio tyranno, Templum illud vetuſtate collapſum, Iuſtinianus pulcherrimum reſtituit: Quod collapſum, inquit Procopius (de ædif. Iuſtinian. 1. orat.) à fundamentis reſtituit, admiratione planè dignum tale, ac tantum ſplendere, ut eam de ſe opinionem præbeat, quaſi totum nivibus perfluat. Martyrium verò ædem appellat, in qua humatus eſt hic martyr, de quo Martyrologium 6 Maii.

Thermas Conſtantinianas] Gyllius (lib. 3. Topographiæ Conſtantinop.) legit CONSTANTIANAS: quarum ſæpe apud Sozomenum, Socratem, & Suidam fit mentio. Sed veriſimile eſt etiam à Conſtantino, qui ſuam Vrbem tot ornamentis decoravit, Thermis honeſtatam fuiſſe.

Domum Auguſtæ Placidiæ] Theodoſii Magni filiæ, (Soſimus in fine lib. 6.) quæ aliam domum in prima Regione habebat (in Theodoſio:) & cum Honorio reſedit in Italia.

Domum Auguſtæ Eudociæ] Hæc fuit Theodoſii junioris uxor, anteà Athe-

na-

aïs dicta, & poſtea Chriſtiana facta:
emina omnium ſui temporis eruditiſ-
ma. Vitam Chriſti carmine Homero
ntenæ compoſuit. Demum ſuſpecta
dulterii, à viro ejecta, Hieroſolymam
igravit, & Theodoſio defuncto Con-
antinopolim rediit: Zonaras, Nice-
norus.

REGIO XI.

*Regio Vndecima, ſpacio diffuſa libe-
ore, nulla parte mari ſociata eſt. Ve-
m ejus extenſio, tam plana, quàm et-
m collibus inæqualis. Continet in ſe*

Martyrium Apoſtolorum:
*Palatium Faccilianum: [Flaccilia-
num,]*
Domum Auguſtæ Pulcheriæ:
Bovem æreum:
Ciſternam Arcadiacam:
Ciſternam Modeſtiacam:
Vicos octo:
Domos quingentas tres:
Porticus majores quatuor:
Balneas privatas quatuordecim:
Piſtrinum publicum unum:
Piſtrina privata tria:
Gradus ſeptem:
Curatorem unum:
Vernaculum unum:
Collegiatos triginta ſeptem:
Vicomagiſtros quinque.

Mar-

Martyrium Apoſtolorum] Conſtanti
nus hoc ædificaverat, inquiunt Cedre
nus & Euſebius: qui de hoc ita ſcribit
(de vita Conſtantini lib. 4. cap. 58.) A
poſtolorum Templum in Vrbe ſui co
gnomine, ad perpetuam illorum me
moriam conſervandam ædificare cœ
pit. Illud verò cùm in infinitam extru
xiſſet altitudinem, lapidumque omni
generis ac cruſtarum varietate ab ipſ
ſolo ad ſuperiorem contignationem
colluſtraſſet, ſummo artificio factis la
quearibus tectum intùs complexus eſt
auroque univerſum contexit. Suprà ve
rò pro tegula inductum æs à toto ope
re imbrium injurias arcebat. Quo
ipſum etiam multo auro fulgebat: it
ut longè contemplantibus, per reci
procatos Solis radios incredibilis ſplen
dor effundi videretur. Interiorem Ædi
partem, undique in ambitum circum
ductam reticulari opere ex ære & aur
affabrè facto conveſtiivit. Ac Templum
quidem hunc in modum permagn
Imperatoris cura & ſtudio exorna
tum eſt. Huic autem atrium ingens &
ſubdiale circumdatum, in apertum pu
rumque aërem explicabatur. Hujus pe
quatuor latera porticus erant diſpoſi
tæ, quæ medium atrium cum Templo
ipſo complectebantur. Porticibus ac
commo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

ommodabantur regia Domus , Bal-
ea, Deambulatoria, aliæ habitationes
lurimæ , ad neceſſitatem illorum qui
ocum cuſtodirent , conſtructæ. Hæc
mnia dedicavit Imperator, ut Serva-
oris noſtri Apoſtolorum memoriæ
pud omnes gentes æternitatem com-
araret. Subdit cap. 66. Conſtantinum
i in aurea arca ſepultum fuiſſe, quam
trinque ſex ſtipant Apoſtoli. Idem af-
irmat Socrates. Iuſtinianus id poſtea
plendidius fecit. Procopius enim (de
dificiis Iuſtiniani , dicta Oratione pri-
ma) ita ſcribit: Erat antiqua apud By-
antium Ædes, Apoſtolis conſecrata,
ongitudine temporis jam collabens,&
uæ (ut timebatur) ampliùs ſtare non
oterat. Hanc Iuſtinianus pro digni-
ate inſtauravit: ubi Latomi & artifices
ffoſſo fundamento invenerunt tres
rcas ligneas , inſculptis literis indican-
es , trium Sanctorum ibi eſſe corpora,
cilicet Andreæ, Lucæ, & Timothei:
uæ Iuſtinianus & omnes Chriſtiani
naximo cum tremore conſpexerunt.
onaras vult hoc Templum à Theodo-
a Auguſta inſtauratum.

Palatium Facilianum] Si legamus
alcillianum, derivabitur à Falcilla, al-
era Arcadii filia ; & apud Cedrenum
eponendum nomen *Falcillæ*. Gyllius

 legit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

legit *Placillianum*, à Placilla, uxore Magni Theodoſii, quam Paulus Diaconus appellat Flacillam. Sed hæc fuit filia Theodoſii junioris, ut auctor eſt Marcellinus Comes: cujus, inquit Gyllius, in hoc Palatium eſſe potuiſſet, & *Facillianum* [Flacillianum] vocantur.

Bovem æreum] Quem Pergamo allatum fuiſſe, Cedrenus ſcribit. Caminus, inquit, fuit, in quo uſus eſt Sanctus Antipas martyr. Sunt qui hunc Bovem eſſe autumant, à Perillo inventum, qui à Phalaride Agrigenti tyranno primus illud tormentum experiri coactus eſt. Zonaras Phocam tyrannum in Bove crematum eſſe ſcribit, ubi, Caminus, inquit, fuiſſe perhibetur æreus, forma Bovis, Pargamo tranſlatus: qui & loco Conſtantinopolis nomen dedit.

Ciſternam Modeſtiacam] Modeſtus fuit primò Comes Orientis, mox Præfectus Prætorio Valentis [l. quinque C. de cohort.] & cùm eſſet Arianus, Catholicos afflixit: demum gravi morbo precibus D. Baſilii eſt liberatus, ut Gregorius Nazianzenus eſt auctor in oratione funebri in Baſilium. Hunc ciſternæ de qua agitur auctorem fuiſſe puto.

REGIO XII.

Regio Duodecima, Portam à civitate etentibus in longum plana omnis conſi- it: ſed latere ſiniſtro mollioribus clivis educta, maris confinio terminatur: uam mœnium ſublimior decorat orna- us. Continet in ſe

Portam Auream:
Porticus Troadenſes: [al. Troadeas.]
Forum Theodoſianum:
Columnam itidem intra ſe gradibus perviam:
Monetam:
Portam Theodoſianam: [Portum Theodoſ.]
Vicos undecim:
Domos trecentas ſexaginta tres:
Porticus majores tres:
Balneas privatas quinque:
Piſtrina privata quinque:
Gradus novem:
Curatorem unum:
Vernaculum unum:
Collegiatos decem & ſeptem:
Vicomagiſtros quinque.

Portam Auream] Græci ὡραίαν, b ipſius & proximorum ædificiorum ulchritudine, vocant. Vnde patet, falli os, qui Neoriam à vicino Navali ap- pellare maluerunt. ita etiam Cedrenus,

Zonaras, (in Leone Iſaurico) & alii appellant. Eam eſſe puto, quam idem Zonaras in Leone Philoſopho; Occidentalem aurêi triclinii portam appellat, & inde Aurea eſt dicta. Nicetas in Alexio Duca, Marzulfo, & de geſtis poſt expugnatam urbem. Nicephorus Gregoras de ingreſſu Michaëlis Palæologi in Vrbem. In ea elephanti erant collocati: quos illis ferebant ſimiles fuiſſe, quibus inſidens Theodoſius olim Vrbem ingreſſus eſt: Cedrenus. Hos Theodoſium parvum [juniorem] eò ex æde Martis Athenienſis deportaſſe tradunt. Hæc porta mari oppoſita ad occidentem, ad mediterranea ad Arcis finem tranſmittebat (Nicephorus lib. 15. cap. 25.) & mediterranea reſpiciebat: à qua ad litus maris directa linea menſura erat pedum XIV M LXXV. quæ erat Vrbis longitudo. Erant plus minus tribus millibus paſſuum.

Porticus Troadenſes] Credo à Troadenſibus Conſtantinopoli morantibus ædificatas: aut illa pars urbis ita vocabatur; vel merces Troadenſium eò importabantur: quemadmodum ſupradictum eſt de Horreis Troadenſibus.

Columnam itidem intra ſe gradibus perviam] Hanc ſupra erat ſtatua Theodoſii, quam in Aurea Porta ſitam fuiſſe,

&

[E]t Leone Iſauro imperante concidiſſe, [a]utor eſt Zonaras. Hanc Columnam [G]yllius opinatur Arcadii fuiſſe (lib. 4. [T]opogr. Conſtantinop. cap. 7.) & XXI [l]apidibus ſcapum cum ſpira & capitulo [c]onſtitiſſe narrat; ubi pugnas Theodo[ſ]ii contineri aſſerit.

REGIO XIII.

Tertiadecima Regio, Sycæna eſt, quæ [ſ]inu maris anguſto diviſa, ſocietatem Vrbis navigiis frequentibus promeretur. [T]ota lateri montis affixa, præter unius [p]lateæ tractum, quam ſubjacentium eidem monti litorum tantum præſtat æqualitas. Continet in ſe

Eccleſiam:
Thermas Honorianas:
Forum Honorianum:
Theatrum:
Navalia:
Domos quadringentas, triginta, & unam:
Porticum majorem unam:
Balneas privatas quinque:
Piſtrinum publicum unum:
Piſtrina privata quatuor:
Gradus octo:
Curatorem unum:
Vernaculum unum:
Collegiatos trigintaquatuor:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Vico-magiſtros quinque.

Sycæna] Peninſula ſinu maris anguſti diviſa. Hæc hodie Galata ſeu Pera vocatur, peninſula anguſto freto ab Vrbe diviſa. Stephanus (de urbibus) Sycæ, inquit, eſt civitas è regione Novę Romæ, nunc Iuſtiniana dicta. Sed intra novos Vrbis muros Iuſtinianas ſeu Sycas Iuſtinianus collocat (Novell. 59. cap. 5.) ut ejus pars eſſe meruerit. Sycæna à laudatiſſimorum ficuum proventu Græcis eſt nuncupata (Dionyſius Byzantius, Cedrenus) à Francis (ita Latinos vocant) nunc inhabitata. A Brenno Gallorum (quos Græci Galatas vocant) duce, eò profecto Galatam nuncupatam Gyllius opinatur, lib. 4 Topograph. Conſt. cap. 11. item Peram, id eſt Trajectum vel Peræam dictam, quemadmodũ Ioſephus Iudæam Trans-Iordanam, & Strabo Trans-Euphrateſem appellat. Sycam, ſeu Sycarum trajectum Anaſtaſius vocat in Conſtitutione qua mortuos gratis ſepeliri mandat; L. 8. magna, Cod. de ſacroſancta Eccleſ. Colle à ſeptemtrione ad meridiem interſecatur, quem utrinque valles longitudinis unius milliaris claudunt. Ejus muri circuitus eſt quatuor millium & quadringentorum paſſuum. Ibi Coparlum ſuburbium ſtatuere Iuſtinianus

ianus videtur, Novell. 159. §. Volo
gitur. Socrates lib. Eccl.Hiſt.11.cap.30,
ocus, inquit, è regione Vrbis jacet,
ycaque dicitur, ac Regio XIII eſt Vrbis
Conſtantinopolis, quo Novatianorum
Eccleſia, Conſtantino imperante, eſt
tranſlata.

Societatem Vrbis navigiis frequentibus promeruit] Multa enim ibi navicularum millia, & longè plures quàm ſint Venetiis cymbæ, quæ ultrò citroque homines tranſmittunt, eſſe dicuntur; unde peninſula pars Civitatis eſſe potuit. Montibus magna ex parte circumdata, æqualem ad aliud littus planiciem habet, Eccleſiam, Forum Theatrumque Honoriana, & alia ceterarum Regionum ornamenta continet. Ibi Pertinax Vir Conſularis, Patriarcha egregium Pacis templum exſtruxit; ac locum nobilibus ædificiis ornatum Conſtantinus mœnibus munivit, ait Cæſar Baronius Cardinalis in Annalibus, anno 314 in fine.

Navalia] Etiam hic naves fabricabantur.

Hîc deſunt vici duo, qui huic peninſulæ ſufficiebant, in longum porrectæ, & complent numerum vicorum, qui infrà in Epilogo recenſentur CCCXXII. & his ademtis eſſent CCCXX.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Regio XIV.

Regio ſanè [hæc] licet in Vrbis quartadecima numeretur parte; tamen quia ſpacio interjecto diviſa eſt, muro proprio vallata, alterius quodammodo ſpeciem civitatis oſtendit. Eſt verò progreſſus à porta modicum ſitu planus: dextero autem latere in clivum ſurgente, uſque ad medium ferè plateæ ſpacium, nimis pronus: unde mare uſque mediocris hæc quæ civitatis continet partem, explicatur æqualitas. Continet in ſe

Eccleſiam:
Palatium:
Nympheum:
Thermas:
Theatrum:
[Luſorium:]
Pontem ſublicium, ſive ligneum:
Vicos undecim:
Domos centum ſexaginta ſeptem:
Porticus majores duas:
Balneas privatas quinque:
[Piſtrinum publicum unum:]
Piſtrinum privatum unum:
Gradus quinque.

Decimaquarta Regio propriis undiq; clauſa mœnibus, alterius Civitatis ſpeciem exhibet] Quia, ut puto, ibi habitans

ans Imperator ſibi Arcem quandam
ondere voluit; & ipſa montuoſa, ad
nare deſcendens, in planitiem quan-
am deſinit. Continet Eccleſiam: ſed
uæ hæc ſit, non exprimitur.

Palatium] Ita appellatur Principis
abitatio, quia Auguſtus in Palatino
nonte habitabat, inde ejus domus Pa-
atium eſt vocata: & ita etiam Romuli
omus appellabatur. Quare (inquit
)ion in Auguſto) etiamſi alibi degat
mperator, locus, ubi habitat, ſemper
alatium nominatur.

Luſorium] Fortè idem quod Ludus
/enatorius, in quo cum feris pugnatu-
i ſe exercebant: cujus Iura memine-
unt, in l. aut damnum', § quicunque,
le pœnis. Fortè rectiùs à navibus lu-
oriis dictis, quæ ibi fabricabantur, hic
ocus nomen habuit. De quibus Mar-
ellinus lib. XVI. & in Cod. Theodo-
iano lib. 7. eſt titulus 17. de luſoriis
Danubii.

Pontem ſublicium, ſive ligneum] Sui-
das ſcribit apud Divum Mamantem
pontem fuiſſe XII fornicibus conſtan-
tem: eò enim multæ confluebant a-
quæ. Is fortè antè ſublicius, poſtea la-
pideus eſt factus.

Gradus quinque] In fine hujus Re-
gionis, poſt *Gradus quinque*, addimus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

ſequentia, quæ deſunt, & ex collatione aliarum regionum ſunt reſtituta,

Curatorem unum:
Vernaculum unum:
Collegiatos triginta ſeptem:
Vico-magiſtros quinque.

Collegiati infra in Collectione ſunt DLX. quibus hîc deſunt XXXVII. Sed Theodoſius junior tres addidit, & eos LXIII [DLXIII] ſtatuit, in l. penult. de commerc. & mercat.

COLLECTIO CIVITATIS.

Cognita Vrbe per partes, fas eſt etiam ſitum concluſæ jam univerſitatis aperire: ut magnificentiæ unicum decus non ſolum videatur opere & manu confectum, ſed etiam conſpirantibus elementis, naturæ felicitate munitum. Providentia ergo divina tot futurorum hominum domiciliis conſulente, longo tractu, in Promontorii qualitatem ſpacioſior terra, faucibus Pontici maris oppoſita, ſinuoſis portuoſa lateribus, anguſtior latitudine, circumflui maris tutela vallatur. Hoc quoque ſpacium, quod ſolum apertum maris circulus derelinquit, duplici muro acies turrium extenſa cuſtodit. Intra quas ſepta civitas, continet in ſe omnia ſingillatim memorata. Quæ nunc, ad firmioris memoriæ qualitatem ſumma-

m collecta referemus. Habet ergo Vrbs
onſtantinopolitana
Palatia quinque:
Eccleſias quatuordecim:
Domos divinas Auguſtarum ſex:
Domos nobiliſſimas tres:
Thermas octo:
Baſilicas duas:
Fora quatuor:
Senatus duos:
Horrea quinque:
Theatra duo:
Luſoria duo:
Portus quatuor:
Circum unum:
Ciſternas quatuor:
Nymphæa quatuor:
Vicos trecentos viginti duos:
Domos quatuor millia trecentas octoginta octo:
Porticus quinquaginta duas:
Balneas privatas centum quinquaginta tres:
Piſtrina publica viginti:
Piſtrina privata centum viginti:
Gradus centum, decem & ſeptem:
Marcellos quinque:
Curatores tredecim:
Vernaculos quatuordecim:
Collegiatos quingentos ſexaginta:
Vicomagiſtros ſexaginta quinque:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Columnam purpuream:
Columnas intra ſe per vias duas:
Coloſſum unum:
Tetrapylum aureum unum:
Auguſteum:
Capitolium:
Monetam:
Scalas maritimas tres.

Habet ſanè longitudo Vrbis, à Porta aurea uſque ad litus maris directâ lineâ, pedum quatuordecim millia ſeptuaginta quinque. Latitudo autem pedum ſex millia, centum quinquaginta.

Habet Palatia quinque] Roma pro his domos M C LXXX.

Eccleſias quatuordecim] Romæ ædes CCCCXXIIII.

Domos divinas Auguſtarum ſex: Domos Nobiliſſimas tres] Divinæ vocantur Domus illarum, quibus Auguſtarum titulus dabatur, & ignem procedentes præmittebant, ut apparet ex Herodiano; & alia Imperatoris habebant inſignia. Erant autem hæ Domus V, non ſex, ut errore librarii eſt ſcriptum, ſcilicet binæ Placidiæ, & Pulcheriæ, & una Eudociæ uxoris Theodoſii. Aliæ verò Domus Nobiliſſimæ erant III. Marinæ una, duæ Arcadiæ, Nobiliſſimæ nuncupatæ; quia feminarum erant,

ant, quæ nobiliſſimæ titulum obti-
erant.

Thermas VIII] Romæ erant XI. Vi-
or ſcribit XVI.

Baſilicas II] Romæ decem : Vi-
or XIX.

Fora IIII] Romæ undecim : Vi-
or XVII.

Senatus II] Romæ tria erant loca,
quibus Senatus habebatur, ut auctor
t P. Victor. Vnum ponit inter Capi-
lium, & Forum; ubi erat ædes Con-
rdiæ. Alterum ad Portam Capenam.
ertium intra ædem Bellonæ, in Circo
aminio; ubi dabatur Senatus Legatis
terarum nationum, quos in Vrbem
dmittere nolebant.

Horrea V] Romæ CCXCII.

Theatra II] Romæ III.

Luſoria II] Romæ ludi IIII. apud
. Victorem VI.

Portus IV] Romæ I.

Circum I] Romæ II. penes P. Vi-
torem VIII.

Ciſternas IV] Romæ non ſunt.

Nymphæa IIII] Romæ XV.

Vicos CCCXXII] Romæ CCCCXXIV.

Domos IIII *millia* CCCXVIII] Ro-
næ inſulæ XLVI millia DCII Domus
I D CC LXXX. Domus erant majores,
 teſtudinatæ, à quatuor partibus
pluen-

pluentes; Inſulæ faſtigiatæ, à duobus lateribus pluentes. Vnde intelligit hîc ædificia magnifica, non alias ædes, quæ numero quatuor millia trecenta octoginta octo tantæ Vrbi paucæ fuiſſent. Plures enim mediocres habent Civitates.

Porticus XLII] Romæ VI.

Balneas privatas CLIII] Romæ DCCCLVI.

Piſtrina publica XX, *privata* CXX] Romæ omnia CCLIIII.

Gradus CXVII] Romæ non inveniuntur.

Macellos V] Romæ Macella II.

Curatores XIII] Legendum XIIII.

Licet Regio ultima ſuprà per errorem, nullum haberet Curatorem, nec Vernaculum, nec Collegiatum, nec Vico-magiſtros, conſtat tamen ex Breviario [ſeu Collectione Civitatis] hîc appoſito, eos per incuriam omiſſos. Romæ erant Curatores XXIIII.

Collegiatos DLX] Theodoſius in l. penult. C. commerc. ponit DLXIII. tres ampliùs addens. Ex hoc numero apparet Regioni XIIII triginta ſeptem deeſſe. Hi Romæ non erant; ſed loco eorum Vigiles in VII. cohortes diviſi. L. 3. ff. de Offic. Præf. Vigil. Dion, Tranquillus.

Vico-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Vico-magiſtros LXV] Legendum LXX. uini enim erant in quaque regione, nde V. deſiderantur. Romæ erant C LXXII.

Columnam purpuream] Romæ non xtat, quia inde Conſtantinopolim de-ucta, ut auctor eſt Cedrenus. Hanc etrus Gyllius ex lapidibus quadratis ctam in Hippodromo eſſe ſcribit.

Columnas intra pervias II] Totidem omæ Columnæ cochlides.

Coloſſum I] Romæ II. Per errorem, t & alia, omiſſus eſt in Regionibus.

Tetrapylum aureum I] Petrus Gyl-us in Topographia Conſtantinopolis, ib. 3. cap. 6. ignotum ſcriptorem ci-at, qui vult hanc fuiſſe Aream quadri-teram, undique porticibus circum-atam, quatuor portas habentibus, riùs Quadrivium nominatam. Latini oc Stadium vocant. Sed hoc in Re-ionibus Vrbis non invenitur, niſi ſit tadium in 4. Regione ſitum, quod in oc Epilogo omittitur. Tetrapyli in eone Magno meminit Cedrenus Eva-rius lib. 3. cap. 28. à Mammiano ſe-atore, Zenone Imperante, extructum efert. In Vrbe, inquit, duas regales orticus cùm ob eximiam ædificatio-em valdè magnificas, tum ob lapi-um concinnitatem & ſplendorem in

primis

primis ornatas ædificavit: Erexitque Tetrapylon, velut inteſtinum inter illas duas Porticus interjectum, columnis & ænea materia pereleganter & exquiſitè elaboratas. Quod ad Tetrapylon à Mammiano ædificatum attinet, ne veſtigium quidem illius reliquum vidimus, inquit Gyllius. P. Victor in x Regione Romæ ponit Pentapylon.

Auguſteum]Forum ita dictum Conſtantinopoli.

Capitolium] Vt Romæ: ubi Victor II ponit, vetus & novum.

Moneta] Romæ erat: ſed non ponitur pro loco inſigni.

Scalas maritimas III] Romæ non erant: ſed pro his alia, quæ hic deſunt, ut Naumachia, Lacus, & ſimilia.

Habet longitudo Vrbis à Porta aurea uſque ad litus maris directa linea pedum XIIII millia LXXV. Sunt plus minus quatuor milliariis, ſtatuendo quinque pedes in paſſum.

Latitudo pedum VI. millia CL. id eſt unius, & plus minus quartæ partis milliarii. Circumibat circiter decem milliaria cum dimidio. Fertur portas XXIII habuiſſe. Laonicus Chalcondylus in Othomannorum hiſtoria, Conſtantinopolin CXI ſtadia complecti ſcribit: Eſſent plus XIII milliaribus Itali

ulgo fertur XVIII milliaria circum-
e.

Præter prædicta celebratur in Iure
quæductus Hadriani, qui Palatio
rincipis, & Nymphæis, Balneiſque Vr-
is deſerviebat: quemadmodum Theo-
oſius minor Cyro P. P. (aut P. V.)
ribit: in l. omnes, C. de aquæduct.

Thermæ Achillis ab eodem citantur:
n quas ex memorato aquæductu aquæ
er plumbeas fiſtulas derivabantur: Di-
tal. omnes. Has Thermas prope Stra-
egium fuiſſe, Cedrenus ſcribit, ab ara
jaci & Achilli ibi dedicata nuncupa-
as. Caſſiodorus incendium Conſtan-
ino Imperante ortum ad Thermas,
uæ vocantur Achilleæ, perveniſſe me-
morat, in Tripert. lib 10.cap.12.

Suburbia Conſtantinopolis, quorum Iura meminerunt.

HEbdomum ſuburbium Conſtanti-
nopolis fuiſſe, auctor eſt Procopius
ib. 1. de ædificiis Iuſtiniani, in prima
ratione. Alterum, inquit, templum
edificavit D. Theodoræ in ſuburbio,
quod Hebdomon, id eſt, Septimum vo-
atur. Idem Zonaras in Phoca: Cedre-
nus in Arcadio & Iuſtino, & plures alii.
bi plura jura condita fuerunt, in qui-

 bus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

bus perperam legitur *ſepties* pro *ſeptimi*. L. pen. C. de ſacroſanct. Eccleſ. l.19. C. de jur. de lib. l. 30. C. de fidecom. l. 34. C. de donat. De quo in Commentariis ad Notitiam. Ibi ædem D. Ioannis Baptiſtæ Theodoſium Magnum ædificaſſe Zonaras ſcribit. Gyllius nunc intra Vrbem eſſe vult, in v colle, & à numero Suburbiorum Septimum vocatum.

Blachernæ] Recitat Iuſtinianus in Novell. 159 §.1. teſtamento Hierii ſuburbium in Blachernis Anthemio filio relictum fuiſſe. Auctor eſt Zonaras, Pulcheriam ſororem Theodoſii minoris ibi ædem Beatæ Virginis ædificaſſe, quam Iuſtinianus (auctore Procopio) inſtauravit. Cedrenus ſcribit, Iuſtinum nepotem Iuſtiniani illi duos arcus addidiſſe. Anaſtaſius Imperator triclinium magnum ibidem fecit, ut auctor eſt Suidas, & Tiberius balneum: Zonaras. Blachernarum nomen à quodam eo in loco regnante inditum fuiſſe, ex Dionyſio Byzantio Gyllius autumat. Iacebat ad litus maris; ubi etiam Leo Magnus Deiparæ templum extruxit: Nicephorus lib. 15. cap. 25. Hiſtor. Eccleſiaſt.

Studii Monaſterium, aliud Conſtantinopolis ſuburbium fuit: in quo majo-

rem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

m lectum ad ſepeliendos mortuos
vatum fuiſſe, Iuſtinianus refert No-
lla 59. cap.6. Hujus originem ita Ni-
phorus recitat lib. 15. Eccleſ. hiſtor.
p.23. Studius vir quidam præclarus,
ma Conſtantinopolim pervenit, ubi
ivo Præcurſori templum erexit, in
od ex domicilio eorum, qui ἀκοίμη-
, id eſt, inſomnes, dicuntur, mona-
os induxit. Horum domicilium Mar-
llus diviniſſimus conſtruxerat: in quo
rpetuis carminibus Hymni Deo ca-
rentur; ſodalitate monachorum eam
rem in tres cœtus diviſa. Propter
oc Conſul factus eſt Studius, ut hoc
onti Cœnobii inſcriptum carmen ſi-
nificat, quod Latinè ita verſum eſt:

Magnificam poſtquam conſtruxit Studius ædem,
Conſulis accepit, mercedis nomine, honorem.

l Leone Magno Imperante contigit.

Coparia aliud erat Conſtantinopolis
uburbium, quod ab Hierio codicillis
epti relictum fuiſſe, Iuſtinianus nar-
at, D. Novell. 159. §. 1.

*Suburbium in promontorio ſinus So-
henii*] Hoc ultra mare in Aſia fuerat
rdaburii Magiſtri militum Theodoſii
ninoris: poſtea venit in prædictum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Hierium, qui Præfect. Prætorio Zenonis fuerat. L. ſcriniarios, C. de milit. teſt. Nominis Soſthenii cauſſam hanc Nicephorus tradit, lib. Eccleſ. Hiſtor. 7. cap. 50. Memoriæ, inquit, proditum eſt, Argonautas Græcorum, cùm ad eum locum perveniſſent, prædari eam regionem cœpiſſe; & ab Amyco, qui ibi tum rerum potiebatur, in fugam verſos, ac palantes in quendam nemoroſum & incultum locum, propter denſitatem arborum, profugiſſe: ibique eis latitantibus Virtutem cælitus adveniſſe, viri ſpecie, alas veluti aquilæ in humeris habentem; victoriamque adverſus Amycum oraculo denunciaſſe. Illos porrò id ſecutos, cum illo conflixiſſe, victoriam reportaſſe, & ipſum unà cum copiis ſuis concidiſſe. Atque ut gratiam viſioni ei referrent, Fanum eos, & ſtatuam ea quæ eis apparuerat forma, in loco eo excitaſſe: nomenque regioni Soſthenium indidiſſe, quod ſcilicet robore accepto ſalvi evaſiſſent.

Bytharium ſeu *Philotheum* Suburbium nuncupatum, Novell. 159. §. 1.

In Venetis, Suburbium, d. Novell. 159. §. 1. in quibus idem Hierius prædia poſſidebat.

Venetam Portam Procopius lib. 1. de bello Perſico nominat: Poſtquam, inquit,

quit, ad *Venetam* Portam conſtitit, quæ dextrorſus Imperatorio throno eſt, in Hypalium ire conſtituit. A Suburbio in Venetis dicto vocata videtur. Fortè Venetæ factionis homines ibi degebant.

Pontichium in trajectu, & *Rufinianam* Suburbia, in quibus Belliſarium prædia poſſediſſe Procopius memorat libro 1. de bello Perſico, in Theodoſio: & Sozomenus lib. 8. cap. 21. meminit.

Alia Suburbia prætermittuntur, quia de his tantùm quorum Iura meminerunt, agere voluimus.

De ædificiis Præſentibus Conſtantinopolis.

TOtam Vrbem Conſtantinopolis hodie deformatam eſſe Gyllius ſcribit lib. Topographiæ Conſtantinopol. ubi ædibus depreſſis fabricatis, nihil priſtini ſplendotis retinuit: exceptis paucis Purpuratorum domibus, Templis, Thermis, & Xenodochiis, quæ magnificè extructa viſuntur; & ſunt ſequentia.

Templa marmorea omnia plumbo tecta & columnis ſplendentibuſq; marmoribus exornata ultra ccc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Thermæ publicæ: quarum L magnæ & geminæ; alteræ pro viris, alteræ pro mulieribus, ulrra c

Xenodochia publica: quorum illuſtria aquas in media atrii area ſalientes habent, ex agris ſuburbanis ductas ultra c

F I N I S.

INDEX

CAPITVM.

LIBRI PRIMI

CAPVT I.

DE *Byzantii conditoribus, & de eius varia fortuna.* Pag. 15.
II. *De magnitudine Byzantii.* 22
III. *De Conſtantinopolis inſtauratione, ejuſque magnitudine.* 24
IV. *De forma, ambitu, latitudine, & longitudine, qua nunc eſt Conſtantinopolis.* 33
V. *Conſtantinopolis generalis deſcriptio.* 36
VI. *Singularum partium ſitus.* 40
VII. *De Primo Colle, & Regis Palatio, æde Sophiæ, & de Hippodromo.* 42
VIII. *De Prima Valle.* 50
IX. *De Secundo Colle.* 51
X. *De Secunda Valle, dividente Secundum Collem à Tertio.* 55
XI. *De tertio colle.* 57
XII. *De valle tertia.* 62
XIII. *De quarto colle.* 64
XIV. *De quinto colle.* 68
XV. *De quinta valle.* 71
XVI. *De ſexto colle.* 72

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

XVII. *De valle, quæ dividit ſexicolle promontorium à ſeptimo colle.* 74
XVIII. *De ſeptimo colle.* 75
XIX. *De muris urbis.* 77
XX. *De Conſtantinopolis portis, & ſeptem turribus antiqui Byzantii.* 81
XXI. *De muris longis.* 83

LIBRI SECVNDI.

CAP. I.

De ædificiis & monumentis antiqui Byzantii, & Novæ Romæ Conſtantinopolitanæ. 84
II. *De monumentis primi collis, & de prima regione urbis.* 86
III. *De Templo Sophiæ.* 94
IV. *Deſcriptio Templi Sophiæ, quale hodie viſitur.* 100
V. *De ſtatuis inventis in latere ædis Sophianæ.* 111
VI. *De Pharo Promontorii, & Mangana.* 112
VII. *De Thermis Zeuxippi, & de ejus ſtatuis.* 113
VIII. *De Xenodochiis Sampſonis & Eubuli.* 117
IX. *De ſtatua Eudoxiæ Auguſtæ, ob quam Chryſoſtomus ejectus in exilium.* 118

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

X. *Quam Vrbis partem complexa fuerit tertia regio.* 119
XI. *De Hippodromo, & de ejus obeliſco & columnis & ſtatuis.* 120
XII. *De Coloſſo ſtructili.* 127
XIII. *De Columnis Hippodromi.* 129
XIV. *De templo Bacchi, & de aula Hormiſdæ, & de Iuſtiniani domo.* 137
XV. *De Portu Iuliani, & Sophiæ, & de Porticu nominata Sigma, & de Regiis Sophianis.* 140
XVI. *De quarta regione.* 147
XVII. *De Foro Auguſtao, & columna Theodoſii, & Iuſtiniani; & de Senatu.* 148
XVIII. *De Regia & Baſilica, & Palatio Conſtantini, & de domo nuncupata Chalca.* 155
XIX. *De Baſilica & regia ambulatione.* 165
XX. *De Bibliotheca Baſilica, & de regia porticu, & de Baſilica ciſterna.* 168
XXI. *De Chalcopratiis.* 175
XXII. *De porticibus ſitis inter Palatium, & forum Conſtantini, & de domo appellata Lampterum.* 177
XXIII. *De Miliario aureo, & ejus ſtatuis; de Fortuna Vrbis, ejuſque ſtatua.* 179
XXIV. *De templo Neptuni, & de æde Mi-*

Minæ, & de ſtadiis & ſcala Timaſi. 186

XXV. *De Lauſo nuncupato, & de ejus ſtatuis; Veneris Cnidiæ, Iunonis Samiæ, Minervæ Lindiæ, Cupidinis alati, Iovis Olympii, Saturni, Monocerotum, Tigridum, Vulturum, Camelopardalium: & de Xenodochii ciſterna, nuncupata Philoxeno, de Chryſotriclinio.* 187

LIBRI TERTII

CAP. I.

DE *locis regionis quintæ, & ſecundi collis, de Navali, & portu nuncupato Boſporio, & de Strategio, & foro Theodoſiaco.* 192

II. *De Regione Sexta, & de reliquis ædificiis antiquis ſecundi collis.* 201

III. *De Columna Purpurea, & Foro Conſtantini, & Palladio.* 202

IV. *De Senatu & Nymphæo, ſtatuis Fori Conſtantini, Philadelphio, Muſæo, de Labaro & Suparis, de morte Arii, & de templis Telluris, Cereris, Perſephonæ, Iunonis, Plutonis.* 204

V. *De Septima Regione.* 227

VI. *De Tauro, & Foro Theodoſii, & Columna Cochlide Theodoſii, & de Tetrapylo, & Pyramide ventorum, de ſtatuis*

ſtatuis Arcadii & Honorii, de templis Hirenæ & Anaſtaſiæ, & de Scirenis petris. 231

VII. *De Octava Regione, & de poſtera parte tertii collis.* 242

VIII. *De Nona Regione, & de templo Concordiæ, & de horreis Alexandriæ, & Theodoſii, & Thermis Anaſtaſianis, & de domo Crateri, & Modio, & de templo Solis & Lunæ.* 245

IX. *De Tertia Valle, & Decima Regione, de domo Placidiæ, & regia Placidiana, de aquæductu Valentiniano, & Thermis Conſtantianis, & de Nymphæo.* 250

LIBRI QVARTI.

CAP. I.

DE *Vndecima Regione, & de quarto & quinto collibus.* 259

II. *De templo Apoſtolorum, & ſepulchro Conſtantini Magni, de ciſterna Arcadiaca & Modeſtiaca, de Palatio Placilliano, & Bove æreo.* 264

III. *De ſexto colle, & Decimaquarta Regione.* 284

IV. *De Hebdomo ſuburbio Conſtantinopoleos, & triclinio Magnauræ, & Cyclobio, & de ſtatua Mauritii, ejuſque armamentario, de loco nuncupato Cynegio.* 286

V. De

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

V. *De Blachernis, & de Triclinio Blachernæo, & Palatio, Aquæductu, & de multis locis antiquiſſimis.* 294

VI. *De ponte, qui eſt ad divum Mamantem, & de ejus Hippodromo, & Leone æreo, de Mauritii Regis ſepulchro.* 297

VII. *De ſeptimo colle, & Duodecima Regione, & de Columna Arcadii.* 299

VIII. *De ſtatuis, & antiquiſſimo tripode Apollinis in Xerolopho ſtatutis.* 305

IX. *De columnis, quæ nunc extant in colle ſeptimo.* 313

X. *De Regione Tertiadecima Vrbis, Sycena appellata; & de oppido Galata, ſive Pera.* 316

XI. *Deſcriptio Galatæ: & de templis Amphiarai, & Dianæ, & Veneris, & theatro Syceno, & foro Honoriano.* 322

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 3